ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Θ. ΠΑΝΟΥ
ΓΕΩΠΟΝΟΥ—Δ/ΡΟΣ ΤΩΝ ΠΟΛ/ΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΤΗΣ ΜΠΟΝΝ
ΤΜΗΜΑΤΑΡΧΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΥ

ΚΑΙ

Η ΣΩΜΑΤΕΙΑΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

ΑΘΗΝΑΙ
1939

Προς τον Αξιότ. κύριον
Ανδρέαν Λαμπρόπουλον
Διευθυντήν εις ΑΤΕ
Με σεβασμόν

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Θ. ΠΑΝΟΥ

ΓΕΩΠΟΝΟΥ—Δ/ΡΟΣ ΤΩΝ ΠΟΛ/ΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΤΗΣ ΜΠΟΝΝ
ΤΜΗΜΑΤΑΡΧΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΥ

ΚΑΙ

Η ΣΩΜΑΤΕΙΑΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

ΑΘΗΝΑΙ
1939

Τύποις: Ν. Δ. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗ, Καποδιστρίου 36 β — Ἀθῆναι

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἡ ἀνὰ χεῖρας μελέτη ἐδημοσιεύθη ἀρχικῶς εἰς σειρὰν ἄρθρων εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἀγροτικὸν Μέλλον», ἐπίσημον ὄργανον τῆς Ἐθνικῆς Συνομοσπονδίας τῶν Γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ Δεκεμβρίου 1938 μέχρις Αὐγούστου 1939.

Λόγῳ τῆς σημασίας τοῦ θέματος διὰ τοὺς ἀσχολουμένους μὲ τὴν γεωργικὴν οἰκονομίαν καὶ τὴν ἀγροτικὴν πολιτικὴν παρ' ἡμῖν καὶ ἀλλαχοῦ ἐθεώρησα σκόπιμον τὴν εἰς τὸ παρόν, αὐτοτελὲς τεῦχος ἀνατύπωσίν της μὲ μικράς τινας διορθώσεις καὶ συμπληρώσεις διὰ τῆς δημοσιεύσεως περισσοτέρων στατιστικῶν ἀριθμῶν ὡς καὶ τῶν κυριωτέρων πηγῶν ἐξ ὧν ἤντλησα κατὰ τὴν πραγμάτευσιν τοῦ θέματος.

Ἀθῆναι, Αὔγουστος 1939.

Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΥΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αἱ βάσεις τῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς τοῦ Γερμανικοῦ Ἐθνικοσοσιαλιστικοῦ Κόμματος εἶχον τεθῆ μακρὸν πρὸ τῆς ἀνόδου τούτου εἰς τὴν ἀρχήν, ἐξαγγελθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Ἀρχηγοῦ, Ἀδόλφου Χίτλερ, τὴν 24ην Φεβρουαρίου 1920 ἐν Μονάχῳ.

Κατὰ τὸ ἐνδιάμεσον χρονικὸν διάστημα, μέχρι τῆς ἀναλήψεως τῆς ἐξουσίας (30 Ἰανουαρίου 1933), ἐπιτελικὴ ὑπηρεσία ἀγροτικῆς πολιτικῆς ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ νῦν Ἀρχηγοῦ τοῦ Ἀγροτισμοῦ, τοῦ Reichsbauernführer R. Walther Darré, ἐντατικῶς καὶ μὲ αὐτοθυσίαν ἐργασθεῖσα, μελετήσασα καὶ συλλέξασα ἐπιστημονικὸν ὑλικὸν καὶ πᾶν σχετικὸν στοιχεῖον συνέταξε σχέδιον ἀγροτικῆς νομοθεσίας καὶ προετοίμασε συνάμα προπαγανδιστικῶς τὸ ἔδαφος διὰ τὴν μελλοντικὴν ἐφαρμογὴν μιᾶς γεωργικῆς μεταρρυθμίσεως, στηριζομένης ἐπὶ τῶν ἰδεολογικῶν ἀρχῶν τοῦ κόμματος καὶ τῆς κοσμοθεωρίας ἐν γένει τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ. Πράγματι, κατὰ τὴν κατάρτισιν τῆς ἀγροτικῆς αὐτῆς νομοθεσίας, ἡ ὑπηρεσία τοῦ κόμματος δὲν περιωρίσθη εἰς τὴν ὑπόδειξιν ὡρισμένων οἰκονομικῶν μέτρων πρὸς θεραπείαν τῆς βαρέως ἐκ τῆς κρίσεως νοσούσης γερμανικῆς γεωργίας, ἀλλ' ἔταμε βαθύτερον ἀποβλέψασα εἰς τὴν ριζικὴν μεταβολὴν τῶν πνευματικῶν καὶ ἰδεολογικῶν βάσεων τῆς μέχρι τοῦδε ἐνασκουμένης ἀγροτικῆς πολιτικῆς.

Ὡπλισμένοι οἱ ἐθνικοσοσιαλισταὶ μὲ ἀσυγκράτητον ἰδεαλισμόν, μὲ ἀνεξάντλητον ἀγάπην πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὸν χωρικὸν ἀγρότην, μὲ ἀκλόνητον πίστιν πρὸς τὸν ἀγροτισμὸν καὶ τὴν δυνατότητα τῆς οἰκονομικῆς αὐτοῦ ἐξυγιάνσεως, ἐφ' ὅσον αἱ βαθύτεραι αὐτοῦ ρίζαι ἦσαν ὑγιεῖς καὶ δὲν εἶχον ἀποξηρανθῆ ἐκ τῶν μεγάλων θεομηνιῶν τῆς πολεμικῆς καὶ μεταπολεμικῆς ἐποχῆς, ἀπεδύθησαν εἰς τὸν ἀγῶνα πρὸς ἐπικράτησιν τῶν φυσικῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀγροτισμοῦ μὲ τὴν ἀπόλυτον βεβαιότητα τῆς τελικῆς νίκης. Δὲν ἠδύνατο ἄλλωστε νὰ ὑπάρχῃ ἄλλη ἀντίληψις ἐφ' ὅσον οἱ ἐθνικοσοσιαλισταὶ τῆς Γερμανίας θεωροῦν τὸν χωρικὸν ἀγροτισμὸν (Bauerntum) ὡς τὴν πηγὴν ζωῆς καὶ αἵματος δι' ὅλον τὸ ἔθνος, τὸν δὲ χωρικὸν ἀγρότην ὡς τὸν πολύτιμον φορέα τῆς γερμανικῆς δυνάμεως καὶ τοῦ πο-

λιτισμοῦ. Αὐτὸς οὗτος ὁ Darré, εἰς τὰ δύο πρὸ τῆς ἀναρρήσεως εἰς τὴν ἀρχὴν ἐκδοθέντα βιβλία του, πρεσβεύει ἄλλωστε ὅτι ὁλόκληρος ὁ πολιτισμὸς τῆς Βορείου Φυλῆς ἔχει βάσιν τὸν ἀγροτισμὸν καὶ τὸν σύνδεσμον τοῦ χωρικοῦ πρὸς τὴν γῆν, πρὸς τὸ κτῆμα [1]). Τὸ ἀγρόκτημα διὰ τὸν χωρικὸν δὲν εἶναι μόνον πηγὴ παραγωγῆς ἀγαθῶν διὰ τὴν συντήρησιν αὐτοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας του, τόπος ἀπασχολήσεως καὶ ἐργασίας, ὅπως τὸ ἐργοστάσιον διὰ τὸν ἐργάτην (καὶ τὸν ἐργοδότην), ἀλλὰ βάσις διατηρήσεως τῶν παρουσῶν καὶ μελλουσῶν γενεῶν καὶ ὁλοκλήρου τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ. Ὡς σκοπὸν ἄρα τῆς ἐξασκήσεως τῆς γεωργίας, τοῦ πλέον ζωτικοῦ αὐτοῦ κλάδου τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας, οἱ ἐθνικοσοσιαλισταὶ δὲν βλέπουν μόνον τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ ἐπισιτισμοῦ τῆς χώρας, τὴν ὁποίαν βεβαίως μὲ κάθε τρόπον καὶ λόγῳ διαφόρων αἰτίων πάσῃ θυσίᾳ ἐπιδιώκουν, ἀλλὰ τὴν συντήρησιν τῆς πηγῆς ἀναζωογονήσεως καὶ ἀναδημιουργίας τοῦ Ἔθνους καὶ τῆς Φυλῆς.

Αἱ πολιτικαὶ καὶ κοινωνικαὶ ἀντιλήψεις τῶν ἐθνικοσοσιαλιστῶν στρέφονται κυρίως κατὰ τῶν ἀρχῶν καὶ βάσεων τοῦ φιλελευθέρου οἰκονομικοῦ συστήματος. Παραδέχονται οὗτοι τὴν κρίσιν τοῦ σημερινοῦ κράτους καὶ τὴν ἀδυναμίαν του ἀποδιδομένην εἰς τὴν ἐμφάνισιν καὶ ἐπίδρασιν ξένων πρὸς αὐτὸ ἐξουσιῶν (πολλάκις τοιούτων ἀνεπιδέκτου παντὸς ἐλέγχου), αἱ ὁποῖαι συχνάκις καθιστοῦν προβληματικὴν αὐτὴν ταύτην τὴν ἐπιτέλεσιν τῆς ἀποστολῆς του. Κατακρίνουν ἰδίᾳ τὴν φιλελευθέραν οἰκονομίαν ὡς μὴ συνταυτίζουσαν τὸ ἄτομον μὲ τὸ κράτος, ἀλλὰ τοποθετοῦσαν ἐκεῖνο ἀντιμέτωπον πρὸς τοῦτο, ἐφ᾽ ὅσον ἡ φιλελευθέρα σχολὴ θεωρεῖ τὸ ἄτομον ἱκανὸν νὰ δράσῃ ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὰς ἐξουσίας (καὶ τὰς ἐπιρροὰς) τοῦ κράτους.

Ἐν ᾧ ἀφ᾽ ἑτέρου ὁ μαρξισμὸς θεωρεῖ τὴν κοινωνίαν ἀποτελουμένην ἀποκλειστικῶς ἐκ δύο τάξεων ἀντιθέτων καὶ ἐχθρικῶς πρὸς ἀλλήλας διακειμένων, οἱ ἐθνικοσοσιαλισταὶ ἀποβλέπουν εἰς ἕνα κοινωνικὸν ὀργανισμὸν στηριζόμενον ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ὀργανώσεως καὶ ἐπὶ τῆς ἀλληλεγγύης συμφερόντων καὶ ἐπιδιώξεων τῶν καθέκαστα ἀτόμων.

---

[1]) Darré Walther: «Das Bauerntum als Lebensquell der nordischen Rasse. München 1929.

Darré Walther: Neuadel aus Blut und Boden. München 1930.

Εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἐλευθέρου (καὶ πολλάκις ἀσυγκρατήτου) συναγωνισμοῦ ὑποκαθιστοῦν τὴν ἀντίληψιν τῆς ὠργανωμένης συνεργασίας τῆς διεξαγομένης ἐν τῷ κράτει καὶ διὰ τὸ κράτος καὶ ἐντὸς τῶν ὁρίων τὰ ὁποῖα τὸ κράτος θέτει ἐν τῇ ἐπιδιώξει τοῦ κοινοῦ συμφέροντος, τῶν ἀτόμων ὑποχρεουμένων νὰ συντρέχουν ὁπωσδήποτε τὸ κράτος, βάσει τῆς ἀρχῆς «τὸ κοινὸν συμφέρον ἐπικρατεῖ τοῦ ἀτομικοῦ τοιούτου». Διακηρύσσουν οὕτω τὴν ἀλληλεγγύην μεταξὺ ὅλων τῶν πολιτῶν ἔναντι τῶν ὑπερτέρων συμφερόντων τῆς πατρίδος καὶ τοῦ ἔθνους, πραγματοποιουμένης οὕτω τῆς κοινωνικῆς μεταξὺ τῶν κοινωνικῶν τάξεων ἰσότητος. Ἀρνοῦνται τὸν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὑφιστάμενον ἢ ὑποτιθέμενον ἀνταγωνισμὸν δύο τάξεων καὶ θεωροῦν τὸ κράτος ὡς τὸν ὀργανισμὸν ἐκεῖνον ἐντὸς τῶν κόλπων τοῦ ὁποίου αἱ οἰκονομικαὶ δυνάμεις δύνανται ἁρμονικῶς νὰ δράσουν χωρὶς τὸ ἰσχυρότερον συμφέρον μιᾶς ὁμάδος νὰ δύναται νὰ παραβλάψῃ τὰ συμφέροντα ἄλλης ὁμάδος ἢ τάξεως.

Διὰ τὴν ἐπίτευξιν τῶν ἀγροτοπολιτικῶν σκοπῶν τοῦ κόμματος ἐδημιουργήθη ἡ κολοσσιαία Σωματειακὴ Ὀργάνωσις τοῦ Γερμανικοῦ Ἐπισιτισμοῦ (Reichsnährstand), ἡ ὁποία, ἐκτὸς ἄλλων, ὑπεκατέστησε καὶ τὴν ἀπειρίαν τῶν γεωργικῶν συλλόγων καὶ τῶν ἑνώσεων βιομηχάνων καὶ ἐμπόρων σχέσιν ἐχόντων μὲ τὴν κατεργασίαν καὶ διάθεσιν τῶν γεωργικῶν προϊόντων καὶ τῶν ὁποίων τὰ συμφέροντα ἐν πολλοῖς ἦσαν ἀντίθετα, ἐξ οὗ καὶ ὁ μεταξὺ αὐτῶν σκληρὸς ἀγὼν μὲ συνεπείας δυσμενεῖς δι' ὅλους καὶ διὰ τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν.

Ἤδη ἀπὸ τῆς 15ης Ἰουλίου 1933 ἐξέδωκεν ἡ Κυβέρνησις τοῦ Reich νόμον ἐξουσιοδοτήσεως πρὸς ρύθμισιν τῆς σωματειακῆς ὀργανώσεως τῆς γεωργίας καὶ χορηγήσεως τοῦ ἀποκλειστικοῦ δικαιώματος εἰς τὸ Reich πρὸς ὀργανικὴν σύνθεσιν τῶν τάξεων τῆς γερμανικῆς γεωργίας. Τὴν δὲ 13-9-1933 ἐξεδόθη ὁ νόμος περὶ προσωρινῆς ὀργανώσεως τοῦ Reichsnährstand, τῆς ρυθμίσεως τῆς ἀγορᾶς καὶ τῶν τιμῶν τῶν γεωργικῶν προϊόντων.

Διὰ τοῦ ἱστορικοῦ αὐτοῦ διὰ τὴν γερμανικὴν γεωργίαν νόμου ἐδημιουργήθη ὡς σωματεῖον δημοσίου δικαίου ὑποχρεωτικὴ ὀργάνωσις οὐχὶ μιᾶς τάξεως ἀλλὰ ὅλων τῶν οἰκονομικῶν κλάδων καὶ τάξεων, αἵτινες παράγουν, κατεργάζονται καὶ διανέμουν εἰς τὴν κατανάλωσιν τὰ ἀγαθὰ ἐκ τῆς γεωργίας καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν προϊόντα. Οὕτω ἐδόθησαν εἰς τὸν Ὑπουργὸν τοῦ Ἐ-

πισιτισμοῦ καὶ Γεωργίας, ὁ ὁποῖος ἔγινε συγχρόνως καὶ Ἀρχηγὸς τοῦ Γερμανικοῦ Ἀγροτισμοῦ, ἵνα ὑπάρχῃ πλήρης συμφωνία μεταξὺ τῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς τοῦ κράτους καὶ τοῦ σωματειακοῦ τῆς γεωργίας ὀργανισμοῦ, αἱ κατευθυντήριοι γραμμαὶ μελλοντικῶν ἐπιδιώξεων καὶ διεμορφώθη ἡ σχεδὸν τελειωτικὴ μορφὴ τοῦ Reichsnährstand.

Εἰς τὸ πρῶτον ἐκτελεστικὸν τοῦ νόμου διάταγμα ἀναφέρεται κατὰ λέξιν ὡς σκοπὸς τῆς Ὀργανώσεως : «Νὰ ἑνώνῃ τοὺς εἰς αὐτὴν ὑπαγομένους, ἐν πλήρει συνειδήσει τῶν ὑποχρεώσεών της ἀπέναντι τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ Reich, εἰς μίαν ἰσχυρὰν στήλην ὀργανώσεως, διατηρήσεως καὶ ἐνδυναμώσεως τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ».

Εἰδικῶς ἀνατίθεται εἰς τὸ Reichsnährstand : «Νὰ προαγάγῃ τὸν γερμανικὸν ἀγροτισμὸν (Bauernschaft), τοὺς γεωργικοὺς συνεταιρισμοὺς καὶ τὸ ἐμπόριον τῶν γεωργικῶν προϊόντων, τὰς ἐγκαταστάσεις κατεργασίας καὶ ἐπεξεργασίας αὐτῶν».

«Νὰ ρυθμίζῃ τὰ μεταξὺ τῶν μελῶν της (τῶν εἰς αὐτὴν ὑπαγομένων) προκύπτοντα ζητήματα οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς φύσεως».

«Νὰ ἐπιδιώκῃ τὴν πρὸς τὸ κοινὸν ἀγαθὸν ἐξισορρόπησιν τῶν ἐπιδιώξεων τῶν εἰς αὐτὴν περιλαμβανομένων δυνάμεων».

Τὴν βαθυτέραν ἔννοιαν τῶν σκοπῶν καὶ ἐπιδιώξεων τῆς Ὀργανώσεως ἀποδίδουν αἱ λέξεις «αἷμα καὶ ἔδαφος» αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὸ βάθρον τῆς ἰδεολογίας καὶ προπαγάνδας αὐτῆς, καὶ τὸ ἐραλδικὸν συνάμα σύμβολον τῆς Ὀργανώσεως. Ὁ γερμανικὸς χωρικὸς δὲν εἶναι ἐπιτηδευματίας ἐν τῇ κοινῇ σημασίᾳ, ἄρα οὔτε τὸ ἔδαφος τὸ ὁποῖον ἐκληρονόμησεν ἐκ τῶν προγόνων του, οὔτε τὸ προϊὸν τῆς ἐργασίας του δύναται νὰ γίνεται ἀντικείμενον κερδοσκοπικῶν ἢ χρηματιστηριακῶν ἐργασιῶν καὶ συναλλαγῶν. Οὕτω, ἐν ᾧ ὁ γεωργικὸς κλάδος ἄλλοτε ἀπετέλει μέρος μόνον τῆς γενικῆς οἰκονομίας τῆς χώρας (τοῦ ὁποίου ἡ εὐημερία καὶ ὁ μαρασμὸς ἢ καὶ ἡ κατάπτωσις ἐξηρτᾶτο ἐκ τῶν νόμων καὶ κανόνων τῶν διεπόντων τὴν κεφαλαιοκρατικὴν οἰκονομίαν), ὁ ἐθνικοσοσιαλισμὸς διὰ τῆς ὀργανώσεως αὐτῆς ἐξάγει τὸ χωρίον καὶ τὴν ἐν γένει ἀγροτικὴν οἰκονομίαν ἐκ τοῦ πλαισίου τούτου, τοποθετεῖ αὐτὴν ἐπὶ ἄλλου ὅλως διόλου βάθρου καὶ ἐμπιστεύεται ταύτην εἰς τὴν ἡγεσίαν καὶ τὴν προστασίαν τῆς εἰδικῆς αὐτῆς σωματειακῆς ὀργανώσεως.

I.

ΑΙ ΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΥ

Α΄. Ἀντίληψις περὶ γεωργικῆς ἰδιοκτησίας.

Ἵνα κατανοήσωμεν τὰς βασικὰς ἀρχὰς αἵτινες διέπουν τὴν ἀγροτικὴν πολιτικὴν τῆς σημερινῆς Γερμανίας, δέον νὰ ἀνατρέξωμεν εἰς τὸ παρελθόν, εἰς τὴν ἀρχαίαν γερμανικὴν ἀντίληψιν περὶ ἐδάφους καὶ ἀγροκτήματος, ὅπως ἄλλωστε πράττουν αὐτοὶ οὗτοι οἱ ἐθνικοσοσιαλισταί, οἱ ὁποῖοι ἀντλοῦν ἀπὸ τὸ παρελθόν, μὴ κινούμενοι ὅμως, ὅπως ρητῶς οἱ ἴδιοι λέγουν, ἀπὸ παιδαριώδη ρωμαντισμόν, ἀλλ' ἀπὸ τὴν πίστιν ὅτι μόνον ἐκεῖ εὑρίσκονται ὑγιεῖς ρίζαι καὶ στερεὰ θεμέλια ἐπὶ τῶν ὁποίων δύνανται νὰ οἰκοδομήσουν.

Πράγματι αἱ περὶ ἐδάφους καὶ κτήματος ἀντιλήψεις των ἀνάγονται εἰς τὴν ἀρχαίαν γερμανικὴν ἐποχήν, ὅπου τὸ ἔδαφος δὲν ἦτο πρᾶγμα ὑποκείμενον εἰς τὴν ἀπόλυτον καὶ ἐλευθέραν διάθεσιν τοῦ κυρίου του, ὅπως παραδέχεται ἡ σημερινὴ (ρωμαϊκῆς πηγῆς) ἀντίληψις περὶ ἰδιοκτησίας. Ἀντιθέτως αἱ περὶ κυριότητος ἀρχαὶ τῶν ἀρχαίων γερμανῶν ἦσαν ἀναποσπάστως συνδεδεμέναι μὲ τὰς ἐννοίας περὶ τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς ἀλύσεως τῶν γενεῶν (φάρα, σόϊ) καὶ ἐν γένει μὲ τὴν τευτονικὴν φυλετικὴν κοσμοθεωρίαν. Κατεστάλαξαν εἰς ἰδιότυπον νομικὴν σχέσιν μεταξὺ ἀνθρώπου καὶ ἐδάφους, εἰς τὸ δίκαιον τοῦ Odal ἐκ τοῦ ὁποίου ἀργότερον ἐξειλίχθη καὶ τὸ ἰδιότυπον κληρονομικὸν δίκαιον (Anerbenrecht, τὸ δίκαιον τοῦ ἑνὸς κληρονόμου) ἀπαντώμενον καὶ σήμερον ἀκόμη εἰς τὰς βορείους, γερμανικῆς καταγωγῆς, χώρας (Σκανδιναυικὰς χώρας κλπ.).

Τὸ ἀρχαῖον γερμανικὸν δίκαιον τοῦ Odal εἶναι ἡ πρωτόγονος ἔκφρασις τοῦ συνδέσμου τοῦ ἀτόμου πρὸς τὸ ἔδαφος. Od σημαίνει ἐν γένει ἀγαθόν, διὰ τῆς προσθήκης τοῦ All (τὸ πᾶν, σύμπαν) γίνεται ἔκδηλον ὅτι τὸ κληρονομικόν, τὸ οἰκογενειακὸν κτῆμα (Erbhof) εἶναι τιμάριον, φέουδον τοῦ σύμπαντος, τοῦ Θεοῦ (καὶ τοῦ ἡλίου) ὡς πηγῆς πάσης ζωῆς ἐπὶ τῆς γῆς, διδόμε-

νον ὡς τοιοῦτον εἰς τὸν ἑκάστοτε κάτοχον. Τοιουτοτρόπως καὶ ἡ ἐργασία τοῦ χωρικοῦ ἀγρότου αἴρεται εἰς λειτούργημα πρὸς τὸν Θεὸν καὶ εἰς ὑψίστην ἠθικὴν ὑποχρέωσιν. Od-al λοιπὸν εἶναι ἡ ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ δωρηθεῖσα βάσις πρὸς διαβίωσιν τῆς χωρικῆς οἰκογενείας καὶ τὸ δίκαιον τοῦ Odal χρησιμεύει εἰς τὴν προστασίαν τῆς βιωτικῆς αὐτῆς βάσεως. Ἐπειδὴ ὅμως εἰς τὸ νομικὸν αἴσθημα τοῦ ἀρχαίου γερμανικοῦ ἀγρότου συνεταυτίζοντο τὸ δίκαιον καὶ ἡ ὑποχρέωσις καὶ ἀπετέλουν μίαν ὀργανικὴν καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀδιάλυτον καὶ ἀναπόσπαστον ἑνότητα, ἦτο μὲ τὸ δίκαιον τοῦ Odal συνυφασμένον καὶ τὸ καθῆκον πρὸς διατήρησιν τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς φυλῆς. Τοιουτοτρόπως εἰς τὴν περὶ ἐδάφους ἀντίληψιν τῆς ἀρχαίας Γερμανίας, ἔδαφος καὶ φυλετικὸν αἷμα ἦσαν συγχωνευμένα εἰς μίαν σταθερὰν ἑνότητα, δημιουργοῦσαν ὑποχρεώσεις.

Ἡ ἀντίληψις αὐτὴ ἦτο διὰ τὸν γερμανὸν χωρικὸν ἔμφυτος, ὅθεν δι' αὐτὸν καὶ αὐτονόητος ἡ ὑποχρέωσις τῆς διατηρήσεως τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς φυλετικῆς σειρᾶς τῶν γενεῶν. Οὕτω διὰ τῆς συνδέσεως τῆς κληρονομικῆς σειρᾶς τοῦ ἐδάφους πρὸς τὴν ἄλυσιν τῶν γενεῶν, τῆς φυλετικῆς οἰκογενείας, ἐδημιουργεῖτο αὐτομάτως καὶ ἡ ὑποχρέωσις τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῆς οἰκογενείας ἐπὶ πλέον δὲ καὶ τῆς φυλετικῆς διατηρήσεως τοῦ αἵματος ὡς ἐκδήλωσις μιᾶς πρωτογόνου καὶ στοιχειώδους εὐγονικῆς, ἥτις ὡς ἄγραφος νόμος ἐπέβαλλε τὸν πολλαπλασιασμὸν μακρὰν πάσης ἐπιμιξίας μετὰ φυλετικῶς μὴ ἰσοτίμων, μετὰ φορέων ξένων πρὸς τὸ γερμανικὸν αἷμα, ἢ μετ' ἀτόμων μὴ ἀρτιμελῶν, ἢ διανοητικῶς καθυστερημένων, ἢ βεβλαμμένων ἐπὶ ποινῇ τοῦ ἀποκλεισμοῦ αὐτῶν ἀπὸ τῆς κληρονομικῆς διαδοχῆς (ἀνεξαρτήτως βεβαίως τῆς καθιερωμένης ὑποχρεώσεως τῆς συντηρήσεως τοιούτων ἀνικάνων, ἀπὸ ἀπόψεως σωματικῆς καὶ πνευματικῆς, προσώπων ἐκ μέρους τῶν συγγενῶν των).

Ὁ ἀρχαῖος γερμανικὸς χωρικὸς δὲν ἐθεώρει τὸ ἔδαφος ὡς λείαν, ἢ θήραμα ὅπως ὁ νομάς, ἀλλ' ὡς ἐμπεπιστευμένον αὐτῷ ἀγαθὸν πρὸς χρησικτησίαν καὶ ὑπὸ ὅρους διάθεσιν, οὐχὶ δὲ πρὸς ἐκμετάλλευσιν (ὑπὸ τὴν στυγνὴν σημασίαν τῆς λέξεως) ἢ πρὸς καταφρονημένην ἐγκατάλειψιν. Ἡ ἐπιμελὴς καλλιέργεια τοῦ πατρίου ἐδάφους ἦτο δι' αὐτὸν ἠθικὴ ὑποχρέωσις, ἠτιμάζετο δὲ ὁ παραβιάζων τὴν ὑποχρέωσιν ταύτην.

«Εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ καλλιεργῇ καὶ νὰ περιποιῆται τὸ

ἔδαφος, νὰ σχίζῃ τοῦτο μὲ τὸ ἄροτρον του, νὰ τοποθετῇ τὸν σπόρον εἰς τὸν αὔλακα καὶ νὰ διατηρῇ τὸ ἔδαφος, τὸ ὁποῖον παρέλαβε παρὰ τῶν προγόνων του, ἵνα τὸ παραδώσῃ εἰς τοὺς ἀπογόνους του . . . . Ὑπάρχει μέσα του μία φωνή, ἡ ὁποία τοῦ ἐπιβάλλει νὰ πράττῃ οὕτω . . . . δὲν δύναται νὰ πράξῃ ἄλλως. Εἶναι ἡ φωνὴ τοῦ αἵματος του, τῆς φυλῆς του» (Λόγος τοῦ Dr. Hermann Reischle, Ἀρχηγοῦ τῆς Ἐπιτελικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ Ἀγροτισμοῦ τοῦ Reich κατὰ τὸ τρίτον συνέδριον τοῦ Ἀγροτισμοῦ τοῦ Reich ἐν Γκόσλαρ 10-17 Νοεμβρίου 1935).

Ἡ τοιαύτη περὶ τῆς ἰδιοκτησίας ἀντίληψις θεωρεῖ τὴν ἰδιοκτησίαν ὡς δημιουργοῦσαν ὑποχρεώσεις, ὅπως ἐπίσης δημιουργεῖ ὑποχρεώσεις καὶ κάθε ἀξίωμα καὶ λειτούργημα καὶ ἀπέναντι τῆς φυλῆς (τοῦ αἵματος), τῆς οἰκογενείας, τοῦ λαοῦ καὶ ἀπέναντι ἀκόμη τῆς πρὸς δημιουργίαν θελήσεως.

Ὁ ἑκάστοτε ζῶν κάτοχος τοῦ κληρονομικοῦ κτήματος εἶναι ὑπεύθυνος ἀπέναντι Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, λειτουργὸς καὶ θεματοφύλαξ, εὐθυνόμενος διττῶς καὶ ἀπέναντι τῶν προγόνων του, οἱ ὁποῖοι τοῦ ἐνεπιστεύθησαν τὸ κτῆμα, καὶ ἀπέναντι τῶν τέκνων του, τῶν ὁποίων τὸ μέλλον σημαίνει τὴν διατήρησιν τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς φυλῆς.

Ἡ ἰδία δὲ ἀντίληψις διῆπε καὶ τὴν κοινὴν διαχείρισιν καὶ χρῆσιν τοῦ καλλιεργουμένου ἐδάφους (gemeine Mark) καὶ τῆς συνιδιοκτησίας τοῦ δάσους, τοῦ ὕδατος, τῶν βοσκῶν, τοῦ ἀκαλλιεργήτου ἐδάφους, τῶν ὁδῶν κλπ. (Allmende), καθὼς καὶ τῶν ὑπογείων θησαυρῶν τοῦ ἐδάφους («ὅ,τι δὲν ἔσχιζε τὸ ἄροτρον»). Εἶναι ἡ αὐτὴ βασικὴ ἔννοια περὶ ἀτόμου, οἰκογενείας καὶ ὁλότητος ἐπὶ τῆς ὁποίας στηρίζεται τὸ γερμανικὸν κολλεκτιβιστικὸν πνεῦμα, τὸ πνεῦμα τῆς κοινωνικότητος, τὸ ὁποῖον διαποτίζει ὁλόκληρον τὸν νομικὸν βίον τῆς Γερμανίας. Εἶναι τὸ ἴδιον πνεῦμα τὸ ὁποῖον θεωρεῖ καὶ τὸ κράτος ὑπηρέτην τοῦ κοινοῦ (λαϊκοῦ) ἀγαθοῦ, μέσον εὐημερίας τοῦ ἀτόμου καὶ οὐχὶ σκοπὸν τῆς οἰκονομικῆς, πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς δράσεως τῶν ἀτόμων, ὡς ὑψοῦτο ἡ ἰδέα περὶ κράτους εἰς τὴν πολιτειακὴν ἀντίληψιν τῆς μεταρωμαϊκῆς — βυζαντινῆς ἐποχῆς.

Β΄. Γεωργικὸν κληρονομικὸν δίκαιον καὶ ἡ ἐπ' αὐτοῦ νομοθεσία (Reichserbhofgesetz).

Ἐφ' ὅσον τὸ ἔδαφος ἐπρόκειτο νὰ ἐπιτελέσῃ τὴν ἐκ τῶν νόμων τοῦ βίου ἀπορρέουσαν λειτουργίαν τῆς διατηρήσεως τῆς χωρικῆς ἀγροτικῆς δυνάμεως ἔπρεπε νὰ μείνῃ τοῦτο μακρὰν πάσης ἔξωθεν ἐπιδράσεως καὶ ἐξουσίας, ἡ ὁποία θὰ ἠδύνατο νὰ θέσῃ ἐν κινδύνῳ τὸ λειτούργημα τοῦτο. Ἔπρεπε δηλονότι νὰ δημιουργηθῇ ἡ ἐγγύησις ὅτι ὁ ἑκάστοτε κληρονόμος τοῦ κτήματος ἀντελαμβάνετο τὴν ἀποστολήν του ἐπίσης ὡς θεματοφύλακος τῆς οἰκογενείας καὶ νὰ ληφθοῦν ἀνάλογοι κατοχυρώσεις διὰ τὴν περίπτωσιν τῆς ἀνικανότητός του ὅπως διαχειρισθῇ τὸ κτῆμα ὑπὸ τὸ πνεῦμα τοῦτο.

Αὐτὸ εἶναι ἡ βαθυτέρα ἔννοια ὅλων τῶν διατάξεων τῶν περιοριστικῶν τῆς ἀπολύτου καὶ ἀπεριορίστου ἐξουσίας τοῦ ἑκάστοτε κατόχου τοῦ κτήματος αἱ ὁποῖαι ἀπαντῶνται εἰς ὅλας τὰς παλαιὰς γερμανικὰς νομοθεσίας. Ὁ χωρικὸς πράγματι μόνον ἐπὶ τοῦ προϊόντος τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐργασίας εἶχεν ἐλεύθερον ἐξουσιαστικὸν δικαίωμα, ἐνῷ τὸ κτῆμα ὡς βάσις διαβιώσεως τῆς χωρικῆς οἰκογενείας ἦτο κτῆμα, οὕτως εἰπεῖν, κοινόν. Οὕτω δὲ βλέπομεν ἐπαναλαμβανομένην τὴν διάταξιν ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ διαθέσῃ τὸ πάτριον ἔδαφος ἄνευ τῆς ἀδείας τῶν κληρονόμων του, οὐδὲ νὰ κληροδοτήσῃ τοῦτο ἔξω τῆς κατὰ τὸν νόμον σειρᾶς τῶν κληρονόμων ἢ νὰ ἐκποιήσῃ, κατατμήσῃ, ἐπιβαρύνῃ ἢ ὑποθηκεύσῃ τοῦτο. Εἰς περίπτωσιν δὲ καθ' ἣν ἤρχετο οὗτος εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἀρχὴν ταύτην οἱ κληρονόμοι ἐδικαιοῦντο νὰ ἀναλάβουν οἱ ἴδιοι τὸ κτῆμα «ὡς ἐὰν ὁ ἀνὴρ ἦτο ἤδη νεκρός».

Ἐκτὸς τοῦ ἀναπαλλοτριώτου καὶ τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς ὑποθηκεύσεως καὶ ἐπιβαρύνσεως (δουλεῖαι κλπ.), ἀρχὴ διέπουσα ὅλην τὴν ἀγροτικὴν νομοθεσίαν ἦτο καὶ ὁ θεσμὸς τῆς «κλειστῆς» κληρονομικῆς μεταβιβάσεως τοῦ κτήματος, ἤτοι ἡ ἀπαγόρευσις τῆς κατατμήσεως καὶ διανομῆς τοῦ κτήματος εἰς πλείονας κληρονόμους. Τοῦτο δὲ ὄχι μόνον διότι γενικῶς ὁ κλῆρος ἦτο μικρὸς καὶ ὁ κίνδυνος τῆς ἀπαθλιώσεως τοῦ μέλλοντος κατόχου τοιούτου τμήματος μέγας, ἀλλὰ καὶ διότι ἐκεῖ ὅπου ὁ κλῆρος ἦτο ἔστω μεγαλείτερος ἡ παραμονὴ ἁπάντων τῶν κληρονόμων ἐν τῷ κτήματι θὰ ἐσήμαινε βαθμιαίαν ἐξασθέ-

νησιν τούτου, ἀποστέρησιν σὺν τῷ χρόνῳ τῶν μέσων πρὸς ἐπιμεμελημένην καλλιέργειαν καὶ τελικῶς τὴν ἀνάγκην τῆς κατατμήσεως καὶ δημιουργίας μικροτέρων κλήρων μὴ ἀποτελούντων πλήρη βάσιν ἐλευθέρας διαβιώσεως μιᾶς οἰκογενείας.

Ὡς ἐκ τούτου μόνον εἰς τὸν ἕνα κληρονόμον (συνήθως τὸν μεγαλύτερον υἱὸν) ἐπετρέπετο νὰ συστήσῃ ἰδίαν οἰκονομίαν καὶ οἰκογένειαν ἐν τῷ κτήματι, τῶν ἄλλων τέκνων ὑποχρεουμένων νὰ ἀποχωρήσουν καὶ συστήσουν ἰδίαν οἰκονομίαν ἀλλαχοῦ, ὁπότε ἡ χαρακτηριστικὴ διὰ τοὺς τότε γερμανικοὺς λαοὺς οἰκογενειακὴ ἀλληλεγγύη ἤρχετο ἀρωγὸς εἰς τοὺς ἀποχωροῦντας.

Σημαντικὰ φαινόμενα τῆς γερμανικῆς ἱστορίας (μετανάστευσις τῶν φυλῶν, ἐποικισμὸς τῆς Ἀνατολικῆς Πρωσσίας καὶ τῶν Βαλτικῶν Χωρῶν κλπ.) δύνανται οὕτω νὰ ἐξηγηθοῦν ὡς τάσις πρὸς ἐξεύρεσιν νέου ἐδάφους καὶ δημιουργίας ἰδίας οἰκονομίας, κυρίως ἐκ μέρους τῶν ἐκ τῆς κληρονομικῆς διαδοχῆς ἀποκλειομένων ἀπογόνων.

Τοιοῦτον ἔθιμον τῆς «κλειστῆς» κληρονομίας τοῦ κτήματος ὑφίστατο βεβαίως καὶ εἰς τὰς σλαυϊκὰς φυλάς, ἀλλὰ τοῦτο ὡδήγει ἐκεῖ εἰς τὴν οἰκογενειακὴν κοινοκτημοσύνην, τὸν πατριαρχικὸν κομμουνισμόν, (τὴν κλειστὴν οἰκονομίαν τῶν πατριῶν) ἢ εἰς τὴν πραγματικὴν κατάτμησιν τοῦ κτήματος καὶ οὕτω, οὐχὶ σπανίως, εἰς τὸν ἐκπρολεταριασμὸν τῆς χωρικῆς οἰκογενείας.

Τὸ ἔθιμον αὐτὸ τῶν ἀρχαίων γερμανῶν χωρικῶν διεσώθη καὶ ἀργότερον, χάρις εἰς τὴν ἀκατανίκητον φυλετικὴν δύναμιν τοῦ χωρικοῦ ἀγροτισμοῦ ὑπὸ τὸν τύπον τοῦ Anerbenrecht, τοῦ δικαίου τοῦ ἑνὸς κληρονόμου, ἀλλ' οὐχὶ ἀμιγοῦς ἀλλ' ἐπηρεασμένου ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τῆς προκεφαλαιοκρατικῆς οἰκονομίας τῶν ἑπομένων αἰώνων. Διεσώθη δὲ ὄχι μόνον εἰς τὰς περιφερείας ἐκείνας ὅπου διετηρήθη ἐλευθέρα τάξις χωρικῶν (Βορειοδυτικὴ Γερμανία π.χ.), ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ἀκόμη ὅπου ἡ δουλοπαροικία καὶ ὁ φεουδαρχισμὸς εἶχον καταστρέψει σχεδὸν ὁλοσχερῶς τὴν τάξιν τῶν χωρικῶν. Κατὰ χαρακτηριστικὸν μάλιστα τρόπον καὶ εἰς περιοχὰς πέριξ τῶν συνόρων τῆς χώρας, ὅπου δηλονότι ὁ κίνδυνος τῆς οἰκονομικῆς ἐξαθλιώσεως καὶ τῆς φυλετικῆς ἐξολοθρεύσεως ἦτο μεγαλείτερος. Π.χ. εἰς τὴν ἀλπικὴν περιοχὴν πρὸς τὴν παλαιὰν Αὐστρίαν, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ἐκεῖ νομοθεσία ἦτο ἀντίθετος πρὸς μίαν τοιαύτην κλειστὴν κλη-

ρονομίαν, σπανιώτερον πρὸς τὴν Γαλλίαν, ἐν τῇ Παραρρηνίῳ Πρωσσίᾳ π.χ., ὅπου ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου (ὁ ναπολεόντειος Code civil ἴσχυε ἐκεῖ μέχρι τοῦ 1900) ἐπικρατεῖ ὁ λόγῳ κληρονομίας τεμαχισμὸς τῶν κτημάτων.

Τὸ ἰδιότυπον κληρονομικὸν τοῦτο δίκαιον ἐρρύθμιζε τὰς δικαίας ἀξιώσεις τῶν ἀποχωρούντων τοῦ κτήματος κληρονόμων ἀπέναντι τοῦ κληρονομοῦντος τὸ κτῆμα, ἀξιώσεις ἀφορώσας τὴν διατροφήν, μόρφωσιν, σύστασιν προικὸς κ.λ.π. ἀποτιμωμένων τούτων εἰς χρῆμα, ἀλλὰ λαμβανομένης ὡς πρωταρχικῆς βάσεως τῆς ἱκανότητος τοῦ κτήματος ὅπως ἀναλάβῃ τοιαῦτα βάρη, ἵνα μὴ δυσβάστακτον τυχὸν φορτίον ἐγονάτιζε οἰκονομικῶς τὸν κληρονομοῦντα τὸ κτῆμα.

Οὕτω ἡ ἐκτίμησις τῆς ἀξίας τοῦ κτήματος ἐγίνετο ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν σὺν τῷ χρόνῳ εἰσχωρήσασαν εἰς τὴν γεωργίαν κεφαλαιοκρατικὴν μέθοδον τῆς κεφαλαιοποιήσεως τοῦ εἰσοδήματος (Ertragswert), μὲ βάσιν τὸ ἐπιχώριον ἐπιτόκιον, καὶ ἀνεξάρτητα ἐπίσης ἀπὸ τὴν ἀγοραίαν ἀξίαν τοῦ κτήματος (Marktwert, gemeiner Wert), ἤτοι ἡ ἐκτίμησις ἐγένετο κάτω τῆς ἀγοραίας ταύτης ἀξίας, ὡς ἐκτίμησις μεταξὺ ἀδελφῶν (Brüder-und Schwesterntaxe). Τὸ σύστημα τοῦτο δύναται νὰ θεωρηθῇ καὶ τὸ τελευταῖον χαράκωμα ἀμύνης κατὰ τοῦ εἰσχωροῦντος κεφαλαιοκρατικοῦ πνεύματος εἰς τὴν γεωργίαν καὶ προσπάθεια ὅπως διατηρηθοῦν νησίδες ἔστω, ἐλεύθεραι ὅμως καὶ ἀνεπηρέαστοι ἀπὸ τὸν ἐκχρηματισμὸν τῆς γεωργίας καὶ τῆς γεωργικῆς οἰκονομίας.

Ἐν τῇ προόδῳ τοῦ χρόνου καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν κεφαλαιοκρατικῶν ἰδεῶν ἤρχισε νὰ χαλαροῦται ἡ ἀρχικὴ ἔννοια τῆς «ἀδελφικῆς» ἐκτιμήσεως καὶ ἀντικειμενικῆς ἀποτιμήσεως τῶν δυνατοτήτων ἀποδόσεως τοῦ κτήματος συμφώνως πρὸς τὸ πνεῦμα ὅπερ ἐγέννησεν ἀρχικῶς τὸν θεσμὸν τῆς κλειστῆς αὐτῆς κληρονομίας τοῦ κτήματος. Καθιερώθη βαθμιαίως ἡ σχηματικὴ ἰσότης τῶν δικαιωμάτων ὅλων τῶν κληρονόμων ἐπὶ τῆς κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας τοῦ πατρός, ἡ ὁποία σὺν τῷ χρόνῳ ἐπέφερε τὴν ὑπερχρέωσιν ἢ καταχρέωσιν τῶν κτημάτων.

Οὕτως ὑπελογίσθη ὅτι ἡ καταχρέωσις τοῦ τρίτου τῶν γεωργικῶν τῆς Γερμανίας κτημάτων πρὸ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς τοῦ ἐθνικοσοσιαλιστικοῦ κόμματος ὀφείλεται εἰς ἀνειλημμένας κατὰ τὸν διακανονισμὸν τῶν κληρονομικῶν σχέσεων ὑποχρεώσεις ἐκ μέρους τῶν παραμενόντων εἰς τὰ κτή-

ματα κληρονόμων ἔναντι τῶν ἀποχωρούντων συγκληρονόμων. Εἰς πολλὰς δὲ περιπτώσεις λόγῳ τῶν μεγάλων καὶ δυσαναλόγων πρὸς τὴν δυναμικότητα τοῦ κτήματος ἀξιώσεων τούτων μοναδικὴ διέξοδος διακανονισμοῦ τῶν μεταξύ των σχέσεων ἀπέμενεν ὁ πλειστηριασμὸς αὐτοῦ.

***

Καὶ προπολεμικῶς ὑπῆρχον ἐν Γερμανίᾳ ἔνθερμοι θιασῶται καὶ ὑποστηρικταὶ τοῦ θεσμοῦ τοῦ ἑνὸς κληρονόμου καὶ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων τῆς πράξεως καὶ τῆς ἐπιστήμης τῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς. Αὐτὸς ἀκόμη ὁ Σύλλογος τῆς Κοινωνικῆς Πολιτικῆς τῆς Γερμανίας, ὅστις διὰ τῶν ἐτησίων ἐπισήμων θεωρητικῶν συζητήσεων τῶν μελῶν του καὶ διὰ τῶν δημοσιευμάτων του τόσον ἐντόνως ἐπέδρασεν ἐπὶ τῆς ἀκολουθουμένης ὑπὸ τοῦ Γερμανικοῦ Κράτος οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς ἰδίᾳ πολιτικῆς ἐπελήφθη τῆς ἐξετάσεως καὶ τοῦ ζητήματος τούτου [1]), μνημειώδεις δὲ μελέται ἐγράφησαν σχετικῶς καὶ ἐν γένει ἐπὶ τῆς κληρονομικῆς σχέσεως τῶν γεωργικῶν διαμερισμάτων τῆς Γερμανίας παρὰ διαφόρων διαπρεπῶν συγγραφέων τῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς ὡς π.χ. τοῦ v. Miaskowski [2]), Meitzen [3]), Sering [4]),

[1]) Βλέπε: Verhandlungen des Vereins für Sozialpolitik über Grundeigentumsverteilung und Erbrechtsreform (Oktober 1882) und über Massregeln der Gesetzgebung und Verwaltung zur Erhaltung des bäuerlichen Grundbesitzes (Oktober 1884) in Schriften des Vereins für Sozialpolitik ἀριθμ. 21 καὶ 28.

Ἀργότερον δὲ Verhandlungen der Wiener Generalversammlung 1894 in Band 61 der Schriften d. V. f. Sozialpolitik, Leipzig 1895.

[2]) v. Miaskowski: Das Erbrecht und die Grundeigentlhumsverteilung im Deutschen Reich» 1882. Ἐπίσης τοῦ ἰδίου: Das Problem der Grundbesitzvertheilung in geschichtlicher Entwicklung 1891.

[3]) Meitzen: Der Boden und die landwirtschaftlichen Verhältnisse des preussichen Staates» Berlin 1868.

[4]) Sering «Erbrecht und Agrarverfassung in Schleswig—Holstein auf geschichtlicher Grundlage, Berlin 1908.

Παρὰ τοῦ ἰδίου, τῇ συνεργασίᾳ διαφόρων ἐμβριθῶν μελετητῶν τῶν ἀγροτικῶν ζητημάτων τῆς Πρωσσίας (Holzapfel, Preyer, Skalweit κλπ. κλπ.), ἐξεδόθη πολύτομον σύγγραμμα περὶ τῆς κληρονομικῆς διαδοχῆς τῆς ἀγροτικῆς ἰδιοκτησίας εἰς τὰ διάφορα τμήματα τῆς Πρωσσίας «Die Vererbung des ländlichen Grundbesitzes im Königreich

Wygodzinski[1]) κλπ. μὲ λανθάνουσαν ἢ ἔκδηλον τὴν τάσιν τῆς γενικεύσεως τοῦ θεσμοῦ τοῦ ἑνὸς κληρονόμου ἐπὶ ὅλων τῶν γεωργικῶν κτημάτων εἴτε ἀπεριορίστως εἴτε μὲ ὡρισμένους περιορισμούς [2]).

Εἰς ὡρισμένας γερμανικὰς χώρας (Länder) ἐγενικεύθη ἡ κατάρτισις κληρονομικῶν μητρώων τηρουμένων παρὰ τοῖς ἁρμοδίοις δικαστηρίοις (Höferolle) εἰς τὰ ὁποῖα ὁτὲ μὲν ἀναγκαστικῶς, ὁτὲ δὲ ἑκουσίως ἐγίνετο ἐν ζωῇ τοῦ κληροδοτοῦντος ἐπίσημος ἐγγραφὴ τοῦ κτήματος εἰς τὰ σχετικὰ μητρῷα ἵνα οὕτω ἐξασφαλισθῇ ἡ εἰς ἕνα κληρονόμον διαδοχή του. Εἰδικὰ μάλιστα τραπεζιτικὰ ἱδρύματα συσταθέντα πρὸς διακανονισμὸν τῶν χρηματικῶν σχέσεων τῶν χωρικῶν πρὸς τοὺς μεγαλοκτηματίας εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς διανομῆς τῶν μεγάλων κτημάτων καὶ ἐν γένει πρὸς διεξαγωγὴν τοῦ ἐποικιστικοῦ ἔργου (Rentenbanken), ἀκόμη δὲ καὶ γεωργικοὶ πιστωτικοὶ συνεταιρισμοί, ἀνέλαβον εἰς ὡρισμένας περιπτώσεις καὶ τὴν ρύθμισιν τῶν ἀπέναντι τῶν συγκληρονόμων ἀναλαμβανομένων ἐκ μέρους τοῦ κτήματος ὑποχρεώσεων προικίσεως κλπ.

Πλὴν ὅμως διάφορα κενὰ καὶ ἐλλείψεις τοῦ θεσμοῦ, ὧν τινὲς ἐσκιαγραφήθησαν ὡς ἀνωτέρω, ἐδυσκόλευσαν τὴν κανονικὴν ἐφαρμογὴν καὶ τὴν γενίκευσιν αὐτοῦ, ὥστε δὲν κατέστη δυνατὴ πάντοτε ἡ ὑγιὴς κληρονομικὴ διαδοχὴ καὶ ἡ διατήρησις τοῦ κτή-

---

Preussen», Berlin 1897, πλὴν τοῦ τελευταίου τόμου μὴ ἐκδοθέντος. Ἀντὶ τούτου ὁ Sering συνεκέντρωσε τὰ στοιχεῖα συμπερασματικῶς ἐν τῷ ἔργῳ : «Die Vererbung des ländlichen Grundbesitzes im Königreich Preussen und die Reform des ländlichen Erbrechts» in den Verhandlungen des Landes—Ökonomie—Kollegiums 1909.

[1]) Ἐπραγματεύθη τὰ τῆς περιοχῆς τοῦ Oberlandesgerichtsbezirk Köln εἰς τὸ ὡς ἄνω σύγγραμμα τοῦ Sering.

[2]) Conrad: Die Verwertung des Rentenprinzips zur Sicherung der Grundbesitzverhältnisse in Jahrbücher für Nationalökonomie III Folge Bd. 6.

Buchenberger: Agrarwesen und Agrarpolitik. Δευτέρα ἔκδοσις 1ος τόμος, Leipzig, 1914. Σελὶς 357—431.

Βλέπε καὶ Verdelot: Du bien de famille en Allemagne et de la possibilité de son institution en France (Paris 1899).

Verhandlungen des Deutschen Landwirtschafstrats «über die Vererbungsweise des bäuerlichen Besitzes in den früheren Gebieten des französischen Rechts mit Rücksicht auf die Erhaltung des Bauernstandes» 1904.

ματος εἰς χεῖρας τῶν ἱκανωτέρων κληρονόμων, ἐφωδιασμένων συνάμα τούτων μέ ἀνάλογα κινητικὰ κεφάλαια, τεχνικὰς γνώσεις κλπ., ἵνα ἐξασφαλισθῇ ἡ ἀπὸ ἀπόψεως ἰδιωτικῆς οἰκονομίας συμφέρουσα καὶ ἀπὸ ἐθνικῆς τοιαύτης μεγαλειτέρα παραγωγὴ τῶν κτημάτων εἰς γεωργικὰ προϊόντα.

Παρετηρήθη οὕτω κάποιος ἐκφυλισμὸς τοῦ θεσμοῦ ὥστε νὰ δώσῃ τοῦτο λαβὴν εἰς σοβαρὰς καὶ ζωηρὰς ἐπικρίσεις. Οἱ ἐπικριταί του δὲν ἐδίστασαν νὰ ἀποδώσουν εἰς τὸν θεσμὸν τοῦ ἑνὸς κληρονόμου καὶ αὐτήν ἀκόμη τὴν ἐλάττωσιν τῶν γεννήσεων τῆς γεωργικῆς ὑπαίθρου καὶ τὴν μείωσιν ἐν γένει τοῦ γεωργικοῦ πληθυσμοῦ. Οἱ γεωργοκτηματίαι περιώριζον, κατὰ τοὺς ἐπικριτὰς αὐτούς, τὰς γεννήσεις ἵνα μὴ ὑπάρχουν πολλαὶ ἀξιώσεις μετὰ θάνατον. Οὕτω διὰ τῆς ἐγκρατείας ἐν ζωῇ διηυκολύνετο ὁ διακανονισμὸς τῶν κληρονομικῶν σχέσεων μετὰ θάνατον.

*
* *

Πεπεισμένοι οἱ ἐθνικοσοσιαλισταὶ ὅτι αἱ ἠθικαὶ προϋποθέσεις μιᾶς τοιαύτης ἀντιλήψεως περὶ ἐδάφους, ὡς ἀνωτέρω ἐξετέθησαν, παραμένουν ζωηραί, ἔστω καὶ ὑπὸ λανθάνουσαν μορφὴν παρὰ τῷ γερμανῷ ἀγρότῃ, προέβησαν ταχέως μετὰ τὴν ἄνοδον των εἰς τὴν ἀρχὴν εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ περὶ κληρονομικοῦ κτήματος νόμου (Reichserbhofgesetz τῆς 29]9]1933).

Διὰ τοῦ νόμου τούτου ἐξάγεται τὸ ἔδαφος ἐκ τῆς κεφαλαιοκρατικῆς συνδέσεως, ἐξασφαλίζεται τὸ βιώσιμον τῶν κληρονομικῶν κτημάτων καὶ τοιουτοτρόπως παραμερίζονται οἱ κυριώτεροι λόγοι, οἵτινες ὁδηγοῦν εἰς τὴν ἔξοδον ἐκ τῆς ὑπαίθρου καὶ τὴν διαρροὴν τοῦ γεωργικοῦ πληθυσμοῦ. Ἀποκαθίσταται διὰ τοῦ νόμου τούτου μία φυσιολογικὴ σχέσις δικαιωμάτων τῶν ἀποχωρούντων κληρονόμων (δικαίωμα μορφώσεως, προικίσεως κλπ.), ἀλλ' ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς δυναμικότητος τοῦ κτήματος καὶ ἀναλόγως τῆς σημασίας τῆς δράσεως ἑνὸς ἑκάστου διὰ τὸ κοινὸν ἀγαθόν.

Λαμβάνεται καὶ πάλιν ὡς βάσις μία «ἀδελφικὴ» ἐκτίμησις τοῦ κτήματος, ἀλλ' εἰς ἀντάλλαγμα τούτου αἱ ἀξιώσεις τῶν συγκληρονόμων αἴρονται εἰς τὸ ὕψος ἰσχύοντος δικαίου, ἐνῷ ἡ ἐκτέλεσις τοῦ νόμου ἀνατίθεται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν εἰδικῶν δικαστηρίων σωματειακῆς συνθέσεως μὲ εἰδικὴν δικονομικὴν

διαδικασίαν. Διὰ τοῦ νόμου καθίσταται ἀδύνατος ἡ εἰς χρῆμα καταβολὴ ἀποζημιώσεως τῶν ἀποχωρούντων κληρονόμων ἐξ αὐτοῦ τούτου τοῦ περιουσιακοῦ κεφαλαίου τοῦ κτήματος, εἰ μὴ μόνον ἐκ τῶν προσόδων, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου δημιουργεῖται δικαίωμα διὰ τοὺς εἰς ἐσχάτην ἀνάγκην περιελθόντας συγκληρονόμους ἵνα εὑρίσκουν καταφύγιον καὶ στέγην εἰς τὸ κτῆμα (Zufluchtsrecht).

Ἐπιβάρυνσις τέλος τοῦ κτήματος δι' ὑποθήκης εἶναι ἐφικτὴ μόνον κατόπιν ἐγκρίσεως τῶν εἰδικῶν δικαστηρίων, τοῦτο δὲ ἵνα ἀποφευχθῇ τυχὸν καταχρέωσις αὐτοῦ.

Βάσει τοῦ νόμου τούτου περὶ κληρονομικῶν κτημάτων καὶ κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἐφαρμογὴν ἐκηρύχθησαν ὡς τοιαῦτα 845.000 κτήματα ἐκτάσεως 172 ἑκατομμυρίων στρεμμάτων, ἤτοι περίπου τὰ 42 % τῆς ὅλης καλλιεργησίμου ἐκτάσεως ἐν Γερμανίᾳ μὲ τὴν προοπτικὴν τῆς αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἑνιαίων αὐτῶν γεωργικῶν ἢ δασικῶν βιωσίμων κλήρων (μέχρι 1250 στρεμμάτων ἐκτάσεως) εὑρισκομένων εἰς τὴν κατοχὴν ἱκανῶν καλλιεργητῶν καὶ κληρονομουμένων εἰς ἕνα τῶν ἱκανωτέρων κληρονόμων.

Λόγῳ τῆς μεγάλης σημασίας τοῦ νόμου τούτου, ὅστις ἄλλως τε ὠνομάσθη τὸ βάθρον (Tragpfeiler) τῆς ἐθνικοσοσιαλιστικῆς περὶ ἐδάφους νομοθεσίας, διότι δι' αὐτοῦ, κατὰ τὸν Darré, δημιουργοῦνται τὰ σπερμογόνα κύτταρα τῆς φυλετικῆς ἀναγεννήσεως τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ, ἐπεμείναμεν πλέον τοῦ δέοντος, χωρὶς ὅμως ἐν τῷ πλαισίῳ τοῦ παρόντος νὰ εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ προβῶμεν καὶ εἰς πλέον διεξοδικὴν ἀνάλυσιν τῶν διατάξεών του.

Πάντως ὁ νόμος αὐτός, ὁμοῦ μετὰ τοῦ περὶ τῆς σωματειακῆς ὀργανώσεως τῆς γερμανικῆς γεωργίας, περὶ οὗ λεπτομερέστερον κατωτέρω, ἐξασφαλίζει τὸ βιώσιμον τῶν κληρονομικῶν κτημάτων, καὶ δὴ ὄχι μόνον τῶν ἤδη ὑφισταμένων, ἀλλὰ καὶ τῶν νέων τοιούτων ἅτινα δημιουργοῦνται κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἐπίσης μεγαλεπηβόλου ἐποικιστικοῦ προγράμματος, ὅπερ ὁ ἐθνικοσοσιαλισμὸς κατέστρωσε καὶ πραγματοποιεῖ. Ἡ κληρονομικὴ κατοχύρωσις τοῦ κτήματος ἀποτελεῖ πράγματι τὸ σημαντικώτερον κίνητρον καὶ ἐλατήριον δράσεως ἐποικιστικῆς ἀφοῦ δι' αὐτοῦ ἐξασφαλίζεται ἡ διαρκὴς παραμονὴ τοῦ νέου ἐποίκου εἰς τὸ κτῆμα καὶ ἡ ὑπαγωγὴ τοῦ κτήματος εἰς τὴν σειρὰν τῶν γενεῶν τῆς χωρικῆς οἰκογενείας.

Ἐπηκολούθησεν ἡ ἔκδοσις τοῦ νόμου περὶ δημιουργίας τοῦ Γερμανικοῦ Χωρικοῦ Ἀγροτισμοῦ καὶ περὶ γεωργικοῦ ἐποικισμοῦ (14-7-33), περὶ τοῦ διακανονισμοῦ τῶν εἰς ἔδαφος δημοσίων ἀναγκῶν (29-3-35), τὸ διάταγμα τῆς δημιουργίας εἰδικῆς ὑπηρεσίας διαμορφώσεως τοῦ χώρου (26-6-35), μὲ σκοπὸν τὴν φροντίδα τῆς διαμορφώσεως καὶ ὀρθολογιστικῆς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ γερμανικοῦ χώρου κατὰ τρόπον ἐξυπηρετοῦντα τὸν λαὸν καὶ τὸ κράτος, ὁ νόμος περὶ ἐξευρέσεως ἐδάφους πρὸς δημιουργίαν στέγης (22-9-33), ὁ νόμος περὶ προσωρινῶν μέτρων ῥυθμίσεως τοῦ γερμανικοῦ ἐποικιστικοῦ ἔργου κλπ. κλπ.

Ἡ ὡς ἄνω νομοθεσία πείθει ἡμᾶς, καὶ ἐν τῇ προόδῳ τῆς παρούσης μελέτης θέλομεν ἐνισχυθῇ εἰς τὴν γνώμην μας ταύτην, ὅτι ὑπάρχει πλήρης ἀλληλεξάρτησις τῶν λαμβανομένων ὑπὸ τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ μέτρων ἀγροτικῆς πολιτικῆς καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν ἐκπηγαζουσῶν ἀμοιβαίων ἐπιδράσεων, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀποδεικνύει τὸ ὀργανικὸν τῆς συνθέσεως τοῦ ἐθνικοσοσιαλιστικοῦ προγράμματος.

Γ΄. Ἡ ἔξοδος ἐκ τῆς ὑπαίθρου καὶ αἱ μεταβολαὶ εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ οἰκονομικοῦ χώρου.

Ἡ τεραστία τεχνικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἐξέλιξις τῆς Γερμανίας ἀπὸ τοῦ 1870 καὶ ἐντεῦθεν, ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ βιομηχανικοῦ τομέως, εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἔξοδον τοῦ ἀγρότου ἐκ τῆς ὑπαίθρου (ἀλλὰ καὶ ὡς προϋπόθεσιν διότι ἄνευ τῆς ὑπάρξεως διαθεσίμου ἀνθρωπίνου ὑλικοῦ, δὲν θὰ ἦτο δυνατὴ ἡ δι' ἰδίων δυνάμεων κολοσσιαία ἀνάπτυξις τῆς βιομηχανίας), τὴν συγκέντρωσιν τοῦ ἐκ τῆς γεωργίας διαρρέοντος πληθυσμοῦ εἰς τὰ μεγάλα βιομηχανικὰ κέντρα καὶ τὴν ἀποστέρησιν οὕτω τῆς γεωργικῆς ὑπαίθρου τῶν ἀναγκαίων ἐργατικῶν χειρῶν.

Ἐνῷ κατὰ τὸ ἔτος 1871 τὸ ποσοστὸν τῶν κατοικούντων εἰς ἀγροτικὰς κοινότητας κάτω τῶν 2.000 κατοίκων ἦτο 62,6 % (31,9 % κατῴκουν εἰς κωμοπόλεις τῶν 2—5 χιλιάδων καὶ εἰς μικρὰς πόλεις τῶν 5—100 χιλιάδων κατοίκων) τὸ δὲ ποσοστὸν τῶν εἰς μεγαλουπόλεις ἄνω τῶν 100 χιλιάδων κατοίκων 5,5 %, ἀντιθέτως κατὰ τὸ 1933 τὸ ποσοστὸν τῶν κατοικούντων εἰς ἀγροτικὰς κοινότητας κατῆλθε σχεδὸν εἰς τὸ ἥμισυ, ἤτοι εἰς 32,9 %

ἐνῷ τὸ τῶν μεγαλουπόλεων σχεδὸν ἐξαπλασιάσθη, ἀνελθὸν εἰς 30,4 %.

Πρὸς ἀνακοπὴν τῆς παρατηρουμένης διαρροῆς ἐκ τῆς ὑπαίθρου καὶ ἀντιμετώπισιν τῶν ἐκ ταύτης προκυπτόντων ζητημάτων φύσεως οἰκονομικῆς ἀλλὰ καὶ κοινωνικῆς, ἐγένετο, μεταξὺ ἄλλων, καὶ ἔναρξις ἐνασκήσεως ἐποικιστικῆς πολιτικῆς, ἰδίᾳ εἰς τὰς ἀνατολικὰς ἐπαρχίας τῆς Πρωσσίας διὰ τῆς ἀπαλλοτριώσεως καὶ διανομῆς μεγάλων κτημάτων καὶ ἐγκαταστάσεως μικροκαλλιεργητῶν. Πρὸς πλήρωσιν τῶν ἐκ τῆς ἐξόδου κενῶν, ἐκτὸς τῆς χρησιμοποιήσεως εἰς μεγαλυτέραν κλίμακα γεωργικῶν μηχανῶν, ἐπιτρέπετο ἡ εἴσοδος ξένων ἐργατῶν καὶ ἐργατίδων (κυρίως ἐκ Πολωνίας) οἱ ὁποῖοι ἤρχοντο κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐντατικῆς ἐργασίας εἰς τὰ μεγάλα διὰ ζακχαροτεύτλων ὡς ἐπὶ τό πλεῖστον καλλιεργούμενα κτήματα (Σαξωνία) καὶ προσέφερον οὕτω μεγάλας ὑπηρεσίας, διότι διὰ τῆς ἐλεύσεώς των (ὑπελογίζοντο εἰς 200—400 χιλιάδας) ἠμβλύνετο ἡ ὀξύτης τοῦ ἐργατικοῦ ζητήματος ἐν τῇ ὑπαίθρῳ. Ἀντιθέτως ὅμως πάλιν, λόγῳ τοῦ χαμηλοῦ ἐπιπέδου ζωῆς καὶ τῶν εὐθηνῶν ἡμερομισθίων των ἐγίνοντο ἀφορμὴ νέας διαρροῆς τοῦ γεωργικοῦ ἐργατικοῦ πληθυσμοῦ ἐκ τῆς ὑπαίθρου καὶ τροπῆς του πρὸς τὴν βιομηχανίαν, ἥτις ἦτο εἰς θέσιν νὰ προσφέρῃ ὑψηλότερα ἡμερομίσθια. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον συνετελεῖτο βαθμιαίως ἡ ἀπογύμνωσις τῆς ὑπαίθρου καὶ ὠγκοῦτο τὸ ρεῦμα τῆς ἀστυφιλίας, ἐνῷ διὰ τῆς, ἔστω καὶ παροδικῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συγκομιδῆς, ἐλεύσεως ἀλλοδαπῶν ἐδημιουργοῦντο ζητήματα χροιᾶς φυλετικῆς.

Τὸ προπολεμικῶς μετὰ πάσης μεθοδικότητος, ἀλλὰ καὶ μὲ βραδὺν σχετικῶς ρυθμόν, διεξαγόμενον ἐποικιστικὸν ἔργον ἐσυνέχισε μὲ γοργότερον ὅμως βῆμα καὶ ἐνεβάθυνε ὁ ἐθνικοσοσιαλισμὸς διὰ σειρᾶς μέτρων, ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων, ἅτινα ἔθεσεν εἰς ἐφαρμογήν.

Διὰ τοῦ ἀπὸ 14)7)33 νόμου περὶ τῆς ἀναδημιουργίας τοῦ γερμανικοῦ ἀγροτισμοῦ καὶ τοῦ γεωργικοῦ ἐποικισμοῦ διεγράφησαν ἑνιαῖαι διατάξεις δι' ὅλον τὸ Ράϊχ, ἐπετεύχθη δὲ ἀπὸ τοῦ 1933 μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 1938, ἐκτὸς ἄλλων καὶ ὁ ἐποικισμὸς 75 χιλιάδων οἰκογενειῶν χωρικῶν καὶ γεωργικῶν ἐργατῶν ἐπὶ ἐκτάσεως 3 ἑκατομμυρίων στρεμμάτων γῆς καταστάσης καλλιεργησίμου τῇ βοηθείᾳ ἐγγειοβελτικῶν ἔργων. Ἐλήφθη ἐπί-

σης μέριμνα διὰ τὴν δημιουργίαν ἀπολύτως βιωσίμων κλήρων τῶν ἐποίκων καὶ ἐπετεύχθη δι' ἀναδασμοῦ τῆς γῆς ἡ ὕψωσις τοῦ μέσου ὅρου μεγέθους τῶν ἐποικιστικῶν κτημάτων ἀπὸ 105 στρέμμ. (ὅσος ὁ μέσος ὅρος κατὰ τὰ ἔτη 1919—1932) εἰς 182 στρέμμ. τὸ 1936, οὕτω δὲ ἐνῷ κατὰ τὰ ἔτη 1919—1930 μόνον 41 % τῶν ἐποικιστικῶν κτημάτων ἦσαν μεγέθους ἄνω τῶν 100 στρεμμάτων, τὸ 1936 ἦσαν τοιαῦτα 80 % τῶν κτημάτων. Ἐν γένει τὸ ἐποικιστικὸν ἔργον προάγεται διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ περὶ ἀναδασμοῦ τῆς γῆς νόμου τοῦ Ράϊχ τῆς 26)6)36 ἐξ οὗ κυρίως θέλει ὠφεληθῇ ἡ γεωργικὴ μέση—καὶ μικροϊδιοκτησία, ἥτις εὑρίσκεται κατατετμημένη καὶ διασκορπισμένη ἐν τῷ χώρῳ.

Ἔτι δὲ πλέον θέλει διευκολυνθῇ τὸ ἐποικιστικὸν ἔργον διὰ τῆς γενομένης καταργήσεως (νόμος 6/7/38) τῶν ἰδιορρύθμων μεγάλων οἰκογενειακῶν κτημάτων (Fidei-Kommisse), τὰ ὁποῖα κατὰ παλαιὰν ἐπιθυμίαν τῶν ἱδρυτῶν των ἔδει νὰ παραμένουν ἔξω πάσης διανομῆς καὶ ἀπαλλοτριώσεως καὶ τῶν ὁποίων ἡ κατάργησις δὲν εἶχε καταστῇ δυνατὴ κατὰ τὸ παρελθόν, παρὰ τὰς ἐπανειλημμένως ἐκδηλωθείσας σχετικὰς τάσεις. Ἀνερχόμενα τὰ κτήματα ταῦτα εἰς τὸν σεβαστὸν ἀριθμὸν τῶν 2.300 μὲ ἔκτασιν ἄνω τῶν 32 ἑκατομμ. στρεμμάτων (14.000 στρέμ. κατὰ κτῆμα) θὰ ἀποδώσουν διανεμόμενα γῆν ἀρκετὴν διὰ τὸν ἐποικισμόν.

Ἐπίσης τὰ ἐκ τοῦ ἐποικισμοῦ δημιουργούμενα κτήματα (ὅπως ἐν γένει ὅλα τὰ γεωργικὰ τοιαῦτα), ἐτέθησαν ἐκτὸς πάσης ἐπὶ τοῦ ἐδάφους κερδοσκοπίας, σταθεροποιουμένης οὕτω τῆς ὑπάρξεώς των, ἀφοῦ διὰ τοῦ ἀπὸ 26)1)37 νόμου, τροποποιοῦντος παλαιοτέρους ἐπὶ τῆς ἀγοραπωλησίας γεωργικῶν κτημάτων τοιούτους, ὑπήχθησαν ταῦτα, προκειμένου περὶ ἐκπλειστηριάσεως, ὑπὸ εἰδικὴν ἔγκρισιν μὴ χορηγουμένην ἐὰν ὑπάρχῃ κίνδυνος α) μὴ κανονικῆς ἐκμεταλλεύσεώς των, β) κατατμήσεως ἥτις θὰ ἦτο ἀσύμφορος, γ) καταργήσεως τῆς αὐτοτελείας των καὶ ἑνώσεως μετ' ἄλλων κτημάτων καὶ δ) ὅταν τὸ ἐκπλειστηρίασμα εὑρίσκεται εἰς καταφανῆ δυσαναλογίαν πρὸς τὴν πραγματικὴν ἀξίαν τοῦ κτήματος.

Διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τέλος τῆς κανονικῆς καλλιεργείας τῶν ἐποικιστικῶν κτημάτων (καὶ ἐν γένει ὅλων τῶν γεωργικῶν τοιούτων) ἐξεδόθη τὸ ἀπὸ 23)3)37 διάταγμα ἐντὸς τοῦ πλαισίου τοῦ τετραετοῦς οἰκονομικοῦ σχεδίου τῆς Γερμανίας ὑποχρεοῦν τοὺς ἀγρότας νὰ καλλιεργοῦν τὰ κτήματά των κανονικῶς, ἄλ-

λως νὰ ἐμπιστεύωνται τὴν καλλιέργειάν των εἰς τρίτους, κατὰ τρόπον ὥστε νὰ ἀποφεύγεται ἡ παραμονὴ ὡς ἀκαλλιεργήτου γῆς καλλιεργησίμου.

***

Ἁπλῆ μνεία τῶν ὑπὲρ τοῦ γεωργικοῦ ἐποικισμοῦ ληφθέντων μέτρων ἄνευ ἐξετάσεως τῶν βαθυτέρων ἐλατηρίων των καὶ τοποθετήσεως τούτων ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῶν γενικωτέρων σκοπῶν, οὓς ὁ ἐθνικοσοσιαλισμὸς ἐπιδιώκει ἐν τῷ πεδίῳ τῆς ἀποκαταστάσεως τάξεως καὶ ρυθμοῦ ἐν τῷ οἰκονομικῷ χώρῳ τῆς Γερμανίας, θὰ ἐσήμαινε παραγνώρισιν τοῦ ἔργου καὶ τῆς ἰδεολογίας του.

Ὁ χῶρος εἶνε ἡ βάσις καὶ ἡ προϋπόθεσις τῆς ζωῆς. Ἄνευ χώρου δὲν ὑπάρχει φυλὴ καὶ ἄνευ αὐτῆς κράτος. Διὰ τοῦτο ἔπρεπε νὰ εὑρεθῇ καὶ ἡ ρίζα πρὸς τὸ ἔδαφος ὡς τὴν βάσιν πάσης φυλετικῆς ὑποστάσεως καὶ ἐπ' αὐτοῦ ὀργανικῶς πλέον νὰ θεμελιωθῇ ἓν ὑγιὲς οἰκονομικὸν σῶμα. Ὡς γιγαντιαῖος πολιτικὸς πλέον σκοπὸς τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ ἐτέθη ἡ ἀπὸ ἀπόψεως φυλετικῆς ρύθμισις τῶν προβλημάτων τοῦ χώρου, διότι μόνον μετὰ ἀπὸ μίαν συστηματικὴν διαμόρφωσιν τοῦ χώρου δύναται νὰ θεμελιωθῇ ἡ λαϊκὴ κοινωνία. Λαὸς καὶ χῶρος γίνονται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δύο βασικοὶ παράγοντες τῆς πολιτικῆς καὶ μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν πόλων ἀναπτύσσονται αἱ πολυσχιδεῖς καὶ πολύπλευροι σχέσεις ὑλικῆς καὶ πνευματικῆς μορφῆς τὰς ὁποίας καλεῖται ἡ πολιτικὴ νὰ ρυθμίσῃ ἐπὶ τῶν διαφόρων τομέων: ἐμπόριον, βιομηχανία, ἐποικισμὸς κλπ., καὶ τέλος ὁ πνευματικὸς πολιτισμός.

Ὑπὸ τὴν πίεσιν περαιτέρω τῆς οἰκονομικῆς ἐξελίξεως ἐγένετο πράγματι ἐμφανὴς ἡ ἀπόλυτος στενότης γῆς ἡ ἀπαιτοῦσα πλέον ἐπιμεμελημένην χρησιμοποίησιν τοῦ ἐδάφους, πέραν δὲ τούτου διεπιστώθη ἐπίσης ἡ ἀνώμαλος κατανομὴ τῶν ἀνθρώπων εἰς τὸν περιωρισμένον χῶρον διαβιώσεως (εἰρήσθω ἐν παρόδῳ ὅτι διὰ τῆς συνθήκης τῶν Βερσαλλιῶν, ἡ Γερμανία ἀπώλεσε 46,9 ἑκατομμ. στρέμματα, ἤτοι 14,3 % τῆς γεωργικῆς καλλιεργησίμου ἐκτάσεώς της), πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δημιουργεῖ ἐπιπρόσθετον στενότητα καὶ κατάστασιν ἀφόρητον διὰ τὰ πυκνοκατῳκημένα ἰδίᾳ κέντρα, ἀπὸ ἀπόψεως οἰκονομικῆς, βιολογικῆς καὶ κοινωνικῆς καὶ ἐπικίνδυνον διὰ μίαν ὁμαλὴν κοινωνικὴν διαβίωσιν.

Αὔξουσα λοιπὸν στενότης γῆς καὶ οὐχὶ πάντοτε ὀρθολογιστικὴ κατανομὴ τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῶν δυνάμεων ἐντὸς τοῦ χώρου ἀφ' ἑνός, αὔξουσαι (διὰ λόγους συγκοινωνιακοὺς καὶ στρατιωτικοὺς) ἀνάγκαι εἰς χῶρον ἑνὸς πληθυσμοῦ παρουσιάζοντος διαρκῆ αὔξησιν ἀφ' ἑτέρου, ἐπέβαλον τὴν ὑπαγωγὴν τοῦ χώρου ὑπὸ ὡρισμένον ρυθμὸν ἵνα οὕτω ἐξουδετερωθοῦν βλάβαι καὶ ζημίαι ἐπενεχθεῖσαι κατὰ τὸ παρελθὸν ἐκ τῆς παραγνωρίσεως τῆς σημασίας τῆς τάξεως ἐν τῷ οἰκονομικῷ χώρῳ καὶ ἀποκατασταθῇ ἁρμονία εἰς τὰς σχέσεις μεταξὺ ἀνθρώπων καὶ δυνάμεων ἀφ' ἑνός, τοῦ χώρου ἀφ' ἑτέρου, καὶ αὐξηθοῦν αἱ δυνατότητες διαβιώσεως διὰ τὸ σύνολον.

* * *

Ἐπισκοποῦντες τὴν οἰκονομικὴν ἐξέλιξιν τῆς Γερμανίας, βλέπομεν ἐντὸς ἑνὸς γεωργικοῦ περιβάλλοντος μιᾶς χώρας κατὰ βάθος γεωργικῆς δημιουργουμένην μίαν ἀνθοῦσαν καὶ διαρκῶς προοδεύουσαν βιομηχανίαν, ἡ σύνθεσις τῆς ὁποίας ὅμως καὶ ὁ προσανατολισμὸς ἐγένοντο βάσει ἀπόψεων καθαρῶς ὑλιστικῶν, ὡς π.χ. τῆς ἐξευρέσεως πρώτων ὑλῶν, εὐκόλου συγκοινωνίας. εὐθηνῶν ἐργατικῶν χειρῶν, ἱκανῶν ἀγορῶν τοποθετήσεως κλπ. Ἀποτέλεσμα τούτου ἦτο συμφόρησις ἀπὸ ἀπόψεως πληθυσμοῦ ἀφοῦ αἱ 52 μεγαλουπόλεις ἄνω τῶν 100 χιλιάδων κατοίκων τῆς Γερμανίας περιλαμβάνουν τὸ 1)3 τοῦ πληθυσμοῦ, ὅσος περίπου εἶνε ὁ πληθυσμὸς τῶν 48 χιλιάδων ἀγροτικῶν κοινοτήτων.

Ἀντὶ δὲ μιᾶς φυσικῆς διαρρυθμίσεως τοῦ τοπίου καὶ τοῦ χώρου διεμορφώθη βαθμιαίως διάρθρωσις εἰς χωριστὰς οἰκονομικὰς περιοχὰς ἀντιστοιχοῦσα εἰς τὰς ἐπελθούσας ἐν τῷ μεταξὺ μεταβολὰς τῆς ὅλης ὑφῆς τῆς οἰκονομίας καὶ ὡς προϊὸν τῆς μεταβολῆς τῆς ἰσορροπίας ὅσον ἀφορᾷ τὸν χῶρον (περιφέρεια π.χ. τοῦ Σάαρ μὲ 452 κατοίκους κατὰ τ. χ.—Δυτικὴ Πρωσσία μὲ 41,8 κατοίκους μόνον).

Ἔπρεπεν ὅθεν ν' ἀποκατασταθῇ ἰσορροπία καὶ τάξις ὡς πρὸς τὴν κατανομὴν τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀγαθῶν ἐν τῷ χώρῳ, καὶ ὁμοιογενὴς ἀξιοποίησις τούτου διὰ τῆς διανοίξεως νέων συγκοινωνιακῶν ἀρτηριῶν, διὰ τῆς ἐνισχύσεως ὡρισμένων οἰκονομικῶν κλάδων ἢ τύπων βιομηχανικῶν ἐκμεταλλεύσεων κλπ., ταῦτα δὲ πάντοτε μὲ τὸ μέτρον τοῦ κοινωνικοῦ ἀγαθοῦ καὶ

τῆς θυσίας διὰ τὸ σύνολον. Πρὸς τοῦτο συνεστήθη ἀνεξάρτητος ἀρχὴ διαμορφώσεως τοῦ χώρου τοῦ Ράϊχ (διάταγμα 26)6)35), τῆς ὁποίας ἔργον εἶνε «νὰ ἐποπτεύῃ ἐὰν ἡ διαμόρφωσις τοῦ Γερμανικοῦ χώρου γίνεται κατὰ τρόπον ἀνταποκρινόμενον πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ Κράτους». Τὸ ἔργον μιᾶς τοιαύτης ὑπηρεσίας ἔχει βεβαίως νόημα ὅταν αὕτη εἶνε ἐν πλήρει γνώσει καὶ τῶν μικροτέρων λεπτομερειῶν τῶν τοπικῶν συνθηκῶν, τῆς οἰκονομίας τοῦ πληθυσμοῦ, τοῦ τρόπου διαβιώσεως, παραγωγῆς κλπ., τῶν ἐθίμων καὶ παραδόσεων, τῶν τοπικῶν πατριδογραφικῶν κλίσεων καὶ αἰσθημάτων, τέλος δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀτόμου.

Τελευταῖον, ἐκτελεστικόν, οὕτως εἰπεῖν, ὄργανον τῆς ὑπηρεσίας ταύτης εἶνε ἡ κοινότης, ὑποχρεωμένη νὰ προσαρμόζῃ τὰ ρυθμιστικὰ τοῦ χώρου αὐτῆς μέτρα πρὸς ἐκεῖνα τῶν δευτεροβαθμίων ἀρχῶν καὶ ἐν γένει πρὸς τὰς γενικὰς κατευθύνσεις τῆς ἐν λόγῳ ὑπηρεσίας. Αὕτη δὲ πάλιν εἶνε ὑποχρεωμένη πρὸ τῆς καταρτίσεως σχεδίου νὰ ἐξετάζῃ π.χ. τοὺς ὅρους τῆς τροφοδοτήσεως μὲ ὕδωρ, ρεῦμα, συγκοινωνίαν, καὶ τῆς ἐκτελέσεως ἐγγειοβελτικῶν ἔργων, ἀναδασμοῦ γῆς, κ.λ.π. καὶ τῆς μικροτέρας ἔτι κοινότητος, χωρὶς ν' ἀγνοῇ ἀκόμη καὶ τὰς ἐκπολιτιστικὰς ἀξιώσεις κατὰ τὴν διαμόρφωσιν τῆς οἰκονομίας καὶ τοῦ τοπίου, τὰς ἀπαιτούσας τὴν διατήρησιν τῆς φυσικῆς συνθέσεώς του ἀπὸ πατριδογραφικῆς ἀλλὰ καὶ αἰσθητικῆς ἀκόμη ἀπόψεως.

Δεδομένου ὅτι τὰ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς διαρρυθμίσεως τοῦ χώρου λαμβανόμενα μέτρα ἔχουν ὡς συνέπειαν τὴν μεταβολὴν τῆς ὅλης ὑφῆς τοῦ χώρου διαβιώσεως, ἡ λῆψις τῶν μέτρων αὐτῶν χρήζει στενῆς παρακολουθήσεως κατὰ τὴν ἐξέλιξίν των ὡς καὶ τῶν οἰκονομικῶν ἀποτελεσμάτων τὰ ὁποῖα συνεπάγονται. Ἐσπευσμέναι καὶ συμπτωματικαὶ ἐνέργειαι εἶνε ἱκαναὶ νὰ βλάψουν περισσότερον παρὰ νὰ ὠφελήσουν ὅπως καὶ αἱ μονομερῶς καὶ μονοπλεύρως ἐφαρμοζόμεναι τοιαῦται. Οὕτω π.χ. κατὰ τὴν ρύθμισιν τῶν ὑδατικῶν σχέσεων καὶ τὴν διευθέτησιν καὶ ἐκμετάλλευσιν τῆς ροῆς ἑνὸς ποταμοῦ, ἐνῷ ἐπιδιώκεται ἡ ἀποτροπὴ ζημίας εἰς μίαν ὡρισμένην περιφέρειαν, δυνατὸν νὰ προκληθῇ ζημία εἰς ἑτέραν, ἢ νὰ ἐξυπηρετηθοῦν τὰ γεωργικὰ συμφέροντα τῆς περιφερείας χωρὶς νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψει ζωτικαὶ ἐπίσης ἀνάγκαι τῆς βιομηχανίας καὶ ἐν γένει ἄλλων ἐπαγγελμάτων, τὰ ὁποῖα ἀναμένουν κέρδος ἐκ τῆς ἐκτελέσεως ἑνὸς

τοιούτου ἔργου. Οὕτω μὴ ὑπάρχοντος συντονισμοῦ τῶν συμφερόντων δυνατὸν τὸ ἐν μέρει προκῦπτον κέρδος νὰ ἐκμηδενισθῇ ἐκ τῆς ζημίας ἥτις προκαλεῖται εἰς τὸ σύνολον.

*
* *

Ἡ ἰδέα τῆς ἑνιαίας ρυθμίσεως τοῦ χώρου δὲν εἶνε νέα. Ἤδη προπολεμικῶς προεκλήθησαν συνεννοήσεις καὶ συνδυασμοὶ (ἰδίᾳ εἰς τὴν Δ. Γερμανίαν) μεταξὺ κοινοτήτων, συνδέσμων κοινοτήτων καὶ ἄλλων κρατικῶν ἀρχῶν, ἢ τοιούτων αὐτοδιοικήσεως ὑπὸ τὴν αἰγίδα κρατικῶν ὑπηρεσιῶν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ συντονισμοῦ ἐνεργειῶν ἀποσκοπουσῶν εἰς τὴν διευθέτησιν ἢ ἐκτέλεσιν ἔργων ἐνδιαφερόντων μίαν εὐρυτέραν περιοχήν. Ἀλλὰ ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἔλειπε τότε ἡ ὑψηλοτέρα σκοπιά, ἡ δὲ δρᾶσις ἦτο τοπικῶς περιωρισμένη, τὸ ἐλατήριον τῶν τοιούτων ὁμαδικῶν ἐνεργειῶν ἦτο εἴτε τὸ ἰδιωτικὸν συμφέρον, εἴτε ἡ ἐνάσκησις κοινοτικῆς καὶ μόνον πολιτικῆς, οὐχὶ δὲ τὸ γενικώτερον κοινὸν συμφέρον καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς δημιουργίας ὑποχρεώσεων ἀπέναντι τοῦ συνόλου δι' ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος ἐκμεταλλεύεται τὸ ἔδαφος καὶ τὸν χῶρον, ὥστε ὁ τρόπος της χρήσεως αὐτῶν νὰ μὴ τυχὸν εἶναι ἀντιοικονομικὸς ἢ καὶ ἀντίθετος πρὸς τὸ γενικὸν καλόν.

Ἀντιθέτως ἡ συσταθεῖσα ὑπηρεσία φροντίζει π.χ. ὥστε νὰ μὴ χρησιμοποιῆται διὰ συγκοινωνιακὰς καὶ ἄλλας ἀνάγκας, ἢ διὰ τὴν ἐγκατάστασιν βιομηχανιῶν ἔδαφος κατάλληλον πρὸς γεωργικὴν ἐκμετάλλευσιν, ὅπως δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἐπέκτασιν πόλεων καὶ συνοικισμῶν εἰς χώρους προοριζομένους διὰ τὴν ἀνάπαυσιν καὶ ψυχαγωγίαν τοῦ πληθυσμοῦ.

Οὕτω ἡ δρᾶσις τῆς ὑπηρεσίας ἐξικνεῖται καὶ ἐπὶ τοῦ ἀστικοῦ ἐδάφους (τὸ ὁποῖον, ὡς γνωστόν, γίνεται ἀντικείμενον μεγαλειτέρας κερδοσκοπίας), κατὰ τρόπον ὥστε ἡ ἐκμετάλλευσις τούτου νὰ γίνεται σύμφωνα πρὸς τὴν κοινωνικὴν ἀρχήν. Ἡ ἀρχὴ αὕτη πραγματοποιεῖται διὰ τοῦ νόμου τῆς χρησιμοποιήσεως τῶν πρὸς κατοικίαν καταλλήλων περιοχῶν (22 9/33) βάσει τοῦ ὁποίου δὲν ἐπιτρέπεται ἡ κατάτμησις τοῦ ἐδάφους (οἰκοπεδοποίησις) καὶ ἐν γένει ἡ διεξαγωγὴ ὡρισμένων συναλλαγῶν ἐπ' αὐτοῦ ἄνευ ἐγκρίσεως προκειμένου περὶ χώρου χαρακτηρισθέντος ὡς καταλλήλου διὰ κατοικίαν. Τοιουτοτρόπως σὺν τῷ χρόνῳ δημιουργεῖται εἰδικὸν δίκαιον σχετικὸν πρὸς τὴν ρύθ-

μισιν τοῦ χώρου, ὥστε νὰ ὑπάρχουν καὶ αἱ νομικαὶ βάσεις πρὸς λῆψιν τῶν ἀναλόγων μέτρων.

Δὲν εἶνε ἔργον τῆς ὑπηρεσίας αὐτῆς ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ὑπ' αὐτῆς μελετωμένων σχεδίων, ἀλλὰ μόνον ὁ συντονισμὸς τῶν διαφόρων, ἀλληλοσυγκρουομένων πολλάκις, ἐπιθυμιῶν καὶ ἀξιώσεων, ἡ ἐξουδετέρωσις τῶν ἀντιθέτων συμφερόντων καὶ ἡ ὑπαγωγὴ αὐτῶν ὑπὸ τὸν ὑψηλότερον σκοπὸν τῆς ἐξυπηρετήσεως τοῦ συνόλου. Ἡ ὑπηρεσία αὐτὴ εἶνε μόνον ὁ σύμβουλος καὶ καθοδηγητὴς ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τοῦ ἐποικιστικοῦ προγράμματος τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ ἐν τῇ γενικωτέρᾳ αὐτοῦ σημασίᾳ, ὡς ἐσκιαγραφήθη ἀνωτέρω, ἑνὸς προγράμματος πράγματι μεγαλεπηβόλου, ὄχι μόνον ὡς ἐκ τῶν σκοπῶν του, ὅπως εἶνε ἡ ἀξιοποίησις νέων πλουτοφόρων πηγῶν καὶ δυνάμεων, ἡ ἀποσυμφόρησις τῶν μεγαλουπόλεων καὶ ἡ ἐπιστροφὴ τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν ὕπαιθρον, ἡ δημιουργία νέων βιομηχανικῶν κέντρων εἰς μέχρι τοῦδε ἀραιὰ κατοικουμένας περιφερείας κλπ., ἀλλὰ καὶ ὡς ἐκ τῶν κολοσσιαίων μέσων τὰ ὁποῖα θέτει εἰς διάθεσιν πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν σκοπῶν αὐτῶν, ὡς καὶ ἐκ τῶν σοβαρῶν τέλος θυσιῶν τὰς ὁποίας ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὸ ἄτομον.

Δ΄. Ἡ αὐτάρκεια

Τὸ πρόβλημα τῆς ἐξ ἰδίων πηγῶν τῆς χώρας ἱκανοποιήσεως τῶν καταναλωτικῶν ἀναγκῶν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Γερμανίας δὲν εἶνε νέον, τοὐλάχιστον ὅσον ἀφορᾷ τὰ γεωργικὰ προϊόντα. Πολλάκις ἐγένετο τοῦτο ἀντικείμενον ἐπιστημονικῶν συζητήσεων, ὡς θέμα «κράτος ἀγροτικὸν ἢ βιομηχανικόν» [1]), καὶ πολιτικῶν τῶν κομμάτων διενέξεων προκειμένης τῆς εἰσαγωγῆς ἢ αὐξήσεως τῶν γεωργικῶν δασμῶν καὶ δὴ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ

---

[1]) K. Oldenberg: Deutschland als Industriestaat 1897.
K. Helfferich: Handelspolitik 1901.
Adolf Wagner: Agrar-und Industriestaat 1902.
Heinrich Dietzel: Weltwirtschaft und Volkswirtschaft 1900.
» » Kornzoll und Sozialreform 1900,
» » Produzenteninteresse der Arbeiter und die Handelsfreiheit 1908.
» » Die Nationalisierung der Kriegsmilliarden — Tübingen 1919 κλπ. κλπ.

Βίσμαρκ καὶ ἐντεῦθεν. Ἡ ἀνάγκη τῆς ἐκβιομηχανίσεως τῆς Γερμανίας, τὰ πλεονεκτήματα καὶ μειονεκτήματα μιᾶς τοιαύτης ριζικῆς μετατροπῆς τῆς ὑφῆς τῆς οἰκονομίας της ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἐμελετήθησαν καὶ διηρευνήθησαν, τελικῶς δὲ σχεδὸν ἅπαντες κατέληξαν εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς ἐκβιομηχανίσεως τῆς χώρας, ἐκτὸς ἄλλων, ἵνα δοθῇ εὐκαιρία ἀπασχολήσεως εἰς τὸν διαρκῶς αὐξανόμενον πληθυσμόν της, ὁ ὁποῖος ἀπὸ 36 περίπου ἑκατομμύρια τὸ ἔτος 1871 ἀνῆλθεν εἰς 58 ἑκατομμύρια τὸ 1910 καὶ εἰς 65 καὶ πλέον ἑκατομμύρια τὸ 1933.

Τὴν ἀνάγκην ταύτην κατὰ τρόπον λίαν ἀποφθεγματικὸν διεπίστωσεν ὁ διάδοχος τοῦ Βίσμαρκ ὁ ἀρχικαγκελλάριος φὸν Καπρίβι, ὀπαδὸς τῆς φιλελευθέρας σχολῆς, ὅταν κατὰ τὰ τέλη τοῦ 19ου αἰῶνος εἶπεν ὅτι ἡ Γερμανία θὰ ἔπρεπε «ἢ νὰ κάνῃ ἐξαγωγὴν ἀνθρώπων ἢ βιομηχανικῶν ἐμπορευμάτων». Ἐπροτιμήθη τὸ δεύτερον, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ὑπῆρξεν ὁπωσδήποτε ἀφορμὴ τεραστίας, ἰδίᾳ ἀπὸ βιομηχανικῆς ἀπόψεως, ἀναπτύξεως τῆς Γερμανίας, καθὼς καὶ διατηρήσεως ἑνὸς πυκνοτάτου πληθυσμοῦ ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς χώρας (ὡς προϋπόθεσις ἑνὸς ἰσχυροῦ κράτους) καὶ κολοσσιαίας ἐν γένει τεχνικῆς καὶ πάσης ἄλλης προόδου τῆς χώρας, ἡ ὁποία μεγάλως βοηθεῖ σήμερον τὸν ἐθνικοσοσιαλισμὸν διὰ νὰ ἐπιτυγχάνῃ εἰς τὰς διαφόρους ἐξορμήσεις του πρὸς ἐσωτερικὴν καὶ ἐξωτερικὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ.

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς φιλελευθέρας σχολῆς, ἡ ὁποία παραδέχεται τὸν διεθνῆ καταμερισμὸν τῆς ἐργασίας, τὴν ἀνάγκην τουτέστι τῆς παραγωγῆς τῶν ἀγαθῶν ἐκεῖ ὅπου οἱ ὅροι παραγωγῆς ἀπὸ κλιματολογικῆς καὶ ἄλλης ἀπόψεως εἶναι οἱ πλέον εὐνοϊκοί, ὁπότε καὶ ἡ τιμὴ τῶν προϊόντων αὐτῶν θὰ εἶνε καὶ ἡ εὐθηνοτέρα, παρημέλησε κάπως ἡ Γερμανία τὴν γεωργικήν της παραγωγὴν πρὸς ὄφελος τῆς βιομηχανικῆς τοιαύτης. Ἐσημειώθησαν βεβαίως εἰς τὴν γεωργίαν ἐπίσης μεγάλαι τεχνικαὶ βελτιώσεις, αὐξήσεις τῶν ἀποδόσεων ἐξαιρετικαὶ διά τοὺς πλείστους γεωργικοὺς καὶ κτηνοτροφικοὺς αὐτῆς κλάδους, πρόοδοι ἐπιτευχθεῖσαι κατόπιν μεγάλων κόπων, ἐξαντλητικῆς ἐργασίας καὶ τεραστίων θυσιῶν εἰς παραγωγικὰ μέσα π.χ. μηχανάς, βελτιωμένους σπόρους, τροφάς, λιπάσματα κλπ. (ἡ κατανάλωσις τῶν τεχνητῶν καὶ μόνον λιπασμάτων ηὐξήθη ἀπὸ 1,6 ἑκατομμύρια τόννους τὸ 1890

εἰς 6 ἑκατομμύρια τόννους τὸ 1910). Ἀλλ' ἡ βιομηχανικὴ τῆς Γερμανίας ἀνάπτυξις κατὰ τὴν πεντηκονταετίαν ἀπὸ τοῦ 1870 καὶ ἐντεῦθεν ὑπῆρξεν ἔτι μεγαλειτέρα τῆς γεωργικῆς, πρωτοφανὴς δὲ εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἱστορίαν τῶν ἐθνῶν. (Μόνον ἕνα χαρακτηριστικὸν διὰ τὴν ἐξέλιξιν τῆς βιομηχανίας της ἀριθμὸν θὰ ἀναφέρωμεν, τὴν αὔξησιν τῆς εἰς χάλυβα παραγωγῆς της ἀπὸ 954.000 τόννους τὸ ἔτος 1886 εἰς 17.302.000 τόννους τὸ ἔτος 1912, ὁπότε ἡ παραγωγὴ εἶχε δεκαοκταπλασιασθῆ).

Ἡ γεωργικὴ παραγωγὴ καὶ ἐν γένει ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν γεωργικῶν κτημάτων διενηργεῖτο βάσει τοῦ νόμου τῆς ἀποδοτικότητος καὶ μὲ ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τὴν ἐπίτευξιν τοῦ κατὰ τὸ δυνατὸν μεγαλειτέρου κέρδους ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς ἰδιωτικῆς οἰκονομίας. Εἶνε προφανὲς ὅτι ὑπὸ τὰς συνθήκας ταύτας καὶ ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ λιμπεραλισμοῦ ὀξὺς ἐδημιουργεῖτο διὰ τὴν γεωργίαν συναγωνισμὸς ἐκ μέρους ἄλλων χωρῶν, αἱ ὁποῖαι δι' ὡρισμένα γεωργικὰ προϊόντα ἐπαρουσίαζον ὅρους παραγωγῆς εὐνοϊκωτέρους (π.χ. διὰ τὰ σιτηρὰ Καναδᾶς, Ἀργεντινή, Νότιος Ρωσσία κλπ.). Βεβαίως ὑπῆρχεν ἡ δυνατότης τῆς πάσῃ δυνάμει αὐξήσεως τῆς ἐγχωρίου παραγωγῆς καὶ τῆς διατηρήσεως οὕτω μεγαλειτέρου ποσοστοῦ τοῦ πληθυσμοῦ ἐντὸς τοῦ γεωργικοῦ ἐπαγγέλματος, ἀλλὰ τότε θὰ ἔπρεπε νὰ αὐξηθοῦν ἔτι πλέον οἱ εἰσαγωγικοὶ δασμοὶ καὶ νὰ γίνῃ ἀναθεώρησις τῶν τιμῶν καὶ προσαρμογὴ αὐτῶν πρὸς τὰ ἔξοδα παραγωγῆς τῶν ὀλιγώτερον παραγωγικῶν ἐδαφῶν, τὰ ὁποῖα λόγῳ τοῦ ἀσυμφόρου τῆς ἀξιοποιήσεώς των ἔμενον ἀνεκμετάλλευτα, ὥστε νὰ ἐδημιουργεῖτο περιθώριον μεταξὺ παραγωγικῶν ἐξόδων καὶ ἀκαθαρίστου προσόδου μεγαλείτερον ὁπότε καὶ θὰ καθίστατο ἐφικτὴ ἡ ἔτι πλέον ἐντατικὴ καλλιέργεια τῶν κτημάτων ἐκείνων ποὺ ἐγένοντο μὲν ἀντικείμενον ἐκμεταλλεύσεως ἀλλὰ ἐκτατικῆς τοιαύτης.

Αὔξησις ὅμως τοῦ ἐπιπέδου τῶν τιμῶν τῶν γεωργικῶν προϊόντων τῆς χώρας, ἡ ὁποία κατὰ συνέπειαν θὰ εἶχεν ὡς ἐπακόλουθον τὴν ὕψωσιν τῶν ἡμερομισθίων τῆς βιομηχανίας, δὲν ἦτο ἀνεκτὴ ἐκ μέρους τῶν βιομηχανικῶν κύκλων, διότι τοῦτο θὰ ἐπέφερεν αὔξησιν τοῦ κόστους παραγωγῆς τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων καὶ μείωσιν οὕτω τῆς συναγωνιστικῆς δυνάμεως τῆς γερμανικῆς βιομηχανίας εἰς τὰς διεθνεῖς ἀγοράς, τὰς ὁποίας ὅμως ἀγορὰς ἔπρεπεν αὕτη νὰ κατακτήσῃ διὰ

νὰ ἐξασφαλίσῃ συνεχῆ διὰ τὰς τεραστίας της ἐγκαταστάσεις ἐργασίαν καὶ ἀνάλογα κέρδη.

Προετιμήθη ὅθεν ἡ εἰσαγωγὴ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰδῶν διατροφῆς εὐθηνῶν, ἀδιάφορον ἐὰν ἐκ τῆς αἰτίας ταύτης ἐδημιουργεῖτο συναγωνισμὸς εἰς τὴν ἐγχώριον γεωργικὴν παραγωγήν, (ἀλλὰ καὶ ἐκ παραλλήλου καὶ ἡ ἀνάγκη λεπτομεροῦς καὶ ἀκριβεστάτου ὑπολογισμοῦ ὅλων τῶν ἐπὶ μέρους παραγόντων τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς καὶ ἐκμεταλλεύσεως καὶ τῆς ἀλληλεπιδράσεως αὐτῶν, ἀναχθείσης τῆς ἐπιστήμης τῆς ἐρευνώσης τὰ σχετικὰ ζητήματα, τῆς γεωργικῆς οἰκονομίας, εἰς περιωπήν).

Τοιουτοτρόπως ἐνῷ ἡ εἰσαγωγὴ εἰδῶν διατροφῆς τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ζωοτροφιῶν διὰ τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ἀνήρχετο κατὰ τὴν 5ετίαν 1881—1885 καὶ κατὰ μέσον ὅρον εἰς 430 ἑκ. μάρκα, ἡ εἰσαγωγὴ αὐτῶν τὸ 1911—12 ἔφθασεν εἰς 3 δισεκατ., ἵνα ἀνέλθῃ κατὰ τὸ ἔτος 1929 εἰς τὸ δυσθεώρητον ὕψος τῶν 4.364 ἑκατομμ. μάρκων. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὁ ἀποκλεισμὸς τῆς Γερμανίας κατὰ τὸ διάστημα τοῦ παγκοσμίου πολέμου ἐκ μέρους τῶν πάλαι ἐχθρῶν της ἀπέδειξε κατὰ τρόπον τραγικόν, ἐὰν μή τι ἄλλο, τοὐλάχιστον τὸ μονόπλευρον τῆς τηρηθείσης ἐπισιτιστικῆς πολιτικῆς τοῦ παρελθόντος, ἀφοῦ ὑπελογίσθη ὅτι περὶ τὰς 750 χιλ. γυναῖκες, παιδία καὶ ἐν γένει ἀμάχου πληθυσμοῦ ἀπέθανον λόγῳ τοῦ ἀποκλεισμοῦ, τὸ δὲ ἐπιχείρημα τοῦτο μεγάλως πράγματι βαρύνει εἰς τὴν ἐπιχειρηματολογίαν τῶν ὀπαδῶν τῆς αὐταρκείας. Χωρὶς νὰ παραγνωρίζωμεν τὴν σημασίαν ἑνὸς τοιούτου ἐπιχειρήματος, δέον ἐξ ἀντιθέτου νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἐὰν ἄλλη ἤθελεν ἀκολουθηθῇ πολιτική, ἡ δὲ Γερμανία ἐν τῇ ἐπιδιώξει τῆς εἰς γεωργικὰ προϊόντα αὐταρκείας της εἶχεν παραμείνει κράτος γεωργικόν, οὔτε τὴν οἰκονομικὴν ἤθελεν ἐπιτύχει πρόοδον, τὴν ὁποίαν ἐπέτυχε, οὔτε τὸν πλήρη βιομηχανικὸν ἐξοπλισμὸν θὰ εἶχεν ἀποκτήσει, τὸν ὁποῖον ἀπέκτησε, καὶ βάσει τοῦ ὁποίου ἄλλως τε κατώρθωσε νὰ ἱκανοποιήσῃ τὰς τεραστίας εἰς βιομηχανικὰ προϊόντα ἀνάγκας τοῦ πολέμου, οὔτε και τὸν πληθυσμόν της εἰς τὴν χώραν θὰ εἶχε διατηρήσει. Ἐκτὸς τούτου ὅμως πόλεμοι εἶναι ἐξαιρετικαὶ καταστάσεις εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν λαῶν, οὐδεὶς δὲ πρὸ τοῦ παγκοσμίου πολέμου θὰ ἠδύνατο νὰ προφητεύσῃ τετραετῆ τὴν διάρκειάν του.

***

'Εν πάση περιπτώσει ὁ ἐθνικοσοσιαλισμὸς ἐπιδιώκει σήμερον πάση θυσίᾳ τὴν αὐτάρκειαν τῆς χώρας εἰς εἴδη διατροφῆς (πρᾶγμα τὸ ὁποῖον, ὡς θὰ μᾶς δοθῇ περαιτέρω ἡ εὐκαιρία νὰ διαπιστώσωμεν ἐν τῇ μελέτῃ ταύτῃ, σχεδὸν καὶ ἐπέτυχε) καὶ διὰ λόγους φυλετικοὺς καὶ στρατιωτικούς, ἀλλὰ καὶ διὰ λόγους πολιτικῆς ἐλευθερίας, διότι μόνον κράτη ἔχοντα πλήρη τὴν ἐπισιτιστικήν των ἀνεξαρτησίαν εἶναι καὶ πολιτικῶς ἐλεύθερα ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐκλογὴν τῶν φίλων των καὶ τῶν μέσων ἐπιτεύξεως τῶν πολιτικῶν σκοπῶν τοὺς ὁποίους ἔχουν διαγράψει.

Πέραν τούτου ὅμως καὶ εἷς εἰδικώτερος λόγος, ὁ λόγος τῆς συναλλαγματικῆς τῆς χώρας ἐπαρκείας, ὠθεῖ τὸ σημερινὸν τῆς Γερμανίας κράτος εἰς τὴν ἐνάσκησιν τῆς πολιτικῆς αὐταρκείας, διὰ τὰ γεωργικὰ αὐτῆς τοὐλάχιστον προϊόντα. Προπολεμικῶς ἡ χώρα αὕτη ἦτο εἷς τῶν μεγαλειτέρων ἀγοραστῶν εἰς τὰς διεθνεῖς ἀγορὰς δυναμένη νὰ χρησιμοποιῇ πρὸς τοῦτο τὰ ἐκ τῆς ἐξαγωγῆς τῶν προϊόντων της ἔσοδα, ὅπως ἐπίσης καὶ τὰ ἐκ τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν περισσεύματά της ὑπὸ τύπον τόκων, ἀποζημιώσεων διὰ ναυτιλιακάς, ἀσφαλιστικὰς κλπ. ὑπηρεσίας.

Πλὴν τούτου ὅμως διέθετε καὶ περὶ τὰ 25 δισεκατ. μάρκα εἰς τοποθετήσεις κεφαλαίων εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἐνῷ μεταπολεμικῶς εὑρέθη αὕτη ἀντιθέτως ὀφείλουσα ἰσόποσον κονδύλιον εἰς τὸ ἐξωτερικόν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον σημαίνει τὴν ἐπιβάρυνσιν τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν της κατὰ 50 ὁλόκληρα δισεκατ. μάρκα. Διακανονισμὸς τοῦ ποσοῦ τούτου θὰ ἦτο μόνον δυνατὸς διὰ τῆς ἐλευθέρας διαθέσεως τῶν γερμανικῶν βιομηχανικῶν ἐμπορευμάτων εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Τοιαύτην ὅμως προσπάθειαν δὲν ἠδύνατο νὰ ἐνισχύσῃ τὸ ἐξωτερικὸν εἰμὴ ἐπὶ ζημίᾳ τῆς ἐν μαρασμῷ κατὰ τὸ πλεῖστον διατελούσης βιομηχανίας του, ἀπ' ἐναντίας μάλιστα δι' ὑποτιμήσεως τῶν νομισμάτων, ρυθμίσεως τῶν εἰσαγωγῶν κλπ., προσεπάθησε νὰ παρεμβάλῃ τοῦτο προσκόμματα καὶ δυσχερείας.

'Απὸ τοῦ 1930 καὶ ἐντεῦθεν κατώρθωσε παρὰ ταῦτα ἡ Γερμανία νὰ ἐπιστρέψῃ περὶ τὰ 13 δισεκατ., βραχυπροθέσμους κυρίως φύσεως, ὀφειλάς της εἰς τὸ ἐξωτερικὸν καὶ νὰ μειώσῃ οὕτω κατὰ τὸ ἥμισυ τὸ χρέος της, πάντως ὅμως τὸ παθητικὸν αὐτῆς ἰσοζύγιον πληρωμῶν ἐπιβάλλει εἰς αὐτὴν τὴν πολιτικὴν

ὄχι μόνον τῆς συνθετικῆς κατευθύνσεως τοῦ ἐξαγωγικοῦ της ἐμπορίου πρὸς ἀγορὰν τῶν εἰδῶν ἀπολύτως πρώτης ἀνάγκης, ἀλλὰ καὶ τῆς αὐταρκείας εἰς γεωργικὰ προϊόντα πρὸς ἐξοικονόμησιν συναλλάγματος διὰ τὴν κάλυψιν τῶν ἀπαραιτήτων τῆς βιομηχανίας ἀναγκῶν εἰς πρώτας ὕλας.

Ὡς γνωστὸν ἡ γερμανικὴ βιομηχανία ἔχει κυρίως βάσιν τὸν ἐξευγενισμὸν πρώτων ὑλῶν εἰσαγομένων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Βεβαίως γίνεται ἐντατικὴ προσπάθεια τῆς ἀντικαταστάσεως πολλῶν ἐκ τῶν πρώτων αὐτῶν ὑλῶν διὰ τοιούτων παραγομένων εἰς τὸ ἐσωτερικόν, πλὴν ὅμως ἡ προσπάθεια αὕτη εἴτε δὲν ἐτελεσφόρησεν εἰσέτι ἐν τῷ συνόλῳ, εἴτε διὰ λόγους τεχνικοὺς εἶναι ὁπωσδήποτε καταδικασμένη νὰ ἀποτύχῃ. Διὰ τοῦτο ἡ συναλλαγματικὴ κατάστασις τῆς χώρας ὑπαγορεύει τὴν μετὰ πάσης φειδοῦς ἐξαγωγὴν πολυτίμου συναλλαγματικοῦ ὑλικοῦ καὶ ἐξοικονόμησιν τοιούτου διὰ τῆς καλύψεως τῶν ἀναγκῶν εἰς γεωργικὰ προϊόντα ἐκ τῆς ἐγχωρίου παραγωγῆς. Τοῦτο καὶ οὐχὶ ἡ ἐπιθυμία ἀπομονώσεως τῆς χώρας ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἢ ἡ παραγνώρισις τῆς ἀξίας λογικῶν ἐμπορικῶν σχέσεων μὲ τὸ ἐξωτερικὸν εἶναι τὸ ἐλατήριον τῆς τηρουμένης πολιτικῆς τῆς αὐταρκείας, ὅπως τοὐλάχιστον διαρκῶς τονίζει ἡ δεξιὰ τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ πτέρυξ.

Ὅτι διὰ τῆς πολιτικῆς τῆς γεωργικῆς αὐταρκείας ἐπιτυγχάνεται συγχρόνως καὶ ἡ ἀπὸ ἀπόψεως στρατιωτικῆς ἀναγκαία ἐπάρκεια εἰς ἐπισιτιστικὰ ἀποθέματα, ἡ ἀποσυμφόρησις τῶν βιομηχανικῶν κέντρων, ἡ ἐπιστροφὴ τοῦ ἀστοῦ εἰς τὴν ὕπαιθρον, ἡ φυλετικὴ ἐπικράτησις τοῦ γερμανικοῦ στοιχείου εἰς τὰς παραμεθορίους περιφερείας καὶ ἡ δημιουργία ἑνὸς ἰσχυροῦ ἀγροτισμοῦ ὡς πηγῆς ζωῆς καὶ αἵματος διὰ τὴν χώραν, εἶναι ἀξίαι μὴ παραμελητέαι καὶ συνέπειαι ἐθνικαὶ οὐχὶ εὐκαταφρόνητοι.

Ε'. Ἡ κρίσις τῆς γερμανικῆς γεωργίας.

Πρὸς ἐπίτευξιν τῆς αὐταρκείας ἀπαραίτητος προϋπόθεσις εἶναι ἱκανοποιητικαὶ τιμαὶ διὰ τοὺς παραγωγούς, διότι ἄλλως ἐλλείπει τὸ κίνητρον μιᾶς ἐντατικωτέρας προσπαθείας πρὸς αὔξησιν τῆς παραγωγῆς. Τοιοῦτόν τι ὅμως δὲν συνέβαινεν εἰς τὴν Γερμανίαν πρὸ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ. Ἀντι-

θέτως μάλιστα, μετὰ τὴν φαινομενικὴν ἄνθησιν τῆς γεωργίας κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς πτώσεως τοῦ μάρκου, ἡ κατάστασις ἐλάμβανεν ὁλοὲν περισσότερον ἀπειλητικὸν χαρακτῆρα. Αἱ τιμαὶ τῶν γεωργικῶν προϊόντων κατέρρεον χωρὶς αἱ τότε κυβερνήσεις νὰ ἀντιμετωπίσουν ἀναλόγως τὸν σοβαρὸν αὐτὸν κίνδυνον τῆς καταστροφῆς τῆς γεωργίας, μεθ' ἧς καὶ οἱ ἄλλοι οἰκονομικοὶ κλάδοι εἶναι ὀργανικῶς συνδεδεμένοι.

Οὕτω ἐν ᾧ τὸ προϊὸν πωλήσεως τῶν γεωργικῶν προϊόντων κατὰ τὸ 1913 ἀνήρχετο εἰς 8 δισεκατ. μάρκα, κατῆλθε τοῦτο κατὰ τὸ γεωργικὸν ἔτος 1932,33 εἰς 6,4 δισεκ. μάρκα, ἡ δὲ ἀξία τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς ἡ ὁποία ἔφθασε τὸ 1928/29 εἰς 14 δισεκ. μάρκα (ἐπρόκειτο περὶ φαινομενικῆς πράγματι εὐημερίας, ἐποχῆς ὑψηλῶν τιμῶν προϊόντων, ἀλλὰ καὶ ηὐξημένων ἐν ταὐτῷ τιμῶν τῶν παραγωγικῶν ἐξόδων, λιπασμάτων, ἡμερομισθίων κλπ.) κατῆλθε τὸ 1932/33 εἰς 8,7 δισεκ. μάρκα. Δὲν ἐπρόκειτο περὶ ὁμαλῆς διαμορφώσεως τῶν τιμῶν, φυσικὴ δὲ συνέπεια τούτου ἦτο ἡ καταστροφὴ χιλιάδων γεωργικῶν, χωρικῶν ἰδίᾳ, ἐκμεταλλεύσεων, ἀφοῦ μάλιστα δὲν ὑπῆρχον εἰσέτι αἱ νομικαὶ δυνατότητες τῆς ἀποτροπῆς τοῦ πλειστηριασμοῦ τοῦ κτήματος εἰς τὴν περίπτωσιν ἀκόμη καθ' ἣν διὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐπιχειρήσεως δὲν ἦτο ὑπεύθυνος ὁ ἰδιοκτήτης αὐτῆς.

Ἡ δυσμενὴς ἐξέλιξις τῶν τιμῶν, ὡδήγει οὕτω εἰς τὴν ἐξασθένησιν καὶ βαθμιαίαν ἀπαθλίωσιν τῆς χωρικῆς τάξεως μὲ ἐμμέσους δυσμενεῖς συνεπείας ὄχι μόνον διὰ τὴν ἐκ τῆς γεωργίας ἀμέσως ἐξαρτωμένην βιομηχανίαν, ἀλλὰ καὶ δι' ὁλόκληρον τὸ οἰκονομικὸν σῶμα. Ὑπελογίσθη ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην 60 % τῶν γεωργικῶν ἐπιχειρήσεων διετηροῦντο διὰ τῆς βαθμιαίας ἀναλώσεως αὐτῆς ταύτης τῆς περιουσίας τοῦ κτήματος καὶ οὐχὶ ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τῆς ἐπιχειρήσεως.

Ἡ ὑπερχρέωσις τῶν κτημάτων ἦτο γενική. Τὸ τὴν γεωργίαν βαρύνον χρέος κατὰ τὸ 1932 ἀνήρχετο εἰς 13 ὁλόκληρα δισεκ. μάρκα, τὸ δὲ εἰς τόκους ἐτήσιον βάρος αὐτῆς ἔφθασε τὴν ἐποχὴν ταύτην εἰς τὸ ὑψηλότερον σημεῖον μὲ 1005 ἑκατ. μάρκα. Ἐπὶ 100 μάρκων ἀκαθαρίστων εἰσπράξεων ὑπελογίσθη ὅτι ὁ παραγωγὸς ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ καταβάλῃ 13,60 μάρκα εἰς τόκους, ἐνῷ ἐκ τοῦ ὑπολοίπου ἔπρεπε νὰ καλυφθοῦν τὰ ἔξοδα παραγωγῆς ὡς καὶ φόροι καὶ λοιπαὶ κρατήσεις, ἐπιστροφὴ δανείων κλπ. Οὐδεμία ὅθεν σκέψις ἠδύνατο νὰ γίνῃ περὶ βελτιώσεως

τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ αὐξήσεως εἴτε ποσοτικῆς ἢ ποιοτικῆς τῆς παραγωγῆς, ἀφοῦ καὶ τὰ διὰ τὴν συνέχισιν τῆς ἐπιχειρήσεως διατιθέμενα ποσὰ κατῆλθον ἀπὸ 8 δισεκ. (1928—29) εἰς 4,9 δισεκ. μάρκα (1932—33).

Χαρακτηριστικὸν τῆς κρίσεως τῆς γεωργίας κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην (1924/32) εἶναι ὅτι ἐγένοντο ἀναγκαστικοὶ πλειστηριασμοὶ ἐπὶ 29.339 γεωργικῶν καὶ δασικῶν κτημάτων συνολικῆς ἐκτάσεως 7.003.590 στρεμμάτων γῆς, εἰς πολλὰ δὲ σημεῖα τῆς χώρας ἐσημειώθησαν κρούσματα ἐπαναστατικὰ ἀρνήσεως καταβολῆς τῶν φόρων ἐκ μέρους τῶν χωρικῶν, σφοδρὰ δὲ ἐξεδηλώθη ἡ μῆνις ἐναντίον τοῦ μεσάζοντος κατὰ τὴν διάθεσιν τῶν γεωργικῶν προϊόντων ἐμπορίου, τῶν χρηματιστηριακῶν κύκλων κλπ., οἱ ὁποῖοι ἐπωφελούμενοι τῆς γενικῆς ἀρρυθμίας προεκάλουν, τεχνητὴν πολλάκις, προσφορὰν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐσοδείας καὶ βαθμιαίαν αὔξησιν τῶν τιμῶν ἀργότερον ἐπὶ ζημίᾳ τῶν τε παραγωγῶν καὶ τῶν μεγάλων καταναλωτικῶν μαζῶν.

* * *

Εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι αἱ πρὸ τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ κυβερνήσεις (Brüning) ἔλαβον μέτρα πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς γεωργικῆς τάξεως, ἰδίᾳ τῶν ἐκ τῆς κρίσεως καταμαστιζομένων Ἀνατολικῶν Ἐπαρχιῶν τῆς χώρας (Osthilfe) διὰ τῆς τροποποιήσεως τῆς δικονομίας ὡς πρὸς τὸν πλειστηριασμὸν γεωργικῶν κτημάτων, τῆς χορηγήσεως δανείων ἐκ μέρους τραπεζιτικῶν ὀργανισμῶν πρὸς ἐξόφλησιν ἄλλων βαρυτέρων δανείων ἰδιωτῶν, ἐφαρμογῆς ὡρισμένου τύπου δικαιοστασίου (Sicherungsverfahren) προκειμένου περὶ κατασχέσεως παρακολουθημάτων καὶ προϊόντων τῶν γεωργικῶν κτημάτων, ἀναστολῆς προσωρινῶν μέτρων διὰ γεωργικὰ χρέη κλπ. κλπ. [1]) Πλὴν ὅμως ταῦτα δὲν ἠδύναντο νὰ ἐπιφέρουν σημαντικὴν βελτίωσιν εἰμὴ μόνον νὰ ἀνακόψουν τὴν πρὸς χειροτέρευσιν τάσιν.

Ὅμοιον χαρακτῆρα εἶχον βεβαίως καὶ τὰ πρῶτα μετὰ τὴν ἀνάρρησιν εἰς τὴν ἀρχὴν ἐκδοθέντα ἐθνικοσοσιαλιστικὰ διατάγ-

---

[1]) Βλέπε Δ. Θ. Πάνου «Ἡ ἐξέλιξις τῆς οἰκονομικῆς κρίσεως ἐν Γερμανίᾳ ἀπὸ τοῦ 1931 καὶ τὰ πρὸς καταπολέμησιν αὐτῆς ληφθέντα μέτρα»—Ἀρχεῖον Οἰκονομικῶν καὶ Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν 1934 σελ. 393—435.

ματα, ὡς τὸ ἀπὸ 14)2)32 διάταγμα ἐκδοθὲν πρὸς ἀποτροπὴν τῆς ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως ἐπὶ γεωργικῶν κτημάτων μέχρι τῆς 31)10)33, τελικῶς ρυθμισθέντος τοῦ ζητήματος διὰ τοῦ εἰς προηγούμενον κεφάλαιον τῆς παρούσης μνημονευθέντος διατάγματος περὶ ἀναγκαστικῶν ἐκτελέσεων ἀπὸ 26)1)37. Ἐπίσης τὸ ἀπὸ 22)4)33 διάταγμα τῆς ἐνισχύσεως τῶν μισθωτῶν ἀγροκτημάτων ἐν περιπτώσει ἀδίκου καταγγελίας τῆς μισθώσεως ἐκ μέρους τοῦ ἰδιοκτήτου τῆς γῆς, ἀνανεωθείσης τῆς ἰσχύος τούτου ἐπ' ἀόριστον διὰ τοῦ ἀπὸ 30)9)37 διατάγματος.

Γενικωτέραν ὅμως εὐεργετικὴν σημασίαν ἔσχεν ὁ ἀπὸ 1)6)33 νόμος περὶ ρυθμίσεως τῶν ἀγροτικῶν χρεῶν συμπληρωθεὶς διὰ τοῦ ἀπὸ 27)6)34 τοιούτου, ἐπίσης δὲ καὶ ὁ ἀπὸ 31)7)35 περὶ μειώσεως τοῦ τόκου ἐνυποθήκων γεωργικῶν δανείων εἰς κατ' ἀνώτατον ὅριον 4, 5 $^0/_0$ καὶ τῆς ἐπ' ἀόριστον παρατάσεως παλαιοτέρων ἐλαφρυντικῶν διατάξεων, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου ἡ ἔναρξις τῆς ἐξοφλήσεως τῶν δανείων ὡρίσθη ἀπὸ τῆς 1)4)940.

Ὑπελογίσθη ὅτι διὰ τῶν ληφθέντων μέτρων τῆς ρυθμίσεως τῶν χρεῶν καὶ μειώσεως τῶν τόκων ἐπῆλθεν ἐλάφρυνσις εἰς τὴν γεωργίαν ἐκ 400 ἑκατ. μάρκων ἐτησίως.

ΣΤ'. Ἡ θέσις τοῦ χωρικοῦ εἰς τὸ ἐθνικοσοσιαλιστικὸν σύστημα.

Πρὸς ριζικὴν ἀποτροπὴν τῆς κρίσεως, πέραν δὲ τούτου πρὸς ἐπίτευξιν τῆς αὐταρκείας ἔπρεπε νὰ ἐξασφαλισθῇ εἰς τὸν γεωργὸν δικαία ἀποζημίωσις διὰ τοὺς κόπους τῆς ἐργασίας του, τῆς ὁποίας δικαιοῦται ἄλλως τε κάθε πολίτης. Ἡ γενομένη μείωσις τῶν βαρῶν τῆς γεωργικῆς ἐπιχειρήσεως συνεπληρώθη ὅθεν διὰ τῆς δημιουργίας ἑνὸς ἰσορροπημένου ἐπιπέδου τιμῶν διὰ τὰ γεωργικὰ προϊόντα ἱκανοποιοῦντος ἀφ' ἑνὸς τὸν γεωργόν, ἀλλὰ καὶ κινοῦντος ἀφ' ἑτέρου τοῦτον πρὸς ἐντατικωτέραν καλλιέργειαν καὶ παραγωγήν.

Ἔπρεπεν ἐπίσης νὰ ἀποκατασταθῇ τάξις ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν γεωργικῶν προϊόντων ἵνα ἐξασφαλισθῇ ἡ διάθεσις ὁλοκλήρου τῆς παραγωγῆς εἰς τιμὰς δικαίας, χωρὶς ν' ἀγνοηθῇ συνάμα ἡ ἀγοραστικὴ δύναμις τοῦ καταναλωτοῦ, ἐπίσης αἱ τιμαὶ νὰ παραμείνουν σταθεραί, παρὰ τὴν αὔξησιν ζητήσεως, ἡ ὁποία θὰ ἐπήρχετο ἐκ τοῦ ὑψωμένου εἰσοδήματος τῶν ἑκατομμυρίων

ἀνέργων οἱ ὁποῖοι εὕρισκον σὺν τῷ χρόνῳ ἀπασχόλησιν εἰς τὴν βιομηχανίαν.

Ἐκ τῆς ἀναμενομένης αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς γεωργικῶν προϊόντων κανονικῶς θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναμείνῃ τίς, (τοὐλάχιστον κατ' ἀρχὰς καὶ μέχρις ἀπορροφήσεώς της ἐκ μέρους τῆς ηὐξημένης καταναλώσεως), πτῶσιν τιμῶν, ὁπότε ὁ παραγωγὸς θὰ ἔβλεπε καὶ πάλιν νὰ χάνεται τὸ κέρδος τῶν κόπων καὶ θυσιῶν του. Πρὸς ἀποφυγὴν τούτου προσδιωρίσθησαν τιμαὶ ὡρισμέναι ὥστε νὰ ὑπάρχῃ διὰ τὸν παραγωγὸν ἡ ἐγγύησις ὅτι διὰ τὴν μεγαλυτέραν παραγωγήν του θὰ ἀπολαύσῃ τιμὰς ἱκανοποιητικάς. Συγχρόνως ὅμως διὰ τῆς ῥυθμίσεως τῆς ἀγορᾶς ἐλαμβάνετο πρόνοια διοχετεύσεως τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς πρὸς τὰς περιφερείας ἐκείνας ὅπου ἡ διάθεσίς της ἦτο ἐξησφαλισμένη, ἐνῷ δι' ἑνὸς συστήματος ἀποθεματικῆς πολιτικῆς ἐξησφαλίζετο ἡ εἰς μεγάλην κλίμακα ἀποθήκευσις τῶν περιοδικῶς δημιουργουμένων περισσευμάτων ἐκ τῆς παραγωγῆς διὰ τὰς περιόδους ἐλλείψεως ἢ σπάνιος. Τέλος δὲ διὰ τῆς ῥυθμίσεως τῆς ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσαγωγῆς γεωργικῶν προϊόντων ἀπεφεύγετο ὁ κίνδυνος τῆς ἔξωθεν διαταραχῆς διὰ τῆς προσφορᾶς εἰδῶν διατροφῆς ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰς τιμὰς κατωτέρας.

Προϋπόθεσις ὅλων τούτων ἦτο ἡ ὕπαρξις σωματειακῆς ὀργανώσεως τῆς γεωργίας ἐφ' ἧς θὰ ἠδύνατο νὰ θεμελιωθῇ ἡ προσπάθεια πρὸς ἀποκατάστασιν τάξεως καὶ ῥυθμοῦ εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν γεωργικῶν προϊόντων καὶ ἡ ὁποία πραγματοποιηθεῖσα, ὡς θὰ ἴδωμεν, μεγάλως ὠφέλησε τὴν ἐθνικὴν τῆς Γερμανίας οἰκονομίαν.

Πρὶν ὅμως ἐπιληφθῶμεν τῆς ἐξετάσεως τῶν θεμάτων τούτων δέον, περαιώνωντες τὸ πρῶτον μέρος τῆς μελέτης τὸ πραγματευόμενον τὰς βάσεις καὶ κατευθύνσεις τῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ, νὰ ἀσχοληθῶμεν ἐν ὀλίγοις καὶ μὲ τὴν θέσιν τοῦ ἀτόμου καὶ δὴ τοῦ χωρικοῦ ἀγρότου ἐντὸς τοῦ ὅλου ἐθνικοσοσιαλιστικοῦ καθεστῶτος.

* * *

Εἶναι ἴσως περιττόν, κατόπιν ὅσων ἐλέχθησαν, νὰ τονισθῇ ὅτι ὁ ἐθνικοσοσιαλισμὸς ἀποδίδει ἐξαιρετικὴν σημασίαν εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν γεωργικὴν ἐν γένει ἀπασχόλησιν, τοῦτο δὲ ὄχι μόνον διότι αὕτη εἶναι πηγὴ προϊόντων διατροφῆς τοῦ

λαοῦ, ἀποτελεῖ τὴν βάσιν μιᾶς ὑγιοῦς οἰκονομίας, προμηθεύει πρώτας ὕλας εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ ἐξασφαλίζει οὕτω τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς χώρας ἀπέναντι τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἀλλὰ καὶ διότι ἡ γεωργία, ὡς ἀνθρωπίνη ἀπασχόλησις ἐν τῇ ὁποίᾳ συνεργάζονται αἱ δύο πρωτόγονοι καὶ πρωταρχικαὶ δυνάμεις μιᾶς χώρας, ἡ γῆ καὶ ὁ ἄνθρωπος, εἶναι ἀξία πάσης ἐνισχύσεως καὶ προαγωγῆς καὶ πρέπει διὰ τοῦτο νὰ τεθῇ εἰς τὸ κέντρον πάσης οἰκονομικῆς ἐνεργείας τοῦ ἀτόμου ἀλλὰ καὶ τῶν ἐθνικῶν καὶ ἐκπολιτιστικῶν τάσεων ἑνὸς ὑγιοῦς λαοῦ.

Ἡ προσπάθεια τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ τείνει εἰδικώτερον εἰς τὴν δημιουργίαν τάξεως πραγματικῶν ἀγροτῶν προσκεκολλημένων εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἐργαζομένων μὲ τὰς ἰδίας δυνάμεις αὐτῶν καὶ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας των καὶ μόνον ἐπικουρικῶς διὰ ξένων ἐργατικῶν χειρῶν. Τὴν τάξιν ταύτην θέτει ὡς βάσιν τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας τῆς χώρας καὶ ἐπιδιώκει τὴν ἐπέκτασιν καὶ ἐνδυνάμωσίν της, ἔστω καὶ ἐπὶ θυσίᾳ τῶν ἄλλων κοινωνικῶν «τάξεων». Δὲν ἀποβλέπει οὔτε πρὸς τὸν μεγαλοκτηματίαν οὔτε πρὸς τὸν ἐργαζόμενον εἰς ξένα κτήματα ἀγρότην, ἀλλὰ πρὸς ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος, στενὰ συνδεδεμένος μὲ τὸ ἔδαφος, γίνεται ἀρχηγὸς μιᾶς ὁμάδος ἀνθρώπων, τῆς ἀγροτικῆς οἰκογενείας, ἡ ὁποία εἰς μίαν ἑνιαίαν ἁρμονικὴν δρᾶσιν διὰ τὸ κοινὸν συμφέρον τῆς ὁμάδος ἐργάζεται ὑπὸ τὴν αὐστηρὰν πειθαρχίαν ἀλλὰ καὶ καθοδήγησιν τοῦ ἀρχηγοῦ της καὶ ἀποδίδει τὸ μέγιστον εἰς ἀγαθά.

Καὶ πράγματι διὰ λόγους πρῶτον ***οἰκονομικοὺς*** θὰ ἔδει νὰ ἐνισχυθῇ ἡ χωρικὴ τάξις ἀφοῦ ἤδη σήμερον ὁ χωρικὸς εἶναι ἡ κυριωτέρα ἐγγύησις τῆς ἐπισιτιστικῆς ἀσφαλείας. Ἐκμεταλλεύεται ἐν Γερμανίᾳ τὰ 79 % τοῦ ἐδάφους καὶ τροφοδοτεῖ τὰ 83 % τοῦ συνόλου τοῦ πληθυσμοῦ (καὶ 95 % τοῦ γεωργικοῦ), ἐνῷ οἱ ἰδιοκτῆται τῶν μεγάλων κτημάτων κατέχουν 21 % τοῦ ἐδάφους καὶ προμηθεύουν εἴδη εἰς 17 % τοῦ πληθυσμοῦ (καὶ μόνον 5 % τοῦ γεωργικοῦ τοιούτου) [1]).

---

[1]) Ἡ χωρικὴ ἐπιχείρησις ὑπερτερεῖ, ὡς γνωστόν, ὅσον ἀφορᾷ τὴν παραγωγὴν εἰς κρέας, γάλα, λῖπος καὶ ᾠὰ ἤτοι εἰς ἐκεῖνα τὰ εἴδη, τὰ ὁποῖα ἡ Γερμανία εἶναι εἰσέτι ὑποχρεωμένη νὰ εἰσάγῃ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ὡς πρὸς τὰ σιτηρὰ πρεσβεύεται ὅτι ἡ μεγάλη ἰδιοκτησία ὑπερτερεῖ τῆς χωρικῆς τοιαύτης, ἀλλὰ τοῦτο ὠφείλετο εἰς λόγους φυ-

Εἶναι γεγονὸς ὅτι ἡ χωρικὴ ἐκμετάλλευσις, λόγῳ τῆς προσηλώσεως τοῦ χωρικοῦ εἰς τὸ ἔδαφος καὶ τῆς προθυμίας του ὅπως ἀφιερώνῃ ὅλας αὐτοῦ τὰς δυνάμεις εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς ἰδιοκτήτου γῆς του καὶ τὸν ἐξευγενισμὸν τῶν ἐξ αὐτῆς προϊόντων, ἀποφέρει τὴν μεγαλυτέραν ἀκαθάριστον πρόσοδον, ἤτοι προσφέρει εἰς τὴν οἰκονομίαν τὰς μεγίστας ποσότητας εἰς προϊόντα.

Ἐν τῇ ἐπιθυμία του ὅμως ὅπως διὰ λόγους οἰκονομικοὺς γίνῃ κατὰ τὸ δυνατὸν εὐρυτέρα ἐγκατάστασις τοῦ χωρικοῦ ἀγροτισμοῦ ὁ ἐθνικοσοσιαλισμὸς δὲν ἀρκεῖται ἁπλῶς εἰς τὴν ἐπιδίωξιν μιᾶς ηὐξημένης παραγωγῆς ἐντὸς τῶν οἰκονομικῶν δυνατοτήτων τῆς παραγωγικότητος τοῦ ἐδάφους καὶ τοῦ ἐλευθέρου σχηματισμοῦ τῶν τιμῶν τῆς ἀγορᾶς. Ἀντιθέτως διὰ τῆς ρυθμίσεως τῆς ἀγορᾶς ἐπιδιώκει τὴν καλλιέργειαν καὶ τῶν μὴ γονίμων ἀκόμη ἐδαφῶν καὶ τὴν ἐνίσχυσιν ὅλων τῶν κλάδων τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας τῶν ἀσχολουμένων μὲ τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν διανομὴν τῶν ἀναγκαίων διὰ τὴν διατροφὴν τοῦ πληθυσμοῦ εἰδῶν, ἔστω καὶ ἂν ἐν τῇ ἐπιδιώξει του ταύτῃ πρόκειται νὰ ζητηθοῦν θυσίαι ἐκ μέρους ἄλλων τάξεων ἢ καὶ νὰ ἐπιβαρυνθῇ ἡ ὅλη οἰκονομία τῆς χώρας.

Δυνατὸν ἐκ πρώτης ὄψεως ἡ ἐνάσκησις μιᾶς τοιαύτης πολι-

σικοὺς καὶ ἱστορικούς. Εὑρίσκεται κατὰ 70 % εἰς τὴν ἀνατολικὴν Γερμανίαν, ὅπου τὸ κλῖμα καὶ τὸ ἔδαφος προσιδιάζει περισσότερον εἰς τὴν σιτοκαλλιέργειαν. Ἐπὶ πλέον ὅμως ὅταν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος οἱ μεγαλοϊδιοκτῆται προέβησαν εἰς ὁμαδικὴν ἐξαγορὰν τῶν χωρικῶν κτημάτων, (τὰ ὁποῖα, παρὰ τὴν ἐπιτευχθεῖσαν ἀπελευθέρωσιν τοῦ ἀγρότου καὶ τῆς γῆς, εὑρέθησαν βεβαρυμένα μὲ τὰ χρέη τῆς ἀπελευθερώσεώς των, οἱ δὲ ἰδιοκτῆται των ἠναγκάσθησαν νὰ ἐπανέλθουν ὡς ἐργάται εἰς τὸν παλαιὸν ἰδιοκτήτην ἢ νὰ τραποῦν πρὸς τὰ ἀστικὰ κέντρα), τὰ καλύτερα καὶ τὰ πλέον ἀποδοτικὰ ἐδάφη, τὰ πλέον κατάλληλα διὰ τὴν σιτοκαλλιέργειαν, περιῆλθον εἰς τὴν μεγάλην ἰδιοκτησίαν, ὥστε οὕτω ἐξηγεῖται ἡ ὑπεροχή των ὡς πρὸς τὰς ἀποδόσεις. Πρὸς ἀπόδειξιν ὅμως τῆς ὑπεροχῆς τῶν χωρικῶν ἐκμεταλλεύσεων καὶ εἰς τὴν παραγωγὴν σιτηρῶν ἀρκεῖ ἡ σύγκρισις τῶν εἰς τὴν ἀγορὰν προσφερομένων σιτηρῶν πρὸ καὶ μετὰ τὸν ἐποικισμόν. Οὕτω τιθεμένης ὡς βάσεως 100 ἡ παραγωγὴ εἰς σιτηρὰ μετὰ τὴν κατανομὴν τῶν μεγάλων κτημάτων ηὐξήθη εἰς 121, ἄνευ ὑπολογισμοῦ τῆς αὐξήσεως τοῦ κτηνοτροφικοῦ κεφαλαίου καὶ τῆς εἰς ζωϊκὰ προϊόντα παραγωγῆς.

τικῆς νά θεωρηθῇ ὡς ἀντιοικονομική, ἐν τούτοις ὅμως εἶναι πολιτικὴ ἡ ὁποία, παρὰ τὰς θυσίας ἃς συνεπάγεται, ἀποφέρει τελικῶς καρπούς, τοὐλάχιστον διότι θὰ γίνῃ αἰτία δημιουργίας νέων χωρικῶν ἐπιχειρήσεων εἰς κτήματα τὰ ὁποῖα δὲν ἀπέδιδον ἕως τώρα τὰ μέγιστα δυνατὰ ποσὰ εἰς εἴδη διατροφῆς καὶ πρώτας ὕλας καὶ ἐντὸς τῶν ὁποίων δὲν ἠδύνατο νὰ διατραφῇ καὶ ἀπορροφηθῇ εἰμὴ ἓν μικρὸν ποσοστὸν πληθυσμοῦ.

* * *

Πέραν τῶν οἰκονομικῶν λόγων, ὁ ἐθνικοσοσιαλισμὸς ἐπιζητεῖ τὴν ἐπέκτασιν τοῦ χωρικοῦ ἀγροτισμοῦ ἐπίσης διὰ λόγους καθαρῶς ***φυλετικοὺς*** καὶ εὐγονίας ὅπως καὶ διὰ ***δημογραφικοὺς*** τοιούτους.

Διὰ τὸν χωρικὸν ἡ καλλιέργεια τοῦ πατρίου ἐδάφους, ὅπως καὶ ἡ συντήρησις τῶν ἐπ᾽ αὐτοῦ ζώντων μελῶν τῆς οἰκογενείας εἶναι συνηφασμένη μὲ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτοῦ φύσιν καὶ ὕπαρξιν καὶ οὐχὶ ζήτημα μόνον οἰκονομικῆς σκοπιμότητος. Ὁ χωρικὸς ἔχει συναίσθησιν τῆς εὐθύνης διὰ τὸ εἰς αὐτὸ ἐμπεπιστευμένον τεμάχιον γῆς καὶ διὰ τὰ ἐπ᾽ αὐτῆς ὑπάρχοντα ζῷα καὶ φυτά, ἔτι δὲ περισσότερον διὰ τοὺς ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι ζοῦν καὶ ἐργάζονται ἐπ᾽ αὐτῆς. Ἐκτὸς τούτου ὅμως εὑρισκόμενος οὗτος εἰς διαρκῆ ἀγῶνα μὲ τὴν φύσιν, τῆς ὁποίας ἀνώτερος νόμος εἶναι ὁ περὶ τῆς ὑπάρξεως ἀγών, παλαίει καὶ αὐτὸς ἵνα διατηρήσῃ τὴν στενὴν φυλετικὴν καὶ οἰκονομικήν του ὑπόστασιν, διότι γνωρίζει ὅτι ὅπως εἰς τὴν φύσιν τὰ ἀσθενῆ ζῷα καὶ φυτὰ δὲν εὐδοκιμοῦν καὶ μαραίνονται οὕτω καὶ ἡ οἰκογένειά του εἶναι καταδικασμένη νὰ ἐξαφανισθῇ ἐὰν δὲν παραμείνῃ φυσιολογικῶς ἰσχυρὰ καὶ φυλετικῶς καθαρά.

Εἰς τὸ στενὸν τοῦ χωρίου του περιβάλλον ὁ χωρικὸς αἰσθάνεται ἄμεσον τὴν δύναμιν τῆς κληρονομικότητος, διότι παρακολουθεῖ καθημερινῶς τὴν ζωὴν καὶ τὴν τύχην ὁλοκλήρων γενεῶν καὶ διαισθάνεται καλύτερον παντὸς ἄλλου τὴν σημασίαν τοῦ νόμου τῆς ἐπιλογῆς εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὅπως εἰς τὰ φυτὰ καὶ ἐν γένει τὴν φύσιν. Ὑπερήφανος διὰ τὴν οἰκογένειαν καὶ τὴν γενεάν του ἀποκλείει, καὶ ἐξ ἐνστίκτου ἀκόμη, οἱανδήποτε ἐπιμιξίαν καὶ συγγένευσιν μὲ αἷμα φυσιολογικῶς ἢ φυλετικῶς μὴ ὑγιὲς καὶ μὴ καθαρόν. Οὕτω ἡ χωρικὴ οἰκογένεια καθίσταται ὁ κληρονομικὸς φορεὺς τοῦ ὑγιοῦς φυλετικοῦ αἵματος καὶ ἡ

καλυτέρα ἐγγύησις διὰ τὴν διατήρησιν καὶ τοῦ κτήματος καὶ τῆς φυλῆς.

Δεδομένου ὅτι ὁ ἐθνικοσοσιαλισμὸς βλέπει εἰς τὸν γερμανικὸν λαὸν ἓν σύνολον ἡνωμένον διὰ τῆς κοινότητος τοῦ αἵματος καὶ τοῦ ἐδάφους αὐτονόητον ὅτι δημιουργεῖται δι' αὐτὸν ἡ ἀνάγκη τῆς διατηρήσεως ὅλων τῶν πολυτίμων στοιχείων τῆς φυλετικῆς αὐτῆς κοινότητος καὶ τῆς ἀντικαταστάσεως παντὸς κληρονομικῶς ξένου διὰ τὸ εἶδος καὶ ἀσθενοῦς καὶ τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς ῥοῆς αἵματος ὑγιοῦς ἀνήκοντος εἰς τὴν φυλήν.

Εἰς τοῦτο ἀποσκοποῦν ὅλαι αἱ περὶ εὐγονίας προσπάθειαι καὶ εἰδικώτερον τῆς ἐνισχύσεως τοῦ χωρικοῦ στοιχείου ὡς διαρκοῦς πηγῆς τοῦ ὑγιοῦς αὐτοῦ αἵματος καὶ εἰς τοῦτο ἔγκειται ἡ διαφορὰ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν παλαιοτέρων ἀντιλήψεων περὶ ἐκμεταλλεύσεως τῆς γῆς καὶ φυλετισμοῦ ἀπὸ τοῦ μεσαίωνος (Φεουδάρχης) μέχρι τοῦ τελευταίου (φιλελευθέρου) οἰκονομικοῦ συστήματος. Οἱ παλαιοὶ κτήτορες τῆς γῆς ἦσαν μόνον ἐπιχειρηματίαι ἐνδιαφερόμενοι διὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς δι' ἀγροτῶν, ἀνεξαρτήτως φυλῆς καὶ ἔθνους, ἐνῷ ὁ ἐθνικοσοσιαλισμὸς θέλει νὰ ἀποκαθάρῃ φυλετικῶς τὸν ἀγροτικὸν πληθυσμὸν καὶ νὰ δημιουργήσῃ ἐντὸς τῶν συνόρων τῆς χώρας (καὶ ἰδίως παρ' αὐτὰ) ἑνιαίαν φυλὴν καὶ ἐθνότητα ἐπὶ τῆς ὁποίας καὶ νὰ δύναται νὰ στηριχθῇ [1]).

***

Μεταξὺ πόλεως καὶ ὑπαίθρου, μεταξὺ τοῦ εἰς τὸ ἔδαφος προσκεκολλημένου χωρικοῦ καὶ τοῦ ἐκ τοῦ ἐδάφους, ἐξ οὗ καὶ αὐτὸς τελικῶς ἕλκει τὴν καταγωγήν, ἐκριζωθέντος ἀστοῦ καὶ ἐργάτου ἐδημιουργήθη, ὡς προϊὸν τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς

---

[1]) Ὄχι μόνον διὰ τὴν ποιοτικήν, οὕτως εἰπεῖν, ἐξυγίανσιν ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ποσοτικὴν ἀνανέωσιν τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι ἀναγκαία ἡ τήρησις τοιαύτης δημογραφικῆς τακτικῆς. Τὸ ἔλλειμμα τῶν γεννήσεων εἰς τὰς πόλεις ἀνήρχετο τὸ 1927 εἰς 42 %, ἤτοι ἐπὶ 100 παιδίων τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ γεννηθοῦν ἵνα καλυφθῇ ἡ εἰς πληθυσμὸν ἀπώλεια τῶν πόλεων ἐγεννήθησαν μόνον 58. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἐγεννῶντο εἰς τὴν ὕπαιθρον 113, ἤτοι 13 περισσότερον ἀπ' ὅ,τι ἐχρειάζοντο διὰ τὴν διατήρησιν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ὑπαίθρου. Ἄρα καὶ διὰ τὴν κάλυψιν τῶν εἰς τὰς πόλεις δημιουργουμένων κενῶν εἰς πληθυσμὸν κρίνεται ἀπαραίτητος ἡ ἐνίσχυσις τοῦ χωρικοῦ στοιχείου.

καὶ ἐξελίξεως τοῦ παρελθόντος, χάσμα βαθὺ ὀφειλόμενον καὶ εἰς τὴν διαφορὰν τοῦ τρόπου καὶ τῶν βάσεων τῆς ζωῆς. Ἐγεννήθη πρόβλημα κοινωνικὸν τὸ ὁποῖον δικαίως ὁ ἐθνικοσοσιαλισμὸς ἐκτιμᾷ οὐχὶ ὡς τοπικὸν ἢ παροδικὸν φαινόμενον, ἀλλ' ὡς τοιοῦτον ἔχον σημασίαν διὰ τὴν ὅλην ἐξέλιξιν τῆς παρ' αὐτοῦ ἐγκαθιδρυθείσης λαϊκῆς κοινωνίας. Ἔθεσεν ὅθεν ὡς σκοπὸν τῶν προσπαθειῶν του καὶ τὴν γεφύρωσιν τοῦ χάσματος αὐτοῦ, ἀλλὰ περισσότερον διὰ τῆς προσεγγίσεως τοῦ ἀστοῦ πρὸς τὸν ἀγρότην παρὰ ἀντιθέτως, διότι τὸ κρατοῦν σήμερον ἐν Γερμανίᾳ καθεστὼς θέλει νὰ παύσῃ πλέον ὁ ἀστὸς νὰ θεωρῆται ὡς τὸ πρότυπον καὶ τὸ ὑπόδειγμα τοῦ πολίτου, ὁ ὁποῖος φαινομενικῶς ἢ πραγματικῶς ὑπερέχει τοῦ χωρικοῦ.

Ἐπειδὴ δὲ φρονεῖ ὁ ἐθνικοσοσιαλισμὸς ὅτι ἡ ὕψωσις τῆς κοινωνικῆς θέσεως τοῦ χωρικοῦ πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ ἔχῃ ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς κοινωνικῆς ἐξελίξεως ὁλοκλήρου τῆς χώρας ἐπιζητεῖ τὴν ἐπέκτασιν τοῦ χωρικοῦ ἀγροτισμοῦ, τὸν «ἐκχωριατισμόν», εἰ δυνατόν, τῆς ὅλης οἰκονομίας καὶ τὴν προαγωγὴν τῆς σωματικῆς καὶ πνευματικῆς θέσεως τοῦ χωρικοῦ διὰ τῆς ἐκμεταλλεύσεως ὅλων τῶν δυνάμεων, αἱ ὁποῖαι ἀπορρέουν ἐκ τοῦ χωρικοῦ τοῦ ἐκ παραδόσεως ἢ ἐξ αἵματος συνδεδεμένου πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὸ ἔδαφος. Διὰ τοῦτο τονίζεται ἡ ἀνάγκη τῆς διατηρήσεως ὅλων τῶν ἀγροτικῶν παραδόσεων, πατροπαραδότων ἐθίμων, τοπικῶν ἐνδυμασιῶν κλπ. καὶ τέλος παντὸς ὅ,τι συνδέεται μὲ τὴν ἱστορίαν τοῦ χωρικοῦ, τῆς οἰκογενείας του, τῆς στενωτέρας του πατρίδος καὶ τῆς φυλῆς του. Πρὸς τοῦτο προσπαθεῖ νὰ καταστήσῃ τὸν χωρικὸν ὑπερήφανον διὰ τὴν προέλευσιν του καὶ χρησιμοποιεῖ ὡς μέσον ἀναγκαῖον ἀκόμη καὶ τὴν ἀνασύστασιν ἢ δημιουργίαν οἰκοσήμων καὶ ἄλλων ἐμβλημάτων τῆς χωρικῆς οἰκογενείας καὶ τάξεως.

Οὕτω ὁ χωρικὸς γίνεται ἡ βάσις τῆς ἐθνικῆς, φυλετικῆς, κοινωνικῆς καὶ οἰκονομικῆς ἀνεξαρτησίας, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξαρτᾶται ἡ προκοπὴ καὶ ἡ τύχη ἀκόμη τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ. Ἀποκρυστάλλωσις δὲ τούτου ὑπῆρξαν οἱ λόγοι τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ Ράϊχ: «Ἡ Γερμανία τοῦ μέλλοντος ἢ θὰ εἶναι κράτος χωρικῶν ἢ θὰ παύσῃ νὰ ὑφίσταται».

II.

Η ΣΩΜΑΤΕΙΑΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Ἐκ τῆς σκιαγραφήσεως τῆς καταστάσεως τῆς γερμανικῆς γεωργίας πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ εὐκόλως πείθεταί τις ὅτι ἡ ἐπικράτησις τοῦ φιλελευθέρου συστήματος ἐν τῇ οἰκονομίᾳ δὲν ἔφερεν αὐτομάτως, ὅπως πρεσβεύει ἡ φιλελευθέρα σχολή, τὴν πλήρη ἰσορροπίαν τῶν οἰκονομικῶν δυνάμεων καὶ τὴν ἐκ ταύτης φυσικῷ τῷ λόγῳ ἀπορρέουσαν κοινωνικὴν γαλήνην.

Βεβαίως καὶ ὁ φιλελευθερισμὸς ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ ἀγρότου ἀπὸ τῆς γῆς καὶ εἰς τὴν δημιουργίαν μιᾶς εὐημερούσης τάξεως ἀγροτῶν κατεχόντων ἰδιόκτητον γῆν ἀποδίδουσαν ἱκανοποιητικὸν εἰσόδημα, ἀνάλογον πρὸς τὴν καταβαλλομένην ἐργασίαν καὶ ἀρκετὸν ἵνα ἐξασφαλίσῃ τὸν ἄνετον βίον τῶν ἀγροτῶν καὶ τῶν οἰκογενειῶν των. Τοῦτο δέ, κατὰ τὸν φιλελευθερισμόν, εἶναι δυνατὸν νὰ πραγματοποιηθῇ διὰ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ ἀπολύτου συναγωνισμοῦ, ὁ ὁποῖος καὶ μόνος εἶναι ἱκανὸς αὐτομάτως νὰ ἐπιφέρῃ ῥυθμὸν καὶ τάξιν ἐν τῇ οἰκονομίᾳ καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ συνάμα τὴν μεγίστην αὐτῆς παραγωγικότητα.

Ἡ πεῖρα ὅμως διδάσκει ὅτι ὁ συναγωνισμὸς αὐτὸς δὲν ἔσχε πάντοτε τὰ ἀναμενόμενα ἀποτελέσματα διὰ τὰ καθ' ἕκαστα ἄτομα, δι' ὃ καὶ ἐπροκάλεσε τὴν ὀργάνωσιν τῶν ἀτόμων εἰς ὁμάδας μὲ τὸν ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τὴν ὑποστήριξιν τῶν συμφερόντων των καὶ τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ κινδύνου τῆς συντριβῆς των ὑπὸ τὸ κράτος ἑνὸς σκληροῦ (καὶ ἀπανθρώπου πολλάκις) συναγωνισμοῦ.

Ὁ συνασπισμὸς εἰς ὁμάδας καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς ὑποστηρίξεως τῶν συμφερόντων αὐτῶν ἐν γένει ἐγένετο κατόπιν ἀφορμὴ δημιουργίας τῶν πολιτικῶν κομμάτων, ἵνα δι' αὐτῶν ἐπιβληθῇ ἀνάλογος πρὸς τὰ συμφέροντα τῶν ὁμάδων οἰκονομικὴ πολιτική. Διότι τότε τὰ οἰκονομικὰ συμφέροντα τῆς ἑκάστοτε πολι-

τικῶς κυριαρχούσης τάξεως ἐπιβάλλονται ἐπὶ τῆς ὁλότητος, ὅλαι δὲ αἱ ἄλλαι τάξεις εἶναι ἠναγκασμέναι νὰ δροῦν καὶ νὰ ἀναπτύσσωνται ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῶν ἐκ μέρους τῆς κυριαρχούσης αὐτῆς τάξεως διὰ τῶν πολιτικῶν κομμάτων λαμβανομένων μέτρων πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν οἰκονομικῶν αὐτῆς συμφερόντων.

Εἶναι ἀναντίρρητον ὅτι ὁ ἄκρατος φιλελευθερισμὸς ἐν τῇ οἰκονομίᾳ, ἡ πολλάκις ἄνευ οἱουδήποτε φραγμοῦ ἐπιδίωξις τοῦ κέρδους εἰς τὴν ἰδιωτικὴν οἰκονομίαν καὶ ἡ ἀνάλογος ἐπιδίωξις πρὸς ἐπιβολὴν τῶν συμφερόντων τῶν ὁμάδων εἰς τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν εἰς βάρος τῶν ἄλλων, οἰκονομικῶς ἢ πολιτικῶς ἀσθενεστέρων, τάξεων ἐπροκάλεσαν εἰς πολλὰς περιπτώσεις τὴν ἀναρχίαν εἰς τὴν οἰκονομίαν, τὰς κρίσεις ὑπερπαραγωγῆς, ὑποκαταναλώσεως κλπ. μὲ ὅλα τὰ δυσμενῆ αὐτῶν ἐπακόλουθα διὰ τὰ ἄτομα καὶ τὸ κράτος.

Βεβαίως ἐλειτούργει τὸ κοινοβούλιον τὸ ὁποῖον θεωρητικῶς ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς μέσον συντονισμοῦ τῶν δραστηριοτήτων καὶ ἐπιδιώξεων ἐν τῷ κράτει, πράγματι ὅμως, συνηθέστερον, ὡς ὄργανον διαιτησίας τῶν διισταμένων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀξιώσεων καὶ συμφερόντων, μὲ ἀποτέλεσμα οὐχὶ πάντοτε τὴν ἁρμονικὴν συνεργασίαν πρὸς ἀνάπτυξιν ὅλων τῶν δραστηριοτήτων καὶ δυνάμεων τοῦ ἔθνους, δυνατὴν μόνον κατόπιν ἀμοιβαίων θυσιῶν καὶ ὑποχωρήσεων. Εἰς τὸ κοινοβούλιον, εἰς τὸ ὁποῖον ἄλλως τε ἀντεπροσωπεύοντο αἱ διάφοροι τάξεις ἀναλόγως τῆς ἀριθμητικῆς αὐτῶν δυνάμεως, δὲν ὑπῆρξεν ὁδηγὸς πάντοτε ἡ ἐξυπηρέτησις τῆς ὁλότητος καὶ τοῦ κοινοῦ συμφέροντος τῶν τάξεων, ἀλλὰ μοναδικὸν πολλάκις κίνητρον τὸ ἀτομικὸν συμφέρον, τὸ συμφέρον τῆς ὁμάδος καὶ τάξεως, τὸ συμφέρον τοῦ κόμματος, δι' ὃ τοῦτο οὐχὶ σπανίως, εἰργάσθη ὑπὸ πνεῦμα τὸ ὁποῖον ἐπέτρεπε τὴν ἐμφανῆ καὶ ἔντονον ἐκδήλωσιν τῶν ὑπερβασιῶν τῶν καθ' ἕκαστα ὁμάδων.

*
* *

Λόγῳ τῆς μεγάλης ἀριθμητικῆς δυνάμεως τῆς γεωργικῆς ἐν Γερμανίᾳ τάξεως θὰ ἔπρεπε νὰ συμπεράνῃ τις ἐπικράτησιν, καὶ εἰς τὸ κοινοβούλιον καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ, τῶν γεωργικῶν κυρίως ἀπόψεων καὶ δὴ τῶν τῆς χωρικῆς τάξεως ἡ ὁποία πάλιν ἀριθμητικῶς ὑπερεῖχε. Ἐν τῇ πραγματικότητι ὅμως οὐδὲν τοιοῦτον

συνέβαινε. Ἕνεκα τῆς οἰκονομικῶς ἰσχυροτέρας θέσεως τῶν ἄλλων τάξεων (βιομηχανία), τῆς καλλιτέρας αὐτῶν ὀργανώσεως (ἐργάται), τῆς πλέον δυναμικῆς ὑποστηρίξεως τῶν συμφερόντων ἀμφοτέρων καὶ ἐντὸς τοῦ κοινοβουλίου καὶ ἀπέναντι τῶν ἑκάστοτε κυβερνήσεων ἐπετυγχάνετο ἡ πλέον ἔντονος διεκδίκησις τῶν ἀπόψεών των, ὁ τονισμὸς τῆς ἀνάγκης ὅπως καὶ αἱ ἄλλαι τάξεις ἐνισχύουν τὰ συμφέροντά των, τὰ ὁποῖα μόνον σπανίως ἐταυτίζοντο πρὸς τὰ συμφέροντα τῆς ἀγροτικῆς τάξεως.

Βεβαίως καὶ ἡ γεωργία εἶχεν ὀργανωθῆ ἐπαγγελματικῶς, ἀφοῦ ὑπελογίζοντο εἰς 5.000 περίπου οἱ γεωργικοὶ σύλλογοι καὶ ἄλλαι συναφεῖς τεχνικοεπαγγελματικαὶ τῆς γερμανικῆς γεωργίας ὀργανώσεις, ἐκτὸς τῶν γεωργικῶν ἐπιμελητηρίων καὶ τῶν συναφῶν δημοσίου δικαίου ὀργανώσεων, ἀλλὰ διὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους λόγους ἔλειπεν ἡ ὁμοιογένεια εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν ὀργανώσεων αὐτῶν, ἔλειπεν ἰδίᾳ ἡ ἑνότης κατὰ τὴν ἐπιδίωξιν τῶν συμφερόντων αὐτῶν, ἀφοῦ ταῦτα δὲν ἦσαν πάντοτε συγγενῆ μεταξύ των, ἔλειπεν ἄρα καὶ ἡ μαχητικὴ δύναμις καὶ τὸ ἑνιαῖον τοῦ σκοποῦ τοῦ ἀγῶνος, ὡς ἀναγκαία προϋπόθεσις τῆς ἐπικρατήσεως τῆς μιᾶς τάξεως ἀπέναντι τῶν ἄλλων. Οὕτω διὰ λόγους ἱστορικοὺς (π.χ. περιφέρειαι μὲ παλαιότερον φεουδαρχικὸν χαρακτῆρα καὶ ἄλλαι ὅπου οἱ χωρικοὶ παρέμειναν ἐλεύθεροι) καὶ θρησκευτικοὺς (καθολικῶν καὶ διαμαρτυρομένων περιφέρειαι) καὶ λόγῳ τῆς διαφόρου κατανομῆς τῆς ἰδιοκτησίας (ἐργάται γεωργοὶ—μεγαλοκτηματίαι) καὶ τῶν ἐπ' αὐτῶν καλλιεργειῶν (π.χ. σιτηρὰ—κτηνοτροφία μὲ ἀντιτιθέμενα συμφέροντα, ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἐπιβολὴν δασμῶν) καὶ διὰ πλείστας ἄλλας αἰτίας οὐδέποτε κατωρθώθη ἐν Γερμανίᾳ ἡ σύστασις ἑνὸς γεωργικοῦ πολιτικοῦ κόμματος τὸ ὁποῖον νὰ περιλαμβάνῃ τὸ σύνολον τοῦ γεωργικοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἐπιτυχῶς ν' ἀντιπροσωπεύῃ τὰ γενικώτερα τῆς γεωργικῆς τάξεως συμφέροντα.

Πᾶσα προσπάθεια πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην πάντοτε ἀπέτυχε, τὰ δὲ πολυώνυμα, ἐκ τῆς χωρικῆς κυρίως τάξεως προερχόμενα, κόμματα δὲν ἠδυνήθησαν νὰ διατηρηθοῦν ἐπὶ μακρὸν ἵνα ἀποτελέσουν πυρῆνας δημιουργίας μεγάλων κομμάτων ἀνταξίων πρὸς τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν πραγματικὴν δύναμιν τῆς γεωργικῆς τάξεως. Ὡς ἐκ τούτου οὐδέποτε ἡ ἀγροτικὴ τάξις

ἐγένετο ἐν Γερμανίᾳ ἐπικρατοῦσα πολιτικῶς τάξις ἵνα δυνηθῇ νὰ ἐπιβάλῃ καὶ τὰς ἑαυτῆς ἀπόψεις καὶ νὰ ἐνασκήσῃ ἰδίαν οἰκονομικὴν πολιτικὴν ἐξυπηρετικὴν τῶν συμφερόντων της.

***

Ἓν ἐκ τῶν πρώτων μελημάτων τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ ἅμα τῇ ἀνόδῳ του εἰς τὴν ἀρχὴν ἦτο ἡ δημιουργία μιᾶς ἑνιαίας ὀργανώσεως περιλαμβανούσης οὐχὶ μίαν τάξιν ἀλλὰ τὸ σύνολον τῶν ὁμάδων καὶ τάξεων αἱ ὁποῖαι κατὰ ἕνα οἱονδήποτε τρόπον ἢ βαθμὸν συνδέονται μὲ τὴν παραγωγὴν καὶ διανομὴν τῶν γεωργικῶν προϊόντων. Τοιαύτη εἶναι ἡ σωματειακὴ ὀργάνωσις τοῦ ἐπισιτισμοῦ (Reichsnährstand) ἡ ὁποία ἐστηρίχθη ἐπὶ τῶν θεμελιωδῶν τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ βάσεων, πρῶτον τῆς ἐξυπηρετήσεως τῆς ὁλότητος τοῦ ἔθνους, θυσιαζομένων ἐν ἀνάγκῃ τῶν ἀτομικῶν συμφερόντων ὅταν ταῦτα ἀντιβαίνουν πρὸς τὸ κοινὸν ἀγαθὸν καὶ συμφέρον, καὶ δεύτερον τῆς λειτουργικῆς ὁλοκληρώσεως τῶν διαφόρων οἰκονομικῶν στοιχείων διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑψίστων τοῦ ἔθνους σκοπῶν.

Ἡ λειτουργικὴ αὕτη ὁλοκλήρωσις σημαίνει ὀργάνωσιν τῆς γεωργίας (καὶ γενικώτερον τῆς κοινωνίας) ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς συσσωματώσεως τῶν ὁμοιογενῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν (φαινομενικῶς) ἑτερογενῶν ἀκόμη στοιχείων (ὅπως π.χ. ἀγρότης—βιομήχανος κατεργαζόμενος γεωργικὰς πρώτας ὕλας—ἔμπορος γεωργικῶν προϊόντων), πράγματι ὅμως στοιχείων τὰ ὁποῖα συνδέει ἡ τάσις πρὸς τὸν αὐτὸν κοινὸν ἐθνικὸν σκοπόν, πρὸς μεγαλειτέραν γεωργικὴν παραγωγὴν καὶ πληρεστέραν καὶ ταχυτέραν ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν τῆς καταναλώσεως.

Ἀντιθέτως μάλιστα διὰ τῆς σωματειακῆς αὐτῆς ὀργανώσεως θρυμματίζονται τεχνηταὶ πολλάκις ὁμοιογένειαι τοῦ φιλελευθέρου συστήματος (γεωργοὶ ἐργάται, ἐργάται τῆς βιομηχανίας—μεγαλοϊδιοκτήτης γεωργικῶν κτημάτων, ἰδιοκτήτης ἀνθρακωρυχείου καὶ μεταλλουργικῆς βιομηχανίας) καὶ παρεμποδίζεται μάλιστα ὁ σχηματισμὸς ὁμάδων ἐκ τῶν ἀγροτῶν διαφόρων εἰδικοτήτων π.χ. τῶν παραγωγῶν σιτηρῶν ἢ τῶν παραγωγῶν ζακχαροτεύτλων, ἀφοῦ τὰ συμφεροντα τοῦ παραγωγοῦ σιτηρῶν εἶναι περισσότερον συνυφασμένα μετὰ τοῦ κατεργαζομένου τὴν πρώτην αὐτὴν ὕλην εἰς οἰνόπνευμα βιομηχάνου ἢ τῶν τεύτλων εἰς ζάκχαρον παρὰ τῶν παραγωγῶν τῶν εἰδικευμένων εἰς

τὰς καλλιεργείας σιτηρῶν ἢ τεύτλων μεταξύ των. Τοῦτ' αὐτὸ δύναται νὰ λεχθῇ διὰ τὰς τόσον ἑτερογενεῖς πολλάκις βιομηχανίας καὶ τὰ εἰδικὰ αὐτῶν συμφέροντα ἢ διὰ τὴν ταυτότητα, πάντως ὅμως μεγαλειτέραν συγγένειαν τῶν συμφερόντων τοῦ ἐμπόρου π.χ. κτηνοτροφικῶν τροφῶν (πιτύρων) πρὸς τοὺς παραγωγοὺς σιτηρῶν ἢ τοὺς κατεργαζομένους ταῦτα ἀλευρομύλους παρὰ π.χ. πρὸς τὸ ἐμπόριον τῶν λιπασμάτων ἢ τῶν ζῴων.

Ἡ σωματειακὴ αὕτη τοῦ ἐπισιτισμοῦ ὀργάνωσις εἶναι μέσον πραγματοποιήσεως ἐθνικῶν σκοπῶν, καὶ ἓν τοιοῦτον ὄργανον εἶχε δικαίωμα νὰ διεκδικήσῃ ἀσφαλῶς ὡρισμένα λειτουργικὰ δικαιώματα, μὲ τὰ ὁποῖα θὰ μᾶς δοθῇ εὐκαιρία κατωτέρω ν' ἀσχοληθῶμεν.

Ἡ σύνθεσις ἐπὶ πλέον τῆς ὀργανώσεας αὐτῆς ἀπὸ τῆς ἀνωτάτης κορυφῆς μέχρι τῶν μικροτέρων κυττάρων ἔπρεπε νὰ εἶναι ὀργανικὴ καὶ ἄνευ κενῶν, ὥστε ἐντολαὶ τῆς ἀνωτάτης ἡγεσίας νὰ φθάνουν κατὰ τὸν ταχύτερον τρόπον μέχρι τοῦ τελευταίου χωρίου, μέχρι τοῦ μικροτέρου λιανοπωλητοῦ. Ἔπρεπεν ἐπίσης νὰ ὑπάρχῃ εἰς τὸ κατώτατον σημεῖον τῆς πυραμίδος ἓν ὄργανον ὑπεύθυνον διὰ τὴν δρᾶσιν ἐντὸς τοῦ τομέως του. Τοῦτο ἐπετεύχθη διὰ τῆς χρησιμοποιήσεως ὅλων ἐκείνων τῶν στελεχῶν τῆς Ὑπηρεσίας Ἀγροτικῆς Πολιτικῆς τοῦ ἐθνικοσοσιαλιστικοῦ κόμματος, ἡ ὁποία, ὡς ἐλέχθη, εἶχε προετοιμάσει τὴν ἐργασίαν κατὰ τὸ διάστημα μιᾶς ὁλοκλήρου δεκαετίας τὰ δὲ πλεῖστα μέλη αὐτῆς εἶχον τιμητικῷ τῷ τίτλῳ ἐργασθῇ ἐπὶ ἔτη πολλὰ καὶ εἶχον θέσει εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ὁλότητος τὰς δυνάμεις των, πολλάκις καὶ τὴν ζωήν των, καὶ ὡς ἐκ τούτου εἶχον ἀποκτήσει ὄχι μόνον τὴν ἀναγκαίαν οἰκονομικὴν μόρφωσιν καὶ τὸ αἴσθημα τῆς πολιτικῆς εὐθύνης, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ ἀγρότου λόγῳ τῶν σκληρῶν των πρὸς ἐπικράτησιν τοῦ ἀγροτισμοῦ ἀγώνων.

Διὰ τῆς ἐξαπλώσεως τῆς ὀργανώσεως εἰς τὴν ὕπαιθρον καὶ τῆς ἀποστολῆς τοιούτων ἀντιπροσώπων εἰς αὐτὴν ἐπιτυγχάνεται συγχρόνως ἡ ἀποκέντρωσις τῆς πολιτικῆς καὶ οἰκονομικῆς εὐθύνης, ἐνῷ ἕκαστον χωρίον μετατρέπεται εἰς δρῶν στοιχεῖον προωρισμένον νὰ ἐνθαρρύνῃ καὶ νὰ πολλαπλασιάζῃ τὰς ἐθνικὰς δυνάμεις, ἕκαστον δὲ ἄτομον καὶ φορεὺς ἐργασίας νὰ ἐντείνῃ τὴν δρᾶσιν του ὥστε νὰ κινητοποιῆται ἐν γένει ἡ ἀτομικὴ δρᾶσις ὑπὲρ τοῦ δημοσίου συμφέροντος.

Παραλλήλως ἐδημιουργήθησαν ἐντὸς τῆς ὀργανώσεως καὶ ἰδιότυπα κοινοβούλια (κεντρικὸν καὶ τοπικά), στηριζόμενα ὅμως οὐχὶ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἀντιπροσωπεύσεως τῶν διαφόρων ὁμάδων ἀναλόγως πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν παρ' αὐτῶν ἀντιπροσωπευομένων, ἀλλὰ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐνσωματώσεως αὐτοῦ τούτου τοῦ ἔθνους καὶ τῆς συνταυτίσεως αὐτοῦ πρὸς τὰ πρόσωπα ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἐκπληροῦν διαφόρους ἐθνικὰς λειτουργίας εἰς τὰ διάφορα πεδία οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς δραστηριότητος.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐπετεύχθη τέλος ὄχι μόνον ὁ συντονισμὸς εἰς μίαν ὠργανωμένην ἐνέργειαν τῆς προσπαθείας ὅλων, ἀλλὰ καὶ ἡ πλήρης ἁρμονία καὶ διαιτησία μεταξὺ τῶν ἀντιτιθεμένων συμφερόντων καὶ ἡ ἐξισορρόπησις τῶν ἑκατέρωθεν ἀξιώσεων, τιθεμένης κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ τροχοπέδης ἔναντι τυχὸν ὑπερβασιῶν τῶν καθ' ἕκαστα ὁμάδων. Αἱ συγκρουόμεναι ἀπόψεις τῶν διαφόρων τάξεων ἔχουν πάντοτε ἐν ἑαυταῖς τὴν λύσιν τὴν ἐξυπηρετοῦσαν τὴν ὁλότητα, μὲ ἀμοιβαίας δὲ θυσίας δύναται νὰ ἐξυπηρετηθῇ ἡ ὁλότης καὶ συνεπῶς τὸ Ἔθνος, ἀρκεῖ νὰ μὴ ὑπάρχῃ ἐγωϊστικὴ ἀντίθεσις μεταξὺ ἀρχῶν καὶ τάξεως ἀλλὰ πλήρης νὰ βασιλεύῃ μεταξὺ αὐτῶν ὁμόνοια καὶ αὐτοθυσία καὶ πρὸ παντὸς προθυμία τῆς προσφορᾶς θυσιῶν ὑπὲρ τῆς ὁλότητος.

Α'. Ἡ Σύνθεσις τῆς Σωματειακῆς Ὀργανώσεως.

Χάρις εἰς τὴν προεργασίαν τῆς εἰδικῆς ἀγροτικοπολιτικῆς ὑπηρεσίας τοῦ ἐθνικοσοσιαλιστικοῦ κόμματος κατέστη δυνατὴ ἡ ἐντὸς βραχέος χρονικοῦ διαστήματος ἔκδοσις διαφόρων διαταγμάτων πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ προγράμματος ἀγροτικῆς πολιτικῆς τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ, τῶν ὁποίων κορωνὶς ὑπῆρξεν ὁ νόμος «περὶ προσωρινῆς συνθέσεως τῆς Σωματειακῆς Ὀργανώσεως τοῦ Ἐπισιτισμοῦ καὶ μέτρων ρυθμίσεως τῆς ἀγορᾶς καὶ τῶν τιμῶν τῶν γεωργικῶν προϊόντων». Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐδημιουργεῖτο ἡ βάσις πρὸς ἀνάληψιν τοῦ ἔργου τῆς ἐξασφαλίσεως τοῦ ἐπισιτισμοῦ τῆς χώρας, πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ ὁποίου ἀφ' ἑνὸς μὲν ἔπρεπε νὰ περιληφθοῦν ὅλαι αἱ τάξεις αἱ σχέσιν ἔχουσαι μὲ τὴν γεωργίαν καὶ τὰ γεωργικὰ προϊόντα, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ χορηγηθῇ εἰς τὴν ὀργάνωσιν αὐτὴν τὸ δικαίωμα τῆς ρυθμίσεως τῆς διαθέσεως τῶν προϊόντων τῶν τι-

μῶν καὶ τῶν περιθωρίων αὐτῶν, ἤτοι ἐν γένει τῆς ρυθμίσεως τῆς ἀγορᾶς.

Τὴν ἔκδοσιν τοῦ βασικοῦ αὐτοῦ νόμου ἐπηκολούθησαν διάφορα ἐκτελεστικὰ διατάγματα περὶ τῆς συνθέσεως τῆς Ὀργανώσεως, τῆς νομικῆς αὐτῆς ὑφῆς, τῶν σκοπῶν της, τῶν νομικῶν βάσεων ἐφ' ὧν θὰ ἠδύνατο νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ διάλυσις τῶν γεωργικῶν ἐπιμελητηρίων καὶ πλείστων γεωργικῶν συλλόγων καὶ ἡ ὑπαγωγὴ αὐτῶν ὑπὸ τὴν Ὀργάνωσιν καὶ ἡ συμμετοχὴ τῶν γεωργικῶν συνεταιρισμῶν εἰς αὐτήν.

Ὡς πρὸς τοὺς βασικοὺς τῆς Ὀργανώσεως αὐτῆς σκοποὺς ἐλέχθη ἤδη εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τῆς παρούσης μελέτης ὅτι τοιοῦτοι εἶναι 1) ἡ προαγωγὴ τοῦ γεωργικοῦ ἀγροτισμοῦ, τῶν γεωργικῶν συνεταιρισμῶν, τοῦ ἐμπορίου τῶν γεωργικῶν προϊόντων καὶ τῶν ἐγκαταστάσεων ἐπεξεργασίας καὶ κατεργασίας αὐτῶν, 2) ἡ ρύθμισις τῶν μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς Ὀργανώσεως ζητημάτων οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς φύσεως καὶ 3) ἡ ἐξισορρόπησις τῶν ἐπιδιώξεων τῶν εἰς αὐτὴν περιλαμβανομένων δυνάμεων.

Εἰς τὴν Σωματειακὴν αὐτὴν Ὀργάνωσιν ἀνήκουν τέσσαρες κατηγορίαι μελῶν :

1) Οἱ εἰς τὴν γεωργίαν ἀσχολούμενοι καὶ τὰ μετ' αὐτῆς εἰς ἄμεσον ἐπαφὴν εὑρισκόμενα πρόσωπα.

2) Οἱ γεωργικοὶ συνεταιρισμοί.

3) Οἱ ἔμποροι γεωργικῶν προϊόντων καὶ οἱ ἐπεξεργαζόμενοι καὶ κατεργαζόμενοι γεωργικὰ προϊόντα.

4) Αἱ εἰς αὐτὴν ὑπαχθεῖσαι ἄλλαι ὀργανώσεις.

Εἰς τὴν πρώτην κατηγορίαν ἀνήκουν οἱ ἰδιοκτῆται, καρπωταί, μισθωταὶ καὶ ἐκμισθωταὶ γεωργικῶν κτημάτων μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των, καθὼς καὶ οἱ ἐργάται, οἱ ὑπάλληλοι καὶ ἐν γένει τὸ βοηθητικὸν προσωπικόν, ἐφ' ὅσον οὗτοι ἀσχολοῦνται μονίμως εἰς τὴν γεωργίαν.

Εἰς τὴν δευτέραν κατηγορίαν ἀνήκουν οἱ γεωργικοὶ συνεταιρισμοὶ μετὰ τῶν Ἑνώσεων αὐτῶν ὡς καὶ αἱ ὑπὸ τῶν συνεταιρισμῶν ἱδρυθεῖσαι ἐμπορικαὶ ἑταιρίαι καὶ οἱ Ἐποπτικοὶ Σύνδεσμοι αὐτῶν, καθὼς καὶ ἡ Συνομοσπονδία Γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν τοῦ Ράϊχ.

Εἰς τὴν τρίτην κατηγορίαν ἀνήκουν ἅπαντα τὰ φυσικὰ ἢ νομικὰ πρόσωπα τὰ ἐξασκοῦντα τὸ ἐμπόριον τῶν γεωργικῶν προϊόντων καὶ τὴν ἐπεξεργασίαν καὶ κατεργασίαν αὐτῶν. Εἰς

ταύτην περιλαμβάνεται ὁλόκληρος ἡ βιομηχανία τροφίμων π.χ. ἡ γαλακτοκομία, ἡ βιομηχανία κρέατος, ἡ ζυθοποιΐα, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐπὶ δικαιώματι ἐκτελοῦντες τὰς ἀρόσεις καὶ τὸν ἀλωνισμὸν τῶν σιτηρῶν, ἡ ἀλευροβιομηχανία, ἡ ἀρτοποιΐα, αἱ γενικαὶ ἀποθῆκαι προϊόντων κλπ., ὅπως ἐπίσης καὶ τὸ λιανικὸν ἐμπόριον τροφίμων καὶ ἐδωδίμων. Κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο καθ' ὃ αἱ βιομηχανίαι αὗται εἶναι ἀναγκαῖαι διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῶν σκοπῶν τῆς 'Οργανώσεως ταύτης ἀνήκουν εἰς αὐτήν.

Εἰς τὴν τετάρτην κατηγορίαν τέλος περιλαμβάνονται οἱ σύλλογοι, σωματεῖα κλπ. τὰ ὁποῖα διὰ λόγους σκοπιμότητος δὲν ὑπήχθησαν ὑπὸ τὴν 'Οργάνωσιν καὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων μόνον ἔμμεσον ἐπίδρασιν ἐξασκεῖ αὕτη. Τὰ γεωργικὰ ἐπιμελητήρια, οἱ πλεῖστοι τῶν γεωργικῶν συλλόγων καὶ ὁμοίων ὀργανώσεων διελύθησαν ἢ ὑπήχθησαν ὑπὸ τὴν 'Οργάνωσιν ἵνα ἐπιτευχθῇ ἡ ἑνιαία διοίκησις.

Σημειωτέον ὅτι δι' εἰδικοῦ διατάγματος ἐρρυθμίσθη τὸ ζήτημα τῶν εἰσφορῶν τῶν μελῶν ὥστε ἡ ἐπιβάρυνσις αὐτῶν νὰ εἶναι ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς δυναμικότητός των, πάντως δὲ μικροτέρα τοῦ συνόλου τῶν εἰσφορῶν τὰς ὁποίας μέχρι τοῦδε κατέβαλλον οἱ γεωργοὶ κλπ. εἰς τὰ διάφορα ἐπιμελητήρια, συλλόγους καὶ ἄλλας συναφεῖς ὀργανώσεις.

'Η ὡς ἄνω σκιαγραφηθεῖσα σύνθεσις ἀποδεικνύει ὅτι εἰς τὴν 'Οργάνωσιν ἀνήκουν ὅλαι αἱ τάξεις, ἐπαγγέλματα καὶ πρόσωπα ποὺ ἀνήκουν εἰς τὴν οἰκονομίαν διατροφῆς τοῦ πληθυσμοῦ, οὕτως ὥστε ὅλα τὰ δι' αὐτὸν ἀναγκαιοῦντα εἴδη, εἴτε εἰς τὸ ἐσωτερικὸν παράγονται εἴτε ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσάγονται ταῦτα, νὰ φθάνουν κατὰ τὸν ταχύτερον καὶ εὐθηνότερον τρόπον εἰς τὸν καταναλωτήν, ἀποκλειομένης πάσης ἐπεμβάσεως ἢ ὀχλήσεως ἢ τέλος καὶ ἐμπορικῶν χειρισμῶν μὲ ἐγωϊστικὰ ἐλατήρια.

* * *

Οὐχὶ ἄνευ ἐνδιαφέροντος εἶναι ἡ ***ἐσωτερικὴ σύνθεσις*** τῆς 'Επισιτιστικῆς 'Οργανώσεως, ἡ ὁποία λόγῳ τοῦ πολυσχιδοῦς αὐτῆς ἔργου διηρέθη εἰς τὴν καθαρῶς διοικητικὴν καὶ τὴν ἐπιτελικὴν ὑπηρεσίαν. 'Η τελευταία αὕτη ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὸ ἐπιτελεῖον ἑνὸς στρατοῦ ἀσχολεῖται ὀλιγώτερον μὲ τὴν διεκπεραίωσιν τῆς τρεχούσης ὑπηρεσίας καὶ περισσότερον μὲ τὴν

προετοιμασίαν καὶ κατάρτισιν μελλοντικῶν σχεδίων τῶν ὁποίων ἡ ἐφαρμογὴ ἀφίνεται εἰς τὴν διοικητικὴν ὑπηρεσίαν. Ἡ ἐπιτελικὴ αὕτη ὑπηρεσία ἐπεξεργάζεται ἐπιστημονικῶς καὶ εἰσηγεῖται προτάσεις καὶ σχέδια νόμων καὶ διαταγμάτων ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀποφασίζει ὁ ἀνώτατος Ἀρχηγὸς τῆς Ὀργανώσεως καὶ τοῦ Ἀγροτισμοῦ ὅστις συγχρόνως εἶναι καὶ ὁ Ὑπουργὸς τοῦ Ἐπισιτισμοῦ τοῦ Ράϊχ. Χωρισμένη εἰς ἓξ τμήματα φροντίζει ἐπίσης διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν μελέτην τῶν ζητημάτων ἀναπτύξεως χωρικοῦ πολιτισμοῦ, λαογραφίας, πατριδογραφίας καὶ φυλετισμοῦ, ἐπίσης διὰ τὴν καλλιέργειαν τοῦ σώματος τῶν χωρικῶν διὰ γυμναστικῶν ἀσκήσεων κλπ. δι' ὃ καὶ προΐσταται τῶν συναφῶν μορφωτικῶν ἱδρυμάτων καὶ ὀργανώσεων, ὅπως π.χ. τοῦ νέου Πανεπιστημίου τοῦ Ἀγροτισμοῦ εἰς Γκόσλαρ, τῆς Γυμναστικῆς Ἀκαδημίας, τῶν Σχολῶν πρὸς διαμόρφωσιν ὑπαλληλικοῦ προσωπικοῦ καὶ ὑπαρχηγῶν τοῦ ἀγροτισμοῦ κλπ. κλπ.

Ἡ διοικητικὴ ὑπηρεσία, ἀντιθέτως, ἀσχολεῖται μὲ τὰ τρέχοντα, καθημερινὰ ζητήματα καὶ δίδει ἀναλόγους διαταγὰς εἰς τὰ ὑπ' αὐτὴν ὄργανά της εἰς τὸ Ράϊχ. Περιλαμβάνει καὶ αὐτὴ τρία τμήματα. Τελείως ἀνεξάρτητοι ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτὴν διοικητικὴν ὑπηρεσίαν ὑφίστανται τρεῖς ἄλλαι διευθύνσεις διακρινόμεναι ὡς ἐκ τῆς ἁρμοδιότητός των ἀπὸ τὰς τρεῖς βασικὰς κατηγορίας τὰς διεπούσας τὴν ὅλην Ὀργάνωσιν μέχρι καὶ τῶν κατωτάτων αὐτῆς ὀργάνων, ἀπὸ τὰς κατηγορίας «ὁ ἄνθρωπος», τὸ «κτῆμα» καὶ «ἡ ἀγορά».

Ἡ πρώτη διεύθυνσις τοῦ Ράϊχ ἡ φροντίζουσα διὰ τὸν «**ἄνθρωπον**» ὑπεκατέστησε τοὺς διαφόρους συλλόγους καὶ ὀργανώσεις εἰς τὸ ἔργον προαγωγῆς τῆς οἰκονομικῆς, κοινωνικῆς καὶ πνευματικῆς θέσεως τοῦ χωρικοῦ καὶ ἐν γένει τῶν ἀγροτῶν. Εἰς αὐτὴν ὑπήχθησαν καὶ ὡρισμέναι ἐπαγγελματικαὶ ἑνώσεις καὶ σύλλογοι μὲ γενικωτέρους σκοπούς, οἱ ὁποῖοι διετηρήθησαν τεθέντες ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς Ὀργανώσεως π.χ. ἡ Ἕνωσις τῶν Ἀκαδημαϊκῶν Γεωπόνων. ὁ Σύλλογος τῆς Χωρικῆς Γενεαλογίας καὶ Ἑραλδικῆς, ὁ Σύνδεσμος τῶν Σχολῶν χωρικῶν γυναικῶν κλπ.

Ἡ ὑπηρεσία αὐτὴ προσπαθεῖ νὰ ἐξυψώσῃ ψυχικῶς καὶ πνευματικῶς τὰ μέλη τῆς Ὀργανώσεως, πρὸς τοῦτο δὲ ἐπεμελήθη ἀμέσως καὶ τῆς ἐπιλύσεως ζωτικῶν καὶ ἐπιμάχων κοινωνικῶν

ζητημάτων ὅπως π.χ. τῶν ἀφορώντων τὴν τάξιν τῶν γεωργικῶν ἐργατῶν κλπ.

Ἡ δευτέρα διεύθυνσις, ἡ φροντίζουσα διὰ τὸ «*κτῆμα*», εἶναι ὁ σύμβουλος καὶ καθοδηγητὴς τῶν γεωργῶν ἀπὸ τεχνικῆς καὶ γεωργοοικονομικῆς ἀπόψεως μὲ ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τὴν ἐπίτευξιν τῆς μεγαλειτέρας ἀποδοτικότητος τῆς γεωργίας. Εἶναι ὁ ἐπιστημονικὸς σύμβουλος τῶν διαφόρων γεωργικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ κλάδων, φροντίζει διὰ τὴν διάδοσιν θεωρητικῶς καὶ πρακτικῶς δοκιμασμένων καλλιτέρων μεθόδων καλλιεργείας τοῦ ἐδάφους καὶ διατροφῆς τῶν ζῴων καὶ χρησιμοποιεῖ πρὸς τοῦτο ὑποδειγματικὰ κτήματα καὶ σταθμούς. Συγκεντρώνει τὴν προσοχήν της εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἐσοδείας καὶ τὴν διατήρησιν τῶν γεωργικῶν προϊόντων καὶ εἶναι ὁ σύμβουλος τῶν γυναικῶν τῶν χωρικῶν ὡς πρὸς τὰς ἀσχολίας των εἰς τὸ κτῆμα, τὸν σταῦλον καὶ τὴν οἰκίαν. Τέλος ἐπιμελεῖται τῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς νέας γεωργικῆς γενεᾶς εἰς εἰδικὰς γεωργικὰς σχολὰς γυναικῶν καὶ νέων.

Καὶ εἰς τὴν διεύθυνσιν ταύτην ὑπήχθησαν διάφοροι ὁμοσπονδίαι καὶ σύλλογοι μὲ εἰδικοὺς σκοποὺς π.χ. ζῳοτεχνικοὶ ἢ ἄλλοι, διατηρηθέντες διὰ τὴν προαγωγὴν ὡρισμένων κλάδων τῆς γεωργίας ἢ τῶν βοηθητικῶν ὑπηρεσιῶν αὐτῆς (γεωργικὴ λογιστική) καὶ οἱ ὁποῖοι πρὸ πολλοῦ λειτουργοῦντες ἦσαν ἱκανοὶ νὰ βοηθήσουν σημαντικὰ τὸ ἔργον τῆς διευθύνσεως ταύτης.

Συνοπτικῶς δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι εἰς τὴν πρώτην διεύθυνσιν ὑπάγονται ζητήματα νομικῆς καὶ κοινωνικῆς φύσεως, ὡς τῶν κληρονομικῶν κτημάτων, τῆς διατηρήσεως τῶν χωρικῶν ἐθίμων, χορῶν, στολῶν, παραδόσεων κλπ., ἐνῷ εἰς τὴν δευτέραν, τὴν γεωργοοικονομικήν, ἐπιζητεῖται ἐν γένει ἡ ἐπιστημονικὴ καὶ πρακτικὴ προαγωγὴ τῶν καθ' ἕκαστα κλάδων τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς.

Ἡ τρίτη κατηγορία, «*ἡ ἀγορὰ*», προελθοῦσα ἐκ συγχωνεύσεως τῶν παλαιότερον ὑφισταμένων ὑπηρεσιῶν «γεωργικοὶ συνεταιρισμοὶ» καὶ «ἐμπόριον, ἐπισιτιστικὴ βιομηχανία καὶ βιοτεχνία», περιλαμβάνει σήμερον, ἐκτὸς τῶν γεωργικῶν συνεταιρισμῶν, ὅλας τὰς ἐπιχειρήσεις αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἀντικείμενον τὴν ἐμπορίαν, κατεργασίαν καὶ ἐπεξεργασίαν τῶν γεωργικῶν προϊόντων, ὅπως ἐπίσης καὶ τοὺς καταναλωτικοὺς συνεταιρισμοὺς οἱ ὁποῖοι, ἀνεξαρτήτως τῆς ὑπαγωγῆς των εἰς τὴν ἀντί-

στοιχον σωματειακὴν ὀργάνωσιν τῆς βιομηχανικῆς καὶ βιοτεχνικῆς οἰκονομίας, ἀνήκουν ὡς παραγωγοὶ βιομηχανικῶν εἰδῶν διατροφῆς, εἰς τὴν Σωματειακὴν 'Οργάνωσιν τοῦ 'Επισιτισμοῦ.

Σκοπὸς τῆς τρίτης ταύτης διευθύνσεως εἶναι κυρίως ἡ ρύθμισις τῆς διανομῆς τῶν προϊόντων τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων καὶ ἡ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἐπισιτισμοῦ καὶ τῆς αὐταρκείας ὀρθολογιστικὴ ἐπεξεργασία καὶ κατεργασία αὐτῶν, πρὸς ἐξασφάλισιν ἀφ' ἑνὸς τῶν συμφερόντων τῶν παραγωγῶν (ἱκανοποιητικὴ τιμὴ καὶ ὁμαλὴ διάθεσις τῶν προϊόντων) καὶ πρὸς προστασίαν ἀφ' ἑτέρου τῶν καταναλωτῶν ἀπὸ ἀπόψεως τιμῆς καὶ ποιότητος τῶν εἰδῶν.

Αὕτη διαιρεῖται εἰς τὰ ἑξῆς ἑπτὰ τμήματα: 1) Διοίκησις, 2) 'Αγορανομικὸν Δίκαιον, 3) Πίστωσις διαθέσεως προϊόντων, 4) 'Επισκόπησις τῆς ἀγορᾶς, 5) Ἔλεγχος τῆς ἀγορᾶς, 6) Προαγωγὴ τῆς ἀγορᾶς, 7) 'Εξισορρόπησις τῶν ἀγορῶν, ἅπαντα μὲ ἀναλόγους εἰδικὰς ὑπηρεσίας.

Ἕνεκα τῆς δυσκολίας τῆς ρυθμίσεως τῆς ἀγορᾶς ἑνὸς ἑκάστου εἴδους ὑπὸ μιᾶς καὶ μόνον ἀρχῆς, (κατ' ἀρχὰς τὸ κολοσσιαῖον αὐτὸ ἔργον διεξήγετο ἀπὸ ἕνα εἰδικὸν 'Επίτροπον τοῦ Ράϊχ) καὶ λόγῳ τοῦ πολυποικίλου τῶν σκοπῶν τῆς τρίτης αὐτῆς διευθύνσεως, ἱδρύθησαν διὰ τοῦ ἀπὸ 4)2)34 Διατάγματος οἰκονομικαί, ἀγορονομικαὶ ἑνώσεις ὡρισμένων προϊόντων καὶ δὴ τοιαῦται τῆς σιτικῆς οἰκονομίας, τῆς κτηνοτροφίας, τῆς γαλακτοκομικῆς οἰκονομίας, τῆς ζαχαροποιΐας, τῆς κηπευτικῆς, τῆς οἰκιακῆς οἰκονομίας καὶ τοιαύτης τῶν γεωμήλων, τῆς ζυθοποιΐας καὶ τῆς ἁλιείας μὲ ἀναλόγους περιφερειακὰς ἑνώσεις πλὴν τῆς τελευταίας ταύτης. Μὲ τὸ ἔργον, ὡρισμένων τοὐλάχιστον, ἀγορανομικῶν ἑνώσεων αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν πράγματι πρωτότυπον διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἱστορίαν θεσμὸν θὰ ἀσχοληθῶμεν εἰδικώτερον εἰς εἰδικὸν κεφάλαιον πραγματευόμενον τὸ ζήτημα τῆς ρυθμίσεως τῆς ἀγορᾶς, ἀφοῦ προηγουμένως ὁλοκληρώσωμεν τὰ τῆς συνθέσεως τῆς Σωματειακῆς 'Επισιτιστικῆς 'Οργανώσεως τοῦ Ράϊχ.

'Εκτὸς τῆς ἐπιτελικῆς καὶ διοικητικῆς ὑπηρεσίας παρὰ τὸ πλευρὸν καὶ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ 'Αρχηγοῦ τοῦ 'Αγροτισμοῦ ὑπάρχουν.

1) Τὸ Συμβούλιον τοῦ 'Αγροτισμοῦ τοῦ Ράϊχ (Reichsbauernrat, εἰς τὸ ὁποῖον διωρίσθησαν ἰσοβίως παρὰ τοῦ 'Αρχηγοῦ

οἱ πρώην εἰδικοὶ σύμβουλοι τῆς Ὑπηρεσίας Ἀγροτικῆς Πολιτικῆς τοῦ κόμματος, καθὼς καὶ οἱ ἀνώτεροι ἀρχηγοὶ τῆς Σωματειακῆς Ὀργανώσεως. Ἐκ παραλλήλου ὅμως ἀνήκουν εἰς αὐτὸ καὶ πλεῖσται ἄλλαι προσωπικότητες, διακριθεῖσαι διὰ τὴν ἐργασίαν των ὑπὲρ τοῦ Ἀγροτισμοῦ. Συνεδριάζει ἅπαξ τοὐλάχιστον ἐτησίως καὶ ἔχει σκοπὸν νὰ ἐνισχύῃ συμβουλευτικῶς τὸν Ἀρχηγὸν τοῦ Ἀγροτισμοῦ.

2) Ἡ Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ Ἀγροτισμοῦ (Reichsbauerntag), ἡ ὁποία περιλαμβάνει ὅλους τοὺς πολιτικοὺς ἀρχηγοὺς τῆς Σωματειακῆς Ὀργανώσεως. Καλεῖται τὸ φθινόπωρον ἑκάστου ἔτους εἰς Γκόσλαρ, ὅπου ἐξαγγέλλονται αἱ βασικαὶ κατευθύνσεις καὶ δίδονται αἱ διαταγαὶ διὰ τὸ ἑπόμενον ἔτος.

Περιφερειακῶς ἡ θεμελίωσις γίνεται :

1) Ἐπὶ τῶν 22 κατὰ μεγάλα διαμερίσματα (ἀνάλογα πρὸς τὴν παλαιὰν περιοχὴν τῶν γεωργικῶν ἐπιμελητηρίων) λειτουργουσῶν ὀργανώσεων, αἱ ὁποῖαι διοικοῦνται ὡς πρακτορεῖα τῆς κεντρικῆς Ὀργανώσεως καὶ οὐχὶ ὡς σωματεῖα δημοσίου δικαίου ὅπως αὕτη. Ἐπὶ κεφαλῆς των εὑρίσκεται ὁ ἀρχηγὸς (Landesbauernführer) μὲ ἀναλόγους ὑπηρεσίας διῃρημένας καὶ αὐτὰς εἰς τρεῖς κατηγορίας ὅπως καὶ εἰς τὴν κεντρικὴν Ὀργάνωσιν, (ἄνθρωπος, κτῆμα, ἀγορά), ἀλλὰ περιωρισμένης ἐκτάσεως καὶ μὲ Συμβούλια (Landesbauernrat, Landesbauerntag), τῶν ὁποίων πάλιν ἔργον εἶναι ἡ συμβουλευτικὴ ἐνίσχυσις τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ διαμερίσματος τῆς Ὀργανώσεως.

2) Ἐπὶ τῶν κατὰ ἐπαρχίας ὁμοίων ὀργανώσεων (Kreisbauernschaften) ἀνερχομένων εἰς 600 περίπου, μὲ ἀνάλογον διάκρισιν καὶ ἴδιον ἀρχηγὸν (Kreisbauernführer) καὶ τὰ αὐτὰ ἀντιπροσωπευτικὰ τοῦ ἀγροτισμοῦ Συμβούλια (Kreisbauernrat, Kreisbauerntag) καὶ διοικητικὴν καὶ βοηθητικὴν ὑπηρεσίαν.

3) Ἐπὶ τῶν 47.000 περίπου (ἄνευ τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς Σουδιτικῆς περιοχῆς) κατὰ κοινότητας ὀργανώσεων (Ortsbauernschaften) ἀντιπροσωπευομένων ὑπὸ τοῦ τοπικοῦ Ἀρχηγοῦ (O. B. führer) καὶ δυναμένων εἰς ὡρισμένας περιπτώσεις νὰ ἑνοῦνται εἰς μίαν ἀμέσως ἀνωτέραν ὀργάνωσιν μὲ εὐρυτέραν ἁρμοδιότητα ὑπὸ ἀνάλογον ὑπαρχηγόν.

Οὕτως ἔχει συντεθῆ ἡ φαινομενικῶς μὲν πολυδαίδαλος, πράγματι ὅμως ἁπλῆ ὀργάνωσις, ἡ ὁποία περιλαμβάνει ὁλοκλήρους παλαιὰς τάξεις καὶ ἐπαγγέλματα καὶ ἀντεκατέστησε τὸν

κολοσσιαῖον ἀριθμὸν ἐπισήμων, ἡμικρατικῶν καὶ ἰδιωτικῶν ἀρχῶν, ὀργανισμῶν καὶ ὑπηρεσιῶν Ἡ Ὀργάνωσις αὕτη τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ ἀγροτισμοῦ εἶναι ἀπόρροια τῶν γενικωτέρων ἰδεῶν τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ περὶ ὀργανώσεως τοῦ κράτους. Διὰ ταύτην ἀπαιτεῖται «γνῶσις» τῆς ἀκολουθητέας ὁδοῦ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ζητημάτων, «θέλησις» διὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ καὶ ἡ πολιτικὴ «δύναμις» πρὸς ἐπιτέλεσιν τούτου. Μόνον ἡ σύνθεσις τῶν τριῶν αὐτῶν παραγόντων δύναται νὰ δώσῃ εἰς τὸν Ἀρχηγὸν τὴν ἐγγύησιν τῆς ἐπιτυχίας. Καὶ τὴν μὲν θέλησιν καὶ δύναμιν ὁ ἀρχηγὸς ἔχει διὰ τῶν λαϊκῶν ὀργανώσεων καὶ τῶν ὀργάνων του, τὴν γνῶσιν ὅμως ἀρύεται ἀπὸ τὰς ἐνδιαφερομένας τάξεις ἵνα δύναται νὰ ἐπιβάλλῃ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπιζητεῖ τὸ συμφέρον τῆς ὁλότητος.

Β΄. Ἡ ρύθμισις τῶν ἀγορῶν

Εἰς τὸ πρόγραμμα τοῦ ἐθνικοσοσιαλιστικοῦ κόμματος, τοῦ ὁποίου τὸ περιεχόμενον ἐξηγγέλθη ἐπισήμως τὴν 6)3)1930, περιελαμβάνοντο τὰ ἑξῆς δύο αἰτήματα ἀφορῶντα τὰς σχέσεις τοῦ κόμματος πρὸς τὸν ἀγροτισμὸν καὶ τὴν γεωργίαν :

1) Τὸ κράτος πρέπει διὰ τῆς οἰκονομικῆς του πολιτικῆς νὰ φροντίσῃ ὥστε ἡ ἐργασία τοῦ ἀγρότου νὰ καταστῇ καὶ πάλιν συμφέρουσα καὶ 2) τὸ σύστημα τῆς διαμορφώσεως τῶν τιμῶν τῶν γεωργ. προϊόντων πρέπει νὰ ἀπελευθερωθῇ τῆς κερδοσκοπίας ἐπ' αὐτῶν καὶ νὰ παύσῃ ἡ ἐκμετάλλευσις τοῦ γεωργοῦ ἀπὸ τὸ μεγαλεμπόριον τῶν γεωργ. προϊόντων.

Πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν δύο αὐτῶν αἰτημάτων ἔπρεπεν ἀπαραιτήτως νὰ συσταθῇ ἡ Σωματειακὴ Ἐπισιτιστικὴ Ὀργάνωσις, τοὺς σκοποὺς καὶ τὴν σύνθεσιν τῆς ὁποίας διεγράψαμεν, καὶ νὰ ἀναλάβῃ αὕτη τὴν ρύθμισιν τῶν ἀγορῶν τῶν γεωργ. προϊόντων. Μόνον οὕτω θὰ ἠδύνατο νὰ βελτιωθῇ ἡ ἀθλία ἐν πολλοῖς οἰκονομικὴ θέσις τοῦ ἀγρότου, νὰ κινηθῇ τὸ ἐνδιαφέρον του διὰ μίαν ηὐξημένην παραγωγὴν πρὸς κάλυψιν τῶν ἐπισιτιστικῶν ἀναγκῶν τῆς χώρας, χωρὶς ὅμως τοῦτο νὰ γίνῃ εἰς βάρος τῆς καταναλώσεως, τῆς ὁποίας μάλιστα ἡ ἀγοραστικὴ δύναμις ἦτο μειωμένη, λόγῳ τῆς ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἀνεργίας ἑκατομμυρίων ἀτόμων καὶ τῆς ἐν γένει οἰκονομικῆς κρίσεως. Ἔπρεπε προφανῶς νὰ προστατευθῇ ὁ παραγωγὸς ὅπως καὶ ὁ καταναλωτής,

ἀλλὰ συγχρόνως νὰ προστατευθοῦν καὶ τὰ συμφέροντα ὅλων ἐκείνων τῶν οἰκονομικῶν ὁμάδων αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀναγκαῖαι διὰ τὸν ἐξευγενισμὸν καὶ τὴν ἀξιοποίησιν τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ ἐξεπληροῦτο καὶ τὸ αἴτημα τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης καὶ θὰ ἐπεβάλλετο ὁ «πρακτικὸς σοσιαλισμός».

Ἀντικειμενικὸς ὅθεν σκοπὸς τῶν μέτρων πρὸς ρύθμισιν τῶν ἀγορῶν εἶναι ἡ ἐξασφάλισις τῆς διαθέσεως ὅλων τῶν γεωργ. προϊόντων εἰς τιμὰς ἱκανοποιητικὰς διὰ τὸν παραγωγόν, δικαιολογημένας ὅμως ἀπὸ ἀπόψεως ἐθνικῆς οἰκονομίας. Πέραν τούτου ὅμως ρύθμισις τῆς ἀγορᾶς εἶναι ἡ ὀρθολογιστικὴ ὀργάνωσις τῆς κατεργασίας, κυκλοφορίας καὶ διανομῆς τῶν γεωργ. προϊόντων, ὥστε νὰ ἀκολουθοῦν ταῦτα τὸν ταχύτερον καὶ εὐθηνότερον δρόμον ἀπὸ τὸν παραγωγὸν πρὸς τὸν καταναλωτήν, ἡ ἀντιμετώπισις τῶν διακυμάνσεων τῶν ἑκάστοτε ἐσοδειῶν καὶ ἡ ἐξισορόπησις των, τοπικῶς καὶ χρονικῶς, καὶ ἡ δι' ἀποθεματικῆς πολιτικῆς κάλυψις τυχὸν δημιουργουμένων κενῶν.

Ρύθμισις τῆς ἀγορᾶς ἐσήμαινεν ἐν τῇ πρακτικῇ κυρίως τὴν δημιουργίαν σταθερῶν ἀγορῶν, ἄρα καὶ σταθερῶν τιμῶν τῶν προϊόντων, ἀνεξαρτήτως τῆς ἀναμενομένης αὐξήσεως τῆς ζητήσεως εἰς εἴδη διατροφῆς, λόγῳ τῆς ἀναμενομένης αὐξήσεως τοῦ εἰσοδήματος τῶν μαζῶν καὶ τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως αὐτῶν, ἐφ' ὅσον μάλιστα ἡ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσαγωγὴ δὲν ἠδύνατο καὶ δὲν ἔπρεπε νὰ ἔλθῃ ἀρωγὸς πρὸς κάλυψιν τῆς ηὐξημένης εἰς τρόφιμα ζητήσεως.

***

Ἓν τοιοῦτον μεγαλεπήβολον, ἀλλὰ καὶ διὰ λόγους τεχνικοὺς μακροπρόθεσμον ἀναγκαστικῶς, ἀγροτικοπολιτικὸν πρόγραμμα σημαίνει ἐπέμβασιν εἰς ὅλα τὰ στάδια ἀπὸ τῆς παραγωγῆς μέχρι τῆς καταναλώσεως. Καὶ πρῶτον μὲν τῆς παραγωγῆς ἵνα αὕτη προσαρμόζεται πρὸς τὰς ἀνάγκας, ποιοτικῶς καὶ ποσοτικῶς, τῆς καταναλώσεως, διότι ρύθμισις τῆς ἀγορᾶς εἰς τὴν διάρκειαν εἶναι μόνον πραγματοποιήσιμος ἐφ' ὅσον ὑπάρχει ρυθμὸς καὶ τάξις εἰς τὴν παραγωγήν. Ὅταν ἐπικρατῇ ἀρρυθμία καὶ ἀναρχία εἰς αὐτὴν δὲν ὠφελεῖ οὐδὲ ἡ ἀρίστη ἀκόμη ρύθμισις τῶν ἀγορῶν, ἡ ὁποία, φυσικῷ τῷ λόγῳ, μόνον τὰς αἰχμὰς εἰς τὸ διάγραμμα τῆς παραγωγῆς δύναται νὰ ἐξουδετε-

ρώνη. 'Ασφαλὲς καὶ σταθερὸν θεμέλιον εἶναι ἡ εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας καὶ τοῦ πληθυσμοῦ προσηρμοσμένη παραγωγή, ὅλα δὲ τὰ ἄλλα μέτρα καὶ οἱ θεσμοὶ μόνον ἐπιβοηθητικῶς καὶ δι' ὡρισμένα χρονικὰ διαστήματα δύνανται εὐεργετικῶς νὰ ἐπενεργήσουν. 'Εν τῇ ἐφαρμογῇ τοῦ προγράμματος τούτου καὶ πρὸς ἐπίτευξιν τῆς αὐταρκείας εἰς γεωργ. προϊόντα ἐπεβλήθη εἰς τὸν παραγωγόν, ὅπως θὰ ἴδωμεν περαιτέρω, ἡ ὑποχρέωσις τῆς παραδόσεως ὡρισμένης ποσότητος (contingent) καὶ εἴδους προϊόντος, καθ' ὡρισμένον τρόπον ποιοτικῶς κατατεταγμένου, συσκευασμένου, ἐπισημασμένου κλπ. κλπ. Πλὴν ὅμως τὸ μέτρον τῆς ρυθμίσεως τῆς ἀγορᾶς τὸ ἐφαρμοσθὲν ἐκ μέρους τῆς Σωματειακῆς 'Επισιτιστικῆς 'Οργανώσεως ἐπιδιώκει μόνον τὴν ἐπίτευξιν συστηματικῆς τάξεως εἰς τὴν παραγωγικὴν λειτουργίαν ἐν τῇ εὐρυτέρᾳ αὐτῆς ἐννοίᾳ καὶ οὐχὶ τὴν πραγματοποίησιν τῆς σχηματικῆς, διευθυνομένης οἰκονομίας (Planwirtschaft), διότι δὲν θέλει αὕτη νὰ ἀποστερηθῇ τῶν πολυτίμων δημιουργικῶν δυνάμεων τοῦ ἀτόμου, αἱ ὁποῖαι πηγάζουν ἀπὸ τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν. 'Επιβολὴ οἰκονομικῶν σχεδίων ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς αὐστηρᾶς ρυθμίσεως τοῦ εἴδους, τοῦ ποσοῦ, τοῦ τρόπου τῆς καλλιεργείας καὶ παραγωγῆς καὶ ἀναλόγου ἐξευγενισμοῦ καὶ ἀξιοποιήσεως αὐτῆς θὰ εἶχε χαρακτῆρα στατικόν, ἐνῷ αἱ οἰκονομικαὶ συνθῆκαι καὶ παράγοντες εἶναι μεταβλητοί, ἡ δὲ ἐφαρμογὴ ἑνὸς στενὰ προδιαγεγραμμένου σχεδίου δὲν θὰ ἀντεπεκρίνετο πρὸς τὸ δυναμικὸν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ οἰκονομικοῦ βίου.

***

'Η ρύθμισις προχωρεῖ εἰς τὰ στάδια τῆς ἐπεξεργασίας καὶ κατεργασίας τῶν προϊόντων, τῆς Σωματειακῆς 'Οργανώσεως δυναμένης, ἐφ' ὅσον τὸ συμφέρον τῆς ὁλότητος ἀπαιτεῖ τοῦτο, νὰ προσδιορίσῃ τὸν βαθμὸν τοῦ ἐξευγενισμοῦ τοῦ προϊόντος, τὴν ἔκτασιν τῆς ἐργασίας τῶν βιομηχανικῶν καταστημάτων, νὰ ἐπιβάλῃ ἀκόμη τὴν διακοπὴν τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ὅταν συντρέχουν λόγοι ἐθνικοοικονομικοί, καὶ τέλος νὰ λάβῃ οἱονδήποτε μέτρον κατάλληλον πρὸς διευκόλυνσιν τῆς διαθέσεως καὶ προαγωγῆς τῆς καταναλώσεως τῶν προϊόντων.

Μοιραίως ὅθεν οἱ λοιποὶ κρίκοι τῆς οἰκονομικῆς ἁλύσου, οἱ κατεργαζόμενοι καὶ διανέμοντες τουτέστι τὰ γεωργικὰ

προϊόντα ὑποβιβάζονται εἰς ὑπηρέτας τῆς ἐπισιτιστικῆς οἰκονομίας, ἐκ τῆς τύχης τῆς ὁποίας ὅμως ἐξαρτᾶται, ὡς εἴδομεν, ἡ πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἐλευθερία τοῦ λαοῦ καὶ τῆς λαϊκῆς κοινότητος. Δημιουργεῖται οὕτω δι' αὐτοὺς ἡ ὑποχρέωσις ὅπως ἐργάζονται κατὰ τρόπον τοιοῦτον, ὥστε ἡ κάλυψις τῶν ἀναγκῶν τῆς ὁλότητος νὰ γίνεται πληρέστερον καὶ οἰκονομικώτερον, οὐδεμία δὲ τάξις ἢ ἐπάγγελμα παρεμβαλλόμενον μεταξὺ παραγωγῶν καὶ καταναλωτῶν δύναται π.χ. νὰ πλουτίζῃ εἰς βάρος τῶν ἄλλων οἰκονομικῶν ὁμάδων. Ἀντιθέτως μάλιστα μεταξὺ ὅλων τῶν εἰς τὴν ἀγορὰν συμμετεχόντων ὁμάδων γίνεται δικαία ἐξυπηρέτησις τῶν συμφερόντων, τὰ δὲ βάρη καὶ τὰς εὐθύνας ἐπωμίζονται ὅλοι, ἀναλόγως τῆς δυναμικότητός των.

Ἡ κεφαλαιοκρατικὴ ἄποψις τοῦ συμφέροντος ὑποχωρεῖ οὕτω ἀναγκαστικῶς πρὸ τῆς ἀπόψεως τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς ὑπάρξεως ὁλοκλήρου τοῦ πληθυσμοῦ, διὰ τοῦτο καὶ ἡ διανομὴ τῶν ποσῶν προϊόντων πρὸς κατεργασίαν, ἡ ἵδρυσις ἢ τὸ κλείσιμον σχετικῶν ἐπιχειρήσεων κλπ. κλπ. γίνεται βάσει τῆς ἀπόψεως αὐτῆς καὶ μόνον.

Ἡ ρύθμισις προχωρεῖ εἰς τὰ στάδια τῆς κυκλοφορίας καὶ διανομῆς τῶν προϊόντων. Ὁρίζονται ζῶναι τροφοδοτήσεως ὡρισμένων περιοχῶν δι' ὡρισμένων προϊόντων, ἵνα ἀποφεύγεται ἡ ἄσκοπος μεταφορὰ προϊόντων ἐξ ἀπομεμακρυσμένων τόπων παραγωγῆς εἰς τὰ καταναλωτικὰ κέντρα ἐνῷ ὑπάρχουν ἄλλα πλησιέστερον. Ρυθμίζονται αἱ τιμαὶ χρονικῶς ὥστε ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ ἀποφεύγεται ἡ ἀμέσως μετὰ τὴν ἐσοδείαν ὑπερπροσφορὰ προϊόντων, καλύπτονται δὲ ἀφ' ἑτέρου τὰ ἐκ τῆς ἀποθηκεύσεως δημιουργούμενα ἔξοδα, φύραι, ἀπομειώσεις κλπ.

Γίνεται βαθμιαία ἐκκαθάρισις τῆς ἐπαγγελματικῆς τάξεως διανομῆς τῶν ἀγαθῶν, ἀλλ' οὐχὶ κατὰ τὸ παλαιὸν ἀστυνομικὸν σύστημα τῆς χορηγήσεως ἀδείας ἐξασκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος, ἀλλὰ μὲ κριτήριον τὴν ἱκανότητα τῆς ἐξυπηρετήσεως τῶν γενικωτέρων συμφερόντων κρινομένην ἀπὸ εἰδικὸν συμβούλιον τιμῆς. Εἰς ἀντάλλαγμα ὅμως ἀποκλείεται ὁ καταστρεπτικὸς συναγωνισμὸς μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς οἰκονομικῆς αὐτῆς ὁμάδος.

Ἅπασαι αἱ πράξεις ἀγοραπωλησίας πραγματοποιούμεναι εἴτε ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὸν παραγωγόν, εἴτε μέσῳ ὀργανώσεων συγκεντρώσεως τῶν προϊόντων γίνονται βάσει εἰδικῶν συμφω-

νητικῶν πρὸς κατοχύρωσιν τῶν συμφερόντων ἀμφοτέρων τῶν συμβαλλομένων, ἀλλὰ ἐπὶ προϊόντων ἀνταποκρινομένων ποιοτικῶς πρὸς τοὺς ὑπὸ τῶν κανονισμῶν τῆς Ὀργανώσεως τιθεμένους ὅρους ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς προστασίας τοῦ τε παραγωγοῦ καὶ τοῦ καταναλωτοῦ.

Ἡ κορωνὶς τέλος τοῦ συστήματος εἶναι ὁ προσδιορισμὸς δικαίων τιμῶν καὶ περιθωρίων κέρδους, διότι δι' αὐτῶν ὄχι μόνον ἐξασφαλίζονται εὐνοϊκαὶ συνθῆκαι διαθέσεως τῶν προϊόντων καὶ ἱκανοποιοῦνται αἱ δίκαιαι ἀπαιτήσεις τῶν παραγωγῶν, ἀλλὰ διότι διὰ τῆς ρυθμίσεως τῶν τιμῶν καὶ τῶν κερδῶν καθίσταται δυνατὴ ἡ διεύθυνσις τῆς παραγωγῆς, τῆς κατεργασίας, τῆς διανομῆς καὶ τῆς καταναλώσεως τῶν προϊόντων ἀναλόγως πρὸς τὰς ἑκάστοτε ἀνάγκας τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας.

Διὰ τῆς ρυθμίσεως τῶν τιμῶν εἶναι εὐνόητον ὅτι καταργεῖται ἡ μονοπωλιακὴ θέσις, τὴν ὁποίαν λόγῳ τῆς δυνάμεώς των κατεῖχον ὡρισμέναι ὁμάδες εἰς τὴν ἀγοράν, καὶ ἀποκλείεται ἡ εἰς βάρος τῆς τάξεως τῶν παραγωγῶν (καὶ τῶν καταναλωτῶν) ἐκμετάλλευσις τῆς δυνάμεως ταύτης ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι αὐταὶ ἔφερον τὸ βάρος τοῦ κινδύνου ἐκ τῶν διακυμάνσεων τῶν τιμῶν, ἐνῷ πράγματι συνέβαινε ἐπίπτωσις τοῦ κινδύνου τούτου εἰς τοὺς ὤμους τοῦ παραγωγοῦ ἢ τοῦ καταναλωτοῦ. Ἤτοι ἐνῷ πρότερον αἱ τιμαὶ ἐκανονίζοντο βάσει τοῦ συμφέροντος τῶν ὁμάδων καὶ ἦσαν ἡ συνισταμένη τῶν κερδοσκοπικῶν αὐτῶν τάσεων καὶ ἐπιδράσεων, αἱ συναλλακτικαὶ σχέσεις ρυθμίζονται σήμερον, ἁπλοποιοῦνται, βελτιοῦνται ἀναλόγως τῶν ἀπόψεων τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας καὶ τοῦ συμφέροντος τοῦ συνόλου.

***

Φορεῖς τῆς ρυθμιστικῆς αὐτῆς λειτουργίας εἶναι αἱ ἀγορανομικαὶ ἑνώσεις, οἱ κατὰ μεγάλους κλάδους τῆς ἐπισιτιστικῆς οἰκονομίας δημιουργηθέντες ὀργανισμοὶ δημοσίου δικαίου εἰς τοὺς ὁποίους συμμετέχουν ἅπασαι αἱ ἐνδιαφερόμεναι τάξεις. Δι' αὐτῶν πραγματοποιεῖται ἡ ἀρχὴ τῆς αὐτοδιοικήσεως ἐν τῇ οἰκονομίᾳ ὡς συνέχεια τῆς πολιτικῆς αὐτοδιοικήσεως, τὴν ὁποίαν, ὡς γνωστόν, ἡ Γερμανία ἀπὸ πολλῶν δεκαετηρίδων ἔχει ἐφαρμόσει.

Εἰς τοὺς ὀργανισμοὺς αὐτοὺς τὴν εὐθύνην τῆς διευθύνσεως τῆς οἰκονομίας ἀναλαμβάνουν εἰς χεῖράς των αὐταὶ αὗται αἱ

ἐνδιαφερόμεναι τάξεις ἐν τῷ συνόλῳ των, χωρὶς ὅμως συγχρόνως νὰ δημιουργῆται καὶ οἰκονομικὸς κοινοβουλευτισμὸς (εἰς τὸν ὁποῖον ἀσφαλῶς θὰ κατέληγε καὶ τὸ μεταπολεμικῶς ἱδρυθὲν 'Ανώτατον Οἰκονομικὸν Συμβούλιον, (Reichswirtschaftsrat), ἐὰν ἐπροχώρει ἐκ τοῦ σταδίου τῶν φιλολογικῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συζητήσεων ἐπὶ οἰκονομικῶν θεμάτων εἰς τὸ στάδιον τῆς πρακτικῆς ἐφαρμογῆς), ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ ὑπευθύνου συνεργασίας ἀνθρώπων πείρας καὶ γνώσεων εὑρισκομένων ἐντὸς τοῦ πρακτικοῦ βίου καὶ γνωριζόντων κατὰ βάθος τὰ ζητήματα καὶ τὰ προβλήματα τοῦ τομέως των ὑπὸ ὑπεύθυνον ἀπέναντι τοῦ ἀνωτάτου 'Αρχηγοῦ καὶ τῆς ὁλότητος διοίκησιν.

Εἰς τὰς ἀγορανομικὰς αὐτὰς ἑνώσεις (τὰς κεντρικὰς καὶ τὰς περιφερειακάς) ἐδόθησαν ἅπασαι αἱ ὡς ἄνω σκιαγραφηθεῖσαι δικαιοδοσίαι, ἐπὶ πλέον δὲ καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἐξασκήσεως δικονομικῶν δικαιωμάτων ἐπαγγελματικῆς φύσεως πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς οἰκονομικῆς εἰρήνης καὶ ἁρμονίας. 'Εν τῇ ἁρμοδιότητί των ταύτῃ αἱ ἀγορανομικαὶ ἑνώσεις ὄχι μόνον χορηγοῦν δικαίας ἀποζημιώσεις εἰς ἐκεῖνα τὰ μέλη τῶν ὁποίων τὰ συμφέροντα θίγονται ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς ὡρισμένων μέτρων ρυθμίσεως τῆς ἀγορᾶς, ἀλλὰ καὶ ἐκτελοῦν χρέη διαιτητῶν ἐν περιπτώσει δημιουργίας ζητημάτων μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς Σωματειακῆς 'Οργανώσεως. Τὸ λειτούργημα τοῦτο τὸ ὁποῖον ἐνασκεῖ ἐπιτροπὴ ἐμπειρογνωμόνων ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν ἑνὸς δικαστικοῦ σημαίνει ἀναγέννησιν παλαιοῦ θεσμοῦ γνωστοῦ εἰς τὸ παλαιὸν γερμανικὸν δίκαιον, τῆς προστασίας τοῦ δικαίου ἐκ μέρους ὁμοιοεπαγγελματιῶν (Standesgenossen), οἱ ὁποῖοι καλλίτερον παντὸς ἄλλου εἶναι ἱκανοὶ νὰ κρίνουν ἐπὶ δικαίου καὶ ἀδίκου τῶν συντρόφων.

* * *

"Ινα λάβωμεν ἰδέαν τῆς δικαιοδοσίας μιᾶς τοιαύτης ἀγορανομικῆς ἑνώσεως, παραθέτομεν τὴν σύνθεσιν τῆς σημαντικωτέρας τούτων (καὶ λόγῳ ἀξίας προϊόντος καὶ τελειοτέρας ὀργανώσεως), τὴν τῆς ἑνώσεως σιτικῆς οἰκονομίας. Εἰς ταύτην ὑπάγονται :

1) Οἱ παραγωγοὶ σιτηρῶν.

2) Οἱ κατεργαζόμενοι τὰ σιτηρὰ ἢ παράγοντες προϊόντα ἐξ αὐτῶν καὶ ἀποθηκεύοντες ταῦτα.

3) Οἱ παραγωγοὶ ἄρτου καὶ εἰδῶν ἀρτοποιΐας.

✓4) Οἱ παραγωγοὶ εἰδῶν ἐξ ἀλεύρου.

✓ 5) Οἱ διανέμοντες σιτηρὰ ἢ προϊόντα ἐξ αὐτῶν, ἄρτον ἢ εἴδη ἀρτοποιΐας καὶ οἱ μεσολαβοῦντες κατὰ τὴν διάθεσιν αὐτῶν ὡς πράκτορες ἢ μεσῖται.

Ἀπὸ τοῦ παρελθόντος δὲ ἔτους περιελήφθησαν καὶ αἱ ζωοτροφίαι καὶ αἱ παντὸς εἴδους βιομηχανικαὶ τροφαὶ ζώων, λόγῳ τῆς ἀλληλεξαρτήσεως τῶν σιτηρῶν πρὸς τὰ εἴδη ταῦτα ὅταν χρησιμοποιοῦνται εἰς τὰς γεωργικὰς ἐπιχειρήσεις.

Εἰς ὅλον τὸ Ράϊχ ὑφίστανται 20 τοιαῦται ἐνώσεις σιτικῆς οἰκονομίας ὑπαγόμεναι ἅπασαι ὑπὸ τὴν Κεντρικὴν Ἕνωσιν. Περιττεύει νὰ ἐνδιατρίψωμεν εἰς τὰ τῆς ἐσωτερικῆς ὀργανώσεως μιᾶς τοιαύτης ἐνώσεως μὲ τὰ διάφορα συμβούλια, ἐπιτροπὰς κλπ. ὡς καὶ τὰς εἰδικὰς ἀντιπροσωπείας εἰδικῶν κλάδων (διανομεῖς σιτηρῶν, ζωοτροφιῶν ὡς τὰ πίτυρα κλπ. κλπ.). Ἡμᾶς ἐνδιαφέρει κυρίως ἡ μεγάλη ἔκτασις τῆς δικαιοδοσίας μιᾶς τοιαύτης ἐνώσεως, ἀφοῦ ἅπασαι αἱ ἐπιχειρήσεις, ἀδιάφορον εἰς ποῖον σημεῖον τοῦ Ράϊχ ἑδρεύουν, ἀντιπροσωπεύονται ἀναλόγως τοῦ μεγέθους καὶ τῆς σημασίας των εἰς τὴν ἀντίστοιχον μὲ τὸ εἶδος τῆς ἐπιχειρήσεως ὀργάνωσιν, ὅπως ἐπίσης καὶ ἡ ἀπὸ ἀπόψεως ἐξουσιαστικῆς ἁρμοδιότητος δύναμις μιᾶς τοιαύτης ἐνώσεως π.χ. τῆς σιτικῆς οἰκονομίας. Πράγματι ἡ δύναμις ταύτης εἶναι τεραστία ἀφοῦ δύναται νὰ γνωματεύῃ ἐπὶ αἰτήσεων ἀδείας συστάσεως ἐπιχειρήσεων, ἐπαναλήψεως τῆς ἐργασίας αὐτῶν ἐν περιπτώσει διακοπῆς των κλπ. κλπ., ἐπὶ πλέον ὅμως ἔχει ἡ ἀγορανομικὴ αὐτὴ ἕνωσις δικαίωμα :

✓ 1) Ἐκδόσεως διαταγμάτων ἀφορώντων τὴν ἀγορὰν καὶ διάθεσιν σιτηρῶν ἢ προϊόντων ἐξ αὐτῶν.

✓ 2) Προσδιορισμοῦ λογικῶν τιμῶν οἰκονομικῶς δικαιολογουμένων καὶ προσηρμοσμένων πρὸς τὴν ὅλην οἰκονομικὴν κατάστασιν τῆς χώρας καὶ τὴν ἀγοραστικὴν δύναμιν τῶν πληθυσμῶν της, καὶ προσδιορισμοῦ ἐπίσης ἀναλόγων περιθωρίων μεταξὺ τιμῶν σιτηρῶν καὶ προϊόντων ἐξ ἄρτου.

✓ 3) Προσδιορισμοῦ ὡρισμένων ποσοτήτων προωρισμένων πρὸς ἀγοραπωλησίαν καὶ ἐλαχίστων ποσῶν ὑποκειμένων εἰς συναλλαγάς, ἐπὶ πλέον δὲ κατέχει τὸ δικαίωμα τῆς προσωρινῆς ἢ καὶ διαρκοῦς διακοπῆς τῶν ἐργασιῶν τῶν ἐπιχειρήσεων ἐκείνων, τῶν ὁποίων ἡ λειτουργία θεωρεῖται μὴ ἀπαραίτητος ἢ σκόπιμος ἀπὸ ἀπόψεως ἐθνικῆς οἰκονομίας.

4) Προσδιορισμοῦ τῶν προσώπων εἰς τὰ ὁποῖα τὰ μέλη τῆς ἑνώσεως ὑποχρεοῦνται νὰ προμηθεύουν σιτηρὰ καὶ προϊόντα ἐξ αὐτῶν ἢ ἄρτου, ὅπως ἐπίσης καὶ τῶν προσώπων παρὰ τῶν ὁποίων δέον ἀποκλειστικῶς νὰ ἀγοράζουν ταῦτα.

Αἱ ἀγορανομικαὶ αὐταὶ ἑνώσεις δύνανται τέλος νὰ ἐπιβάλλουν ποινὰς πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἐκτελέσεως τῶν διαταγῶν των καὶ νὰ ἀσκοῦν ἀστυνομικὴν ἔτι ἐξουσίαν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ ἐξαναγκασμοῦ.

Λόγῳ τῶν ἀγορανομικῶν αὐτῶν καθηκόντων καὶ τοῦ δικαιώματος ἐπιβολῆς ποινῶν ἐν περιπτώσει παραβάσεων σχετικῶν διατάξεων (δικαίωμα ἀναλόγου ἐπεμβάσεως ἔχουν ἐκ παραλλήλου καὶ τὰ κρατικὰ τῶν τοπικῶν ἀγορῶν ἐποπτικὰ ὄργανα), ἐλέχθη ὅτι σύστημα ρυθμίσεως τῶν ἀγορῶν σημαίνει ἀναγκαστικὴν οἰκονομίαν, ὡς εἶναι αὕτη γνωστὴ ἐν Γερμανίᾳ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ παγκοσμίου πολέμου. Ὑπάρχει ὅμως μία λεπτὴ ἀλλὰ θεμελιώδης διαφορά, διότι ἡ ρύθμισις τῆς ἀγορᾶς σήμερον σημαίνει τὴν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς αὐτοδιοικήσεως θεμελιουμένην τάξιν εἰς τὰ οἰκονομικὰ φαινόμενα καὶ πράξεις. Αἱ δὲ ἀγορανομικαὶ ἑνώσεις, ἀνεξαρτήτως τῆς ποινικῆς αὐτῶν ἐξουσίας, τὴν ὁποίαν ἔχουν, δὲν στηρίζονται ἐπ' αὐτῆς, ἀλλὰ ἀπευθύνονται εἰς τὰς ἐνδιαφερομένας τάξεις καὶ ζητοῦν πειθαρχίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἑκουσίαν αὐτῶν συνεργασίαν καὶ προθυμίαν ὅπως ἐργασθοῦν ὑπὲρ τῆς ὁλότητος. Καὶ τοῦτο ὀρθῶς διότι οἰκονομικὰ φαινόμενα καὶ σχέσεις δὲν ρυθμίζονται ἀναγκαστικῶς καὶ διὰ τῆς ἐπιβολῆς τῆς βίας, ἀφοῦ ἄμεσον ἐπακόλουθον ταύτης εἶναι συνήθως ὁ οἰκονομικὸς μαρασμὸς καὶ ἡ ἀπονάρκωσις.

Τὸ ἔργον τῆς ρυθμίσεως τῆς ἀγορᾶς εἶναι κυρίως ἔργον μορφωτικόν. Πραγματικὴ τάξις δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ, οὕτως εἰπεῖν, ἐκ τῶν ἔσω, διὰ τῆς βαθμιαίας διαμορφώσεως ἀναλόγου διαθέσεως τοῦ ἀτόμου καὶ τῆς ἀναλόγου στάσεως αὐτοῦ ἀπέναντι τῶν οἰκονομικῶν γεγονότων καὶ ἀπέναντι τῆς ὁλότητος. Δι' ὃ καὶ τὸ ἔργον τῆς ρυθμίσεως τῆς ἀγορᾶς εἶναι ὀλιγώτερον ὑπόθεσις τοῦ ποινικοῦ δικαίου καὶ περισσότερον ζήτημα βαθμιαίας μορφώσεως τοῦ ἀτόμου.

Ἵνα κατανοήσωμεν καλλίτερον τὸν ὅλον μηχανισμὸν τῆς ρυθμίσεως τῶν ἀγορῶν ἐκ μέρους τῆς Σωματειακῆς Ἐπισιτιστικῆς Ὀργανώσεως θὰ ἀσχοληθῶμεν εἰδικώτερον μὲ τὰ τρία σπου-

δαιότερα προϊόντα τῆς γεωργίας, τὸν σῖτον, τὸ γάλα καὶ τὸ κρέας καὶ τὸν τρόπον ῥυθμίσεως τῆς οἰκονομίας αὐτῶν.

1) Ἡ ρύθμισις τῆς σιτικῆς οἰκονομίας.

Ἡ ἐπὶ τοῦ σίτου πολιτικὴ τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τῆς σιταρκείας καὶ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς χώρας ἀπὸ τοὺς δεσμοὺς τῆς παγκοσμίου οἰκονομίας ὡς πρὸς τὸ σημαντικώτατον αὐτὸ διὰ τὴν διατροφὴν τοῦ πληθυσμοῦ προϊόν. Ἐπιδιώκει τὴν ἐξισορρόπησιν καλῶν καὶ ἰσχνῶν ἐσοδειῶν διὰ τῆς συστηματικῆς δημιουργίας ἀποθεμάτων καὶ μιᾶς τελείας ὀργανώσεως διοχετεύσεως τοῦ προϊόντος εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ τελικῶς εἰς τὸν καταναλωτήν, ὥστε μόνον εἰς ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις ἀφορίας νὰ ἀνατρέχῃ ἡ Γερμανία εἰς τὴν παγκόσμιον ἀγοράν, χωρὶς ὅμως πάλιν αἱ εἰσαγόμεναι ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ποσότητες νὰ ἐπιφέρουν διαταραχὴν τῆς οἰκονομίας τῶν τιμῶν τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ νὰ περιάγουν οὕτω τὸν παραγωγὸν εἰς ἀπόγνωσιν, ὡς πολλάκις ἐγένετο τοῦτο κατὰ τὸ παρελθόν.

Ἡ πρακτικὴ σιτικὴ πολιτικὴ τοῦ τρίτου Ράϊχ ἀπέβλεπεν ὅθεν κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ κινδύνου τῆς ὑπερπροσφορᾶς, δι' ὃ καὶ τὸ κέντρον τοῦ βάρους της εὑρίσκετο εἰς τὴν δημιουργίαν ἀποθεμάτων. Ἀργότερον ὅμως, λόγῳ μικρῶν ἐσοδειῶν, ἀνέκυψεν ἡ ἀνάγκη ρυθμίσεως τῆς κατανομῆς τῶν ποσοτήτων, διότι ὁ καθορισμὸς ὡρισμένων τιμῶν εἰς περίπτωσιν μικρῶν ἐσοδειῶν δὲν ἀρκεῖ, ὅπως ἄλλωστε ἀπέδειξεν ἡ πολεμικὴ ἐποχή, ὁπότε ἐνομίζετο ὅτι ἤρκει ὁ προσδιορισμὸς ἀνωτάτων τιμῶν τῶν προϊόντων ἄνευ ρυθμίσεως τοῦ ποσοῦ τῆς παραγωγῆς, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ὑπέρβασιν τῶν τιμῶν καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς πλήρους ἐκ μέρους τοῦ κράτους διαχειρίσεως τοῦ σίτου καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ προϊόντων.

Τὴν ἰδέαν τοῦ κρατικοῦ μονοπωλίου σίτου ἀπορρίπτει ὁπωσδήποτε ὁ ἐθνικοσοσιαλισμός, ὄχι μόνον ἵνα μὴ ἐπιβαρυνθῇ τὸ κράτος μὲ τὰ ἀναπότρεπτα βάρη ἑνὸς μονοπωλίου, ἀλλὰ καὶ διότι φρονεῖ ὅτι ἐν τῇ Σωματειακῇ Ὀργανώσει εὑρίσκεται λύσις πλέον ὀργανικὴ πρὸς ἐπίτευξιν τῶν αὐτῶν σκοπῶν. Ἐπίσης δὲν παραδέχεται, ὡς εἶναι εὐνόητον, ὁ ἐθνικοσοσιαλισμὸς τὴν κεφαλαιοκρατικήν, ἐλευθέραν καὶ ἀδέσμευτον σιτικὴν οἰκονομίαν

καὶ διὰ τὸ ἐσωτερικόν, καὶ εἰς τὰς σχέσεις μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ, καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν ἀκόμη καθ' ἣν τὸ μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπόριον θὰ ἐδεσμεύετο κρατικῶς. Τοῦτο δὲ διότι εἶναι πεπεισμένος ὅτι καὶ πάλιν ἡ γεωργία καὶ ἡ γεωργικὴ τάξις θὰ ὑπέκυπτεν εἰς τοὺς κινδύνους ἐκ τοῦ κερδοσκοπικοῦ παιγνιδίου τοῦ χρηματιστηρίου καὶ τῶν περὶ αὐτὸ κύκλων καὶ ἐὰν ἀκόμη ἤθελον ἀπαγορευθῆ αἱ ἐπὶ προθεσμίᾳ πράξεις.

Τέλος ἀπορρίπτει ὁ ἐθνικοσοσιαλισμὸς τὴν τακτικὴν τοῦ ἐπηρεασμοῦ τῆς ἀγορᾶς τῶν σιτηρῶν μέσῳ κρατικῶν ἢ ἡμικρατικῶν ἑταιριῶν, ἐφ' ὅσον κατὰ τὰ λοιπὰ ἐπικρατεῖ ἡ ἐλευθέρα οἰκονομία, διότι αἱ ἀναπότρεπτοι ἐκ μιᾶς παρεμβάσεως κατὰ τὴν διαμόρφωσιν τῶν τιμῶν ζημίαι θὰ ἐπιβαρύνουν τελικῶς τὸ κράτος καὶ τὴν ὁλότητα. Ὥστε καὶ διὰ τὴν σιτικὴν οἰκονομίαν ὁ ἐθνικοσοσιαλισμὸς ἀκολουθεῖ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑπευθύνου αὐτοδιοικήσεως τῆς γεωργίας ὑπὸ τὴν κρατικὴν ἐποπτείαν ὡς ἐνσωματοῦται αὕτη εἰς τὸν θεσμὸν τῆς ρυθμίσεως τῶν ἀγορῶν μέσῳ τῆς σωματειακῆς τῆς γεωργίας ὀργανώσεως.

*
* *

Εἶναι γνωστὸν ὅτι καὶ αἱ παλαιότεραι κυβερνήσεις εἰς τὴν Γερμανίαν προσεπάθησαν διὰ παρεμβατικῶν μέτρων, ὅπως εἶναι ἡ ἐξαγορὰ ὡρισμένων ποσοτήτων, ἡ χρησιμοποίησις ὡρισμένων εἰδῶν σιτηρῶν κλπ. νὰ ἐπηρεάσουν τὸν μηχανισμὸν τῆς διαμορφώσεως τῶν τιμῶν χωρὶς νὰ θίξουν ἐκ παραλλήλου καὶ τὸν θεσμὸν τῆς ἐλευθέρας οἰκονομίας, πλὴν ὅμως τὸ ἰσχυρὸν χρηματιστηριακὸν κεφάλαιον σχεδὸν πάντοτε κατώρθωνε νὰ τορπιλλίζῃ τὰ μέτρα ταῦτα τῶν κυβερνήσεων καὶ νὰ ἐκμεταλλεύεται τὰς τεχνικῶς δημιουργουμένας διακυμάνσεις τῶν τιμῶν εἰς βάρος καὶ τοῦ καταναλωτοῦ.

Ἀλλὰ ἡ σημερινὴ τῆς Γερμανίας κυβέρνησις ἔταμε βαθύτερον καὶ ἐδημιούργησε σύστημα ριζικῶς διαφέρον τοῦ προηγουμένου, τὸ ὁποῖον ὅμως καὶ αὐτὸ βαθμιαίως ἀνεπτύχθη καὶ ἐξειλίχθη, διαρκῶς βελτιούμενον, ἕως ὅτου λάβῃ τὴν σημερινήν, τελικὴν πιθανῶς, μορφήν του.

Πράγματι διὰ τοῦ ἀπὸ 26)9)33 νόμου ἐξουσιοδοτήθη ὁ ἐπὶ τῆς Γεωργίας καὶ τοῦ Ἐπισιτισμοῦ Ὑπουργὸς νὰ εἰσαγάγῃ ὡρισμένας τιμὰς διὰ τὰ σιτηρὰ πρὸς δικαίαν ἱκανοποίησιν τῶν παραγωγῶν, στενοχωρουμένων λόγῳ τῆς ὑπερπροσφορᾶς ἐν τῷ

χρηματιστηρίῳ. Αἱ τιμαὶ αὗται ἦσαν πράγματι ἐλάχισται τιμαί, τὰς ὁποίας θὰ ἠδύνατό τις νὰ ὑπερβῇ καὶ ἀφεώρων τὰς σχέσεις μεταξὺ παραγωγῶν ἀφ' ἑνός, καὶ τοῦ ἐμπορίου, τῶν συνεταιρισμῶν καὶ τῶν ἀλευρομύλων ἀφ' ἑτέρου.

Μεγαλειτέραν σημασίαν εἶχεν ὁ βασικὸς περὶ σιτηρῶν νόμος τῆς 27/6.34 διὰ τοῦ ὁποίου ἐτίθετο ἡ νομικὴ βάσις τῆς ὑποχρεώσεως καὶ τοῦ δικαιώματος παραδόσεως σιτηρῶν ἐκ μέρους τῶν παραγωγῶν καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς κατανομῆς τῶν διὰ τὴν διατροφὴν τοῦ πληθυσμοῦ ἀναγκαιούντων σιτηρῶν ἐπὶ ὅλων τῶν παραγωγῶν, δημιουργουμένης, οὕτως εἰπεῖν, μιᾶς προμηθευτικῆς κοινότητος ἢ ἑνὸς ἰδανικοῦ συνεταιρισμοῦ περιλαμβάνοντος τὸ σύνολον τῶν σιτηροπαραγωγῶν μὲ τὴν ὑποχρέωσιν ἑνὸς ἑκάστου μέλους ὅπως προσκομίζῃ ὡρισμένην ποσότητα σιτηρῶν.

Ἐπὶ πλέον διὰ τοῦ νόμου τούτου συνιστᾶτο εἰδικὴ Σιτικὴ Ὑπηρεσία τοῦ Ράϊχ, περὶ τοῦ ἔργου τῆς ὁποίας θὰ ὁμιλήσωμεν κατωτέρω. Ἐκ παραλλήλου συνιστῶντο αἱ γνωσταὶ εἰς ἡμᾶς ἀγορανομικαὶ ἑνώσεις τῆς σιτικῆς οἰκονομίας περιλαμβάνουσαι ὅλας τὰς ἐνδιαφερομένας τάξεις, μὲ τὴν Κεντρικὴν αὐτῶν Ὀργάνωσιν ἐν Βερολίνῳ καὶ σκοπὸν τὴν κατεύθυνσιν τῶν τοπικῶν ἑνώσεων συμφώνως πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς ὅλης οἰκονομίας καὶ τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ σίτου καὶ ἄρτου ὁλοκλήρου τῆς χώρας.

Οὕτω καθιερώθη τὸ σύστημα τῆς ἐπιβολῆς ποσοστῶν (contingent) εἰς τοὺς παραγωγούς, κατ' ἀρχὰς μὲν διὰ τὸν σῖτον καὶ τὴν σίκαλιν, κατόπιν δὲ δι' ὅλα τὰ σιτηρὰ ἀλλὰ μὲ τὴν ἐπιφύλαξιν τῆς παραδόσεως ἑνὸς ἐλαχίστου ποσοστοῦ σιτηρῶν καταλλήλων διὰ τὴν ἀρτοποιΐαν. Σημειωτέον ὅτι ἀντὶ τοῦ συστήματος τούτου εἶχε προταθῇ ἡ ἐπιβολὴ τῆς ὑποχρεώσεως πρὸς καλλιέργειαν ὡρισμένης ἐκτάσεως διὰ σιτηρῶν, ἡ ὁποία ὅμως πρότασις, ὀρθῶς, ἀπερρίφθη ἵνα ὑπάρχῃ ἐλευθερία κινήσεως τοῦ παραγωγοῦ ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς ὑποχρεώσεώς του πρὸς παράδοσιν ὡρισμένης ποσότητος σιτηρῶν. Τὰ βασικὰ αὐτὰ ποσοστὰ ἐγγυῶνται ἐν τῷ συνόλῳ ὡρισμένην σιτηροπαραγωγὴν ἥτις —ἐκτὸς τῶν ἐτῶν ἀφορίας— καλύπτει τὰς εἰς σιτηρὰ ἀνάγκας τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῆς βιομηχανίας. Κατὰ τὸν προσδιορισμὸν δὲ τούτων λαμβάνεται ὡς ἀφετηρία ἡ συνήθης ἀπόδοσις τῶν κτημάτων χωρὶς ὅμως νὰ ἀγνοοῦνται καὶ αἱ τοπικαὶ διακυμάνσεις τῆς ἐσοδείας, αὐξανομένου ἀνα-

λόγως τῶν τοπικῶν συνθηκῶν καὶ τοῦ βασικοῦ ποσοστοῦ. Ἐπίσης καθιερώθη ἡ ἀρχὴ τῆς αὐτοεκτιμήσεως τῆς παραγωγῆς ἐκ μέρους τοῦ ἀγρότου, δὲν εἶναι δὲ ἄνευ ἐνδιαφέροντος νὰ γνωσθῇ ὅτι τὸ ἄθροισμα τῶν ἀριθμῶν ἐκ τῆς αὐτεκτιμήσεως ταύτης συνεφώνησε σχεδὸν μὲ τοὺς ἀριθμοὺς τοὺς ὁποίους ὁ Ὑπουργὸς ἔθεσεν ὑπ' ὄψει τῆς Σωματειακῆς Ὀργανώσεως.

Ὁ παραγωγὸς εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ θέσῃ εἰς διάθεσιν τοῦ ἀγοραστοῦ (ἐμπόριον, συνεταιρισμοί, ἀλευρόμυλοι) τὴν παραγωγήν του ἔναντι πιστοποιητικοῦ ἐξ οὗ ἐμφαίνεται ἡ ἐκπλήρωσις τῆς ἐν λόγῳ ὑποχρεώσεώς του, οὗτος δὲ πάλιν ὑποχρεοῦται νὰ θέσῃ τὸ προϊὸν εἰς διάθεσιν τῆς ἀγορανομικῆς σιτικῆς ἑνώσεως, ἡ ὁποία καὶ καθορίζει τὸν προορισμὸν τούτου, ἀφοῦ προηγουμένως καλυφθοῦν αἱ ἀνάγκαι τῆς περιφερείας. Ἐὰν ἡ Ἕνωσις δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ παραλάβῃ τοῦτο τότε ὁ παραγωγὸς δύναται νὰ παραδώσῃ τὸ προϊόν του εἰς τὴν Κρατικὴν Ὑπηρεσίαν Σίτου εἰς τιμὴν καθοριζομένην ἐκ τῶν προτέρων. Διὰ τῆς ἐκδόσεως τῆς διατακτικῆς τῆς ἀγορανομικῆς ἑνώσεως ἐξασκεῖται ὁ ἔλεγχος ἐπὶ τῆς κινήσεως τῶν σιτηρῶν (ἀντίγραφον τοῦ ὡς ἄνω πιστοποιητικοῦ φθάνει πάλιν εἰς αὐτὴν διὰ τοῦ εἰδικοῦ γραφείου σίτου τοῦ λειτουργοῦντος εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἐπαρχιακῆς Σωματειακῆς Ὀργανώσεως, ἡ ὁποία κυρίως ἐξασκεῖ τὸν ἔλεγχον περὶ τῶν ἐκ μέρους τῆς παραγωγῆς παραδιδομένων ποσοτήτων), διὰ τῆς καθιερώσεως δὲ ἀπὸ τῆς 11/5/35 τῆς ἀναγραφῆς τῶν πράξεων ἐπὶ ἀλεύρων ἐπὶ εἰδικοῦ τύπου συμφωνητικοῦ τοῦ Ῥάϊχ μὲ σταθεροὺς ὅρους ἀφορῶντας τὴν ποιότητα, τὴν παράδοσιν, τὴν πληρωμὴν κλπ. παρακολουθεῖται ἡ τύχη καὶ τῶν προϊόντων τοῦ σίτου μέχρι καὶ τοῦ ἀρτοποιοῦ.

Ἐνῷ αἱ κατὰ τόπους ἀγορανομικαὶ ἑνώσεις ἐποπτεύουν τὴν ἐκτέλεσιν τῶν διαταγῶν τῆς Κεντρικῆς Ἀγορανομικῆς Σιτικῆς Ἑνώσεως καὶ καθορίζουν τὰς λεπτομερείας τῶν ὅρων παραδόσεως τοῦ προϊόντος κλπ., αὐτὴ καθορίζει τὰ κατανεμόμενα εἰς τοὺς παραγωγοὺς ποσοστὰ παραγωγῆς, φροντίζει διὰ τὴν ὕπαρξιν ἀρκετοῦ διαθεσίμου ἐμπορεύματος, προσδιορίζει τὰ περιθώρια κέρδους τῆς ἐπεξεργασίας, κατεργασίας κλπ. τῶν σιτηρῶν καὶ ἐπιμελεῖται ἐν γένει τὴν κανονικὴν διανομὴν τῶν σιτηρῶν εἰς τὴν κατανάλωσιν διὰ τῆς λήψεως ριζικῶν μέ-

τρων, ὅπως π. χ. τὸ κλείσιμον βιομηχανιῶν κατεργασίας, ὁ προσδιορισμὸς ποσοστῶν κατεργασίας κλπ. κλπ. [1]).

***

Παλαιότερον ὑφίστατο σφοδρὸς συναγωνισμὸς μεταξὺ τῶν ἀλευρομύλων, ὁ ὁποῖος συνεχιζόμενος ἔβαινε πρὸς τὴν καταστροφὴν τῶν μικρῶν ἰδίᾳ ἐπιχειρήσεων καὶ τὴν ἐπικράτησιν καὶ τὴν ἐπέκτασιν τῶν μεγαλειτέρων. Ὁ συναγωνισμὸς αὐτὸς ὡδήγησε τὸ 1933 εἰς τὴν ἕνωσιν αὐτῶν (τύπου καρτέλ) ἀλλ' ἦτο δύσκολος ἡ ὀργάνωσίς των εἰς μίαν ἀνωτέραν οἰκονομικὴν ὀργάνωσιν, δεδομένου ὅτι ἐπρόκειτο περὶ 31.000 μύλων, ἐκ τῶν ὁποίων ὅμως τὸ πλεῖστον (26.000) ἦσαν μικρᾶς δυναμικότητος (μέχρι 5 τόννων ἡμερησίως) ἐργαζόμενοι ἐπὶ δικαιώματι, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου αἱ καθαρῶς ἐμπορικαί, ἀλευροβιομηχανικαὶ ἐπιχειρήσεις αἱ δι' ἴδιον λ)σμὸν λειτουργοῦσαι (κυρίως εἰς τὰ βόρεια καὶ δυτικὰ παραλιμένια καὶ παραποτάμια τῆς ἐπικρατείας μέρη) ἀπετέλουν 3 % τοῦ ἀριθμοῦ καὶ κατειργάζοντο τὰ 71 % τῶν προϊόντων τῆς ἀλευροβιομηχανίας.

Διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τάξεως καὶ εἰς τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο ὁ ἐθνικοσοσιαλισμὸς ἀπηγόρευσεν ἐν πρώτοις τὴν σύστασιν νέων μύλων, διετήρησε τὸ status quo, κατόπιν ὅμως προσδιώρισε καὶ διὰ τοὺς ἀλευρομύλους ποσοστὸν κατεργασίας ὑπολογισθὲν βάσει τῶν στοιχείων τῆς πενταετίας 1927—1932 μὲ εἰδικὴν εὔνοιαν τῶν μικροτέρων μύλων. Ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ὁμαλῆς λειτουργίας ἐπὶ ὁλόκληρον τὸ ἔτος τὰ κατεργαζόμενα ποσὰ ὡρίζοντο κατὰ μῆνα, ἐγένετο δὲ ἀνεκτὴ ἡ μεταβίβασις τοῦ δικαιώματος τῆς κατεργασίας μεταξὺ τῶν ἀλευροβιομηχάνων κατόπιν ἐγκρίσεως τῆς ἑνώσεώς των. Ἀπὸ τῆς 1/5/34 ἐτυποποιήθησαν τὰ ἄλευρα (βάσει τῆς περιεκτικότητός των εἰς τέφραν) μειωθέντος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τύπων εἰς τὸ ἐλάχιστον, διὰ δὲ τὰ ἄλευρα τὰ προερχόμενα ἐκ τῶν εἰς τοὺς σιτηροπαραγωγοὺς ἐπιβληθέντων ποσοστῶν εἰσήχθη ἡ ὑποχρέωσις τῆς μολυβδοσφραγίσεως τῶν σάκκων εἰς τοὺς μύλους, τοῦτο δὲ διότι ἀπε-

---

[1]) Λεπτομέρειαι περὶ τῆς ρυθμίσεως τῶν ἀγορῶν διαφόρων γεωργικῶν προϊόντων ἐλήφθησαν ἐκ σχετικῶν ἄρθρων τοῦ Dr. O. Schwalling δημοσιευθέντων κατὰ τὰ ἔτη 1938 καὶ 1939 εἰς τὸ περιοδικὸν «Die Rundschau» Zeitschrift für die Deutschen Verbrauchergenossenschaften Hamburg.

δείχθη ὅτι, παρὰ τὸν προσδιορισμὸν ποσοστοῦ καὶ παρὰ τὸν ἔλεγχον, ὑφίστατο ὑπερπροσφορὰ ἀλεύρων εἰς τὴν ἀγοράν. Παραδίδονται τόσαι μολυβδοσφραγῖδες ὅσαι ἀνταποκρίνονται εἰς τὸ μηνιαῖον πρὸς παράδοσιν ποσὸν ἀλεύρων. Πρὸ τῆς νέας ἐσοδείας τοῦ 1938 κατηργήθη ἡ αὐτοτελὴς αὕτη ὀργάνωσις τῶν ἀλευροβιομηχάνων, τὰ δὲ καθήκοντά της ἀνετέθησαν εἰς τὰς ἀγορανομικὰς ἑνώσεις.

***

Ἐκτὸς τῶν αὐτοδιοικουμένων ὀργανισμῶν, τῶν ἀγορανομικῶν ἑνώσεων ὑφίσταται, ὡς ἐλέχθη, ἡ Κρατικὴ Ὑπηρεσία Σίτου τοῦ Ῥάϊχ, ἡ ὁποία στενὰ συνεργάζεται μετὰ τῶν πρώτων. Ἡ δρᾶσις τῆς Ὑπηρεσίας ταύτης εἰς μὲν τὸ ἐσωτερικὸν συνίσταται εἰς τὴν ἀπορρόφησιν τυχὸν πλεοναζόντων ποσοτήτων σιτηρῶν καὶ τὴν ἀποθήκευσίν των ἢ τὴν δι' αὐτῶν τροφοδότησιν περιφερειῶν μὲ ἐξαιρετικὰς ἀνάγκας, εἰς δὲ τὸ ἐξωτερικὸν εἰς τὴν ἀπ' εὐθείας ἢ μέσῳ εἰσαγωγέων εἰσαγωγὴν σιτηρῶν, τῶν τελευταίων τούτων ὑποχρεουμένων νὰ παραδώσουν ἔναντι διατακτικῆς τῆς Ὑπηρεσίας αὐτῆς τὰ σιτηρὰ εἰς τὸν τελικὸν παραλήπτην, ἀφοῦ καταβάλουν συνάμα ὡρισμένον ποσόν, ὁριζόμενον ἀναλόγως, πρὸς ἐξισορρόπησιν τῶν τιμῶν ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ. Ἡ ὀργάνωσις τῆς Ὑπηρεσίας ταύτης εἶναι ἐλαστικὴ καὶ ὡς ἐκ τούτου εἰς θέσιν νὰ ἐκμεταλλεύεται εὐνοϊκὰς συνθήκας τῆς διεθνοῦς ἀγορᾶς σίτου. Εἰσάγει τὰς ἀπολύτως ἀναγκαίας διὰ τὴν κατανάλωσιν ποσότητας σιτηρῶν καὶ φροντίζει ὥστε νὰ μὴ διαταράσσεται τὸ ἐπίπεδον τῶν τιμῶν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ἐκ τῆς αἰτίας ταύτης. Ἐνδιαφέρον εἶναι νὰ γνωσθῇ ὅτι ἐνῷ κατὰ τὸ 1929 εἰσήχθησαν σιτηρὰ ἀξίας 796 ἑκατ. μάρκων, τὸ 1934 ἐμειώθη ἡ εἰσαγωγὴ σημαντικῶς εἰς 108 ἑκ. μ., τὸ 1935 εἰς 35 ἑκ. μ., τὸ 1936 εἰς 40 ἑκ. μ., μόνον δὲ τὸ 1937 ηὐξήθη αὕτη, λόγῳ τῆς μικρᾶς ἐσοδείας τῆς Γερμανίας, εἰς 214 ἑκατ. μάρκα.

Τὸ ἔργον τῆς Ὑπηρεσίας Σίτου ἄρχεται ἀμέσως ἅμα τῷ ἀλωνισμῷ, ὅταν πρέπει νὰ ἀπορροφηθοῦν αἱ μεγάλαι ποσότητες τῆς νέας ἐσοδείας, ἵνα ἐπανέλθουν πάλιν αὗται βαθμιαίως εἰς τὴν ἀγορὰν κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ἔτους.

***

Αἱ τιμαὶ τῶν σιτηρῶν καθ' ὅλην τὴν διαδρομὴν αὐτῶν ἀπὸ τοῦ παραγωγοῦ εἰς τὸν καταναλωτὴν εἶναι ὡρισμέναι μὲ ὡρι-

σμένην κλιμάκωσιν δικαιολογουμένην εἴτε ἐκ τῆς ἐποχῆς ἢ τοῦ τόπου ἢ τῆς ποιότητος. Οὕτω διὰ τὴν ἐξισορρόπησιν τῶν ἐποχιακῶν διακυμάνσεων καὶ ἀποζημίωσιν λόγῳ τόκων, φυρῶν, ἀποθηκεύτρων, καθωρίσθησαν μηνιαῖαι ἐπαυξήσεις τῆς βασικῆς τιμῆς (οὕτω διὰ τὸ 1938—39 ὡρίσθησαν διὰ σίκαλιν 20 μάρκα, διὰ σῖτον 13, διὰ σίκαλιν κτηνοτροφίας 14, διὰ βρώμην κτηνοτροφίας 15 μάρκα), αἱ ὁποῖαι δύνανται ὅμως νὰ συμπτυχθοῦν εἰς τοὺς πρώτους μῆνας ἵνα ἐπιτευχθῇ ἡ ταχεῖα, ἀμέσως μετὰ τὴν ἐσοδείαν, συγκέντρωσις τῶν σιτηρῶν (ὅπως ἐγένετο κατὰ τὸ 1937).

Πρὸς καλυτέραν προσαρμογὴν τῶν τιμῶν πρὸς τοὺς τοπικοὺς ὅρους παραγωγῆς καὶ καταναλώσεως διῃρέθη ἡ χώρα εἰς ὡρισμένας περιφερείας μὲ διάφορον ἐπίπεδον τιμῶν, ἵνα τοιουτοτρόπως ἐπιτευχθῇ ὀρθολογιστικὴ κυκλοφορία καὶ διανομὴ τῶν σιτηρῶν, ἀποκλεισθοῦν δὲ κατὰ τὸ δυνατὸν ὡς τροφοδότριαι περιφέρειαι μὲ δυσμενεῖς συγκοινωνιακὰς συνθήκας. Οὕτω π.χ. κατὰ τὸ ἔτος 1938 ἡ καταναλωτικὴ περιφέρεια τοῦ Σάαρ εἶχε τιμὴν σίτου μάρκα 204 κατὰ τόννον (σίκαλις 187) ἐνῷ ἡ σιτοπαραγωγὸς περιφέρεια Δυτικὴ Πρωσσία μάρκα 185 (σίκαλις 182).

Διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς ποιότητος τοῦ σίτου (περιεκτικότης εἰς γλουτίνην) διδεται ἐπιπρόσθετος τιμὴ 2 μάρκα κατὰ 100 κιλὰ ὅταν ἡ ποιότης ἀντιστοιχεῖ πρὸς τοὺς ὑπὸ τῆς ἀγορανομικῆς ὀργανώσεως τιθεμένους ποιοτικοὺς ὅρους παραλαβῆς.

Διαρκῶς τέλος ἐπιδιώκεται ἡ πληρεστέρα προσαρμογὴ τῶν τιμῶν πρὸς τὰς τοπικὰς ἀνάγκας τῶν παραγωγῶν, ὥστε αἱ διάφοροι κατηγορίαι σιτηρῶν αὐτομάτως καὶ ἄνευ προστριβῶν νὰ φθάνουν εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον, σπανίως δὲ εἰ δυνατὸν νὰ καθίσταται ἀναγκαία ἡ ἐξαγορὰ καὶ διάθεσις σίτου παρὰ τῆς Κρατικῆς Ὑπηρεσίας.

*
* *

Αὐταὶ εἶναι αἱ βασικαὶ γραμμαὶ τοῦ τρόπου ρυθμίσεως τῆς ἀγορᾶς σιτηρῶν. Πρόκειται παρὰ ταῦτα περὶ ἑνὸς συστήματος ἐλαστικοῦ, ἱκανοῦ νὰ προσαρμόζεται πρὸς τὰς ἑκάστοτε ἐπικρατούσας συνθήκας ἀγορᾶς καὶ νὰ ῥυθμίζῃ τὰς σχέσεις τῶν τιμῶν τῶν διαφόρων προϊόντων μεταξύ των. Πρὸς ἀπόδειξιν τούτου φέρομεν μερικὰ παραδείγματα :

Τὸ 1937 λόγῳ τῆς μικρᾶς παραγωγῆς ὑπεχρεώθησαν οἱ παραγωγοὶ νὰ παραδώσουν πᾶν ποσὸν σιτηρῶν, πέραν τῶν ἀναγ-

κῶν αὐτῶν εἰς σπόρον καὶ πρὸς διατροφήν των. Ἐπίσης ὑπεχρεώθησαν οἱ ἀλευρόμυλοι εἰς τὴν ἀνάμιξιν 7 % ἀλεύρου ἐξ ἀραβοσίτου εἰς τὰ ἄλευρα σίτου καὶ 6 % ἀλεύρου ἐκ γεωμήλων εἰς τὰ ἄλευρα σικάλεως μὲ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς δημιουργίας ἑνὸς ἐπὶ πλέον ἀποθέματος ἀπὸ 1,2 ἑκατ. τόννους σίτου. Καὶ διὰ τὸ ἔτος 1938/39 ὑπεχρεώθησαν οἱ παραγωγοὶ εἰς τὴν παράδοσιν τοῦ συνόλου τῆς παραγωγῆς των, ἐπειδὴ ὅμως δὲν ὑφίστατο ἐπιτακτικὴ ἡ ἀνάγκη ἀμέσου παραδόσεως ταύτης καθωρίσθησαν αἱ μηνιαῖαι ἐπαυξήσεις τῆς τιμῆς ὡς κίνητρον πρὸς κατ' ἰδίαν ἀποθήκευσιν, δεδομένου ἄλλως τε ὅτι ὑπάρχει σπάνις τόπων ἀποθηκεύσεως τῶν σιτηρῶν, παρὰ τὰ σημαντικὰ μέσα τὰ ὁποῖα διετέθησαν διὰ τὴν κατασκευὴν εἰδικῶν σιταποθηκῶν (Silos) καὶ αὔξησιν τοῦ ὑπάρχοντος χώρου. (Τὸ 1935 ὑπελογίσθη ἡ χωρητικότης τῶν ὑπαρχουσῶν ἀποθηκῶν εἰς 7 ἑκατ. τόννους, ἐξ ὧν 2,9 ἑκατ. τόννους κατεῖχον οἱ μῦλοι καὶ 4,1 ἑκ. τόννους ἦσαν ἄλλαι εἰδικαὶ σιταποθῆκαι).

Τὸ ἔτος 1937 ηὐξήθη ἡ τιμὴ τῆς σικάλεως κατὰ 20 μάρκα τὸν τόννον, χωρὶς νὰ αὐξηθῇ ἡ τιμὴ τοῦ ἀλεύρου. Ἡ ἀλευροβιομηχανία εἰς ἀντάλλαγμα ἔλαβε παρὰ τοῦ Κράτους ἀποζημίωσιν ἣν πράγματι κατέβαλον ἡ βιομηχανία ζύθου καὶ ζακχάρεως ὡς ἐμμέσως ὠφεληθεῖσαι ἐκ τῆς καλλιτέρας διαθέσεως τῶν ὑποπροϊόντων των, πρὸς ἱκανοποίησιν δὲ τῶν ἀρτοποιῶν καὶ βιομηχάνων ἄρτου συνεστήθη εἰδικὸν ταμεῖον τροφοδοτούμενον ἀπὸ καταβολὰς τῶν ἀλευρομύλων. Ἀργότερον κατηργήθη τὸ ταμεῖον τοῦτο, δημιουργηθέντος τοιούτου διὰ τοὺς ἀλευροβιομηχάνους πρὸς ἀποζημίωσιν τῶν κατεργαζομένων τὴν σίκαλιν βιομηχάνων ἐκ μέρους τῶν κατεργαζομένων τὸν σῖτον. Ἐξαιρετικῶς δυσχερὴς ἦτο ὁ ὑπολογισμὸς ἀκριβοδικαίων περιθωρίων κέρδους διὰ τοὺς ἀλευρομύλους ἐλλείψει ἀναλόγων στοιχείων. Οὕτω τὸ ἔτος 1934 ἀπεδείχθη ὅτι τὸ ὑπολογισθὲν περιθώριον κέρδους ἦτο μέγα. Ἐδιορθώθη ὅμως ἀργότερον τὸ γενόμενον σφάλμα διὰ τῆς αὐξήσεως τῶν τιμῶν τῶν σιτηρῶν ἄνευ ἀναλόγων αὐξήσεων τῶν τιμῶν τοῦ ἀλεύρου.

Πλεῖστα τοιαῦτα παραδείγματα δυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν ἵνα καταδείξωμεν ὅτι, ἐνῷ αἱ βασικαὶ γραμμαὶ τοῦ συστήματος καὶ αἱ κατευθύνσεις εἶναι σταθεραί, εἰς τὰς λεπτομερείας παρουσιάζονται διαρκῶς τροποποιήσεις καὶ βελτιώσεις ἵνα τοῦτο καταστῇ ὅσον τὸ δυνατὸν τελειότερον καὶ δικαιότερον.

2) Ἡ ρύθμισις τῆς γαλακτοκομικῆς οἰκονομίας.

Ἡ παραγωγὴ γάλακτος ἐν Γερμανίᾳ ἀνέρχεται ἐτησίως εἰς 24,7 δισεκατομμύρια λίτρας ἐκ τῶν ὁποίων 7 δισεκατομμύρια καταναλίσκονται αὐτούσιαι (κατ' ἄτομον λίτραι 111), 10 % περίπου χρησιμοποιοῦνται διὰ τὴν διατροφὴν τῶν ζῴων ἐντὸς τῆς γεωργικης ἐκμεταλλεύσεως, ἐνῷ τὸ ὑπόλοιπον χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν παρασκευὴν βουτύρου καὶ τυροῦ καὶ μικρὸν ποσοστὸν μετατρέπεται εἰς συμπεπυκνωμένον γάλα ἢ τοιοῦτον ξηρὸν εἰς κόνιν.

Τὰ ὑποπροϊόντα (ἀποκορυφωμένον γάλα, βουτυρόγαλα, τυρόγαλα) χρησιμοποιοῦνται διὰ τὴν διατροφὴν τῶν ζῴων λόγῳ τῆς μεγάλης περιεκτικότητος αὐτῶν εἰς λευκωματώδεις οὐσίας, μικρὸν δὲ μέρος γίνεται καζεΐνη, οὐσία χρήσιμος εἰς τὴν κλωστοϋφαντουργίαν, φωτογραφικὴν βιομηχανίαν ἢ τὴν βιομηχανίαν τεχνιτῆς μετάξης καὶ τελευταίως ὡρισμένων κλωστικῶν ἰνῶν.

Ἕνεκα τῆς μεγάλης σημασίας τοῦ γάλακτος (ἡ ἀξία τῆς ἐτησίας παραγωγῆς ὑπελογίσθη εἰς 3 δισεκατομμύρια μάρκα ἤτοι ἄνω τῶν 120 δισεκατομμυρίων δραχμῶν), ἀλλὰ καὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐπεδιώχθη ἡ ὀρθολογιστικὴ ὀργάνωσις τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς διανομῆς τοῦ προϊόντος τούτου, θεωροῦμεν ἄξιον ἐνδιαφέροντος νὰ ἀσχοληθῶμεν εἰδικώτερον μὲ τὴν ρύθμισιν τῆς γαλακτικῆς οἰκονομίας. Αὕτη ἦτο ἰδιαιτέρως δυσχερὴς λόγῳ ἀκριβῶς τῆς πολυποικίλου χρησιμοποιήσεως τοῦ γάλακτος (πρώτη ὕλη διὰ τὴν παρασκευὴν ἄλλων κτηνοτροφικῶν ἢ βιομηχανικῶν προϊόντων — αὐτούσιος κατανάλωσις — διατροφὴ ἄλλων ζῴων εἰς τὴν ἐπιχείρησιν τοῦ παραγωγοῦ) καὶ τῶν ἀλληλοσυγκρουομένων συμφερόντων τῶν διαφόρων συγγενῶν πρὸς τὸ γάλα τάξεων. Τοῦτο δὲ μάλιστα ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τῆς ἀποτυχίας πάσης παλαιοτέρας προσπαθείας πρὸς ρύθμισιν τῆς οἰκονομίας αὐτοῦ κατὰ τὰς δύο τελευταίας δεκαετηρίδας, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ ὅροι παραγωγῆς καὶ διανομῆς αὐτοῦ ἦσαν ἐξαιρετικῶς δύσκολοι, ἐὰν ὄχι καταστρεπτικοί.

Ἰδίᾳ ἀπὸ τῆς διεθνοῦς κρίσεως, ὅταν αἱ τιμαὶ τοῦ βουτύρου εἰς τὴν παγκόσμιον ἀγορὰν ἐμειώθησαν σημαντικῶς συμπαρασύρασαι εἰς τὴν πτῶσιν αὐτὴν καὶ τὴν ἐγχώριον βουτυροπαραγωγὴν ἠναγκάσθησαν τὰ γαλακτοκομεῖα τῆς Γερμανίας, πιε-

ζόμενα ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ συναγωνισμοῦ, νὰ πωλοῦν εἰς τιμὰς κάτω τοῦ κόστους χωρὶς αἱ τότε Κυβερνήσεις νὰ προβοῦν εἰς τὴν λῆψιν μέτρων, ὅπως π. χ. τὴν ὕψωσιν τῶν δασμῶν, καὶ ἀποκατάστασιν ἐν γένει τάξεως εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἀγοράν. Κίνδυνος ὅμως ἀνέκυψεν ἐπίσης ἐκ τῆς μαργαρίνης, ἡ ὁποία λόγῳ τῆς ἔτι μικροτέρας τιμῆς της καὶ τῆς οἰκονομικῆς ἀδυναμίας τῶν λαϊκῶν μαζῶν κατηναλίσκετο ὁλοὲν περισσότερον (ἡ κατανάλωσις ηὐξήθη κατ' ἄτομον ἀπὸ 3 κιλὰ ἐτησίως τὸ 1913 εἰς 8 κιλὰ τὸ 1932), δημιουργουμένης οὕτω δευτέρας πηγῆς ἀναρχίας εἰς τὴν ἀγορὰν βουτύρου καὶ ἐν γένει τῶν γαλακτοκομικῶν προϊόντων.

Τὰ γαλακτοκομεῖα δὲν ἠδύναντο ὡς ἐκ τούτου νὰ καταβάλουν εἰς τὸν παραγωγὸν πλέον τῶν 7—8 πφένιχ τὴν λίτραν, ἐνῷ τὸ πρὸς αὐτούσιον κατανάλωσιν γάλα τῶν ἀστικῶν κέντρων ἐπωλεῖτο πρὸς 16—18 πφένιχ, οἱ παραγωγοὶ μάλιστα ἐκεῖνοι οἱ ὁποίοι ἐτροφοδότουν ἀπ' εὐθείας τὴν κατανάλωσιν ἀπήλαυον καὶ 24—28 πφένιχ.

Ἡ κολοσσιαία αὕτη διαφορὰ τιμῶν ἐγένετο αἰτία κηρύξεως πολέμου ὅλων ἐναντίον ὅλων. Οὕτω πρῶτον οἱ παραγωγοὶ μεταξύ των (διότι αἱ ἀπομεμακρυσμέναι περιφέρειαι, παρὰ τὴν δυσανάλογον ἐπιβάρυνσιν τοῦ γάλακτος μὲ ηὐξημένα κόμιστρα, προσεπάθουν νὰ τροφοδοτήσουν αὐταὶ τὰ ἀστικὰ κέντρα) ἠγωνίζοντο νὰ καταλάβουν τὴν ἀγορὰν τῆς πόλεως, ἐπίσης εὑρίσκοντο εἰς διαμάχην οἱ παραγωγοὶ ἀφ' ἑνὸς καὶ τὸ ἐμπόριον γάλακτος ἀφ' ἑτέρου, κατόπιν τὸ γαλακτεμπόριον μεταξύ του, ὅπως τέλος καὶ τὰ γαλακτοκομεῖα τὰ πλησίον τῶν κέντρων εὑρισκόμενα πρὸς τὰ τῆς ὑπαίθρου. Περιττὸν νὰ λεχθῇ ὅτι ἐκ τῆς γενικῆς αὐτῆς ἀναρχίας ἐπωφελήθη κυρίως τὸ ἐμπόριον καὶ ὅτι ἕτερον ἐπακόλουθον ταύτης ἦτο ἡ διαρκὴς μείωσις τῆς παραγωγῆς βουτύρου καὶ ἡ αὔξησις τῆς ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσαγωγῆς του.

Πρὸ τοῦ κινδύνου τῆς τελικῆς καταστροφῆς ἐξέδωσεν ἡ Κυβέρνησις τῷ 1929 τὸν περὶ γάλακτος νόμον, βάσει τοῦ ὁποίου καθίστατο δυνατὴ ἡ πρωτοβουλίᾳ τῶν ἀρχῶν τῶν Γερμανικῶν Κρατῶν συνένωσις τῶν παραγωγῶν ὡς καὶ τῶν κατεργαζομένων τὸ γάλα εἰς ἑνώσεις μὲ τὸ δικαίωμα τῆς ῥυθμίσεως τῶν τιμῶν ἐκ μέρους εἰδικῶν ἐπιτροπῶν εἰς τὰς ὁποίας συμπεριελαμβάνοντο καὶ οἱ καταναλωταί. Ὡρίσθησαν ποσοστὰ παρα-

δόσεως γάλακτος είς τάς άγοράς, βάσει τῶν ἀριθμῶν τῆς τελευταίας τετραετίας, ἐπειδὴ ὅμως ὁ ὑπολογισμὸς αὐτὸς δὲν ἐγένετο κανονικῶς, τὰ δὲ ποσοστὰ ἀπετέλεσαν ἀντικείμενον ἐμπορίας προεκλήθησαν διαταραχαὶ τοῦ μηχανισμοῦ τῆς τροφοδοτήσεως τῶν ἀγορῶν καὶ τὰ σχετικὰ ἐπακόλουθα. Ἕνεκα τούτου αἱ ἑνώσεις τῶν παραγωγῶν συνῆψαν εἰδικὰς συμβάσεις προμηθείας γάλακτος πρὸς ὡρισμένην τιμὴν μετὰ τοῦ ἐμπορίου, εἰς ὡρισμένας δὲ περιπτώσεις ἐδημιουργήθησαν καὶ εἰδικὰ ταμεῖα ἅτινα εἰσέπραττον τὴν ἀξίαν τοῦ γάλακτος ἐκ μέρους τοῦ ἐμπορίου καὶ κατένεμον ταύτην εἰς τὰς ἐπὶ μέρους γεωργικὰς καὶ γαλακτομικὰς ἐπιχειρήσεις. Ἐν τούτοις ὅμως ἐπειδὴ ἔλειπεν ὁ ἀναγκαστικὸς χαρακτὴρ εἰς τὰς ἑνώσεις καὶ τὰ ταμεῖα ταῦτα δὲν ἠδυνήθησαν νὰ λειτουργήσουν ὁμαλῶς, αἱ δὲ καταστρατηγήσεις καὶ παραβάσεις τῶν συμπεφωνημένων ὑπῆρξαν καθημεριναὶ καὶ ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν παραγωγῶν ἐκ μέρους τοῦ ἐμπορίου ἀπεριόριστος.

Ὁ ἐθνικοσοσιαλισμὸς ἀνελθὼν εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ ἀποφασισμένος νὰ ἀπελευθερώσῃ τὴν παραγωγὴν ἐκ τῆς κεφαλαιοκρατικῆς αὐτῆς δεσμεύσεως μετὰ τῆς ἀγορᾶς δὲν ἐδίστασε νὰ χρησιμοποιήσῃ τὰς ἑτοίμους αὐτὰς ὀργανώσεις, ἀρκεῖ νὰ ἐβελτίωνε καὶ ἐπεξέτεινε ταύτας. Πράγματι διὰ τῆς κατὰ τὸ 1933 ἐπενεχθείσης τροποποιήσεως τοῦ περὶ γάλακτος νόμου ἐξουσιοδοτεῖτο ὁ ἐπὶ τοῦ Ἐπισιτισμοῦ Ὑπουργὸς νὰ ρυθμίσῃ τὴν ὅλην γαλακτικὴν οἰκονομίαν διὰ τῆς ἀναγκαστικῆς συνενώσεως ὅλων τῶν διὰ τὴν παραγωγήν, κατεργασίαν καὶ διανομὴν τοῦ γάλακτος ἐνδιαφερομένων τάξεων. Διὰ τῆς συγχρόνου ὑπαγωγῆς καὶ τοῦ ἐμπορίου, κατέστη δυνατὴ ἡ ἑνιαία ρύθμισις, βάσει τῶν γνωστῶν διὰ τὸν ἐθνικοσοσιαλισμὸν ἀπόψεων περὶ θυσιῶν ὑπὲρ τοῦ συνόλου καὶ ἀπωθήσεως τῶν καθαρῶς ἰδιοτελῶν προθέσεων. Διωρίσθησαν εἷς Ἐπίτροπος διὰ τὸ Ράϊχ καὶ εἰδικοὶ ἐντεταλμένοι εἰς τὰς διαφόρους περιφερείας. Κατ' ἀρχὰς ἐχρησιμοποιήθησαν αἱ ἄνω μνημονευθεῖσαι ἑνώσεις ἐξελιχθεῖσαι εἰς 69 προμηθευτικὰς ἑνώσεις πρὸς τροφοδότησιν ἀντιστοίχου ἀριθμοῦ περιφερειῶν εἰς τὰς ὁποίας διηρέθη ὁλόκληρος ἡ χώρα, μὲ εὐρυτέρας ἐξουσιοδοτήσεις κλπ., ἀλλ' ἀργότερον διελύθησαν αὗται. Ἀντ' αὐτῶν ἱδρύθησαν 15 ἀγορανομικαὶ ἑνώσεις τοῦ γάλακτος μὲ τὴν κεντρικὴν ὀργάνωσιν ἐν Βερολίνῳ (διάταγμα τῆς 17/4/36) καὶ σκοπὸν τὴν ἐξασφάλισιν τῆς τροφοδοτή-

σεως τῆς καταναλώσεως μὲ γάλα καὶ ἄλλα γαλακτοκομικὰ προϊόντα. Εἶναι προικισμέναι μὲ τὰ γνωστὰ ἡμῖν δικαιώματα συγκεντρώσεως καὶ ρυθμίσεως τῆς παραγωγῆς, τῆς παραδόσεως, κατεργασίας καὶ διανομῆς τοῦ γάλακτος καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ προϊόντων, ὅπως ἐπίσης μὲ τὸ δικαίωμα τῆς ἐκδόσεως ἐντολῶν περὶ τοῦ τρόπου ἐπισημάνσεως καὶ ποιοτικῆς ταξινομήσεως (βούτυρον), ἐπιβολῆς τῆς ὑποχρεώσεως πρὸς παραλαβὴν καὶ ἀποθήκευσιν τοῦ γάλακτος καὶ τῶν γαλακτομικῶν προϊόντων, προσδιορισμοῦ τῆς ἐκτάσεως τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν κατεργαζομένων τὸ γάλα ἐπιχειρήσεων, τῆς παροδικῆς ἢ διαρκοῦς διακοπῆς τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν διὰ λόγους ὑπογορευομένους ἐκ τῶν ἀναγκῶν τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας, τέλος δὲ καὶ τοῦ προσδιορισμοῦ τιμῶν καὶ περιθωρίων κερδῶν.

Αἱ ἀγορανομικαὶ ἑνώσεις τοῦ γάλακτος κατευθύνουν τὴν ὅλην κυκλοφορίαν τῶν προϊόντων ἐντὸς τῆς περιφερείας τῆς δράσεώς των, ὥστε νὰ διεξάγεται αὕτη ὁμαλῶς καὶ ἄνευ προστριβῶν καὶ καθυστερήσεων, θέτουν δὲ τυχὸν περισσεύματα εἰς τὴν διάθεσιν τῆς κεντρικῆς ὀργανώσεως, ἡ ὁποία ἔχει τὴν ἀνωτάτην ἐποπτείαν καὶ δικαιώματα ἐξικνούμενα πέραν ἐκείνων τῶν περιφερειακῶν ἀγορανομικῶν ἑνώσεων.

Διὰ τὸν παραγωγὸν ὑφίσταται ὑποχρέωσις προσκομίσεως τοῦ γάλακτος, ἀναλόγως τῶν διδομένων διαταγῶν, εἴτε εἰς τὰ κέντρα παραλαβῆς εἴτε εἰς τὰ γαλακτομεῖα. Τὰ τελευταῖα ταῦτα ἀναλαμβάνουν τὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ γάλακτος (καθαρισμός, ἀποστείρωσις, ψῦξις κλπ. ἢ παρασκευὴ βουτύρου ἢ τυροῦ) καὶ εὑρίσκονται εἰς στενὴν ἐπαφὴν καὶ μὲ τοὺς προμηθευτὰς τοῦ γάλακτος καὶ μὲ τοὺς καταναλωτάς. Μόνον ὅταν δημιουργηθῇ συσσώρευσις τῆς προσφορᾶς μεταφέρεται τὸ γάλα κατ' ἐντολὴν τῆς ἀγορανομικῆς ἑνώσεως εἰς ἄλλας περιφερείας ὅπου παρατηρεῖται ἔλλειψις, ἢ εἰς ψυγεῖα μεθ' ὧν ὑφίστανται εἰδικαὶ συμβάσεις πρὸς ἀποθήκευσιν διὰ τὰς ἐποχὰς ηὐξημένης ζητήσεως. Τοῦτ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ διὰ τὰ ἄλλα τοῦ γάλακτος προϊόντα ἵνα ἀποφεύγεται, ὅπως π. χ. διὰ τὸ βούτυρον, ὁ κατὰ τὸ θέρος παρουσιαζόμενος πληθωρισμὸς καὶ ἐπιτυγχάνεται ἡ κινητοποίησις τῶν ἐν τῇ ἀποθήκῃ ἀποθεμάτων κατὰ τὸν χειμῶνα, ὅταν συνήθως ὑφίσταται σπάνις.

***

Μολονότι ἡ παραγωγὴ βουτύρου ηὐξήθη ἀπὸ 380 χιλιάδες τόννους (μέσος ὅρος τῶν ἐτῶν 1928—1932) εἰς 470 χιλιάδες τόννους (1933—1937) δὲν ἐπαρκεῖ ἐν τούτοις αὕτη διὰ τὴν κάλυψιν τῶν ἀναγκῶν καὶ γίνεται εἰσαγωγὴ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἡ εἰσαγωγὴ ὅμως αὕτη δὲν ἐπιφέρει σήμερον ἐνόχλησιν τῆς ἀγορᾶς ὅπως ἄλλοτε, διότι διεξάγεται ἐν στενῇ συνεργασίᾳ μετὰ εἰδικῆς κρατικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ράϊχ ἡ ὁποία ἐκδίδει δελτία εἰσαγωγῆς ἰσχύοντα δι' ὡρισμένην προθεσμίαν καὶ χορηγοῦντα τὸ δικαίωμα εἰσαγωγῆς ὡρισμένων ποσοτήτων προϊόντων. Κατὰ τὴν διανομὴν τῶν δελτίων τὸ εἰσαγωγικὸν μεγαλεμπόριον καταβάλλει τὴν διαφορὰν μεταξὺ τῶν τιμῶν τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ, ὥστε εὐθὺς ὡς διαβῇ τὰ σύνορα τὸ ἐμπόρευμα ἡ τιμὴ αὐτοῦ αὐτομάτως ἀνέρχεται εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς τιμῆς τοῦ ἐσωτερικοῦ ἡ ὁποία ὅμως εἶναι ἀναγκαία διὰ τὴν διατήρησιν τῆς ἐγχωρίου παραγωγῆς, ἀφοῦ αὕτη εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ ὑπολογίζῃ μὲ ὑψηλότερον κόστος παραγωγῆς παρὰ τὸ ἐξωτερικόν. Ἡ τελωνειακὴ ὑπηρεσία ἀποστέλλει τὰ εἰς αὐτὴν κατατεθέντα δελτία εἰς τὴν ὡς ἄνω ὑπηρεσίαν τοῦ Ράϊχ, ὥστε αὕτη νὰ εἶναι πάντοτε εἰς θέσιν καὶ εἰς οἱανδήποτε στιγμὴν νὰ γνωρίζῃ ποῖαι ποσότητες εἰσήχθησαν καὶ ποὺ δέον νὰ κατευθυνθοῦν αὗται.

Διὰ τῆς τοιαύτης αὐστηρᾶς ὀργανώσεως τῆς ὅλης γαλακτοκομικῆς οἰκονομίας ἐπιτυγχάνεται ὄχι μόνον ἡ σταθερότης εἰς τὰς τιμὰς τῶν προϊόντων ὡς προϋπόθεσις πάσης προσπαθείας πρὸς ἐντατικωτέραν παραγωγήν, ἀλλὰ καὶ ἡ ῥύθμισις τῆς τροφοδοτήσεως τοῦ πληθυσμοῦ, ἰδίᾳ μὲ γάλα πρὸς πόσιν ὥστε αὕτη νὰ γίνεται ἐκ τῆς πλησιεστέρας παραγωγικῆς ζώνης καὶ νὰ ἀποφεύγεται ἡ ἀντιοικονομικὴ μεταφορὰ ἐκ τῶν ἀπομεμακρυσμένων τόπων παραγωγῆς. Βεβαίως τὸ μέτρον τοῦτο εἶναι σκληρὸν διὰ τοὺς παραγωγοὺς τοὺς εὑρισκομένους μακρὰν τῶν ἀστικῶν κέντρων, οἱ ὁποῖοι ἀναγκάζονται νὰ προμηθεύουν μόνον εἰς τὰ κέντρα κατεργασίας τοῦ γάλακτος εἰς βούτυρον ἢ τυρόν. Διὰ τοῦτο ἐπεβλήθη πρὸς ὄφελος αὐτῶν εἰδικὸν τέλος ἐπιβαρύνον τοὺς προμηθεύοντας γάλα πρὸς αὐτούσιον κατανάλωσιν τὸ ὁποῖον καὶ ἐπιτυγχάνει τὰς ὑψηλοτέρας τιμάς.

Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν παραγωγῶν καὶ τὸ ἐμπόριον ἔπρεπε νὰ ὑποστῇ ἀναλόγους θυσίας, δι' ὃ καὶ ἠλαττώθη τὸ περιθώριον τοῦ κέρδους του ἀπὸ 10 περίπου πφένιχ εἰς 3,5 περίπου πφένιχ κατὰ

λίτραν. Εἰς ἀντάλλαγμα ὅμως ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀπηγορεύθη ἡ εἰς μικρὰς ποσότητας πώλησις γάλακτος εἰς τὰ ἀστικὰ κέντρα ἐκ μέρους τῶν παραγωγῶν ἢ τῶν γαλακτοκομείων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐπεδιώχθη ἡ ἐλάττωσις τοῦ ἐξ ὑπερεπαγγελματισμοῦ νοσοῦντος γαλακτεμπορίου διὰ τῆς βαθμιαίας ἐκκαθαρίσεώς του, σὺν τῷ χρόνῳ καὶ ἐφ' ὅσον διὰ τοὺς ἐξ αὐτοῦ ἀποκλειομένους ἐξευρίσκεται ἄλλος ἀνάλογος πόρος ζωῆς.

Πληθωρισμὸς ἐπίσης γαλακτοκομείων ὑφίσταται εἰς ὡρισμένας περιφερείας, ἐνῷ εἰς ἄλλας παρατηρεῖται ἔλλειψις. Πολλαὶ γαλακτοκομικαὶ ἐγκαταστάσεις ἦσαν τεχνικῶς καθυστερημέναι καὶ ἔπρεπε νὰ βελτιωθοῦν πρὸς αὔξησιν τῆς ἀποδοτικότητός των καὶ βελτίωσιν τῶν προϊόντων. Ἤδη τὸ ἔτος 1920 εἶχον ληφθῆ μέτρα μειώσεως τοῦ τόκου τῶν δανείων πρὸς δημιουργίαν νέων ἐγκαταστάσεων, τὸ δὲ ἔτος 1930 ἐζητήθησαν πρὸς τὸ σκοπὸν τοῦτον ἀπὸ τὸ Κράτος πιστώσεις 200 ἑκατομμυρίων μάρκων. Ὁ ἐθνικοσοσιαλισμὸς ἐνδιεφέρθη ἐπίσης διὰ τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ ἐχορήγησε πιστώσεις, ἰδίᾳ εἰς τὰς τεχνικῶς καθυστερημένας περιφερείας. Ἀπὸ τοῦ 1934—1936 ἐδαπανήθησαν 120 ἑκατομμύρια μάρκα (περὶ τὰ 5 δισεκατομμύρια δραχμαὶ) πρὸς δημιουργίαν 1.229 γαλακτοκομείων, κέντρων παραλαβῆς γάλακτος ἢ κορυφῆς καὶ διὰ τὴν βελτίωσιν καὶ ἐπέκτασιν τῶν μηχανικῶν ἐγκαταστάσεων. Τὸ 1937 ἱδρύθησαν 114 ἐγκαταστάσεις κατεργασίας καὶ 185 σταθμοὶ συγκεντρώσεως γάλακτος ἀξίας ἐν συνόλῳ 60 ἑκατομμυρίων μάρκων. Ἐκ μέρους τῶν ἀγορανομικῶν ἑνώσεων διεξήχθη ὁ τεχνικὸς ἔλεγχος ἁπάντων τῶν γαλακτοκομείων ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἀποδοτικότητά των, τὰ δὲ κριθέντα ὡς ἀντιοικονομικὰ καὶ τεχνικῶς ἀκατάλληλα τοιαῦτα ἀπεκλείσθησαν ἢ ὑπεβιβάσθησαν εἰς ἁπλᾶ κέντρα παραλαβῆς γάλακτος. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον κατέστη δυνατὴ ἡ αὔξησις τοῦ εἰς τὰ γαλακτοκομεῖα προσκομιζομένου γάλακτος ἀπὸ 10 εἰς 14,8 δισεκατομμύρια κιλά, ἐνῷ ἀντιθέτως ἐμειώθη τὸ ποσὸν τοῦ εἰς τὰς γεωργικὰς ἐπιχειρήσεις παρασκευαζομένου ποσοῦ βουτύρου. Ὑπολογίζεται ὅτι τὸ προϊὸν τῶν 72 % τοῦ συνόλου τῶν γαλακτοφόρων ἀγελάδων τῆς χώρας (γάλα πρόβειον ἢ αἴγιον δὲν καταναλίσκεται) παραδίδεται εἰς τὰ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπὶ συνεταιριστικῆς βάσεως λειτουργοῦντα γαλακτοκομεῖα, διότι ἐκεῖ καὶ ἡ κατεργασία τοῦ γάλακτος γίνεται οἰκονομικώτερον καὶ τὰ προϊόντα ἐξ αὐτῆς εἶναι καλύτερα, ἀλλὰ καὶ διότι

διὰ τῆς συγκεντρώσεως τῶν προϊόντων ἡ ρύθμισις τῆς ὅλης διανομῆς καὶ κυκλοφορίας αὐτῶν εἶναι εὐκολωτέρα.

***

Παρὰ τὰ ληφθέντα μέτρα ηὐξήθη ἡ εἰσαγωγὴ βουτύρου ἀπὸ 59.100 τόννους τὸ 1933 εἰς 86.800 τόννους τὸ 1937, διότι ἡ κατανάλωσις ἐν γένει βουτύρου κατ' ἄτομον ηὐξήθη ἀπὸ 8 κιλὰ τὸ 1932 εἰς 10,3 κιλὰ τὸ 1937 (ἐνῷ ἡ κατανάλωσις μαργαρίνης ἐμειώθη ἀντιθέτως ἀπὸ 8 εἰς 6,4 κιλὰ κατ' ἄτομον ἐτησίως). Ἐπειδὴ ὅμως διὰ λόγους συναλλαγματικοὺς δὲν ἐθεωρήθη σκόπιμος καὶ δυνατὴ ἡ εἰσαγωγὴ βουτύρου ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ πρὸς κάλυψιν τῶν ἀναγκῶν ὁλοκλήρου τοῦ πληθυσμοῦ, ἀπεφασίσθη ὁ προσδιορισμὸς ὡρισμένου ποσοῦ καταναλώσεως βουτύρου κατ' ἄτομον καὶ τοῦτο διότι πράγματι δὲν ὑπάρχει αὐτάρκεια εἰς τὸ προϊὸν τοῦτο. Πρὸς ἐπίτευξιν τῆς αὐταρκείας ταύτης ὑπελογίσθη ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ αὐξηθῇ ἡ μέση παραγωγὴ γάλακτος τῶν ἀγελάδων ἐτησίως κατὰ 200 λίτρας. (Ἀπὸ τοῦ 1934 ἕως 1937 ἐπετεύχθη πράγματι τοιαύτη κατὰ 100 λίτρας, τῆς μέσης ἐτησίας παραγωγῆς κατ' ἀγελάδα ἀνελθούσης οὕτω εἰς 2.446 λίτρας). Ἐπειδὴ ὅμως δὲν εἶναι ἐφικτὴ οὔτε ἡ αὔξησις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀγελάδων λόγῳ ἐλλείψεως βοσκῶν καὶ τροφῶν ἰδίας παραγωγῆς, οὔτε ἡ αὔξησις τῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσαγομένων συμπεπυκνωμένων τροφῶν (διὰ λόγους συναλλαγματικοὺς ἀπὸ τοῦ 1933 μέχρι τοῦ 1937 ἠλαττώθη ἡ εἰσαγωγὴ αὐτῶν κατὰ 50 %), δὲν ἀπομένει ἄλλο τὶ εἰμὴ ἡ ἔτι περαιτέρω ὕψωσις τῆς ἀποδόσεως τῶν ἀγελάδων. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον λαμβάνονται αὐστηρὰ μέτρα ἀπὸ ἀπόψεως ζωοτεχνικῆς (νόμος προαγωγῆς τῆς κτηνοτροφίας ἀπὸ 7)3)36) πρὸς βαθμιαίαν ὁλοκληρωτικὴν ἐκκαθάρισιν τῶν γενεῶν (ράτσες) τῶν ζῴων διὰ τῆς ρυθμίσεως τοῦ ὅλου ζητήματος τῆς διατηρήσεως ἀρσενικῶν ζῴων. Οὕτω εἰσήχθη ἡ ἀναγκαστικὴ ἐπιλογὴ ὅλων τῶν πρὸς ἀναπαραγωγὴν χρησιμοποιουμένων ζῴων πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς αὐξήσεως τῆς ἀποδόσεώς των. Μόσχοι δέον νὰ χρησιμοποιοῦνται πρὸς ἀναπαραγωγὴν ἐφ' ὅσον κατάγονται ἀπὸ ἀγελάδας κανονικῆς ἐτησίας γαλακτοπαραγωγῆς. Ἐπὶ τούτοις εἰσήχθη ὑποχρεωτικῶς ὁ ἔλεγχος τῶν ἀγελάδων καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ἀποδόσεως εἰς γάλα καὶ ἀπὸ ἀπόψεως καλῆς χρησιμοποιήσεως τῶν τροφῶν. Ἐνῷ τὸ 1933 μόνον 10,6 % τῶν

ἀγελάδων ἠλέγχοντο, (Kontrollvereine), τὸ 1937 τὸ ποσοστὸν τοῦτο ἀνῆλθεν εἰς 47 %. Συγχρόνως μὲ τὸν ἔλεγχον παρέχονται συμβουλαὶ εἰς τοὺς χωρικοὺς πρὸς αὔξησιν τῆς γαλακτοπαραγωγῆς βάσει τῶν ἐγχωρίων τροφῶν. Ἐκ παραλλήλου γίνονται βεβαίως μεγάλαι προσπάθειαι ὄχι μόνον αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς εἰς κτηνοτροφικὰ φυτά, ἀλλὰ καὶ πρὸς καλυτέραν διατήρησιν αὐτῶν εἰς εἰδικὰς ἐγκαταστάσεις (Silos) ἱδρυομένας εἰς διάφορα σημεῖα τῆς γερμανικῆς ὑπαίθρου.

Δὲν εἶναι δυνατὸν ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς παρούσης μελέτης νὰ ἐπεκταθῶμεν ἔτι περισσότερον εἰς λεπτομερείας ὅσον ἀφορᾷ τὴν ρύθμισιν τῶν ἀγορῶν καὶ διὰ τὰ ἄλλα γαλακτοκομικὰ προϊόντα, ὅπως εἶναι τὸ συμπεπυκνωμένον γάλα κλπ., τὰ ὁποῖα ἅπαντα ὑπάγονται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Κεντρικῆς Ἀγορανομικῆς Ἑνώσεως γάλακτος τοῦ Βερολίνου. Ἐνδιαφέρον ὅμως εἶναι νὰ σημειωθῇ, ὅτι ἐπειδὴ ὑπάρχει πλήρης συσχέτισις μεταξὺ τῶν γαλακτοκομικῶν προϊόντων ἀφ' ἑνός καὶ τῶν προϊόντων τῆς βιομηχανίας μαργαρίνης, λιπῶν καὶ ἐπιτραπεζίων ἐλαίων ἀφ' ἑτέρου, καὶ μία τοιαύτη ἀλληλεξάρτησις ὥστε νὰ παρατηροῦνται πάντοτε μετατοπίσεις τῆς καταναλώσεως μεταξὺ τῶν διαφόρων αὐτῶν ἀναγκαιοτάτων διὰ τὴν διατροφὴν τοῦ πληθυσμοῦ προϊόντων ἀναλόγως τῶν ἑκάστοτε τιμῶν των, ἐθεωρήθη ἀπαραίτητον ὅπως ἡ Κεντρικὴ αὐτῶν Ὀργάνωσις (μετατρεπομένης τῆς ὀνομασίας της ἀναλόγως) περιλάβῃ εἰς τὴν δικαιοδοσίαν της τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον ὅλων τῶν συναφῶν προϊόντων, ὅπως εἶναι ἡ μαργαρίνη, τὰ ζωϊκὰ καὶ φυτικὰ λίπη, τὰ ἐργοστάσια κατεργασίας λίπους, κρέατος κλπ. κλπ. ἵνα τοιουτοτρόπως ὑπάρχῃ ἑνιαία κατεύθυνσις καὶ ρύθμισις πρὸς ὄφελος καὶ τῆς γεωργικῆς τάξεως καὶ τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας μὲ σκοπὸν τὴν πληρεστέραν διατροφὴν καὶ ἐν γένει ὁλοκληρωτικὴν κάλυψιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ πληθυσμοῦ.

3) Ἡ ρύθμισις τῆς ἀγορᾶς κτηνῶν καὶ κρέατος.

Ἡ ρύθμισις τῆς ἀγορᾶς τοῦ κρέατος ὑπῆρξεν ἰδιαιτέρως δύσκολος : 1) Λόγῳ τῶν μεγάλων διακυμάνσεων τῆς παραγωγῆς ἀναλόγως τῆς ἑκάστοτε ἐσοδείας εἰς κτηνοτροφικὰς τροφὰς (λειβάδια, κτηνοτροφικὰ φυτά). Ὁ γεωργὸς εἰς περίπτωσιν ἀφορίας ἀναγκάζεται εἰς μείωσιν τοῦ κτηνοτροφικοῦ κεφαλαίου,

ἐνῷ ἀντιθέτως μετὰ πλουσίας ἐσοδείας ἔχει συμφέρον νὰ διατηρήσῃ τοῦτο πρὸς ἀξιοποίησιν τῆς πλουσίας ἀκριβῶς ἐσοδείας. Πράγματι παρατηροῦνται ὑπερπροσφορὰ καὶ χαμηλαὶ τιμαὶ εἰς τάς ἀγορὰς τῶν ζώων μετὰ ἰσχνὰς ἐσοδείας καὶ μόλις βραδύτερον ἐπέρχεται στενότης εἰς τὴν προσφορὰν καὶ ὕψωσις τῶν τιμῶν. Τοῦτο πάλιν ἰσχύει περισσότερον διὰ τὴν ἀγορὰν χοίρων παρὰ διὰ τὴν ἀγορὰν βοῶν ἕνεκα τοῦ μεγαλυτέρου χρόνου τοῦ ἀπαιτουμένου διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν τελευταίων. 2) Λόγῳ τῶν ἐποχιακῶν διακυμάνσεων τῆς καταναλώσεως. Ἡ κατανάλωσις π.χ. χοιρίου κρέατος εἶναι μικροτέρα τὸ θέρος παρὰ τὸν χειμῶνα, τοῦτο δὲ σημαντικὰ ἐπηρεάζει τὰς ἀγορὰς κρέατος ἐὰν μάλιστα λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν ὅτι τὰ $^2/_3$ σχεδὸν τοῦ συνολικῶς καταναλισκομένου ἐν Γερμανίᾳ κρέατος ἀφοροῦν χοίριον τοιοῦτον. 3) Λόγῳ τοῦ ὅτι ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ σιτηρά. ἢ ἔστω τὸ βούτυρον καὶ τὰ αὐγά, τὰ ὁποῖα ἄνευ μεγάλων ἐξόδων διατηροῦνται, ἡ διατήρησις τοῦ κρέατος εἰς ψυγεῖα δὲν εἶναι εὔκολος ἄνευ μεταβολῆς τοῦ βάρους ἢ τῆς γεύσεώς του, δι' ὃ καὶ ἐπιζητεῖται ἡ εἰς νωπὴν εἰ δυνατὸν κατάστασιν διάθεσίς του, ἔστω καὶ εἰς χαμηλὰς τιμάς, ἰδία ὅταν εἰς ἐποχὰς κρίσεως (1931/32 π.χ. ἐν Γερμανίᾳ) ὁ καταναλωτὴς εἶναι ὑποχρεωμένως νὰ περιορίσῃ τὴν κατανάλωσίν του εἰς κρέας. 4) Λόγῳ τῶν μεγάλων διαφορῶν ποιότητος τὰς ὁποίας ἀπὸ ἀπόψεως κρέατος, λίπους κλπ. παρουσιάζουν τὰ διάφορα εἴδη καὶ αἱ κατηγορίαι ζώων, ὥστε ἡ τυποποίησις αὐτῶν, ἡ ὁποία μόνον θὰ διηυκόλυνε τὴν ἐμπορίαν καὶ διάθεσίν των, νὰ εἶναι ἐξαιρετικῶς δύσκολος. 5) Λόγῳ τῆς κατακερματισμένης προσφορᾶς τῆς προερχομένης ἐκ τῶν ἑκατομμυρίων τῶν γεωργικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τέλος 6) Λόγῳ τῶν κολοσσιαίων ποσοτήτων τὰς ὁποίας ἡ ρυθμίζουσα τὰς ἀγορὰς ὑπηρεσία θὰ εἶχε ν' ἀντιμετωπίσῃ. Ἀρκεῖ νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ διαθέσιμος ποσότης βοείου κρέατος ἐν Γερμανίᾳ ἀνήρχετο τὸ 1937 εἰς 1.007.000 τόννους (ἔναντι 838.000 τόννων τὸ 1936 καὶ 852.000 τόννων τὸ 1931), τοῦ δὲ χοιρείου τοιούτου ἀνῆλθε τὸ 1937 εἰς 2.332.000 τόννους (ἔναντι 2.351.000 τόννων τὸ 1936 καὶ 1.878.000 τόννων τὸ 1931).

Ἕνεκα τῶν τεχνικῶν αὐτῶν δυσχερειῶν, γενικῶς ἐπιστεύετο ὅτι δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν μετ' ἐπιτυχίας νὰ διεξαχθῇ τὸ ρυθμιστικὸν ἔργον ἐπὶ τῶν ἀγορῶν κτηνῶν καὶ κρέατος, δι' ὃ καὶ παλαιότερον αἱ ἀγοραὶ ἀφίνοντο ἐλεύθεραι εἰς τὴν ἐπίδρασιν

τοῦ νόμου τῆς προσφορᾶς καὶ ζητήσεως, ἐπὶ ζημίᾳ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τοῦ γεωργοῦ, ὁ ὁποῖος δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπωφεληθῇ τῶν ὑψηλῶν τιμῶν μιᾶς ὡρισμένης ἐποχῆς, ἢ μιᾶς ὡρισμένης ἀγορᾶς, διότι εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις κατὰ κανόνα ἔφθανε ἀργά.

* * *

Παρὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν ὅμως γνώμην ὁ ἐθνικοσοσιαλισμὸς ἐνόμισεν ὅτι ἡ ἀγορὰ ζώων καὶ κρέατος θὰ ἠδύνατο ν' ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον τῆς ρυθμιστικῆς ἐπὶ τῶν ἀγορῶν τῶν γεωργικῶν προϊόντων προστασίας του καὶ παρενέβη μὲ τὸν σκοπὸν ν' ἀποκαταστήσῃ τάξιν καὶ ἐπὶ τοῦ πεδίου τούτου, πάντως ὅμως βαθμιαίως καὶ ἐξελικτικῶς ἵνα μή, ἀντὶ καλοῦ τὸ ὁποῖον ἐπεδίωκε, ἐγίνετο πρόξενος διαταραχῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ μὲ ἀποτέλεσμα τὴν μείωσιν τῆς παραγωγῆς εἰς κτηνοτροφικὰ προϊόντα καὶ μὲ κίνδυνον τῆς ἀνεπαρκοῦς διατροφῆς τοῦ πληθυσμοῦ. Οὕτω, ὅταν κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἐθνικοσοσιαλιστικῆς ἐποχῆς (1933—1934), παρετηρήθη ὑπερεπάρκεια ζώων λόγῳ τῶν πλουσίων γεωργικῶν ἐσοδειῶν, περιωρίσθη ἡ εἰσαγωγὴ λίπους ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, καθὼς ἐπίσης καὶ ἡ παραγωγὴ μαργαρίνης, διετάχθη δὲ ἡ κατεργασία χοιρίου λίπους εἰς οὐδέτερον τοιοῦτον καὶ ἡ ἀνάμιξίς του (15 %) κατὰ τὴν κατασκευὴν τῆς μαργαρίνης. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀπερροφήθησαν 40.000 τόννοι οὐδετέρου λίπους ἀντιστοιχοῦντες πρὸς 800.000 παχεῖς χοίρους, καθ'ὃ ποσὸν ἐπῆλθε καὶ ἐλάφρυνσις τῆς ἀγορᾶς. Ὅταν ἀντιθέτως κατὰ τὰ ἑπόμενα ἔτη παρετηρήθη στενότης προσφορᾶς χοιρείου κρέατος, συνήφθησαν εἰδικαὶ συμβάσεις μετὰ γεωργῶν ἀναλαμβανόντων τὴν πάχυνσιν τῶν χοίρων διὰ τροφῆς εἰσαγομένης ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ τὴν ὁποίαν ἡ ἁρμοδία ὑπηρεσία ἔθετεν εἰς τὴν διάθεσίν των. Τὸ σύστημα τοῦτο ἐφηρμόσθη μετ' ἐπιτυχίας καὶ ἀργότερον. Οὕτω ἐνῷ κατ' ἀρχὰς παρεδόθησαν 460.000, τὸ ἔτος 1937 ἀνῆλθε τὸ ποσὸν εἰς 630.000, διὰ δὲ τοὺς μῆνας Αὔγουστον—Νοέμβριον 1938 εἶχε προβλεφθῆ ποσὸν 1.000.000 χοίρων. Ὅταν πάλιν παρετηρήθη ἀργότερον ὑπερπροσφορὰ εἰς βοειδῆ, λόγῳ τῆς πλουσίας γεωργικῆς παραγωγῆς, ἐφηρμόσθη εἰς μεγάλην κλίμακα σύστημα διατηρήσεως βοείου κρέατος.

* * *

Τὰ μέτρα ταῦτα ἦσαν οὕτως εἰπεῖν προκαταρκτικὰ καὶ εἶχον ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τὴν ὁμαλὴν λειτουργίαν τοῦ νόμου τῆς προσφορᾶς καὶ ζητήσεως, βαθμιαίως ὅμως ἐπεζητήθη ἡ ρύθμισις γενικώτερον τῆς ἀγορᾶς διὰ τοῦ καθορισμοῦ σταθερῶν ὁδῶν κυκλοφορίας καὶ διαθέσεως τῶν κτηνῶν καὶ διὰ τὴν ὁμαλὴν τροφοδότησιν τῶν ἀγορῶν καὶ τῆς καταναλώσεως. Πρὸς τοῦτο ὑπήχθησαν κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν ρύθμισιν αἱ μεγάλαι ἀγοραὶ ζώων, πρὸς τὰς τιμὰς δὲ αὐτῶν προσηρμόζοντο καὶ αἱ μικρότεραι τοπικαὶ ἀγοραί. Τὸ ἔργον τῆς ρυθμίσεως εἰς τὰς ἀγορὰς ταύτας ἀνετέθη εἰς εἰδικὸν Ἐπίτροπον παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ ὁποίου ἔδρα συμβούλιον ἀποτελούμενον ἀπὸ δύο ζωεμπόρους, ἕνα καταναλωτὴν καὶ τὸν ἀντιπρόσωπον τῆς διοικήσεως τῆς ἀγορᾶς. Οἱ διενεργοῦντες ἀγοραπωλησίας ζώων πρὸς σφαγὴν ἐν τῇ ἀγορᾷ συνηνοῦντο εἰς εἰδικὰς ἀγορανομικὰς κοινότητας. Συμμετοχὴ ζωεμπόρων ἐπετρέπετο μόνον εἰς τὰς μεγάλας ταύτας ἀγοράς, αἱ δὲ σχετικαὶ συμβάσεις ἐγίνοντο βάσει ἑνιαίου παρὰ τῆς Σωματειακῆς Ὀργανώσεως ἐγκεκριμένου συμφωνητικοῦ. Ἡ εἴσοδος αὐτῶν εἰς τὰς ἀγορὰς ἐπετρέπετο μόνον κατόπιν ἐμπεριστατωμένου ἐλέγχου τῆς εἰδικότητος, ἱκανότητος, ἐντιμότητος κλπ. αὐτῶν ἐκ μέρους τοῦ Ἐπιτρόπου, ὁ ὁποῖος πάλιν ἐξετέλει ἐντολὰς τῆς οἰκείας ἀγορανομικῆς ἑνώσεως καὶ αὐτὴ πάλιν τῆς κεντρικῆς τοιαύτης. Ἐνῷ αἱ τελευταῖαι ὅμως εἶναι σωματεῖα δημοσίου δικαίου, αἱ ὀργανώσεις αὗται (κοινότητες) ἦσαν ἐλευθέρας νομικῆς μορφῆς καὶ σκοπὸν εἶχον τὴν φροντίδα τῆς ἄνευ προστριβῆς κυκλοφορίας εἰς τὰς ἀγορὰς ζώων, τὴν ἀποτροπὴν τοῦ κινδύνου συσσωρεύσεως τῆς προσφορᾶς ἢ ἀντιθέτως τῆς δημιουργίας ἐλλείψεως εἰς ζῶα. Τὰ μέλη τῶν ὀργανώσεων αὐτῶν ἦσαν ὑποχρεωμένα ν' ἀναγγέλλουν τὰς ἀνάγκας των εἰς ζῶα ἢ κρέας, ὡς καὶ τὸν τόπον δι' ὃν προορίζονται ταῦτα. Ὁ Ἐπίτροπος τῆς ἀγορᾶς πάλιν καθώριζε τὴν ἑκάστοτε προσφοράν, ὡς καὶ τοὺς ὅρους παραδόσεως καὶ πληρωμῆς τῶν προϊόντων. Αἱ διαταγαὶ αὐτοῦ ἀπέκτων κῦρος διὰ τῆς τοιχοκολλήσεως αὐτῶν εἰς τοὺς πίνακας τῆς ἀγορᾶς μὲ δικαίωμα ἐπιβολῆς κυρώσεων ἐν περιπτώσει παραβάσεως τούτων, μόνον δὲ τὰ παρὰ τῷ Ἐπιτρόπῳ λειτουργοῦντα Συμβούλια εἶχον δικαίωμα ἐνστάσεως ἐπ' αὐτῶν ἐνώπιον τῆς οἰκείας ἀγορανομικῆς ἑνώσεως κρέατος καὶ κτηνῶν, ἥτις καὶ ἀπεφάσιζε τελεσιδίκως.

Τὸ σύστημα τοῦτο ρυθμίσεως τῆς ἀγορᾶς ζώων ἦτο παρὰ ταῦτα ἀτελές, ἐφ' ὅσον οὐδεμία ἐπιρροὴ ἐξησκεῖτο ἐπὶ τῆς προσφορᾶς ζώων ἔξω τῶν ἀγορῶν ὅπου τὸ ἐμπόριον παρέμενεν ἐλεύθερον καὶ ἠδύνατο νὰ παρενοχλῇ τὰς ἐπισήμους, οὕτως εἰπεῖν, μεγάλας ἀγοράς. Ἀπεδείχθη ἐπίσης ἀναγκαῖος ὁ περιορισμὸς τῆς ζητήσεως, ἰδία ἐκ μέρους τῆς βιομηχανίας κρέατος, ὡς καὶ τῶν μεγαλοκρεοπωλῶν. Ὡς ἐκ τούτου ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου 1935 εἰσήχθη τὸ σύστημα τῶν ποσοστῶν (contingents) διὰ τὸ σύνολον τῆς ἐπὶ ἐμπορίᾳ σφαγῆς χοίρων καὶ ἀπὸ τοῦ 1936 τῶν ἄλλων ζώων. Συγχρόνως ἀπηγορεύθη εἰς τοὺς σφάζοντας ἢ τοὺς μεταπράτας κρέατος ἡ ἀγορὰ ζώων ἀπ' εὐθείας ἐκ τῆς ὑπαίθρου. Πέραν δὲ τῶν 47 μεγάλων ἀγορῶν ζώων τῶν πόλεων καὶ 7 ἄλλων μικροτέρων ἐξαρτωμένων ἐξ αὐτῶν, ὑπήχθησαν εἰς τὴν ρύθμισιν καὶ ἕτεραι 84 μικρότεραι ἀγοραὶ εἰς τὰς ὁποίας περιωρίσθη ἡ πώλησις ζώων πρὸς σφαγήν. Πλήρης κατέστη ὅμως ἡ ρύθμισις ὅταν ὑπήχθησαν ὑπὸ ἔλεγχον καὶ αἱ ἑκάστοτε ἀποστολαὶ εἰς τὰς ἀγοράς. Ἤδη ἀπὸ τοῦ 1935 εἶχεν εἰσαχθῆ ἡ ὑποχρέωσις τῆς προαναγγελίας τῆς ἀποστολῆς ζώων πρὸς σφαγήν. Τὸ ἔτος 1936 ὡρίσθη ὅτι ἑκάστη ἀποστολὴ ζώων ἢ χοίρων ἐκ τῆς περιοχῆς τῆς ἀγορανομικῆς ἑνώσεως ἔπρεπε ν' ἀναγγελθῇ 8 ἡμέρας ἐνωρίτερον εἰς τὸ ἁρμόδιον ἐπαρχιακὸν τμῆμα τῆς Σωματειακῆς Ὀργανώσεως τῆς Γεωργίας, τὸ δὲ ἔτος 1937 καθιερώθη ἡ ὑποχρέωσις προαναγγελίας τῶν ἀποστολῶν γενικῶς. Ἡ ἀγορανομικὴ ἕνωσις εἰδοποιεῖ τὸν πωλοῦντα ζῶα πρὸς σφαγὴν ὡς πρὸς τὸν τόπον προορισμοῦ αὐτῶν (ἀγοράν), ὁ δὲ παραγωγὸς ὑποχρεοῦται νὰ παραδώσῃ ἀναλόγως τὸ ἐμπόρευμα. Ἄνευ τῆς εἰδικῆς αὐτῆς βεβαιώσεως τῆς ἀγορανομικῆς ἑνώσεως ἀποκλείεται ἡ μεταφορὰ ζώων πρὸς σφαγὴν εἴτε διὰ τοῦ σιδηροδρόμου, εἴτε διὰ φορτηγοῦ αὐτοκινήτου, ἵνα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ ἀγορανομικὴ ἕνωσις ἔχῃ πλήρη τὸν ἔλεγχον ἐπὶ τῶν ἀποστολῶν, κατευθύνει δὲ τὰ ζῶα ὅπου ὑπάρχει ἔλλειψις τοιούτων. Ἐδημιουργήθησαν συγχρόνως εἰς τὴν ὕπαιθρον κέντρα συγκεντρώσεως καὶ φορτώσεως ζώων, ἀπὸ ὅπου ὑποχρεοῦνται ν' ἀγοράζουν καὶ αἱ ἐπιχειρήσεις ἀκόμη τῆς ὑπαίθρου αἱ ὁποῖαι σφάζουν ζῶα ἐπὶ ἐμπορίᾳ. Τέλος αἱ ἀγορανομικαὶ ἑνώσεις δικαιοῦνται νὰ προσδιορίσουν δι' ὡρισμένας ἀγορὰς ὡρισμένας περιφερείας ἐφοδιασμοῦ.

Σήμερον ὁ δρόμος μεταξὺ παραγωγοῦ καὶ καταναλωτοῦ ἔχει ὡς ἑξῆς: Ὁ παραγωγὸς ἢ ζωέμπορος ἔχων διὰ φόρτωσιν ζῶα πρὸς σφαγὴν προαναγγέλει τοῦτο εἰς τὸν Ἐπίτροπον τῆς ἀγορᾶς, συγχρόνως δὲ καὶ εἰς τὸν μεσίτην ζώων ὅστις θὰ μεσολαβήσῃ κατὰ τὴν πώλησιν εἰς τὴν ἀγοράν. Ὁ τελευταῖος οὗτος ὑποχρεοῦται ἐπὶ ποινῇ ματαιώσεως τῆς μελλοντικῆς πωλήσεως ν' ἀναγγείλῃ εἰς τὸν Ἐπίτροπον τὴν προβλεπομένην ποσότητα ἀποστολῆς, αὐτὸς δὲ καθορίζει ἐγκαίρως τὴν ἑκάστοτε πρὸς παράδοσιν ποσότητα ζώων.

Οἱ μεσῖται εἶναι κάτοχοι ποσοστῶν ὁριζομένων ἐν σχέσει πρὸς τὸ σύνολον τῆς προσφορᾶς ζώων πρὸς σφαγὴν εἰς τὴν ἀγοράν, ἀντιστοίχου δὲ ποσοστοῦ κάτοχοι εἶναι καὶ τὰ ἐργοστάσια κατεργασίας τοῦ κρέατος καὶ οἱ κατ' ἐπάγγελμα σφάζοντες ζῶα ἵνα ὑπάρχῃ ἐγγύησις μιᾶς κανονονικῆς τροφοδοτήσεως τῆς ἀγορᾶς. Ἐν περιπτώσει μειώσεως τῆς προσφορᾶς ζώων εἰς μίαν ἀγορὰν καὶ ἀδυναμίας τῆς ἁρμοδίας κρατικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ράϊχ ὅπως διαθέσῃ ἀνάλογον ποσότητα νωποῦ κρέατος ἢ τοιούτου ἀποθηκευμένου εἰς ψυγεῖα, μειοῦται τὸ ἔναντι ποσοστοῦ (Contingent) χορηγούμενον εἰς τοὺς ἐπὶ ἐμπορίᾳ σφάζοντας ποσόν, ἐνῷ ἀντιθέτως δύναται νὰ γίνῃ καὶ ὑπέρβασις τοῦ ποσοστοῦ ἐν περιπτώσει ἀφθονίας ζώων.

Αἱ εἰς τὰς μεγάλας ἀγορὰς ἐπιχειρήσεις σφαγῆς ζώων κατέχουν ὡρισμένον ποσοστόν, ἡ δὲ ἀπαραίτητος ἄδεια ἐξασκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος χορηγεῖται ὑπὸ τῆς ἀγορανομικῆς ἑνώσεως ἥτις καθορίζει καὶ τὰ ποσοστά. Ἡ κατ' οἶκον σφαγὴ ζώων πρὸς ἰδίαν κατανάλωσιν εἶναι ἐλευθέρα (γεωργικαὶ ἐπιχειρήσεις), πώλησις ὅμως τοιούτου ἐπιτρέπεται ἐφ' ὅσον ὁ ἀγοραστὴς κατέχει ἄδειαν (δελτίον) σφαγῆς (Schlachtschein).

Οὕτω βλέπομεν ὅτι ὁλόκληρος ἡ κυκλοφορία τῶν ζώων καὶ τοῦ κρέατος εἶναι διαγεγραμμένη, κρέας δὲ ἐξερχόμενον ἐκ τῆς περιφερείας μιᾶς ἀγορανομικῆς ἑνώσεως εἰς ἄλλην χρήζει εἰδικῆς ἀδείας τῆς Κεντρικῆς Ἀγορανομικῆς Ἑνώσεως Βερολίνου. Αὕτη εἶναι ἡ ἀνωτάτη ὀργάνωσις εἰς τὴν οἰκονομίαν τῶν ζώων καὶ τοῦ κρέατος μὲ ἀναλόγους δικαιοδοσίας, ὅπως ἡ ἀντίστοιχος τῆς σιτικῆς κλπ. οἰκονομίας, ἐξ αὐτῆς δὲ ἐξαρτῶνται αἱ ἀγορανομικαὶ ἑνώσεις τῶν ὁποίων ἡ περιφέρεια συμπίπτει μὲ τὴν περιφέρειαν τῶν δευτεροβαθμίων τμημάτων τῆς Σωματειακῆς Ὀργανώσεως, τοῦ Ἐπισιτισμοῦ (Landesbauernschaften).

Ἔργον αὐτῶν εἶναι ἡ ρύθμισις τῆς ἐν γένει οἰκονομίας τοῦ κρέατος, τῆς διαθέσεως καὶ κατεργασίας αὐτοῦ, διὰ τοῦ προσδιορισμοῦ δὲ δικαίων τιμῶν καὶ περιθωρίων κερδῶν ἐπιδιώκεται ἡ ἐξασφάλισις τοῦ ἐφοδιασμοῦ τῆς καταναλώσεως μὲ κρέας.

Μέλη τῆς ἀγορανομικῆς αὐτῆς ἑνώσεως εἶναι ὄχι μόνον οἱ παραγωγοί, οἱ ἔμποροι ζώων προοριζομένων πρὸς σφαγήν, οἱ μεσῖται, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐπὶ ἐμπορίᾳ σφάζοντες ζῶα, οἱ κρεοπῶλαι, ἡ βιομηχανία προϊόντων κρέατος, ζωϊκοῦ λίπους διὰ τὴν κατανάλωσιν τοῦ πληθυσμοῦ καὶ οἱ κατεργαζόμενοι τὰ ἔντερα καὶ λοιπὰ ἐσωτερικὰ ὄργανα τῶν ζώων, καθὼς καὶ οἱ ἐμπορευόμενοι τὰ τοιαῦτα προϊόντα, τέλος δὲ καὶ ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι οὐχὶ κατ' ἐπάγγελμα, ἀλλὰ δι' ἴδιον λογαριασμὸν σφάζουν ἢ δίδουν πρὸς σφαγὴν ζῷα (εἰς ταῦτα καταλέγονται οἱ βόες, οἱ μόσχοι, κλπ. πλὴν τῶν πουλερικῶν τῶν ὁποίων ἡ κυκλοφορία ρυθμίζεται μέσῳ εἰδικῆς ὀργανώσεως περικλειούσης τὴν παραγωγήν, ἐμπορίαν κλπ. τῶν ᾠῶν).

Ὅπως καὶ διὰ τὰ ἄλλα ὑπὸ ρύθμισιν γεωργικὰ προϊόντα, συνεστήθη εἰδικὴ ὑπηρεσία τοῦ Ράϊχ ὑπαγομένη εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐπισιτισμοῦ καὶ Γεωργίας μὲ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα (διάταγμα τῆς 23)3)34) τῆς κυκλοφορίας τῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσαγομένων ζώων καὶ κτηνοτροφικῶν προϊόντων. Διὰ πάντα εἰσαγωγέα τῶν προϊόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ὑπάρχει ὑποχρέωσις ὅπως θέτει ταῦτα εἰς τὴν διάθεσιν τῆς ὑπηρεσίας αὐτῆς τοῦ Ράϊχ. Ὁ τελωνειακὸς διακανονισμὸς τῶν εἰσαγωγῶν εἶναι μόνον δυνατὸς ἐφ' ὅσον προσάγεται σχετικὸν δελτίον παραδόσεως εἰς αὐτήν, ἐνῷ ἀντιθέτως δι' αὐτὴν δὲν ὑφίσταται ἀνάλογος ὑποχρέωσις ἀποδοχῆς τῶν εἰσαγομένων προϊόντων. Ὁ ἁρμόδιος Ὑπουργὸς δύναται νὰ καθορίσῃ ἀνώτατα ποσὰ εἰς ζῶα ἢ προϊόντα ἐξ αὐτῶν τὰ ὁποῖα δύναται ν' ἀναλάβῃ ἡ ὑπηρεσία τοῦ Ράϊχ, ὅπως ἐπίσης νὰ καθορίσῃ τὰς τιμὰς ἀγορᾶς (ἀναλήψεως) καὶ πωλήσεως.

Ὁ ἐπιθυμῶν νὰ φέρῃ εἰς κυκλοφορίαν ζῶα ἢ προϊόντα ἐξ αὐτῶν προερχόμενα ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ δέον οὕτω νὰ κατέχῃ τὸ εἰδικὸν αὐτὸ δελτίον, βάσει τοῦ ὁποίου δύναται νὰ εἰσαγάγῃ διὰ τοῦ ἁρμοδίου τελωνείου τὰ ἐν αὐτῷ ἀναγραφόμενα ποσὰ καὶ ἐντὸς τῆς τεταγμένης προθεσμίας. Τοῦτο δὲ κατόπιν καταβολῆς τῆς διαφορᾶς τῆς τιμῆς μὲ τὴν ὁποίαν ἀναλαμβάνει τὰ προϊόντα αὐτὰ ἡ ὑπηρεσία τοῦ Ράϊχ πρὸς τὴν τιμήν, βάσει τῆς

όποίας πωλεῖ ταῦτα. Τοιουτοτρόπως ἡ ὑπηρεσία τοῦ Ράϊχ εἶναι εἰς θέσιν νὰ προσαρμόζῃ τὰς εἰσαγομένας ποσότητας πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὰ ποσὰ καὶ τὸν χρόνον καθ' ὃν καθίστανται ἔκδηλοι αἱ ἀνάγκαι αὐταί, διὰ τῆς καταβολῆς δὲ τῆς διαφορᾶς τιμῆς μεταξὺ ἐξωτερικοῦ καὶ ἐσωτερικοῦ δὲν ἐπέρχεται διαταραχὴ τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐπιπέδου τῶν τιμῶν.

* * *

Λόγῳ τῆς ἀνεπαρκείας τῆς παραγωγῆς τοῦ ἐσωτερικοῦ ἡ ὑπηρεσία τοῦ Ράϊχ ἐμφανίζεται πάντοτε ὡς ἀγοραστής. Κατὰ τὸ πρῶτον ἐννεάμηνον διάστημα τοῦ 1938 εἰσήχθησαν 134.000 βόες καὶ μόσχοι, (κυρίως ἐκ Δανίας, Οὐγγαρίας, Ἰρλανδίας) ἐπίσης 400.000 χοῖροι, (κυρίως ἐκ Δανίας, Λεττονίας, Πολωνίας) καὶ 70.000 τόννοι κρέατος καὶ προϊόντων ἐκ κρέατος, 45.000 τόννοι κρέατος βοείου, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κατεψυγμένου τοιούτου (τὰ 82 % ἐξ Ἀργεντινῆς καὶ 14,5 % ἐξ Οὐραγουάης) καὶ 21.000 τόννοι χοιρινοῦ κρέατος ἐκ Πολωνίας (34,3 %), Δανίας (25 %) καὶ Οὐγγαρίας (16 %).

Παρὰ τὴν τεραστίαν κτηνοτροφίαν τῆς Γερμανίας (ἡ ἀπογραφὴ τοῦ 1938 ἠρίθμησε μόνον εἰς χοίρους 23,52 ἑκατομμύρια) ὑπῆρχεν ἔλλειψις κρέατος διὰ τὴν κάλυψιν τῆς ὁποίας γίνεται σημαντικὴ προσπάθεια στρεφομένη κυρίως περὶ τὴν αὔξησιν τῆς ἀποδόσεως τῶν ζώων κατὰ τὴν σφαγὴν (βελτίωσις τῆς σχέσεως μεταξὺ τοῦ βάρους τοῦ ζῶντος πρὸς τὸ σφαζόμενον ζῷον), ἀλλὰ καὶ τὴν αὔξησιν καὶ βελτίωσιν τῆς ἐγχωρίου παραγωγῆς κτηνοτροφικῶν φυτῶν καὶ ἐν γένει οὐσιῶν.

* * *

Μετὰ τὴν ἐπιτευχθεῖσαν ὁλοκλήρωσιν τῆς ὀργανώσεως τῆς οἰκονομίας ζώων καὶ κρέατος, κατέστη δυνατὴ ἡ ἐνάσκησις πολιτικῆς τιμῶν ὡς μέσου ρυθμίσεως τῆς παραγωγῆς ἀλλὰ καὶ τῆς καταναλώσεως κρέατος. Ἤδη ἀπὸ τοῦ 1934 παρετηρήθη ἡ παρεμβατικὴ δρᾶσις τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτρόπου τοῦ Ράϊχ ἐπὶ τῶν τιμῶν γεωργικῶν καὶ βιομηχανικῶν προϊόντων, διότι ἐσημειώθη αὔξησις τῶν τιμῶν διὰ τὸν καταναλωτὴν ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ ἔτος 1933. Τὸ ἔτος 1935 ἀπηγορεύθη αὔξησις τῶν τιμῶν ἄνω τοῦ ἐπιπέδου τοῦ 1933 ἵνα προστατευθῇ ὁ καταναλωτὴς διὰ τὸν ὁποῖον τὸ κρέας ἀποτελεῖ ἓν τῶν σπουδαιοτέρων μέσων διατρο-

φῆς. Τὸ ἔτος 1936 ὡρίσθησαν ἀνώταται τιμαὶ διὰ τὰ ζῶα, τὸ κρέας καὶ τὰ ἀλλαντικά. Ἔκτοτε κατωρθώθη ἡ ἐπίτευξις σταθερῶν τιμῶν μὲ βάσιν τὸ ἐπίπεδον τῶν τιμῶν τοῦ ἔτους 1931, τὸ ὁποῖον πάλιν εὑρίσκετο πολὺ κάτω ἐκείνου τοῦ ἔτους 1929, ἀποτελέσαντος ρεκὸρ τιμῆς κατὰ τὴν μεταπολεμικὴν ἐποχήν.

Ὁ προσδιορισμὸς ἀνωτάτης τιμῆς πρὸς κατοχύρωσιν τοῦ καταναλωτοῦ εἶναι δύσκολος εἰς τὴν οἰκονομίαν ζώων καὶ κρέατος λόγῳ τῶν μεγάλων ποιοτικῶν διαφορῶν. Διὰ τοῦτο μεγάλαι προσπάθειαι ἐγένοντο διὰ τὴν τυποποίησιν τῶν γεωργικῶν αὐτῶν προϊόντων. Οὕτω τὰ βοειδῆ ἐχωρίσθησαν εἰς τέσσαρας κατηγορίας (βόες, ταῦροι, ἀγελάδες, μοσχίδες) μὲ ἀνὰ τέσσαρας ἑκάστη ποιότητας, ἀναλόγως τῆς καταστάσεως τῶν ζώων ἀπὸ ἀπόψεως ποιότητος, κρέατος, πάχους κλπ. Οἱ χοῖροι διηρέθησαν εἰς 7 κατηγορίας, ἀναλόγως τοῦ βάρους τοῦ ζῶντος ζώου (ἡ πρώτη κατηγορία ἄνω τῶν 150 κιλῶν, ἡ τελευταία κάτω τῶν 60 κιλῶν), ἀναλόγως δὲ καὶ οἱ μόσχοι, τὰ πρόβατα κλπ. μὲ βάσιν τὴν ἡλικίαν, πάχος κλπ., τῆς ταξινομήσεως καὶ ἐκτιμήσεως γινομένης εἰς τὰς ἀγορὰς ζώων πρὸς σφαγὴν ἐκ μέρους εἰδικῆς ἐπιτροπῆς.

Πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τῆς διὰ τῶν τιμῶν ρυθμίσεως τῆς προσφορᾶς καὶ ζητήσεως ζώων ἐγένετο ἐπίσης κλιμάκωσις τῶν ἀνωτάτων αὐτῶν τιμῶν. Οὕτω διὰ τὸ ἔτος 1938 καὶ δὴ ἀπὸ Φεβρουαρίου μέχρι Μαΐου ἠλαττώθησαν αἱ βασικαὶ τιμαὶ κατὰ 0,50 μάρκα τὰ 100 κιλά, ἐνῷ διὰ τὸ διάστημα ἀπὸ 17/7—3/3 ηὐξήθησαν αὗται κατὰ τρία μάρκα καὶ ἀπὸ 1/9—1/10 κατὰ 2 μάρκα, ἵνα δημιουργηθῇ πλουσιωτέρα προσφορὰ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐλλείψεως κρέατος, μὲ ἀποτελέσματα δὲ λίαν εὐνοϊκά.

Αἱ ὁρισθεῖσαι τιμαὶ δὲν ἔχουν μόνον τὴν σημασίαν ἀνωτάτων, ἀλλὰ καὶ κατωτάτων τοιούτων, ἵνα προστατεύεται συγχρόνως καὶ ὁ καταναλωτὴς καὶ ὁ παραγωγός. Πρὸς ὑποστήριξιν δὲ τῶν ὡρισμένων αὐτῶν τιμῶν αἱ ἀγορανομικαὶ ἑνώσεις ἔχουν ὑποχρέωσιν καθορισμοῦ τιμῶν καὶ διὰ τὰ ἔξω τῶν ἀγορῶν διαπραγματευόμενα ζῶα (βόες καὶ χοῖροι), ἵνα μὴ τυχὸν σημειωθῇ ρῆγμα εἰς τὸ προστατευτικὸν αὐτὸ οἰκοδόμημα τιμῶν. Ἐπὶ ποινῇ δὲ τέλος κλεισίματος τῶν καταστημάτων ἀπαγορεύεται ἡ ὑπέρβασις τῶν ὁριζομένων τιμῶν λιανικῆς πωλήσεως τοῦ κρέατος.

III

Η ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΜΑΧΗ

Μὲ τὰς λέξεις αὐτὰς ἐννοῦμεν τὸ σύνολον τῶν μέτρων τὰ ὁποῖα ἐλήφθησαν ἐν Γερμανίᾳ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς αὐξήσεως τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς καὶ πρὸς ἐπίτευξιν τῆς πλήρους, εἰ δυνατόν, αὐταρκείας εἰς γεωργικὰ προϊόντα. Διὰ τῆς ἐκμεταλλεύσεως ὅλων τῶν γεωργοοικονομικῶν δυνατοτήτων, ἐντὸς βεβαίως τοῦ φυσικοῦ πλαισίου τῆς παραγωγῆς, διὰ τῆς βελτιώσεως καὶ ἐν ἀνάγκῃ τροποποιήσεως τῶν συνθηκῶν ὑφ' ἃς ἐργάζεται ὁ γεωργὸς ἐπιζητεῖται ἡ ἐξασφάλισις τῆς ἐπισιτιστικῆς βάσεως ὡς προϋπόθεσις τῆς οἰκονομικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας τοῦ Γερμανικοῦ Ἔθνους.

Τοῦτο δὲ ὄχι μόνον διὰ τὴν περίπτωσιν τοῦ πολέμου, ἀλλὰ καὶ δι' ὁμαλάς, εἰρηνικὰς ἐποχάς, διότι «καθ' ὃ μέτρον τὸ πάτριον ἔδαφος παύει νὰ ἀποτελῇ τὴν βάσιν ἐξασφαλίσεως τοῦ σίτου καὶ τῶν ἄλλων εἰδῶν διατροφῆς τοῦ πληθυσμοῦ, κατὰ τοσοῦτον τὸ μέλλον ἑνὸς κράτους ἀποβαίνει ἀβέβαιον».

Ἡ ἔλλειψις τροφίμων ἀντεμετωπίζετο μεταπολεμικῶς καὶ πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ διὰ τῆς συνάψεως χρεῶν εἰς τὸ ἐξωτερικόν, τὸ ὁποῖον προθύμως ἐδάνειζε τὴν Γερμανίαν. Τῆς δυνατότητος ταύτης ἐγένετο πράγματι εὐρεῖα χρῆσις, ἐκτὸς ἄλλων καὶ διότι ἡ γεωργικὴ καὶ γενικώτερον ἡ οἰκονομικὴ κρίσις ἐστένευεν ὁλοὲν περισσότερον τὸ πλαίσιον τῆς ἐξ ἰδίων δυνάμεων διατροφῆς τοῦ πληθυσμοῦ. Οὕτω ηὔξανε διαρκῶς καὶ ἡ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐξάρτησις, ἀλλὰ καὶ συγχρόνως ὁ κίνδυνος τῆς ἀποτόμου τυχὸν διακοπῆς τῆς χορηγήσεως δανείων, ἄρα καὶ τῆς εἰσαγωγῆς εἰδῶν διατροφῆς, ὁπότε λόγῳ τῆς διαρκῶς μειουμένης παραγωγῆς εἰς γεωργικὰ προϊόντα θὰ ἀνέκυπτε αὐτὸ τοῦτο τὸ φάσμα τῆς πείνης. Ἀλλὰ πεῖνα σημαίνει ἀναρχίαν, ἰδίᾳ διὰ τὰς μεγάλας ἐκείνας ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐκριζωθείσας ἐργατικὰς μάζας, αἱ ὁποῖαι μάλιστα ἐν Γερμανίᾳ εἶχον πνευματικῶς καὶ ὀργανωτικῶς προετοιμασθῆ διὰ τὸν προσηλυτισμόν των εἰς τὸν μπολσεβικισμὸν (αἱ ἐκλογαὶ

τοῦ 1932 ἀπέδειξαν τὴν ὕπαρξιν 6 ½ ἑκατομμυρίων ἐκλογέων ἀνηκόντων εἰς τὰ κομμουνιστικὰ κόμματα). Τὴν πεῖναν συνοδεύει πάντοτε ἡ ἀπόγνωσις, ἡ ὁποία ἀσφαλῶς θὰ ἔρριπτε μεγαλύτερον μέρος τοῦ πληθυσμοῦ εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ μπολσεβικισμοῦ.

Ὥστε ὄχι μόνον διὰ λόγους ἐξοικονομήσεως συναλλάγματος ἢ οἰκονομικῆς ἀνεξαρτησίας ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸν ἔπρεπε νὰ δοθῇ ἡ μάχη αὐτὴ τῆς παραγωγῆς, ἀλλὰ πρωτίστως, ἴσως, ἵνα ἀποτραπῇ ὁ κίνδυνος τῆς διαταραχῆς τῆς κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς εἰρήνης τῆς χώρας.

Διὰ νὰ δοθῇ ὅμως ἡ μάχη αὐτή, τῆς ὁποίας αἱ ἀρχαὶ καὶ αἱ βάσεις διὰ πρώτην φορὰν ἐξηγγέλθησαν παρὰ τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ Γερμανικοῦ Ἀγροτισμοῦ εἰς τὸ δεύτερον ἐν Γκόσλαρ Συνέδριον τοῦ 1934 μὲ τὸ σύνθημα «ἐπὶ πλέον παραγωγή, τὸ δὲ προϊὸν νὰ χρησιμοποιῆται οἰκονομικώτερον», ἔπρεπε προηγουμένως :

α) Νὰ ἐξασφαλισθῇ ὁ τόπος τῆς παραγωγῆς καὶ διαβιώσεως τοῦ χωρικοῦ, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐπετεύχθη διὰ τοῦ περὶ τῆς κληρονομικῆς διαδοχῆς τοῦ κτήματος νόμου.

β) Νὰ ἐλευθερωθῇ ἡ γεωργία ἐκ τῆς καπιταλιστικῆς δεσμεύσεως (καὶ νὰ δημιουργηθῇ ἡ προϋπόθεσις διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀναγέννησιν καὶ αὔξησιν τῆς ἀποδοτικότητος τῆς γεωργίας), διὰ τῆς συστάσεως μιᾶς αὐτοδιοικουμένης σωματειακῆς ὀργανώσεως τῶν γεωργῶν ἡ ὁποία νὰ κατευθύνῃ τὴν παραγωγικὴν αὐτῶν μάχην σταθμίζουσα τὰς παραγωγικάς δυνατότητας ἑνὸς ἑκάστου κτήματος, ὥστε τὴν μάχην αὐτὴν νὰ διεξαγάγῃ οὐχὶ τὸ κράτος, τὸ ὁποῖον μόνον τὴν ἐφαρμογὴν ἑνὸς σχεδίου θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπιβάλῃ, ἀλλὰ αὐτὸς οὗτος ὁ χωρικὸς πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ὁλότητος.

Καὶ παλαιότερον στατιστικῶς εἶχεν ἀποδειχθῆ ὅτι ἡ αὐτάρκεια εἰς γεωργικὰ προϊόντα ἦτο δυνατή, ἀλλὰ ἡ πραγματοποίησις τῆς ἰδέας αὐτῆς ἐχώλαινε διότι ἔλειπεν ἡ σταθερὰ καὶ ζωντανὴ ὀργάνωσις μὲ ἀρχηγοὺς ἐξωπλισμένους μὲ ἀπεριόριστον θέλησιν (ἄνευ τοιούτων ὀργάνωσις σημαίνει γραφειοκρατίαν), ἡ ὁποία θὰ ἔφθανε καὶ μέχρι τοῦ τελευταίου παραγωγοῦ λαμβάνουσα σημείωσιν τῆς διαρθρώσεως ἑνὸς ἑκάστου κτήματος. Ἔλειπε δὲ ἐπίσης καὶ ἡ κεντρικὴ γραμμὴ καὶ σκέψις τῆς μεγαλειτέρας κατὰ τὸ δυνατὸν παραγωγῆς εἰς προϊόντα τοῦ συνόλου τῶν κτημάτων καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἐγίνετο μόνον θυσία εἰς τὸν βωμὸν

τῆς μεγαλειτέρας καθαρᾶς προσόδου δι' ἕνα ἕκαστον τῶν κτημάτων, ἐν ἀγνοίᾳ τῶν συνολικῶν ἀναγκῶν τοῦ ἔθνους.

γ) Νὰ ἐλευθερωθῇ ὁ γεωργὸς ἀπὸ τὰ βαρύνοντα αὐτὸν χρέη ἵν' ἀποκτήσῃ οὗτος τὴν ψυχικὴν ἠρεμίαν καὶ τὴν ἀπαραίτητον ψυχικὴν διάθεσιν διὰ μίαν ἐντατικωτέραν προσπάθειαν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐπετεύχθη, ὡς εἴδομεν, διὰ τῆς ρυθμίσεως τῶν χρεῶν καὶ τέλος ἔπρεπε :

δ) Νὰ ἀποκλεισθῇ πᾶσα δυσμενὴς ἐπενέργεια τῆς αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τῶν τιμῶν τῶν γεωργικῶν προϊόντων, νὰ ἐξασφαλισθοῦν ὡρισμέναι τιμαὶ καὶ νὰ δοθῇ ἡ ἐγγύησις ὅτι, παρὰ τὴν ηὐξημένην παραγωγήν, αἱ τιμαὶ τὰς ὁποίας θὰ ἀπήλαυεν ὁ γεωργὸς θὰ ἦσαν δίκαιαι καὶ ἱκανοποιητικαί. Τὸ ἔργον τοῦτο τῆς ρυθμίσεως τῆς ἀγορᾶς ἐσήμαινε διευθέτησιν καὶ ρύθμισιν τῆς παραγωγῆς, κατεύθυνσιν ταύτης πρὸς τοὺς τόπους καλλιτέρας διαθέσεως καὶ διεξαγωγὴν ἀποταμιευτικῆς πολιτικῆς πρὸς ἀπορρόφησιν προσκαίρου ὑπερπαραγωγῆς καὶ προσαρμογὴν τῶν τιμῶν τῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσαγομένων προϊόντων πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν ἐπίπεδον τιμῶν, οὕτως ὥστε πᾶσα αὔξησις τῆς παραγωγῆς νὰ ἀποβαίνῃ καὶ εἰς ὄφελος τῶν παραγωγῶν.

Ταῦτα πάντα ἀνεμένοντο διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου περὶ ρυθμίσεως τῆς ἀγορᾶς ἐνεργουμένης ἐπίσης μέσῳ τῆς Σωματειακῆς 'Οργανώσεως τῆς Γεωργίας, ἡ ὁποία ὅμως δὲν ἐνισχύει τυχὸν τάσεις μονοπλεύρου αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς μὲ κέντρον τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ ἰδιωτικοῦ συμφέροντος, ἀγνοουμένων τῶν συνολικῶν ἀναγκῶν τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας, ἀλλ' ἐπιδιώκει τὴν ἀμοιβαίαν προσαρμογὴν τῶν τιμῶν τῶν γεωργικῶν προϊόντων καὶ τὴν πλήρην ἁρμονίαν μεταξὺ αὐτῶν, τοῦτο δὲ ὄχι μόνον διότι αἱ ἐπισιτιστικαὶ ἀνάγκαι τῆς Γερμανίας εἶναι πολλαπλαῖ (σῖτος, κρέας, βούτυρον κλπ.), ἀλλὰ διὰ νὰ γίνεται ἰσόποσος ἐκμετάλλευσις τῶν παραγωγικῶν δυνατοτήτων τῶν κτημάτων, πλήρης ἐκμετάλλευσις τῶν διαφόρων παραγόντων, συνάμα δὲ καὶ ἡ ἀντασφάλισις τοῦ παραγωγοῦ ἐναντίον τοῦ κινδύνου δυσμενῶν καιρικῶν συνθηκῶν, αἱ ὁποῖαι κατὰ κανόνα θίγουν τὴν μονόπλευρον παραγωγὴν περισσότερον παρὰ ἐκείνην ἡ ὁποία παρουσιάζει ποικιλίαν προϊόντων.

***

Μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν προϋποθέσεων αὐτῶν (ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει) ἤρξατο ὁ ἀγὼν διὰ μίαν μεγαλειτέραν παραγωγήν, ἀφοῦ προηγουμένως ἐκαλλιεργήθη προπαγανδιστικῶς τὸ ἔδαφος καὶ προητοιμάσθη ψυχικῶς καὶ ὁ γεωργός.

Ἐκινητοποιήθη οὕτω ὁ χωρικὸς καὶ εἰς τὸ ἀπώτατον σημεῖον τῆς χώρας, ἐπεστρατεύθη πᾶς δυνάμενος, εἴτε τεχνικῶς εἴτε πνευματικῶς, νὰ προαγάγῃ τὸ ἔργον, ἐχρησιμοποιήθη πᾶν μέσον, εἴτε προφορικὸν εἴτε γραπτόν, ἱκανὸν νὰ βοηθήσῃ τὸν παραγωγὸν ἵνα νικήσῃ εἰς τὴν μάχην τὴν ὁποίαν αὐτὸς ἀνέλαβε νὰ διεξαγάγῃ ἐν τῷ συμφέροντι τῆς ὁλότητος.

«Ἡ παραγωγικὴ μάχη ὡς πρὸς τὸ τεχνικὸν μέρος ἦτο ὑπόθεσις τῆς Σωματειακῆς Ὀργανώσεως, πέραν ὅμως τούτου ὑπόθεσις ὁλοκλήρου τοῦ Γερμανικοῦ λαοῦ» (Δρ. Brummenbaum εἰς τὸ Συνέδριον τοῦ Ἀγροτισμοῦ ἐν Γκόσλαρ τὸ 1935).

Ἡ Σωματειακὴ Ὀργάνωσις ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ ἵνα κατευθύνῃ καὶ παρακολουθῇ τὴν δρᾶσιν τοῦ ἀτόμου, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ ὁ σκοπὸς δὲν θὰ ἤρκουν διαταγαὶ ἢ ἄλλα μέσα ἐξαναγκασμοῦ. Ἀπῃτεῖτο ἡ ἀνεπιφύλακτος προθυμία καὶ προδιάθεσις πρὸς συνεργασίαν ἐκ μέρους ὁλοκλήρου τοῦ γεωργικοῦ πληθυσμοῦ, ἐχρειάζετο ἡ ὀργάνωσις καὶ αὐτῆς ἀκόμη τῆς θελήσεως τῶν ἀτόμων.

Ὁ χωρικὸς θέλει, ἀπαιτεῖ μάλιστα, νὰ κατευθύνεται, ἀλλὰ δὲν ὑπακούει εὐχαρίστως εἰς διαταγὰς καὶ μάλιστα ὅταν αὗται ἔρχονται ἀπὸ πρόσωπα εὑρισκόμενα μακρὰν τῆς πρακτικῆς καὶ τοῦ καθημερινοῦ του βίου. Ὁ γεωργὸς ἐπίσης κατὰ κανόνα θέλει νὰ διδάσκεται, ἀλλὰ ἡ διδασκαλία πρέπει νὰ γίνεται ἀπὸ ἄτομα προερχόμενα ἐκ τῆς τάξεώς του, ἀπὸ ὁμοίους του, οἱ ὁποῖοι ὅμως ὡς προοδευτικώτεροι δημιουργοῦν δι' αὐτὸν παράδειγμα, εἴτε μὲ τὴν καλλιτέραν ἐμφάνισιν τοῦ κτηματός των εἴτε μὲ τὴν καλλιτέραν ἀπόδοσίν του. Εἰς τοιούτους γεωργοὺς ἀλλὰ κεκτημένους καὶ ἡγετικὰ χαρίσματα ἀνετίθετο ἡ τοπικὴ ἀντιπροσώπευσις τῆς Σωματειακῆς Ὀργανώσεως καὶ ἡ διεξαγωγὴ τοῦ τόσον ἐπιπόνου ἐν τῇ λεπτομερειακῇ ἐφαρμογῇ του προγράμματος τῆς μάχης.

Δὲν ἠκολουθήθη δὲ ἡ ὁδὸς τῶν συνελεύσεων κλπ. ὅπου κατὰ κανόνα ἐμφανίζονται τὰ πλέον προηγμένα στοιχεῖα, τὰ μὴ χρήζοντα ἄλλωστε διδασκαλίας. Ἀντὶ τούτου ἐγίνοντο ἐκ μέρους τῶν ἐνδεδειγμένων πρὸς τοῦτο ὀργάνων ἐπιτόπιοι ἐπισκέψεις

τῶν κτημάτων, ὅπου παρουσίᾳ τοῦ χωρικοῦ, τῆς γυναικός του καὶ τῶν ἐργατῶν του (ἀπάντων ἰσοτίμων παραγόντων διὰ τὴν ἐπιτέλεσιν τοῦ σκοποῦ τῆς μεγαλειτέρας παραγωγῆς, ἀλλὰ καὶ οἰκονομικωτέρας ἀξιοποιήσεώς της) ἐγίνετο ἡ διδασκαλία διὰ μίαν καλλιτέραν καὶ μεγαλειτέραν παραγωγήν.

Τὸ ὑπομόχλιον δὲ πάσης προσπαθείας ἐτέθη εἰς σημεῖον ἀπὸ ὅπου θὰ κατωρθοῦτο ἡ αὔξησις τῆς παραγωγῆς μὲ τὰς μικροτέρας θυσίας. Οὕτω π. χ. δὲν ἐζητήθη ἡ αὔξησις τῆς εἰς γάλα παραγωγῆς ἀγελάδος μέσης ἐτησίας παραγωγῆς 6.000 λιτρῶν, ἀλλ' ἡ αὔξησις τῆς εἰς γάλα παραγωγῆς τῶν 70 % τῶν κτημάτων, τὰ ὁποῖα ἐμφανίζουν παραγωγὴν κατὰ ἀγελάδα εὑρισκομένην κάτω τοῦ μέσου ὅρου τῶν 2.500 λιτρῶν, ἵνα καὶ αὐτὰ ἀρθοῦν εἰς τὸ μέσον ἐπίπεδον τῆς χώρας. Διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν δὲν ἠκολουθήθη π.χ. ὁ «ζωοτεχνικὸς μορφολογικὸς ἀκροβατισμὸς» ὁ ἑδραζόμενος ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς διαπλάσεως τοῦ ζώου, ὁ ἀναμένων τεραστίας πράγματι ἀποδόσεις ἀπὸ ἐξαιρετικὰ ζῶα, καταγόμενα ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ τρεφόμενα μὲ τροφὰς ἐπίσης ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσαγομένας. Διὰ τοῦτο ἀπηγορεύθη ἡ κατὰ τοὺς διαγωνισμοὺς κλπ. βράβευσις τοιούτων ζώων καὶ ἐπροπαγανδίσθη ἡ ἀποκλειστικὴ χρησιμοποίησις τροφῶν ἐν τῷ κτήματι παραγομένων καὶ ἡ βράβευσις ζώων ἐγχωρίας προελεύσεως καὶ καταγωγῆς. Ἐφηρμόσθη συγχρόνως μέτρον πλέον τελεσφόρον, ἡ ὑπαγωγὴ τουτέστι τοῦ συνόλου τῶν γαλακτοπαραγωγῶν ἀγελάδων ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς ἀποδοτικότητός των, ἐνῷ μέχρι τοῦδε μόνον 10 % τούτων ἠλέγχοντο (μὲ κολοσσιαίαν ὅμως διαφορὰν ὅσον ἀφορᾷ τὴν παραγωγήν, ἀφοῦ αἱ μὲν ἐλεγχόμεναι εἶχον τοιαύτην κατὰ μέσον ὅρον 3.836, αἱ δὲ ἄνευ ἐλέγχου μόνον 2.350), ἐπὶ πλέον δὲ ἀπηγορεύθη καὶ ἡ χρησιμοποίησις ἀρρένων ζώων ἀκαταλλήλων δι' ἀναπαραγωγὴν (Körgesetz). Ἡ παραγωγικὴ μάχη ἔγινε τέλος βάσει προγράμματος διαρκείας πολλῶν πράγματι ἐτῶν, ἀλλὰ μὲ σταθμοὺς διὰ τὰ διάφορα ἔτη καὶ μὲ νίκας μερικὰς εἰς τοὺς διαφόρους τομεῖς. Τὸ πρόγραμμα δὲν εἶχε τὸ χαρακτῆρα ἑνὸς γερμανικοῦ σχεδίου καλλιεργείας δι' ὁλόκληρον τὸ Ράϊχ (κατὰ τὸ Ρωσσικὸν σύστημα), ἔδιδεν ὅμως μίαν ἑνιαίαν καὶ σταθερὰν κατεύθυνσιν ἄνευ ἀνεπιθυμήτων πειραματισμῶν εἰς βάρος τοῦ γεωργοῦ καὶ μὲ πλήρη ἐναρμόνισιν τῶν διαφόρων μέτρων πρὸς τὸν τελικὸν σκοπόν, ἵνα μὴ ἡ προσπάθεια ρυθμίσεως καὶ συνάμα αὐξήσεως

τῆς παραγωγῆς ἐπιφέρῃ μετατόπισιν τῆς παραγωγῆς πρὸς ὡρισμένα σημεῖα καὶ δυσμενῆ ἴσως ἐπακόλουθα, ἱκανὰ νὰ διακινδυνεύσουν τὴν ἐπιτυχίαν τῆς διδομένης μάχης.

*
* *

Αἱ δυσκολίαι μὲ τὰς ὁποίας εἶχε νὰ παλαίσῃ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ σχεδίου τῆς παραγωγικῆς μάχης ἦσαν ἐξαιρετικὰ μεγάλαι. Κυρίως διότι, λόγῳ τῆς κρίσεως εἰς τὴν ὁποίαν εἶχε περιέλθει ἡ γεωργία, ὡς ἐπανειλημμένως μᾶς ἐδόθη εὐκαιρία ἐν τῇ προόδῳ τῆς παρούσης μελέτης νὰ διαπιστώσωμεν, τὸ μαχητικὸν ὑλικὸν εὑρέθη κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ ἀγῶνος κακῶς ἐν πολλοῖς ἐξωπλισμένον, οἰκονομικῶς ἐξησθενημένον, μὲ ἐλλείψεις εἰς μέσα παραγωγικὰ (μηχανὰς κλπ.), καὶ τὸ χειρότερον πάντων μὲ τὸ ἠθικὸν μειωμένον ἢ καὶ τελείως ἐξουθενωμένον.

Πέραν τούτου ὅμως ἔπρεπε νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ αὐτάρκεια ἑνὸς μεγαλειτέρου ποσοῦ πληθυσμοῦ μὲ διάφορον μάλιστα σύνθεσιν ἢ ἄλλοτε καὶ δὴ ἐπὶ γεωργικῆς ἐκτάσεως ἠλαττωμένης. Διότι:

α) Κατόπιν τῆς συνθήκης τῶν Βερσαλλιῶν ἡ Γερμανία ἀπώλεσε 4.69 ἑκατ. ἑκτάρια, ἤτοι περὶ τὰ 14,3 % τῆς γεωργικῆς της ἐκτάσεως καὶ δὴ τοιαύτης κειμένης εἰς περιοχὰς ὅπου ἡ παραγωγὴ εἰς γεωργικὰ προϊόντα ὑπερέβαλε κατὰ τὸ 1)3 τὴν κατανάλωσιν [1]).

β) Περὶ τὰ 650.000 ἑκτάρια γεωργικῆς γῆς ἐθυσιάσθησαν ἀπὸ τοῦ 1933 μέχρι σήμερον διὰ στρατιωτικοὺς καὶ συγκοινωνιακοὺς σκοποὺς (αὐτοκινητόδρομοι κλπ.).

Εἰς τὴν οὕτω κατὰ 5 καὶ πλέον ἑκατομμύρια ἑκτάρια μειωθεῖσαν ἔκτασιν 1) ἔπρεπε νὰ ζήσουν 7 ἑκατ. ἀνθρώπων ἐπὶ πλέον (ἄνευ τῆς Αὐστρίας καὶ τῶν Σουδητικῶν ἐπαρχιῶν), καθ' ὃ ποσὸν ηὐξήθη ἐν τῷ μεταξὺ ὁ πληθυσμός, χωρὶς νὰ ὑπολογίζεται, 2) ἡ ἐπιστροφὴ ἑτέρων 7 ἑκατ. ἀνέργων εἰς τὴν οἰκονομίαν καὶ ἡ αὔξησις ἐκ τοῦ λόγου τούτου τῆς καταναλωτικῆς των εἰς τρόφιμα δυνάμεως ἀφοῦ καὶ ἡ ἐκ τῆς ἐργασίας των πρόσοδος ηὐξήθη (κατὰ 54 % ἤτοι ἀπὸ 26 δισεκατομμύρια μάρκων κατὰ τὸ 1932 εἰς 40 δισεκατ. μάρκα κατὰ τὸ 1937). 3) Δὲν πρέπει νὰ ἀγνοηθῇ καὶ ἡ μεταβολὴ τῆς συνθέσεως τοῦ πληθυσμοῦ ἀπὸ ἀπόψεως ἡλικίας, διότι, ἐνῶ τὸ ἔτος 1913 ἦσαν ἡλικίας ἄνω

---

[1]) Wilhelm Staudinger. Nationalsozialistische Agrarpolitik Berlin 1938.

τῶν 15 ἐτῶν τὰ 66 % τοῦ πληθυσμοῦ. τὸ ποσοστὸν αὐτὸ κατὰ τὸ 1937 ἀνῆλθεν εἰς 75 %. Τοῦτο ὅμως διὰ τὸν ἐπισιτιστικὸν ἰσοζύγιον βαρύνει σημαντικῶς, διότι ἐκ τῆς αἰτίας ταύτης θὰ ἔπρεπε νὰ διατραφῶσι εἰς μίαν κατὰ 4,69 ἑκατ. ἑκτάρια ἠλαττωμένην γεωργικὴν ἔκτασιν 8.4 ἑκατομμύρια ἐπὶ πλέον «πλήρεις καταναλωταί».

Ἀλλὰ ὡς νὰ μὴ ἤρκει τοῦτο ἐσημειώθη καὶ ἔλλειψις ἐργατικῶν χειρῶν εἰς τὴν γεωργίαν, ὀφειλομένη καὶ εἰς τὴν κατὰ τὸ διάστημα τῶν τελευταίων δεκαετηρίδων σημειωθεῖσαν σχετικὴν (οὐχὶ ἀπόλυτον) μείωσιν τῶν γεννήσεων. Χαρακτηριστικὸν τούτου εἶναι τὸ ὅτι ἐπὶ 1 ἑκατομμυρίου ἐλευθέρων θέσεων γεωργικῶν ἐργατῶν κατὰ τὸ γεωργικὸν ἔτος 1936)37 μόνον ἑξακοσίων χιλιάδων κατέστη δυνατὴ ἡ συμπλήρωσις. Τὴν ἔλλειψιν δὲ ἐργατικῶν χειρῶν ἐν μέρει μόνον ἠδυνήθη νὰ καλύψῃ ἡ διὰ τοῦ νόμου περὶ ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας (26)5)35) εἰσαχθεῖσα ὑποχρέωσις δωρεὰν παροχῆς τῆς ἐργασίας τῶν νέων καὶ δὴ ἐπὶ ἑξάμηνον πρὸ τῆς ἐκπληρώσεως τῆς στρατιωτικῆς των ὑποχρεώσεως. Ἡ στρατιὰ αὕτη τῶν νέων, ἀλλὰ καὶ σπουδασταί, στρατιῶται κλπ. ἐχρησιμοποιήθησαν ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς παραγωγικῆς μάχης, κυρίως ὅμως ἐκεῖ ὅπου δὲν ἦτο ἐφικτὴ ἢ σκόπιμος ἡ χρησιμοποίησις τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας, ὅπως π.χ. διὰ τὴν ἀξιοποίησιν ἀγόνων ἢ ὑγρῶν ἐδαφῶν, ἐκτέλεσιν ἐγγειοβελτιωτικῶν ἔργων, ἀναδάσωσιν, μετατροπὴν δάσους εἰς γεωργικὴν γῆν, κατασκευὴν δασικῶν ὁδῶν, ἢ ἔργων πρὸς ἀποτροπὴν τῶν πλημμυρῶν, ἐξαιρετικῶς δὲ καὶ διὰ τὴν παροχὴν ἀρωγῆς εἰς γεωργοὺς πληγέντας ἐκ θεομηνιῶν (κατὰ τὸ ἔτος ἀπὸ 1)4)34—1)4)35 ἐχρησιμοποιήθησαν πρὸς τὸν τελευταῖον τοῦτον σκοπὸν 131.000 νέοι).

Ἡ διάθεσις τῶν στελεχῶν αὐτῶν τῆς στρατιᾶς ἐργασίας ἐγίνετο ἀναλόγως τῶν ἑκάστοτε ἀναγκῶν τῆς παραγωγικῆς μάχης, ἀνάλογοι δὲ πιστώσεις ἐχορηγήθησαν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον εἰς τὸν ἀνώτατον Ἀρχηγὸν τῆς παραγωγικῆς μάχης τὸν Ὑπουργὸν τοῦ Ἐπισιτισμοῦ Darré.

Πόσον δὲ τιμητικὴ ἐθεωρήθη ἡ ἐκπλήρωσις τῆς ὑποχρεωτικῆς αὐτῆς θητείας ἐργασίας δεικνύει τὸ ἐκ μέρους τοῦ σημερινοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Ἐργασίας τοῦ Ράϊχ Hierl λεχθὲν «Τοιαύτη ἐργασία πρὸς δημιουργίαν νέου γερμανικοῦ ἐδάφους ἢ βελτίωσιν τοῦ ἤδη ὑφισταμένου εἶναι προνόμιον τοῦ Γερμανοῦ ἀνδρός.

Κατάδικοι δὲν εἶναι ἀνεκτὸν νὰ χρησιμοποιοῦνται πρὸς τοῦτο».

Ἐκ παραλλήλου ὅμως ἐλαμβάνετο πρόνοια βελτιώσεως τῶν ὅρων διαβιώσεως καὶ ἐργασίας ἐν τῇ ὑπαίθρῳ πρὸς καταπολέμησιν τῆς ἀστυφιλίας καὶ εἰδικώτερον διὰ τὴν οἰκονομικὴν καὶ ἐπαγγελματικὴν ἐξύψωσιν τῆς θέσεως τοῦ γεωργοῦ ἐργάτου. Οὕτω μεταξὺ ἄλλων ἐγένοντο χορηγήσεις δανείων γάμου, ἢ ἐγκαταστάσεως, ρύθμισις τῶν συλλογικῶν μισθοδοτικῶν κλπ. συμβάσεων, προαγωγὴ τοῦ οἰκοδομικοῦ ἔργου κατοικιῶν ἐργατῶν γῆς, προνομιακὴ χορήγησις εἰς αὐτοὺς κτημάτων συνιστωμένων διὰ τοῦ ἐποικισμοῦ, ἐπέκτασις τοῦ θεσμοῦ ἀσφαλείας κατ' ἀτυχημάτων ἢ τῆς νεανικῆς προνοίας κλπ. κλπ., ἐκτὸς ἄλλων πολλῶν μέτρων ἐνισχύσεως τῶν ἐργατῶν γῆς, τὰ ὁποῖα εὑρίσκονται εἰσέτι εἰς τὸ στάδιον τῆς μελέτης ἢ τῆς πρώτης ἐφαρμογῆς.

Ἵνα ἔχωμεν πλήρη τὴν εἰκόνα τῶν τεραστίων πράγματι προσπαθειῶν τοῦ Γερμανοῦ ἀγρότου πρὸς ἀπόκτησιν τῆς αὐταρκείας δέον ἀπαραιτήτως νὰ ἐξαρθῇ ἡ μεγάλη αὔξησις καταναλώσεως λιπασμάτων, εἰς χώραν ὅπου ἡ χρῆσις τούτων ἦτο γενικῶς διαδεδομένη καὶ ὅπου, ἀντιθέτως, εἶχε δημιουργηθῆ ἄλλοτε ζήτημα περιορισμοῦ ἢ πλέον λελογισμένης χρήσεως τοιούτων. Ἐν τῇ προσπαθείᾳ ἀποδοτικωτέρας ἐκμεταλλεύσεως τοῦ ἐδάφους ηὐξήθη ἡ κατανάλωσις λιπασμάτων κατὰ τὸ ἔτος 1937)38 ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ γεωργικὸν ἔτος 1932)33 καὶ δὴ ἀζώτου κατὰ 80 %, (635.000 τόννοι ἔναντι 353.000), καλίου κατὰ 88 %, (1.200.000 τόννοι ἔναντι 616.000), φωσφορικοῦ ὀξέος κατὰ 76 % (700.000 τόννοι ἔναντι 399.000) καὶ ἀσβέστου κατὰ 136 % (2.535.000 τόννοι ἔναντι 1.074.000). Χαρακτηριστικὸν μάλιστα ἦτο ὅτι ἡ κατανάλωσις π.χ. ἀζώτου ὑπερέβη καὶ αὐτὰς ἀκόμη τὰς προσδοκίας τῆς βιομηχανίας ἀζώτου ἡ ὁποία ὑπελόγιζεν αὔξησιν κατὰ 2 % ἐτησίως, ἤτοι κατὰ τὴν πενταετίαν 10 %, ἀντὶ τῶν 80 %. Εἰς τὴν αὔξησιν τῆς καταναλώσεως τῶν λιπασμάτων συνέβαλεν ἀσφαλῶς καὶ ἡ μείωσις τῶν τιμῶν ἣν ἐπέβαλεν ὁ ὑπεύθυνος ἀρχηγὸς τοῦ τετραετοῦς οἰκονομικοῦ προγράμματος Göring, τοῦ ὁποίου ἡ πραγματοποίησις ἐμμέσως ἀφεώρα καὶ ἐνίσχυε καὶ τὴν γεωργικὴν παραγωγικὴν μάχην.

Ἔτι μεγαλυτέραν αὔξησιν (κατὰ 300 % ἀπὸ τοῦ 1932/1933) ἐνεφάνισε τέλος ἡ χρῆσις γεωργικῶν μηχανῶν καὶ ἐργαλείων, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ κάτωθι πίνακος δεικνύοντος τὰ ποσὰ

εἰς ἑκατ. μάρκα, ἅτινα διετέθησαν ὑπὸ τοῦ γεωργικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Γερμανίας διὰ τὸν μηχανικὸν καὶ οἰκοδομικὸν ἐξοπλισμὸν τῶν κτημάτων των ἵνα ἀνταποκριθοῦν ταῦτα καλλίτερον εἰς τὸ κήρυγμα τῆς παραγωγικῆς μάχης.

ΠΙΝΑΞ

Ἔτος	Μηχαναὶ ἐργαλεῖα	Κατασκευὴ οἰκιῶν καὶ γεωργικῶν οἰκοδομῶν	Συντήρησις οἰκοδομῶν
1932/33	136	160	203
33/34	210	186	217
34/35	256	204	128
35/36	356	206	225
36/37	412	239	242
37/38	463	262	255

Ἀποτελέσματα τῆς παραγωγικῆς μάχης.

Παρὰ τὰς δυσκολίας τὰς ὁποίας εἶχε νὰ ἀντιμετωπίσῃ ἡ διεξαγωγὴ τῆς παραγωγικῆς μάχης, παρὰ τὴν οἰκονομικὴν καὶ ψυχικὴν ἀδυναμίαν εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκετο ὁ Γερμανὸς γεωργὸς κατὰ τὴν ἔναρξίν της, δύναται ἀδιστάκτως νὰ λεχθῇ σήμερον ὅτι ἡ μάχη αὐτὴ καλῶς ἐδόθη καὶ ὅτι ὑπῆρξε πράγματι νικηφόρος.

Ἡ ἐπιτυχία ὀφείλεται βεβαίως καὶ εἰς τὴν μονόπλευρον, ἔστω, εὔνοιαν τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς ἐκδηλωθεῖσαν διὰ τῆς εὐμενοῦς διὰ τὸν γεωργὸν διαμορφώσεως τῶν τιμῶν τῶν προϊόντων του, περισσότερον ὅμως εἰς τὸ σταθερὸν τῶν κατευθύνσεων τῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς τῆς κυβερνήσεως, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀφυπνισθεῖσαν δύναμιν τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ, εἰς τὴν ἱκανότητα, τὴν ἐργατικότητα καὶ τὴν πειθαρχίαν του, ὅπως τέλος καὶ εἰς τὴν πλήρη ἐπίγνωσιν τῶν ὑποχρεώσεών του ἀπέναντι τῆς ὁλότητος καὶ εἰς τὴν προθυμίαν του ὅπως ἀναλάβῃ θυσίας διὰ τὸ κοινὸν ἀγαθόν.

Ἡ ἐπιτυχία γίνεται ἐμφανὴς ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῶν ἀριθμῶν

τῆς γεωργικῆς στατιστικῆς. Οὕτω διὰ τὰ σιτηρὰ παρουσιάζεται κατὰ τὸ ἔτος 1938 αὔξησις τῆς παραγωγῆς εἰς 25,5 ἑκατομ. τόννους (εἶναι ἡ μεγαλειτέρα ἀπὸ τοῦ παγκοσμίου πολέμου ἐσοδεία), ἐνῷ διὰ τὴν πενταετίαν 1928/32 ἐπὶ καλλιεργουμένης διὰ σιτηρῶν ἐκτάσεως 11,9 ἑκατομ. ἑκταρίων τὸ σύνολον τῆς παραγωγῆς ἀνῆλθεν εἰς 21,9 ἑκατ. τόννους. Ἤτοι τὸ ἔτος 1938 (μὲ μειωμένην κατὰ 600.000 ἑκτάρια ἔκτασιν) ἐπετεύχθη ἐσοδεία κατὰ 3,6 ἑκατ. τόννους μεγαλειτέρα. Ἔτι μεγαλειτέρα ὑπῆρξεν ἡ αὔξησις τῆς παραγωγῆς εἰς σκαλιστικὰ φυτὰ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ κάτωθι πίνακος ἀναγράφοντος τὰ ποσὰ εἰς ἑκατομ. τόννους.

Ἔτος	Γεώμηλα	Ζαχαρότευτλα	Τεῦτλα κτηνοτροφικὰ
1928—32	41,2	11,2	28,3
1933	41,4	8,6	30,7
1934	44,2	10,4	33,8
1935	41,0	10,6	34,7
1936	46,3	12,1	37,8
1937	55,3	15,7	40,5

(Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ ἐσοδεία 1938 ὑπῆρξεν ἔτι μεγαλειτέρα διὰ τὰ προϊόντα ταῦτα). Μεγάλη αὔξησις παρετηρήθη ἐπίσης καὶ εἰς τὴν παραγωγὴν ξηροῦ χόρτου καὶ δὴ ἀπὸ 26,4 ἑκατομμύρια τόννων κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς παραγωγικῆς μάχης τὸ 1934 εἰς 37,5 ἑκατομ. τόννους τὸ 1937 (1).

(1) Ἡ ἀντιπαραβολὴ τῶν ἀποτελεσμάτων ἐκ τῆς διεξαγωγῆς τῆς παραγωγικῆς μάχης πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ τετραετοῦς οἰκονομικοῦ προγράμματος εἰς τοὺς ἄλλους οἰκονομικοὺς κλάδους καὶ δὴ εἰς τὴν βιομηχανίαν ἐμφανίζει τὴν ἐπιτελεσθεῖσαν ἐπὶ τοῦ γεωργικοῦ πεδίου πρόοδον κάπως μειωμένην. Οὕτω π.χ. ἡ παραγωγὴ γαιάνθρακος ηὐξήθη ἀπὸ 104.7 ἑκατ. τόννους τὸ ἔτος 1932 εἰς 184,5 τὸ 1937, τοῦ χάλυβος ἀπὸ 9,66 ἑκατ. τόννους τὸ 1933 εἰς 19,20 ἑκ. τόν. τὸ 1937, ἀνάλογος δὲ ὑπῆρξεν ἡ αὔξησις τῆς παραγωγῆς βενζίνης, ἀλουμινίου κλπ.

Χαρακτηριστικὸν τοῦ πραγματικοῦ οἰκονομικοῦ ὀργασμοῦ τῆς Χώ-

Αἱ αὐξηθεῖσαι αὐται ἐσοδεῖαι εἶχον ὡς ἀποτέλεσμα καὶ τὴν αὔξησιν τῆς κτηνοτροφικῆς παραγωγῆς, παρὰ τὴν οὐσιωδῶς μειωθεῖσαν εἰσαγωγὴν εἰς κτηνοτροφικὰς τροφάς. Οὕτω ἡ παραγωγὴ χοιρείου κρέατος ηὐξήθη ἀπὸ 2.023.000 τόννους τὸ 1928—1932 εἰς 2.263.000 τόννους τὸ 1937 (αὔξησις κατὰ 12 %), τοῦ δὲ βοείου κρέατος ἀπὸ 855.000 εἰς 931.000 τόννους, ἤτοι κατὰ 10 %. Ἔτι μεγαλειτέρα ὑπῆρξεν ἡ αὔξησις τῆς γαλακτοπαραγωγῆς εἰς 26,2 δισεκατομ. λίτρας, ἤτοι κατὰ 4,2 ὁλόκληρα δισεκατομμύρια λίτρας, ἀντιστοίχως δὲ καὶ τῆς βουτυροπαραγωγῆς ἀπὸ 420.000 τόννους τὸ 1932 εἰς 521.000 τόννους τὸ 1937.

* * *

Τὸ κίνητρον τῆς αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς ἦτο ἀσφαλῶς ἡ κατὰ τὸ 1933—34 γενομένη αὔξησις τῶν τιμῶν τῶν γεωργικῶν προϊόντων, ἡ προσαρμογὴ αὐτῶν πρὸς τὸ γενικὸν ἐπίπεδον τιμῶν, ἵνα μὴ ἐξακολουθῇ ὑφισταμένη ἡ τεραστία δυσαναλογία τῶν τιμῶν εἰς βάρος τῆς γεωργίας, ἡ ὁποία ἦτο ἱκανὴ νὰ ἐξου-

---

ρας, ὀφειλομένου βεβαίως καὶ εἰς τοὺς τεραστίους ἐξοπλισμούς, εἶναι ἡ αὔξησις τῶν ποσῶν τῶν διὰ τῆς ἐσωτερικῆς καὶ δὴ τῆς ποταμίου ναυτιλίας μεταφερθέντων ἐμπορευμάτων ἀπὸ 73,5 ἑκατ. τόννους τὸ 1932 εἰς 130 ἑκ. τόννους τὸ 1937, ὡς καὶ τῶν διὰ τῶν κρατικῶν σιδηροδρόμων μεταφερθέντων ἐμπορευμάτων, ἀφοῦ ἡ κίνησις τούτων τὸ 1937 ὑπῆρξε κατὰ 47 % ἀνωτέρα τῆς τοῦ 1932, αἱ δὲ εἰσπράξεις τῶν σιδηροδρόμων ἀπὸ 2.234 ἑκατ. μάρκα τὸ 1932 ἀνῆλθον εἰς 4.480 ἑκ. μάρκα τὸ 1937. (Λόγος τοῦ Hitler πρὸ τοῦ Reichstag τὴν 20-2-38).

Ἐὰν τὰ ἀποτελέσματα τῆς παραγωγικῆς ἐν τῇ γεωργίᾳ μάχης φαίνονται κάπως ἰσχνὰ τοῦτο δέον νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὰς τεραστίας δυσκολίας τὰς ὁποίας παρουσιάζει ἡ διεξαγωγὴ τοῦ ἀγῶνος ἀπὸ τὰ ἑκατομμύρια τῶν ὑπὸ τὰς πλέον διαφόρους συνθήκας λειτουργουσῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων (ὁ συνολικὸς ἀριθμὸς τούτων ἐν Γερμανίᾳ ἀνήρχετο τὴν 16-6-33 εἰς 3.046.869 μὲ 41.395.582 ἑκτάρια γεωργικῆς ἢ δασικῆς ἐκτάσεως, ἐκ τούτων δὲ πάλιν 1.069.726, ἤτοι τὰ 35,1 % τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων μὲ 10,629,687 ἑκτάρια ἔκτασιν, ἤτοι μὲ τὰ 25,7 % τῆς συνολικῆς ἐκτάσεως, εἶχον μέγεθος 5—20 ἑκτάρια) ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν δυνατότητα μεγαλειτέρας καὶ ταχυτέρας αὐξήσεως τῆς ἐν κλειστῷ χώρῳ βιομηχανικῆς παραγωγῆς μὲ τὸν ἀρτιώτερον τεχνικὸν ἐξοπλισμὸν τῶν ἐργοστασίων, τὴν καλλιτέραν ἐν γένει ὀργάνωσιν καὶ ἐπίβλεψιν αὐτῶν καὶ μὲ προσωπικὸν σχετικῶς πλέον μορφωμένον καὶ ὡς ἐκ τούτου καὶ πλέον ἐπιδεκτικὸν διὰ μίαν ἐντατικωτέραν ἐργασίαν καὶ πρόοδον.

δετερώσῃ οἱανδήποτε προσπάθειαν ἀνορθώσεώς της. Ἡ γενομένη ὅμως προσαρμογὴ τῶν τιμῶν δὲν ἐξήρχετο τοῦ πλαισίου τῆς καταναλωτικῆς δυνάμεως τοῦ πληθυσμοῦ, ἵνα μὴ ὁ καθημερινὸς ἄρτος τοῦ καταναλωτοῦ, ὅπως καὶ τὰ ἄλλα ἀπαραίτητα διὰ τὴν διατροφήν του προϊόντα, καταστῶσι δι' αὐτὸν δυσπρόσιτα ἢ αἱ τιμαί των δυσανάλογοι πρὸς τὴν ἀγοραστικήν του δύναμιν. Ἵνα μὴ δὲ κατὰ τὰς διακυμάνσεις τῶν τιμῶν (ὡς ὑφίσταντο τοιαῦται παλαιότερον ρυθμίζουσαι τὴν προσφορὰν καὶ ἐξισορροποῦσαι διὰ τοῦ μηχανισμοῦ των τὴν τροφοδότησιν τοῦ πληθυσμοῦ μὲ τὰ εἴδη διατροφῆς) ἀποκλείωνται ἐν περιπτώσει αὐξήσεως τῶν τιμῶν οἱ οἰκονομικῶς ἀσθενεῖς καταναλωταί, ἐπεδιώχθη καὶ ἐπετεύχθη ἡ σταθερότης τοῦ ἐπιπέδου τῶν τιμῶν τῶν εἰδῶν διατροφῆς. Ἡ σταθερότης ὅμως αὐτὴ εἰς τὴν περίπτωσιν αὐξήσεως τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως τῶν μαζῶν (ὅπερ καὶ συνέβη) ἔπρεπε φυσικῷ τῷ λόγῳ νὰ προκαλέσῃ ηὐξημένην ζήτησιν προϊόντων, ἡ ὁποία ὁπωσδήποτε θὰ ἔπρεπε καὶ νὰ ἱκανοποιηθῇ. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐλειτούργησε, καὶ δὴ ἐπιτυχῶς, ὁ θεσμὸς τῆς ὑπὸ μιᾶς κεντρικῆς ὑπηρεσίας, τῆς Σωματειακῆς Ὀργανώσεως, ἐναρμονίσεως τῆς παραγωγῆς πρὸς τὰς ὑπαρχούσας ἀνάγκας καὶ γενικώτερον τοῦ προσανατολισμοῦ τῆς ὅλης οἰκονομίας πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ καταναλωτοῦ (Bedarfsdeckungswirtschaft) καὶ οὐχὶ πρὸς αὐτὸ τοῦτο τὸ προϊόν.

Τοῦτο δὲ ἦτο πάλιν ἀναγκαῖον, διότι παντὶ τρόπῳ ἔπρεπε νὰ περιορισθοῦν αἱ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσαγωγαί, αἱ ὁποῖαι ἄλλως θὰ ἦσαν ἀπαραίτητοι διὰ τὴν ἐξισορρόπησιν τῶν φυσικῶν, οὕτως εἰπεῖν, διακυμάνσεων τῆς παραγωγῆς. Διὰ τοῦτο ἐδημιουργήθη ὁ μηχανισμὸς τῆς ρυθμίσεως τῆς ἀγορᾶς μὲ τὸν σκοπὸν τοῦ «οἰακισμοῦ» τῶν ἐσοδειῶν, ὥστε νὰ ἐπιτευχθῇ πράγματι ἡ ἑνιαία καὶ ρυθμικὴ τροφοδότησις ὁλοκλήρου τοῦ πληθυσμοῦ (ἔστω καὶ ἂν δι' ὡρισμένα εἴδη ἐξακολουθῇ νὰ ὑφίσταται μικρὰ σπάνις) καὶ ἡ ἐξισορρόπισις τῶν ἐποχιακῶς ἢ τοπικῶς δημιουργουμένων ἐλλείψεων, ἀλλὰ καὶ ἡ πλέον συμφέρουσα ἐκμετάλλευσις καὶ ἀξιοποίησις τῶν ἐκ τῆς γεωργίας πρώτων ὑλῶν.

Καὶ ἡ ἀποθεματικὴ τέλος πολιτικὴ ὑπῆρξεν ἐπιτυχής, διότι κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ ἐπισιτιστικοῦ ἔτους (31-7-1937) ὑπῆρχον ἀποθέματα 1,6 ἑκατομ. τόννων σιτηρῶν καταλλήλων διὰ τὴν ἀρτοποιΐαν, ἀνελθόντα τὴν 31-7-1938 εἰς 3,2 ἑκατομ. τόννων, ὥστε βοηθούσης καὶ τῆς μεγάλης ἐσοδείας τοῦ 1938 ἡ σιτάρ-

κεια εἶχεν ἐξασφαλισθῆ δι' ὁλόκληρον διετίαν. Ὁμοίως διὰ μίαν διετίαν ὑπελογίζετο τότε ὅτι θὰ ἐπήρκει ἡ ζαχαροπαραγωγή, ὁμοῦ μετὰ τοῦ κατὰ τὴν 1-7-38 ὑπάρχοντος ἀποθέματος ἐκ τόννων 1.068.000. Τέλος τὰ ἀποθέματα εἰς φυτικὰ λίπη, ἔλαια, φαλαινέλαια ὑπελογίζοντο κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν εἰς 418.000 τόννους, τὰ εἰς κατεψυγμένα κρέατα καὶ εἰς κονσέρβας βοείου κρέατος τοιαῦτα ηὐξήθησαν ἀπὸ 5.000 εἰς 62.000 τόννους καὶ τῶν ζωικῶν λιπῶν εἰς 44.000 τόννους.

Διὰ τῆς παραγωγικῆς μάχης, ἡ ὁποία σημειωτέον δὲν ἐπεραιώθη εἰσέτι, ὑπελογίσθη ὅτι ἤδη ἀπὸ τοῦ 1937 εἶχεν ἐπιτευχθῆ ἡ κατὰ τὰ 100 % αὐτάρκεια τῆς Γερμανίας εἰς σῖτον, γεώμηλα, γάλα, ζάχαριν, κατὰ 95 % εἰς κρέας, κατὰ 85 % εἰς βούτυρον, τυρόν, ὀπώρας, μέλι καὶ αὐγά, ἐνῷ διὰ τὰ ὑπόλοιπα ὁ βαθμὸς τῆς αὐταρκείας διαρκῶς βελτιοῦται, ἐκτὸς ἐὰν πρόκειται περὶ εἰδῶν διατροφῆς ἅτινα διὰ λόγους κλιματολογικοὺς δὲν δύνανται νὰ παραχθῶσιν ἐν τῇ χώρᾳ, ἡ δὲ ἀντικατάστασίς των δὲν εἶναι δυνατὴ δι' ἄλλων τοιούτων παραγομένων ἐν τῷ ἐσωτερικῷ. Οὕτω ἡ ἀξία τῆς ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσαγωγῆς εἰδῶν διατροφῆς εἰς ἑκατομμύρια μάρκα ἔχει ὡς ἑξῆς :

1) Σιτηρὰ καὶ προϊόντα ἐξ αὐτῶν..........	404,2
2) Λίπη..................................	286,8
3) Ὀπῶραι καὶ καρποὶ νοτίων χωρῶν......	218,9
4) Καφφές, τέϊον, κακάο..................	208,9
5) Γάλα καὶ προϊόντα ἐξ αὐτοῦ	156,7
6) Αὐγά..................................	93,9
7) Κρέας καὶ προϊόντα κρέατος............	79,8
8) Λαχανικὰ καὶ ὄσπρια	42,0
9) Πρώϊμα γεώμηλα........................	10,6
	1.501,8

Οἱ ἀριθμοὶ αὐτοί, βελτιωθέντες μάλιστα ἐν τῷ μεταξύ, ἀποδεικνύουν ὅτι περίπου ἐπετεύχθη ἡ αὐτάρκεια εἰς τὰ βασικὰ διὰ τὴν διατροφὴν τοῦ πληθυσμοῦ εἴδη καὶ μόνον διὰ τὸ ποσὸν τῶν 1.501,8 ἑκατομ. μάρκων εἰσάγονται εἴδη διατροφῆς καὶ δὴ τοιαῦτα μὴ παραγόμενα διὰ λόγους φυσικοὺς εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἢ διὰ τὰ ὁποῖα γίνεται ἀντίστοιχος ἐξαγωγὴ γεωργικῶν προϊόντων εἰς τὸ ἐξωτερικόν, (ὅπως π.χ. διὰ τὰ σιτηρά, ἀφοῦ ἡ Γερμανία ἔναντι εἰσαγομένου σίτου ἐξάγει σίκαλιν, ἢ διὰ τὰ πρώϊμα

γεώμηλα ἀντὶ τῶν ὁποίων ἐξάγονται ἀργότερον τοιαῦτα) ἤ τέλος εἴδη ἀναγκαστικῶς εἰσαγόμενα ἵνα ἀντ' αὐτῶν ἐξαχθοῦν ἀνάλογοι ποσότητες βιομηχανικῶν προϊόντων ἐπ' ἀνταλλαγῇ.

Ἡ διὰ τῆς παραγωγικῆς μάχης κατὰ μεγάλον ποσοστὸν ἐπιτευχθεῖσα ἐξ ἰδίων τροφοδότησις εἰς γεωργικὰ εἴδη συνεπάγεται ἐξοικονόμησιν συναλλάγματος 3 περίπου δισεκατομμυρίων μάρκων, ἀφοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1928 ἔφθασεν ἡ ἀξία τῆς εἰσαγωγῆς εἰδῶν διατροφῆς εἰς 4,4 δισεκατ. (ἡ ἀξία κατὰ τὸ 1911 καὶ 1912 ἀνήρχετο εἰς 3 δισεκατ. μάρκα). Διὰ τῆς ἐξοικονομήσεως γεωργικοῦ συναλλάγματος ηὐξήθη ἡ δυνατότης εἰσαγωγῆς πρώτων ὑλῶν διὰ μίαν καλυτέραν ἀπασχόλησιν τῶν ἐργατῶν ἐν τῇ βιομηχανίᾳ, ἐνῷ συγχρόνως διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς καὶ τῆς διαθέσεώς της εἰς καλυτέρας τιμὰς ηὐξήθη ἡ ἀγοραστικὴ δύναμις τοῦ γεωργικοῦ πληθυσμοῦ διὰ βιομηχανικὰ προϊόντα, ὅπερ σημαίνει νέαν ὤθησιν τῆς βιομηχανίας καὶ ἀπασχόλησιν ἀνέργων ἐργατῶν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ γεωργία γίνεται ἡ καρδία ἡ ὁποία τροφοδοτεῖ δι' αἵματος καὶ ἀναζωογονεῖ τὸν ὅλον ὀργανισμὸν τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας.

Συμπερασματικῶς ἄρα δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι ὁ ἀντικειμενικὸς σκοπὸς τῆς παραγωγικῆς μάχης, ἡ αὐτάρκεια καὶ δι' αὐτῆς ἡ ἐξοικονομησις συναλλάγματος διὰ τὴν εἰσαγωγὴν πρώτων ὑλῶν τῆς βιομηχανίας, ἡ μείωσις τῆς ἀνεργίας καὶ δι' αὐτῆς ἡ κοινωνικὴ εἰρήνη, τέλος δὲ καὶ ἡ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ πολιτικὴ ἀνεξαρτησία ἐπραγματοποιήθη. Τὸ τελευταῖον τοῦτο μάλιστα εἰς βαθμὸν τοιοῦτον, ὥστε οὐχὶ ἀδικαιολογήτως ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Ράϊχ ἠδυνήθη νὰ διακηρύξῃ εἰς τὸ Συνέδριον τοῦ κόμματος ἐν Νυρεμβέργῃ τοῦ 1938 ὅτι ὁ παράγων τοῦ ἐπισιτισμοῦ ἐν περιπτώσει ρήξεως δὲν θὰ πρέπῃ νὰ θεωρῆται ἐκ μέρους τῶν ἀντιπάλων ὡς ἀποτελεσματικὸν ὅπλον ἐξασκήσεως πολιτικῆς πιέσεως κατὰ τῆς Γερμανίας.

IV

ΚΡΙΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΥ

Ἐπανειλημμένως κατὰ τὴν διερεύνησιν τῶν βάσεων καὶ κατευθύνσεων τῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ καθὼς καὶ κατὰ τὴν ἐξέτασιν τοῦ τρόπου συνθέσεως τῆς Σωματειακῆς Ὀργανώσεως τοῦ Ἐπισιτισμοῦ τῆς Γερμανίας (Reichsnährstand) καὶ τοῦ μέχρι σήμερον ἐπιτελεσθέντος ἔργου της μᾶς ἐδόθη εὐκαιρία νὰ ἐξάρωμεν τὸ ἑνιαῖον καὶ ὀργανικὸν τῶν χαραχθεισῶν γραμμῶν καὶ κατευθύνσεων πρὸς ἀνόρθωσιν τῆς γεωργίας καὶ ἐν γένει τοῦ ἀγροτισμοῦ, ὅπως καὶ τὴν ὁρμὴν ἀλλὰ καὶ μεθοδικότητα καὶ ἐπιμονὴν μεθ' ἧς ἐπετεύχθη ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἀγροτικοῦ προγράμματος τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ καὶ τῆς σημερινῆς κυβερνήσεως. Τοῦτο ὅμως χωρὶς νὰ παραλείψωμεν, ἔστω καὶ παρεμπιπτόντως, νὰ σχολιάσωμεν ὡρισμένας τῶν ληφθέντων μέτρων ἀτελείας καὶ νὰ τονίσωμεν καί τινα μειονεκτήματα αὐτῶν, ἐπιφυλαχθέντες πάντως νὰ ἐπιφέρωμεν νῦν τὰς κρίσεις μας ἐν τῷ συνόλῳ καὶ δὴ μετὰ τὴν ὁλοκλήρωσιν τῆς μελέτης μας ταύτης.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὁ ἐθνικοσοσιαλισμὸς ἐνσυνειδήτως ἀποφεύγει νὰ ἀκολουθήσῃ ὡρισμένην οἰκονομικὴν θεωρίαν καὶ συστηματικῶς ἀρνεῖται νὰ προσαρμοσθῇ πρὸς τὰς γνωστὰς θεωρίας καὶ συστήματα καὶ τοῦτο διὰ νὰ εἶναι ἐλεύθερος, ὡς λέγει, καὶ ἀδέσμευτος ἀπὸ δόγματα καὶ «προκαταλήψεις» ἵνα ἀκούῃ καλλίτερον τὴν φωνὴν τῆς ὑγιοῦς, κοινῆς λογικῆς, ἡ ὁποία καὶ μόνη δέον νὰ εἶναι ὁδηγὸς κατὰ τὴν ἐνάσκησιν τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς.

Ἄλλωστε ἡ οἰκονομία δὲν προώρισται νὰ παίξῃ ρόλον πρωταρχικὸν ἢ αὐτοτελῆ ἐν τῷ ἐθνικοσοσιαλιστικῷ κράτει, ἀφοῦ αὕτη ἔχει κληθῆ νὰ ὑπηρετήσῃ τὸ ἄτομον καὶ τὸ κράτος, οὐχὶ δὲ καὶ ἀντιστρόφως.

«Τὸ κράτος ὅμως δὲν ἔχει τίποτε τὸ κοινὸν μὲ μίαν ὡρισμέ-

νην οἰκονομικὴν θεωρίαν ἢ ἐξέλιξιν. Δὲν εἶναι μία ἕνωσις οἰκονομικῶς συμβαλλομένων ἐντὸς ἑνὸς σαφῶς καθωρισμένου ζωτικοῦ χώρου πρὸς ἐκπλήρωσιν οἰκονομικῶν σκοπῶν, ἀλλὰ ἡ ὀργάνωσις μιᾶς κοινότητος φυσικῶς καὶ ψυχικῶς ὁμοίων ὄντων διὰ τὴν καλυτέραν δυνατότητα τῆς διατηρήσεως τοῦ εἴδους, ὡς καὶ τῆς ἐπιτεύξεως τοῦ παρὰ τῆς Θείας Προνοίας διαγραφέντος σκοποῦ τῆς ὑπάρξεώς των. Τοῦτο καὶ οὐδὲν ἕτερον εἶναι ὁ σκοπὸς καὶ ἡ ἔννοια τοῦ κράτους. Ὥστε ἡ οἰκονομία εἶναι ἐν αὐτῷ ἓν μόνον τῶν βοηθητικῶν μέσων ἀπαραιτήτων διὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ»([1]).

Οὕτω ὑπεβιβάσθη ὁ ρόλος τῆς οἰκονομίας ἐντὸς τοῦ φυλετικοῦ κράτους ταχθείσης νὰ ὑπηρετῇ αὕτη τὸ κράτος καὶ τὸ ἄτομον· ἐτονίσθη ἀντιθέτως ὁ φυλετικὸς προορισμὸς τοῦ κράτους καὶ ἐπεβλήθη ἡ ὑποχρέωσις τοῦ ἀτόμου ὅπως καὶ τοῦτο ταχθῇ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ κράτους καὶ τῶν φυλετικῶν αὐτοῦ σκοπῶν.

Παρὰ τὴν θέσιν αὐτὴν τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ ἀπέναντι τῆς οἰκονομίας δὲν ἕπεται ὅτι ἠγνόησε οὗτος τὴν κολοσσιαίαν σημασίαν αὐτῆς, ἔστω καὶ ὡς ἐπικουρικοῦ μέσου ἐπιτεύξεως τῶν σκοπῶν τού κράτους καὶ δι' αὐτοῦ καὶ τῶν τοῦ ἀτόμου, οὐδὲ ἀντιπαρῆλθε τὰ διδάγματα τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης χωρὶς νὰ ἀρυσθῇ ἐξ αὐτῶν ὅ,τι ἦτο δι' αὐτὸν χρήσιμον. Παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἠθέλησεν οὗτος νὰ στηριχθῇ μόνον εἰς τὸν κοινὸν νοῦν καὶ νὰ ἀγνοήσῃ (φαινομενικῶς) τὰς παλαιὰς καθιερωμένας καὶ εἰς τὸ παρελθὸν ἰσχυρὰς ἀποδειχθείσας οἰκονομικὰς ἀληθείας, νομίζομεν πρῶτον μὲν ὅτι ὁ κοινὸς νοῦς, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ ἐθνικοσοσιαλισμὸς θέλει νὰ ἐμπιστευθῇ τὴν κρίσιν ἐπὶ τῆς ἐνασκουμένης οἰκονομικῆς πολιτικῆς, δὲν εἶναι ὁ νοῦς τοῦ κοινοῦ πρώτου τυχόντος τοῦ ἀγνοοῦντος τοὺς νόμους τοὺς διέποντας τὰ οἰκονομικὰ φαινόμενα, ἀλλὰ τοῦ κοινοῦ νοὸς τοῦ ἐμποτισμένου διὰ τῆς μελέτης καὶ ἐρεύνης τῆς οἰκονομικῆς ἱστορίας τοῦ παρελθόντος καὶ εἰς τὸν ὁποῖον ἐδόθη εὐκαιρία νὰ ἐξακριβώσῃ ἱστορικῶς τὰς συνεπείας καὶ τὰ ἐπακόλουθα τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διαφόρων μέτρων κατὰ τὴν ἐνάσκησιν τῆς ἑκάστοτε οἰκονομικῆς πολιτικῆς καὶ εἰδικώτερον ἐπὶ τοῦ ἀγροτικοῦ αὐτῆς τομέως. Ἀπ' ἐναντίας μάλιστα ὁ ἐθνικοσοσιαλισμὸς

([1]) Adolf Hitler «Mein Kampf» 5e Auflage München 1930 Σελὶς 164-165.

εἶχεν ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν βαθεῖαν μελέτην τῶν γεωργικῶν ζητημάτων κατὰ τὸ μακρὸν διάστημα τῶν ἀγώνων του πρὸς ἐπικράτησιν τοῦ ἀγροτισμοῦ πρὸ τῆς ἐλεύσεώς του εἰς τὴν ἀρχήν, ἄνευ τῆς ὁποίας ἡ ἀνάληψις τῆς ἀρχῆς καὶ ἡ ταχεῖα ρύθμισις θεμελιωδῶν προβλημάτων θὰ ἦτο πήδημα εἰς τὸ κενόν.

Κατόπιν δὲ φρονοῦμεν ὅτι τὸ οἰκονομικὸν σύστημα τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ ναὶ μὲν δὲν δύναται νὰ ὑπαχθῇ εἰς ἓν ὡρισμένον ἐκ τῶν μέχρι σήμερον γνωστῶν οἰκονομικῶν συστημάτων, πλὴν ὅμως κατὰ τὴν διερεύνησιν τῶν βασικῶν του ἀρχῶν καὶ κατευθύνσεων εὐκόλως ἀνακαλύπτει τις ὅτι, παρὰ τὴν νέαν αὐτοῦ ἐμφάνισιν, ἀποτελεῖ πάντως κρᾶμα διαφόρων γνωστῶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν οἰκονομικῶν θεωριῶν ἀληθειῶν. Οὕτω π. χ. τοῦ φυσιοκρατισμοῦ, ἀπὸ ἀπόψεως σημασίας ἡ ὁποία δίδεται εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ἐν γένει τὸν ἀγροτισμὸν ἐντὸς τοῦ συνόλου τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας, τοῦ νεομερκαντιλισμοῦ ἀπὸ ἀπόψεως ἐνισχύσεως τῆς ἐξαγωγῆς, οὐχὶ ὅμως πρὸς ἀπόκτησιν πλούτου εἰς χρυσὸν καὶ εὐγενῆ μέταλλα, ἀλλὰ διὰ τὴν δυνατότητα πληρεστέρας διατροφῆς τοῦ πληθυσμοῦ, ἀντιστρόφως δὲ περιορισμοῦ τῆς εἰσαγωγῆς, τοῦ σοσιαλισμοῦ ἀπὸ ἀπόψεως ἐπιβολῆς ρυθμοῦ εἰς τὴν παραγωγὴν πρὸς ἀποφυγὴν κρίσεων λόγῳ ὑπερπροσφορᾶς κ.λ.π., τοῦ φιλελευθερισμοῦ τέλος, ἐφ᾽ ὅσον κατ᾽ ἀρχὴν δὲν καταλύεται οὔτε τὸ ἐλεύθερον ἐμπόριον καὶ ὁ ἐλεύθερος συναγωνισμός, οὔτε ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία καὶ ἡ τάσις πρὸς ἀπόκτησιν κέρδους ἐκ μέρους τοῦ ἰδιώτου, ἔστω καὶ ἂν πάντα ταῦτα περιορίζονται καὶ ἐγκιβωτίζονται ἐντὸς τῆς κοίτης τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ καὶ τῆς ἰδέας τῆς ἐξυπηρετήσεως τῆς ὁλότητος.

* * *

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀγροτικὴν πολιτικὴν καὶ εἰδικώτερον τὸν νέον τρόπον συνθέσεως τῆς γεωργίας, διεπιστώσαμεν εἰς πολλὰ σημεῖα τὴν ἀνυπαρξίαν παραδόσεων καὶ τὴν ἔλλειψιν προηγουμένου ἢ ἄλλου παραλλήλου παραδείγματος καὶ ἐπίσης τὸ γεγονὸς ὅτι ἐκ τοῦ μηδενὸς ἐδημιουργήθη μία ὀργάνωσις περιλαμβάνουσα ὅλας τὰς σχετικὰς μὲ τὴν γεωργικὴν παραγωγὴν καὶ τὰ γεωργικὰ προϊόντα τάξεις, κληθεῖσα μάλιστα αὕτη, ἅμα τῇ πρώτῃ αὐτῆς συστάσει, νὰ ἐπιλύσῃ ζωτικώτατα διὰ τὴν γεωργίαν ζητήματα, ἐξ ὧν ἐξηρτᾶτο καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ τύχη καὶ

ἡ ὑπόστασις τοῦ νέου κράτους, χωρὶς καὶ νὰ λάβῃ μάλιστα ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς καὶ τὴν τελικὴν καὶ ὁριστικὴν αὐτῆς μορφήν. Οἱ ἡγήτορες τοῦ νέου κράτους ἐπὶ τοῦ γεωργικοῦ πεδίου ἔπρεπεν ὡς ἐκ τούτου νὰ βαδίσουν νέας ὁδούς, χωρὶς νὰ ἔχουν πάντοτε καὶ τὸ ἀπαραίτητον «χαρτογραφικὸν ὑλικόν», ὥστε νὰ εἶναι ἀκριβῶς προσανατολισμένοι ἐν τῇ πορείᾳ των ταύτῃ.

Παρὰ ταῦτα ὅμως δὲν δύναται νὰ ἀρνηθῇ τις ὅτι ὅλα σχεδὸν τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἐκλήθη νὰ ἐπιλύσῃ ὁ ἐθνικοσοσιαλισμὸς εἰς τὸν ἀγροτικὸν τομέα, εἶχον ἤδη καὶ παλαιότερον ἀνακύψει, καλῶς δὲ καὶ ἐγκαίρως αἱ παλαιότεραι κυβερνήσεις εἶχον συλλάβει ταῦτα, ἐπιτυχεῖς δὲ ἦσαν καὶ ἐν πολλοῖς καὶ αἱ προσπάθειαι πρὸς ἀντιμετώπισίν των, ἀδιάφορον ἂν ὁ ρυθμὸς μὲ τὸν ὁποῖον ἐπεζητεῖτο ἡ ρύθμισίς των ἦτο κἄπως βραδύς. Ἴσως διότι καὶ τὰ προβλήματα αὐτὰ δὲν εἶχον ἐμφανισθῇ τόσον ὠμὰ ὅσον σήμερον, λόγῳ τῆς διαφόρου διαρθρώσεως τῆς τότε οἰκονομίας καὶ τῶν ἐλευθέρων καὶ ὁμαλῶν σχέσεών της πρὸς τὸ ἐξωτερικόν. Διότι καὶ τὰ προβλήματα τῆς δικαιοτέρας κατανομῆς τῆς ἐγγείου ἰδιοκτησίας καὶ τῆς δημιουργίας τῶν κληρονομικῶν κτημάτων καὶ τῆς ἀστυφιλίας καὶ τοῦ ἐποικισμοῦ καὶ τοῦ ἀναδασμοῦ τῆς γῆς καὶ τῆς ὀργανώσεως τῶν ἀγορῶν κλπ. κλπ. προϋπῆρξαν καὶ μέτρα πρὸς ἐπιλυσίν των εἶχον προβλεφθῆ εἰς τὰ διάφορα προγράμματα τῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς τῶν ἑκάστοτε κυβερνήσεων εὐθὺς ὡς ταῦτα ἐνεφανίσθησαν. Ἐὰν δὲν ἐπετεύχθη πάντοτε ἡ διευθέτησίς των τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὰς προκυπτούσας πρὸς τοῦτο δυσκολίας ἐν σχέσει πρὸς τὴν εἰς αὐτὰ ἀποδιδομένην σημασίαν καὶ τὴν ὅλην στάσιν τοῦ κράτους ἀπέναντι τῆς γεωργίας καὶ τοῦ ἀγροτισμοῦ, λόγῳ τοῦ ὅτι ἀπὸ πεντήκοντα καὶ πλέον ἐτῶν ἡ οἰκονομία τῆς Γερμανίας εἶχε διέλθει τὴν καμπὴν τῆς ἐκβιομηχανήσεώς της καὶ τῆς μετατροπῆς τῆς χώρας ἀπὸ γεωργικῆς καὶ γεωργοβιομηχανικῆς, εἰς τοιαύτην καθαρῶς βιομηχανικὴν ὅπου ἡ γεωργία καὶ ἡ γεωργικὴ τάξις κατὰ φυσικὸν λόγον δὲν κατέχουν τὴν προέχουσαν θέσιν. Ἀνάλογος ὅθεν ἦτο καὶ ἡ θέσις τῶν ἑκάστοτε κυβερνήσεων ἀπέναντι τῶν γεωργικῶν ζητημάτων.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει ὁ ἐθνικοσοσιαλισμός, λόγῳ τῆς ἐξαιρετικῆς σημασίας τὴν ὁποίαν δίδει εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ἐν γένει τὸν ἀγροτισμόν, ἔστρεψεν ἀμέριστον τὴν προσοχήν του εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν καὶ τὴν ἐπίλυσιν πλείστων ὅσων ζητημάτων

τὰ ὁποῖα ἐπὶ μικρὸν χρόνον συνεζητοῦντο καὶ ἀνέμενον τὴν λύσιν των. Πολλὰ δὲ εἰς τὸ σχετικῶς μικρὸν διάστημα τῆς παραμονῆς του εἰς τὴν ἀρχὴν ἐπετέλεσε βαδίσας μάλιστα εἰς ὡρισμένας περιπτώσεις καὶ νέους ὅλως διόλου δρόμους.

Βεβαίως, ὡς ἐλέχθη, δὲν ὑπῆρχον ἐπὶ πολλῶν σημείων προηγούμενα καὶ παραδόσεις, πλὴν ὅμως λανθανόντως ὑφίστανται εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀγρότου ἐρριζωμέναι ἀντιλήψεις, ὡς π.χ. περὶ ἰδιοκτησίας, κληρονομικῆς διαδοχῆς κλπ., αἱ ὁποῖαι διηυκόλυναν τὸν ἐθνικοσοσιαλισμὸν εἰς τὴν ἐπιτέλεσιν τοῦ ἔργου του, ἀφοῦ ἐπὶ τῶν παλαιῶν αὐτῶν παροδόσεων, ἐθίμων, ἀντιλήψεων, ἐρειδόμενος ἠθέλησε νὰ ὁδηγήσῃ τὸν ἀγρότην πρὸς ἓν καλύτερον μέλλον.

Ὄχι μόνον τοῦτο ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν νέαν μορφὴν συνθέσεως τῆς γεωργίας, τὴν σωματειακήν, δὲν πρέπει νὰ παραβλέπεται καὶ ἡ μακρὰ προπαίδευσις τοῦ ἀγρότου εἰς τὰ ζητήματα τῆς ὁμαδικῆς σκέψεως, πρωτοβουλίας, δράσεως, τὴν ὁποίαν διήνυσεν οὗτος εἴτε εἰς τὰς οἰκονομικὰς αὐτοῦ ὀργανώσεις, τοὺς συνεταιρισμούς, εἴτε εἰς τὰς ἐπαγγελματικὰς τοιαύτας, τοὺς γεωργικοὺς συλλόγους καὶ τὰ ἐπιμελητήρια, προπαίδευσις ἥτις ὑπῆρξε διὰ τὸν ἐθνικοσοσιαλισμὸν ἄκρως πολύτιμος, διότι ἄνευ αὐτῆς ἡ ἐπιτυχία τῆς νέας μορφῆς ὀργανώσεως θὰ ἦτο ἐξαιρετικῶς ἀμφίβολος. Ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τοῦ Κράτους καὶ τὴν ἡγεσίαν τῶν ἀρχηγῶν δίδεται ἐντὸς τῶν ὀργανώσεων αὐτῶν ἡ εὐκαιρία εἰς τοὺς ἀμέσως ἐνδιαφερομένους, ἀντιπροσωπευομένους ὑπὸ τῶν καλυτέρων στελεχῶν των, νὰ συσκέπτωνται καὶ νὰ συναποφασίζουν ἐπὶ ζωτικῶν οἰκονομικῶν καὶ ἐπαγγελματικῶν ζητημάτων, ἀφοῦ εἰς τοὺς αὐτοδιοικουμένους αὐτοὺς ὀργανισμοὺς ἀνατίθεται ἡ διοίκησις τῶν γεωργικῶν πραγμάτων, ἡ ρύθμισις τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς διανομῆς τῶν προϊόντων, ἡ ἐναρμόνισις τῶν τιμῶν αὐτῶν πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν ἄλλων «τάξεων» καὶ οὕτω καθεξῆς.

Μόνον ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις αὐτὰς ἦτο ἐφικτὴ καὶ εὔκολος ἡ δημιουργία μιᾶς σωματειακῆς ὀργανώσεως, ἡ ἐνάσκησις δι' αὐτῆς τῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς, ἐνῷ ἀντιθέτως ἐκεῖ ὅπου ἐλλείπουν αἱ προϋποθέσεις αὐταὶ εὐνόητον εἶναι ὅτι τὸ σωματειακὸν σύστημα ἐφαρμοζόμενον προώρισται ν' ἀποτύχῃ.

*
* *

Ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ ἐπιφέρῃ τις γενικωτέραν κριτικὴν ἐπὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ ἐθνικοσοσιαλιασμοῦ ἀκολουθουμένου οἰκονομικοῦ συστήματος θὰ ἔπρεπε νὰ κριθῇ τὸ σύστημα τῆς διευθυνομένης οἰκονομίας ἐν γένει μὲ ὅλα τὰ πλεονεκτήματα καὶ μειονεκτήματά του, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι ὁ σκοπὸς τοῦ παρόντος. Ἐν ὀλίγοις δύναται νὰ λεχθῇ ἐνταῦθα ὅτι ἡ ἀπόλυτος αὐθεντικότης εἰς τὴν οἰκονομίαν ἡ ἐνεργοῦσα μὲ κατηγορηματικὰς ἐντολὰς καὶ κελεύσματα δύναται ν' ἀποβῇ ὠφέλιμος, ἀρκεῖ νὰ μὴ ἐξασκῆται αὕτη ἀπὸ μὴ εἰδικούς, ὥστε ἡ τύχη τῆς οἰκονομίας νὰ τεθῇ εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἀδαῶν, ἢ μὲ δόσιν μεγάλης φαντασίας ἢ ἐρασιτεχνισμοῦ ἢ τοιούτων δογματικῶν καὶ ξένων πρὸς τὴν πραγματικότητα, ἰδίᾳ σήμερον μὲ τὸ τόσον πολύεδρον καὶ πολυσύνθετον τῆς ὑφῆς τοῦ οἰκονομικοῦ βίου. Ἀπὸ τὸν κίνδυνον αὐτόν, εἶναι ἀληθές, ὅτι ἐφυλάχθη ὁ ἐθνικοσοσιαλισμός, διότι τὰ προστάγματα, τὰ ὁποῖα δίδει ἐπὶ τοῦ οἰκονομικοῦ πεδίου, δίδονται κατόπιν ἐμπεριστατωμένης κλιμακωτῆς βασάνου εἰς τὰς διαφόρους βαθμίδας μιᾶς πολυσυνθέτου ὀργανώσεως, εἰς τοὺς κόλπους τῆς ὁποίας εὑρίσκονται ἄτομα, τὰ ὁποῖα κατ' οὐδένα τρόπον δύνανται νὰ χαρακτηρισθοῦν ὡς δογματικά, μὲ πρακτικὸν πνεῦμα ἀνεπτυγμένον, συνηθισμένα καὶ ἱκανὰ νὰ χειρίζωνται τὰ ζητήματά των, προικισμένα μὲ τὴν πειστικότητα ἵνα καθιστοῦν ἀποδεκτὰς τὰς γνώμας των, ἀλλὰ καὶ ἕτοιμα νὰ ἐναρμονίζουν τὰ ἰδιωτικὰ συμφέροντά των καὶ τὰ συμφέροντα τῶν «τάξεων» των πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ὁλότητος.

Ἀντιθέτως θὰ ἠδύνατο ν' ἀποδοθῇ ἡ μομφὴ ὅτι ὁ ἐθνικοσοσιαλισμὸς ἐν τῇ προσπαθείᾳ του ὅπως εἰς τὰς αὐτοδιοικουμένας αὐτὰς ὀργανώσεις ἀντιπροσωπεύωνται αἱ πάσης φύσεως εἰδικότητες, «τάξεις», καὶ ἐπαγγέλματα καὶ ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ του ὅπως τ' ἀποφασιζόμενα μέτρα ἀποτελοῦν τὴν μαθηματικὴν συνάρτησιν τῶν δικαίων ἀξιώσεων ὅλων, ἔφθασεν ἴσως εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον, ὥστε τὸ σύστημα νὰ πάσχῃ κάπως ἐκ τῆς γνωστῆς ἀπὸ τῆς πολεμικῆς ἐποχῆς ἀσθενείας τῆς ὑπερoργανώσεως.

Ὅσον δὲ ἡ ἔλλειψις ὀργανώσεως καὶ τάξεως εἰς τὴν οἰκονομίαν εἶναι κατακριτέα διότι προκαλεῖ ἀνωμαλίας, κρίσεις κλπ. τόσον καὶ ἡ ὕπαρξις ἑνὸς συστήματος πάσχοντος ἀπὸ ὑπερβολικὴν ὀργάνωσιν, ὑπεράγαν πολυσυνθέτου καὶ δυσκινήτου ὡς ἐκ τούτου εἶναι ἱκανὴ νὰ γίνῃ αἰτία προστριβῶν καὶ

διαταραχῶν τοῦ ὅλου οἰκονομικοῦ μηχανισμοῦ ἐπὶ ζημίᾳ τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς κυκλοφορίας τῶν ἀγαθῶν.

Ἕτερος κίνδυνος παντὸς διοικητικοῦ μέτρου ἔχοντος ἀναγκαστικὸν χαρακτῆρα, εἴτε ἐπὶ πολιτικῶν, εἴτε ἐπὶ οἰκονομικῶν ὑποθέσεων, εἶναι ὁ μεγάλος περιορισμὸς τοῦ αἰσθήματος τῆς πρωτοβουλίας, ὁπότε καὶ ἡ ἰδέα τῆς αὐτευθύνης μειοῦται καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἀτομικῆς δραστηριότητος προσκόπτει. Εἶναι ὅμως ἀληθὲς ὅτι ὁ ἐθνικοσοσιαλισμὸς ὄχι μόνον δὲν ἠθέλησε νὰ θέσῃ ἐκποδὼν τὴν ἀτομικὴν πρωτοβουλίαν, ἀλλὰ καὶ περὶ πολλοῦ μάλιστα ποιεῖται ταύτην, διότι ἀποστέργει εἰς τὴν κρατικοποίησιν τῆς οἰκονομίας καὶ καταπολεμᾷ τὴν ἀντιπροσωπευτικὴν τοῦ συστήματος τούτου θεωρίαν, τὸν Μαρξισμόν. Μόνον ἐπιζητεῖ ὅπως ρυθμίσῃ τὴν ἀτομικὴν πρωτοβουλίαν ἵνα μὴ ἀδέσμευτος αὕτη ἔρχεται εἰς προστριβὰς πρὸς τὴν σφαῖραν συμφερόντων τοῦ γείτονος καὶ τῆς ὁλότητος καὶ νὰ θέσῃ ταύτην εἰς τὸ πλαίσιον τῆς κοινωνικότητος καὶ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ὁλότητος.

Ὅτι δὲ κατ' ἀρχὴν δὲν διάκειται ἐχθρικῶς πρὸς τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ὅτι ἀπ' ἐναντίας τὸ ὅλον ἐθνικοσοσιαλιστικὸν σύστημα ἑδραιοῦται ἐπὶ τῆς βάσεως καὶ τῆς ἰδέας τῆς ἡγετικῆς ἀρχῆς (Führerprinzip), ὅπερ σημαίνει τὴν δυνατότητα ἀπεριορίστου ἀναπτύξεως καὶ καλλιεργείας τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἱκανότητος πρὸς ἀπόδοσιν (Leistungsprinzip), βάσει τῆς ὁποίας οὐχὶ ἡ δύναμις ἢ ὁ πλοῦτος ἢ ἡ καταγωγὴ ἢ ἄλλο τι προνόμιον δίδει τὴν προτίμησιν καὶ τὴν ὑπεροχήν, ἀλλὰ μόνον ἡ ἱκανότης, ἡ ἐν τῇ δράσει ἀπόδοσις καὶ ἡ προσήλωσις εἰς τὴν ἰδέαν τῆς κοινωνικότητος ἐν τῇ λαϊκῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ οἰκονομίᾳ. Δι' αὐτὸν μάλιστα ἀκριβῶς τὸν λόγον καὶ ἵνα μὴ μαρανθῇ ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία δὲν ἐπιζητεῖται ἡ ἐφαρμογὴ ἑνὸς στερρῶς καθωρισμένου οἰκονομικοῦ σχεδίου, διότι πᾶν τοιοῦτον σχέδιον, ἐκ τῶν ἄνω μάλιστα ἐπιβαλλόμενον, ἔχει πάντοτε στατικὸν χαρακτῆρα καὶ σημαίνει ἀποτελμάτωσιν τῆς οἰκονομίας καὶ τοῦ ἀτόμου. Οἱ παράγοντες ὅμως τοῦ οἰκονομικοῦ βίου εἶναι ρευστοὶ καὶ ἀλληλεπηρεάζονται τόσον μεταξύ των, ὥστε ἐκ τῆς μεταβολῆς τοῦ ἑνὸς νὰ ἐπέρχεται μεταβολὴ καὶ τοῦ ὅλου συστήματος. Οὐδὲν ὅθεν σταθερὸν καὶ πάγιον οἰκονομικὸν σχέδιον ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ δυναμικὸν τοῦ χαρακτῆρος τῆς οἰκονομίας. Βε-

βαίως χρειάζεται σταθερότης ἵνα καὶ ἡ ἀτομικὴ πρωτοβουλία ἔχει τὴν εὐχέρειαν ν' ἀναπτύσσεται καὶ ἐξελίσσεται ὁμαλῶς, πλὴν ὅμως ἡ σταθερότης δὲν πρέπει νὰ σημάνῃ καὶ ἀκινησίαν ἤτοι ἀπολίθωσιν τῆς ἐνεργητικότητος καὶ δραστηριότητος τοῦ ἀτόμου.

Συστατικὸν γνώρισμα, ἀλλὰ καὶ προϋπόθεσις τῆς ρυθμιζομένης, «δεσμευμένης» οἰκονομίας, εἶναι ἡ πειθαρχία τὴν ὁποίαν ἀπαιτεῖ αὕτη ἀπὸ τὸ ἄτομον. Πειθαρχία, ἡ ὁποία δὲν πρέπει νὰ ταυτίζεται μὲ τὴν ἀπονέκρωσιν τῆς ἀτομικότητος, εἶναι ἀπαραίτητος ἵνα πραγματοποιοῦνται οἱ σκοποὶ τοὺς ὁποίους τὸ Κράτος ἐπιδιώκει. Ἡ πειθαρχία ὅμως δὲν ἔλειψε ποτὲ ἀπὸ τὸν Γερμανικὸν λαὸν ὁ ὁποῖος μόνον παροδικῶς ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἠγνόησε τὰς ὑποχρεώσεις καὶ τὰ καθήκοντά του ἀπέναντι τοῦ Κράτους καὶ τῆς ὁλότητος. Εἶναι παγκοίνως γνωστὸν πόσον ἐν Γερμανίᾳ εἶναι ἀνεπτυγμένον τὸ κολλεκτιβιστικὸν πνεῦμα, τὸ πνεῦμα τοῦ ὁμαδικοῦ βίου καὶ τῆς συλλογικῆς δράσεως, τὸ ὁποῖον ἤδη ἀπὸ τοῦ μεσαίωνος εἰς τὰς παλαιὰς συντεχνίας κλπ. κατέστη ἔκδηλον καὶ διατηρεῖται ἔτι ζωηρὸν εἰς τὰς νεωτέρας οἰκονομικὰς (συνεταιρισμοὺς) ἢ ἐπαγγελματικὰς (Innungen) ὀργανώσεις. Ἀλλὰ τὸ πνεῦμα αὐτὸ ἐμπερικλείει ἐν τῇ ἐννοίᾳ του τὴν πειθαρχίαν τοῦ ἀτόμου, τὴν ἱκανότητα τοῦ νὰ ὑποτάσσῃ τὰς ἀνάγκας, ἐπιθυμίας, ἀξιώσεις του ὑπὸ τὴν ὁμαδικὴν θέλησιν τῶν συντρόφων, συνεταίρων, συνεπαγγελματιῶν του.

Ὁ ἐθνικοσοσιαλισμὸς τέλος εἶχεν ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν ἀκλόνητον πίστιν καὶ τὴν ἀπόλυτον αἰσιοδοξίαν ἐπὶ τὴν τελικὴν νίκην. Καὶ εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ αἰσιοδοξία εἶναι τὸ κίνητρον πάσης προόδου καὶ εἶναι ἐκείνη ἡ ὁποία δημιουργεῖ ἱστορίαν (ἐνῷ οἱ ἀπαισιόδοξοι μεταπηδοῦν εἰς τὴν μειονεκτικὴν θέσιν νά ὑποκύπτουν ἢ νὰ ἀνέχωνται τὴν δημιουργουμένην νέαν ἱστορικὴν κατάστασιν). Τὴν αἰσιοδοξίαν των ταύτην κατώρθωσαν οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ νὰ μεταδώσουν εἰς τὰ ὄργανά των καὶ εἰς ὁλόκληρον τὸν πληθυσμόν, ἐκ τῆς συνεργασίας τοῦ ὁποίου ἐξηρτᾶτο ἡ ἐπιτυχία τῶν διαφόρων οἰκονομικῶν προγραμμάτων καὶ τῆς παραγωγικῆς μάχης.

Ὅταν ὅμως ἡ αἰσιοδοξία αὐτὴ δὲν στηρίζεται ἐπὶ θετικοῦ καὶ ψυχροῦ ὑπολογισμοῦ τῶν ὑπαρχουσῶν δυνατοτήτων, ἐπὶ τῶν προσωπικῶν καὶ πραγματικῶν ἐφοδίων, προσόντων καὶ ἱκανοτήτων, ἀλλὰ παρασύρεται εἰς ὑποτίμησιν τῶν δυσχερειῶν

καὶ ὑπερτίμησιν τῶν ἰδίων δυνάμεων, εἶναι ἐπικίνδυνος προκειμένου περὶ ζωτικῶν ζητημάτων ἑνὸς ὁλοκλήρου πληθυσμοῦ καὶ καταντᾷ τυχοδιωκτισμός. Ἡ μομφὴ ὅμως αὕτη ὡς ἀνεπτύχθη ἀνωτέρω δὲν δύναται νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὸν ἐθνικοσοσιαλισμόν.

***

Ἡ αἰσιοδοξία ὅπως καὶ ἐν γένει ἡ ὅλη «ἡρωϊκὴ» προσπάθεια τῆς σημερινῆς Γερμανίας πρὸς ἐπικράτησιν τοῦ ἀγροτισμοῦ, ἀνύψωσιν τῆς γεωργίας καὶ ἐπίτευξιν τῆς αὐταρκείας ἔχει ἓν ὅριον τὸ ὁποῖον θέτει ὁ σιδηροῦς νόμος τῆς ὁλοὲν μειουμένης ἐγγείου προσόδου, ὅστις ὡς καταπέλτης συντρίβει ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος ἐν τῇ προσπαθείᾳ τῆς αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς, χρησιμοποιεῖ ὁλοὲν περισσότερα παραγωγικὰ μέσα. Διότι, ὡς γνωστόν, ἡ ἀπόδοσις τῆς γεωργίας (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν βιομηχανίαν ὅπου δὲν ἐπικρατεῖ τοιοῦτον φαινόμενον, πάντως οὐχὶ ὑπὸ τὴν σκληράν καὶ ἀδυσώπητον αὐτὴν μορφὴν) καθίσταται σὺν τῷ χρόνῳ καὶ ἐν τῇ προόδῳ τῆς χρησιμοποιήσεως διαρκῶς περισσοτέρων κεφαλαίων καὶ μέσων μικροτέρα καὶ ἄν οὐχὶ ἀπολύτως πάντως ὅμως μικροτέρα ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ καταβαλλόμενα περισσότερα μέσα.

Εἰς τὸν νόμον αὐτὸν μοιραίως ὑπόκειται καὶ ἡ σημερινὴ προσπάθεια τοῦ Γερμανικοῦ ἔθνους πρὸς αὔξησιν τῆς παραγωγῆς διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς αὐταρκείας ἢ καὶ πέραν ἀκόμη ταύτης, διότι ἡ αὔξησις τῆς παραγωγῆς δύναται νὰ συνεχισθῇ μόνον μὲ τὸ ἀντάλλαγμα τῆς αὐξήσεως τῶν τιμῶν τῶν προϊόντων, ὥστε νὰ καλύπτωνται αἱ δαπάναι καὶ τὸ ἐπιχώριον κέρδος τοῦ ἐπιχειρηματίου κατόχου καὶ τῆς τελευταίας ἐκείνης γεωργικῆς ἐπιχειρήσεως ἡ ὁποία εἶναι ἀναγκαία διὰ τὴν αὐτάρκειαν. Τοῦτο ὅμως σημαίνει καὶ ἀνάλογον ἐπιβάρυνσιν τοῦ καταναλωτοῦ ὑποχρεουμένου νὰ καταβάλλῃ διὰ τὰ εἴδη διατροφῆς τιμὰς μεγαλυτέρας ἐκείνων τὰς ὁποίας θὰ κατέβαλεν ἐὰν ἤθελε μέρος τοὐλάχιστον τῶν ἀναγκῶν καλύψει ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸν καὶ δὴ ἀπὸ τὰς χώρας ἐκείνας ὅπου αἱ συνέπειαι τῆς ἰσχύος τοῦ νόμου τῆς μειουμένης ἐγγείου προσόδου δὲν ἐγένοντο ἀκόμη αἰσθηταί, λόγῳ ὑπάρξεως τεραστίων ἐκτάσεων εὐφόρου (μὲ μικρὰς θυσίας καλλιεργουμένου) ἐδάφους.

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι διὰ τῆς μειώσεως ὡρισμένων κατηγοριῶν παραγωγικῶν ἐξόδων (π.χ. λιπάσματα), ἢ διὰ τῆς κα-

λυτέρας ρυθμίσεως τῆς διανομῆς καὶ κυκλοφορίας τῶν γεωργικῶν προϊόντων κατωρθώθη, ἐὰν ὄχι νὰ ἐκμηδενισθοῦν, πάντως ὅμως νὰ μετατεθῇ τὸ ὅριον ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἄρχονται αἱ δυσμενεῖς συνέπειαι τῆς λειτουργίας τοῦ νόμου τούτου. Ἐπίσης διὰ τῆς χρησιμοποιήσεως τῆς δωρεὰν παρεχομένης ἐργασίας τῶν ταγμάτων ἐργασίας κλπ. πρὸς καλλιέργειαν καὶ ἀξιοποίησιν ἀγόνων ἐδαφῶν κλπ. ἠδύναντο νὰ ἐκμηδενισθοῦν ἐν μέρει αἱ δυσμενεῖς αὐταὶ συνέπειαι καὶ νὰ κρατηθῇ τὸ ἐπίπεδον τῶν τιμῶν εἰς σχετικῶς ἀνεκτὰ περιθώρια. Ἐάν, παρὰ ταῦτα, ἐπῆλθεν ὕψωσις τῶν τιμῶν ὡρισμένων γεωργικῶν προϊόντων μὲ μικρὰν ἔστω ἐπιβάρυνσιν τῆς καταναλώσεως, τοῦτο ἐγένετο μὲ τὸ πολύτιμον ἀντάλλαγμα τῆς βελτιώσεως τῆς θέσεως τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ ὁ ὁποῖος εἶχε φθάσει εἰς θέσιν κρίσιμον καὶ μὲ τὴν προοπτικὴν τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ ἀγρότου εἰς τὴν ὕπαιθρον ἢ τοὐλάχιστον τῆς μειώσεως τοῦ ρεύματος τῆς ἀστυφυλίας καὶ ἐν γένει τῆς ἀνυψώσεως τοῦ ἀγροτισμοῦ.

Τοῦτο ὅμως δὲν δύναται νὰ συνεχισθῇ ἐπ' ἄπειρον καὶ εἰς τὸ διηνεκές. Τὸ Ἰνστιτοῦτον Ἐρεύνης τῆς Οἰκονομίας τοῦ Βερολίνου διεπίστωσεν ὅτι ἡ ἀξία πωλήσεως τῶν γεωργικῶν προϊόντων ηὐξήθη ἀπὸ 8,7 δισεκατομμύρια μάρκα τὸ 1934/35 εἰς 8,9 τὸ ἔτος 1936/37, ἀλλὰ τὰ ἔξοδα ηὐξήθησαν ἀπὸ 6 εἰς 6,3 δισεκ. μάρκα, ἤτοι ἡ ὕψωσις τῶν τιμῶν πωλήσεως δὲν εὑρίσκεται ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὰς διὰ τὴν ἐπίτευξιν μεγαλειτέρων ἀποδόσεων γενομένας δαπάνας. Διὰ τὸ ἔτος 1936/37 διεπιστώθη ἐπίσης ὅτι, ἐνῷ τὰ ἔξοδα ἐκμεταλλεύσεως ἐν τῇ γεωργίᾳ ὑψώθησαν κατὰ 335 ἑκατομμύρια μάρκα, ἡ ἐκ τῆς γεωργίας πρόσοδος γενικῶς ηὐξήθη μόνον κατὰ 163 ἑκατομμύρια μάρκα, κατ' ἄλλους δὲ ὑπολογισμοὺς τὸ ἔλλειμμα τοῦ ἰσοζυγίου τῆς ἐκ τῆς γεωργίας προσόδου διὰ τὸ ἔτος 1936/37 ἀνέρχεται εἰς 4553 ἑκατομ. μάρκα. Κατὰ τὸ ποσὸν τοῦτο τὰ τῆς γεωργίας ἔξοδα ὑπερβαίνουν τὰς εἰσπράξεις, τόσον ὥστε σοβαρῶς ἐπροτάθη ὅπως ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ τοῦ Κράτους νὰ ἐπιτύχῃ τὴν αὐτάρκειαν θὰ ἔπρεπε τὸ βάρος τῶν γεωργικῶν τοκοχρεωλυτικῶν δανείων νὰ ἀναληφθῇ ἀπὸ τὸ σύνολον, ὑπὲρ τοῦ ὁποίου ἄλλωστε καὶ γίνεται ἡ προσπάθεια διὰ τὴν αὐτάρκειαν.

Ἡ παθητικότης αὐτὴ τοῦ γεωργικοῦ ἰσοζυγίου ἐσυνεχίσθη καὶ κατὰ τὰ ἑπόμενα ἔτη. Κατὰ τὴν σύγκρισιν τῶν ἐτῶν 1936/37 καὶ 1937/38 ὑπελογίσθη ὅτι, ἐνῷ ἡ ἀξία τῆς γεωργι-

κῆς παραγωγῆς ηὐξήθη κατὰ 8,1 % (κατὰ 724 ἑκατομ. μάρκα εἰς 9634 ἑκ. μ. συνολικὴν ἀξίαν) τὰ ἔξοδα ἐκμεταλλεύσεως ηὐξήθησαν κατὰ 505 ἑκατομ. μάρκα ἤτοι κατὰ ποσοστὸν 9,5 %. Αἱ ἐπὶ πλέον αὐταὶ δαπάναι ἀφεώρων τὰς μηχανὰς καὶ ἰδίως τὰ λιπάσματα, ἐνῷ λόγῳ τῆς ἐλλείψεως γεωργικῶν χειρῶν δὲν καθίστατο δυνατὴ ἡ χρησιμοποίησις τοιούτων, δι' ὃ καὶ τὰ εἰς ἡμερομίσθια ἔξοδα δὲν ηὐξήθησαν ἀναλόγως καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἄλλας δαπάνας, ὡς ἐμφαίνεται καὶ ἐκ τοῦ κάτωθι πίνακος (εἰς ἑκατομ. μάρκα) :

Δαπάναι	1932—33	1933—34	1936—37	1937—38	Αὔξησις τοῖς % ἀπὸ 32/33 ἕως 37/38
Εἰς ἐργατικὰς χεῖρας............	1486	1707	1821	1874	26,1
Εἰς λιπάσματα...	522	740	712	739	41,4

Διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ ἰσοζυγίου ἐξόδων καὶ ἀποδόσεως συνιστᾶται παντὶ τρόπῳ μείωσις τῶν δαπανῶν, ἰδίᾳ ἐκείνων τῶν βιομηχανικῶν εἰδῶν τῶν χρησιμοποιουμένων εἰς τὴν γεωργίαν (λιπάσματα, μηχαναὶ κλπ.), ἅτινα δὲν ὑπόκεινται εἰς τὸν σκληρὸν νόμον τὸν διέποντα τὴν γεωργικὴν παραγωγήν. Τὸ πρόβλημα τοῦ διαφορισμοῦ τῶν τιμῶν τῶν γεωργικῶν προϊόντων καὶ τῶν βιομηχανικῶν τοιούτων (Preisschere) ἤδη ἀπὸ τῆς προπολεμικῆς ἐποχῆς ἀπησχόλησε τὴν Γερμανίαν, ἀλλὰ αἱ δυσμενεῖς ἐκδηλώσεις του ἐγένοντο κυρίως ἀντιληπταὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀκαταπαύστου πτώσεως τῶν τιμῶν (γεωργικὴ κρίσις), ὅπως ἐπίσης καὶ σήμερον σοβαρῶς ἐνοχλεῖ αὐτὴν ταύτην τὴν διεξαγωγὴν τῆς παραγωγικῆς μάχης. Οὕτω ὁ τιμάριθμος τῶν γεωργικῶν προϊόντων ἦτο τὸ ἔτος 1933 κατὰ 13,2 % χαμηλότερος παρὰ πρὸ τοῦ πολέμου, ἀντιθέτως, χάρις εἰς τὴν καλλιτέραν ὀργάνωσιν τῆς βιομηχανίας ὡς πρὸς τοὺς ὅρους διαθέσεως τῶν προϊόντων ἦτο διὰ τὰ βιομηχανικὰ προϊόντα κατὰ 12,8 % ὑψηλότερος τοῦ προπολεμικοῦ. Διὰ τῶν μέτρων ρυθμίσεως τῆς ἀγορᾶς ἐπῆλθεν ὕψωσις τῶν τιμῶν τῶν γεωργικῶν προϊόντων (δικαιολογουμένη λόγῳ τῆς αὐξήσεως τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως τοῦ πληθυσμοῦ) καὶ τὸ ἐπίπεδον τῶν τιμῶν

τῶν γεωργικῶν προϊόντων ἔφθασε τὸ προπολεμικὸν ἄρτιον, ἐνῷ τὸ τῆς βιομηχανίας ἐξακολουθεῖ νὰ εἶνε ὑπὲρ τὸ ἄρτιον. Τοῦτο ἔδωσεν ἀφορμὴν εἰς τὴν δικαίαν ἀξίωσιν τῆς ὁλοκληρώσεως τοῦ ἔργου ρυθμίσεως τῶν ἀγορῶν διὰ τῆς ὑπαγωγῆς καὶ τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων εἰς αὐτήν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ὅμως προϋποθέτει τὴν καθ' ὅμοιον, ὅπως εἰς τὴν γεωργίαν, τρόπον σωματειακὴν ὀργάνωσιν καὶ τῆς βιομηχανίας καὶ ἐπέκτασιν πάντως τοῦ θεσμοῦ τῆς δεσμευμένης (διευθυνομένης) οἰκονομίας. Τοιαύτη ἀξίωσις ἐγένετο πράγματι καὶ ἐπισημότερον γνωστὴ κατὰ τὸ Συνέδριον τοῦ 'Αγροτισμοῦ ἐν Γκόσλαρ τοῦ 1938, διότι καὶ ἐκεῖ παρετηρήθη ὅτι, ἐνῷ τὸ ἐν γένει λαϊκὸν εἰσόδημα ηὐξήθη κατὰ δισεκατομμύρια μάρκα τὸ ποσοστὸν τῆς ὑπαίθρου ἐπ' αὐτοῦ δὲν ἀναλογεῖ παρὰ εἰς ὀλίγας ἑκατοντάδας ἑκατομμυρίων, ὅπερ δημιουργεῖ τὸν κίνδυνον τῆς μειώσεως τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ. 'Ορθῶς δὲ ἐλέχθη ἐκεῖ ὅτι ἡ μονόπλευρος αὔξησις τῶν τιμῶν τῶν γεωργικῶν προϊόντων εἰς βάρος τοῦ καταναλωτοῦ δὲν ἀποτελεῖ τελειωτικὴν διέξοδον, διότι ἐκ τῆς μειώσεως τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως τοῦ γεωργοῦ καταναλωτοῦ τὰς συνεπείας θά αἰσθανθῇ πάλιν ἡ βιομηχανία, ἄρα θὰ πρέπει νὰ γενικευθῇ τὸ σύστημα τῆς ρυθμίσεως τῶν ἀγορῶν καὶ ἐν τῇ βιομηχανίᾳ, ὥστε νὰ ἐπωφεληθῇ ἡ γεωργία τῆς μεγάλης ἀποδοτικότητος αὐτῆς λόγῳ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς προοδευμένης τεχνικῆς, ἥτις κυρίως ἐν τῇ βιομηχανίᾳ εὑρίσκει ἔδαφος ὀργιώδους, πράγματι, ἀναπτύξεως·

'Η γενίκευσις αὕτη θὰ ἐσήμαινεν οὕτω μείωσιν τῶν τιμῶν τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων τῶν χρησιμοποιουμένων ὑπὸ τῆς γεωργίας καὶ καλλίτερον ἰσοζύγιον τῆς γεωργικῆς ἐπιχειρήσεως ὡς μέσον ἀποτελεσματικὸν κατὰ τῆς ἀστυφιλίας, ἡ ὁποία, παρὰ τὰ ληφθέντα καὶ πολλαχοῦ ἐν τῇ μελέτῃ ταύτῃ ἐξαρθέντα μέτρα, δὲν ἔπαυσε νὰ παρατηρεῖται, ἔστω καὶ ἂν τὸ γεγονὸς τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν μεγάλην ἑλκτικὴν δύναμιν τῆς βιομηχανίας καὶ ἰδίᾳ τῶν ἐξοπλισμῶν κλπ. ἡ ὁποία ἐξακολουθεῖ νὰ προσελκύῃ ὅλους τοὺς δυναμένους νὰ προσφέρουν ἐργασίαν, ἰδίως τοὺς νέους τῆς ὑπαίθρου.

Πόσον δὲ ἀπαραίτητος κρίνεται ἡ γενίκευσις τῆς ἀρχῆς τῆς δεσμευμένης οἰκονομίας καὶ τῆς σωματειακῆς ὀργανώσεως καὶ εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ εἰς τὴν ὅλην οἰκονομίαν ἐν γένει ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τὸν ὁποῖον ἔδωσεν ὁ ἐκ τῶν ἐπιλέ-

κτων στελεχῶν τῆς Ἐπισιτιστικῆς Ὀργανώσεως Backe χαρακτηρίσας αὐτὴν ὡς προϋπόθεσιν διὰ τὴν αὔξησιν ἀλλὰ ἀκόμη καὶ τὴν διατήρησιν τῆς σημερινῆς δραστηριότητος ἐπὶ τοῦ ἐπισιτιστικοῦ πεδίου. Τοῦτο δὲ ἐλέχθη οὐχὶ μὲ τὸ συναίσθημα τῆς ἀδυναμίας ἢ τῆς ἐλλείψεως θάρρους διὰ νέας, ἐντατικωτέρας ἔτι προσπαθείας, ἀλλὰ ἐκ τοῦ αἰσθήματος εὐθύνης ἀπέναντι ὁλοκλήρου τοῦ λαοῦ.

Τοιαύτη γενίκευσις τῆς δεσμευμένης οἰκονομίας, τὴν ὁποίαν ἄλλωστε προεκάλεσαν μερικῶς (καὶ παροδικῶς) τὰ πρὸς ἀνακοπὴν τῆς αὐξήσεως τῶν τιμῶν τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων ληφθέντα μέτρα θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπενεχθῇ εἰς τὴν βιομηχανίαν. Εἰς τὴν ἀξίωσιν ταύτην ἐλέχθη ὅτι τὸ πολυποίκιλον τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων καὶ ἐν γένει τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς δὲν ἐπιτρέπει τοιαύτην ὀργάνωσιν, δεδομένου μάλιστα ὅτι τὰ παραγωγικὰ ἔξοδα ἐν τῇ βιομηχανίᾳ διαφέρουν εἰς βαθμὸν ὑπερβολικὸν καὶ ὅτι μία τοιαύτη ὀργάνωσις, θὰ ἐσήμαινε γιγαντιαῖον γραφειοκρατικὸν μηχανισμὸν ἐν τῇ βιομηχανίᾳ.

Πρὸς ἀντίκρουσιν τῶν ἐπιχειρημάτων αὐτῶν οἱ ἐκ τῆς γεωργικῆς πλευρᾶς ἐπικαλοῦνται, πλὴν τοῦ ὅτι καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ὑφίσταται ποικιλία προϊόντων, ὅπως ἐπίσης καὶ μέγας διαφορισμὸς τῶν παραγωγικῶν ἐξόδων τῶν διαφόρων ἐκμεταλλεύσεων, λόγῳ τῆς διαφόρου ποιότητος καὶ εὐφορίας τοῦ ἐδάφους, τῆς ἀποστάσεως τοῦ κτήματος ἐκ τῆς ἀγορᾶς καὶ ὡς ἐκ τούτου διαφόρου ἐπιβαρύνσεως τῶν προϊόντων μὲ ἔξοδα μεταφορᾶς καὶ πλείστων ἄλλων αἰτίων, τὰ ὁποῖα ἐπηρεάζουν ποσοτικῶς καὶ ποιοτικῶς τὴν γεωργικὴν παραγωγὴν περισσότερον ἀσφαλῶς τῆς βιομηχανικῆς, καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Ἐπισιτιστικὴ Ὀργάνωσις κατώρθωσε μὲ 20 χιλιάδας μόνον διωρισμένους τεχνικοὺς ὑπαλλήλους νὰ κινῇ μηχανισμὸν ἐξυπηρετοῦντα 16 ἑκατομμύρια πληθυσμοῦ. Ἀρκεῖ, ὡς λέγεται, ἡ δημιουργηθησομένη ὀργάνωσις νὰ αὐτοδιοικεῖται καὶ μὴ λάβῃ τὸν χαρακτῆρα διοικήσεως ὑπαλληλικῆς, πρὸ παντὸς δὲ νὰ ὑπάρχῃ ἐκ τῶν προτέρων ἡ διάθεσις πρὸς θετικὴν συνεργασίαν, τὰ δὲ εἰς αὐτὴν ὑπαγόμενα πρόσωπα νὰ συντρέχουν τὸ ἔργον τῆς ὀργανώσεως αὐθορμήτως καὶ μετ' ἐνθουσιασμοῦ, οὐχὶ δὲ ἁπλῶς νὰ ὑπείκουν ἀναγκαστικῶς εἰς διδομένας ἐντολάς.

Ὡς ἔχουν σήμερον τὰ πράγματα φρονοῦμεν ὅτι ἡ γενίκευσις τῆς σωματειακῆς ὀργανώσεως ἐπὶ τῶν ἄλλων κλάδων τῆς

γερμανικῆς οἰκονομίας δὲν εἶνε εὔκολος, χωρὶς ὅμως τοῦτο νὰ ἀποκλείῃ τὴν δυνατότητα καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς προσαρμογῆς τῶν τιμῶν τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων πρὸς τὰς τῶν γεωργικῶν καὶ τῆς ἐναρμονίσεως τῶν διαφόρων οἰκονομικῶν κλάδων μεταξύ των, ὥστε νὰ μὴ δημιουργοῦνται διαφοραὶ καὶ διακρίσεις πρὸς ζημίαν ὡρισμένων ἐξ αὐτῶν καὶ δὴ τῶν πλέον σημαντικῶν ἀπὸ ἀπόψεως ἐθνικῆς οἰκονομίας. Ἀπ' ἐναντίας μάλιστα προβλέπομεν πραγματοποιήσιμον καὶ πιθανὴν τὴν διείσδυσιν τῶν νέων ἀρχῶν περὶ σωματειακῆς ὀργανώσεως εἰς τὴν ὅλην οἰκονομίαν, πάντως ὅμως φρονοῦμεν ὅτι τὸ σύστημα τῆς ρυθμιζομένης οἰκονομίας, ὅπως ἐφαρμόζεται σήμερον καὶ εἰς τὴν γεωργίαν καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν τῆς Γερμανίας ἐμπόριον ἀποτελεῖ πλέον μόνιμον κτῆμα τῆς οἰκονομίας της καὶ δὲν πρόκειται νὰ καταργηθῇ, ἀντιθέτως μάλιστα θὰ ἐπεκταθῇ βαθμιαίως καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς κλάδους, ἀδιάφορον ποῖος τυχὸν θὰ εἶναι ὁ μελλοντικὸς τρόπος πολιτικῆς τῆς χώρας διοικήσεως. Ἡ ρύθμισις ἄλλωστε τῆς οἰκονομίας, εἴτε ὑπὸ τοῦ κράτους ἀποτελοῦντος τὴν συνάρτησιν τῆς ὅλης κοινωνίας, εἴτε ὑπὸ αὐτοδιοικουμένων ὀργανισμῶν συγκροτουμένων ἐξ αὐτῶν τούτων τῶν ἐνδιαφερομένων τάξεων μὲ ὑπαγωγὴν ὅμως τῶν ἀτομικῶν αὐτῶν συμφερόντων ὑπὸ τὸ συμφέρον τῆς ὁλότητος καὶ μὲ τὴν προοπτικὴν τῆς πλέον ὀρθολογιστικῆς ὀργανώσεως τῆς γεωργικῆς, βιομηχανικῆς, πιστωτικῆς κλπ. οἰκονομίας, ὅπως ἐπίσης καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου δὲν εἶναι αἴτημα καὶ δόγμα μόνον τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ. Διότι ἄλλοι ἐμβριθεῖς παρατηρηταὶ τοῦ οἰκονομικοῦ τῆς Γερμανίας βίου ἤσκησαν καὶ παλαιότερον αὐστηρὰν κριτικὴν ἐπὶ τοῦ κρατοῦντος οἰκονομικοῦ συστήματος καὶ ἐζήτησαν τὴν μεταρρύθμισίν του. Χαρακτηριστικὸν δὲ εἶναι ὅτι ἐνῷ οὗτοι προήρχοντο ἐκ τοῦ στρατοπέδου εἴτε τοῦ φιλελευθερισμοῦ εἴτε τοῦ σοσιαλισμοῦ εἴτε οἱουδήποτε ἄλλου οἰκονομικοῦ δόγματος (Ad. Wagner [1]), H. Pesch [2]), Fr. Neumann [3]), W. Rathenau [4]),

[1]) Adolph Wagner. Lehr-und Handbuch der Politischen Ökonomie Grundlegung 3 Aufl. 1892/94.

[2]) Heinrich Pesch S.J. Liberalismus, Sozialismus und christliche Gesellschaftsordnung Freiburg 1899/1900.

[3]) Friedr. Neumann. Neudeutsche Wirtschaftspolitik, Berlin 1902.

[4]) W. Rathenau. Neue Wirtschaft, Berlin 1918.

W. Sombart[1]) κλπ.) καὶ ἐνῷ ἕκαστος αὐτῶν ἀπὸ ἄλλης σκοπιᾶς ἔβλεπε καὶ ἄλλης ἀφετηρίας ὡρμᾶτο, ἐν τούτοις πάντων ἡ γνώμη συνεφώνει ἐπὶ τῷ αὐτῷ ὅτι δηλ. θὰ ἔπρεπε ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ παταχθῇ ἡ ἀναρχία, ἥτις ἐπεκράτει εἰς τὸν οἰκονομικὸν βίον διὰ τῆς ἀπὸ ἑνὸς ὡρισμένου σημείου κατευθύνσεως τῶν οἰκονομικῶν πράξεων τῶν ἀτόμων καὶ τῶν τάξεων καὶ τοῦ συντονισμοῦ τῶν ἀξιώσεών των διὰ τῆς ὑπαγωγῆς τῶν κινήτρων δράσεως αὐτῶν ὑπὸ τὴν ἰδέαν τῆς ἐξυπηρετήσεως τοῦ συνόλου καὶ τῆς ἀπωθήσεως τῶν ἐγωιστικῶν αὐτῶν ὁρμῶν καὶ τάσεων (ἄρνησις τοῦ μονοπωλίου τῶν καρτὲλ τῆς βιομηχανίας, ἀνάληψις ὑπὸ τοῦ κράτους τῆς διευθύνσεως τῆς πιστωτικῆς οἰκονομίας, ἥτις ὁλόκληρος εὑρίσκετο εἰς χεῖρας μιᾶς μικρᾶς οἰκονομικῆς ὀλιγαρχίας κ.ο.κ.), ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ἐπιδιωχθῇ ἡ ὀρθολογιστικὴ ἀναδιοργάνωσις ὡρισμένων κλάδων τῆς οἰκονομίας πρὸς αὔξησιν τῆς ἀποδοτικότητός των (π. χ. ὑπερεπαγγελματισμὸς εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀντιοικονομικὴ διεξαγωγή του κλπ.).

Ὅθεν πρῶτον βῆμα πρὸς τὴν μετατροπὴν τῆς συνθέσεως τῆς βιομηχανίας (καὶ τῶν ἄλλων οἰκονομικῶν κλάδων) θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἡ διάλυσις τῶν ὁριζοντίων δεσμῶν της, ἤτοι τῶν ἑνώσεων ὑπὸ τὸν τύπον καρτὲλ ὅλων σχεδὸν τῶν ἐπιχειρήσεων τῶν παραγουσῶν ἓν ὡρισμένον βιομηχανικὸν εἶδος, ὡς προϊόντων τοῦ κεφαλαιοκρατικοῦ ἀγῶνος διὰ τὸ ἴδιον συμφέρον. Κατόπιν ὅμως θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπακολουθήσῃ καὶ ἡ κάθετος ὀργάνωσις, ἀλλ' οὐχὶ ὑπὸ τὴν παλαιὰν ἔννοιαν τῆς συνενώσεως καὶ συγχωνεύσεως ἐπιχειρήσεων ἀσχολουμένων μὲ τὴν παραγωγήν, κατεργασίαν, ἐξευγενισμὸν ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ βιομηχανικοῦ εἴδους κατὰ τὰ διάφορα αὐτοῦ παραγωγικὰ στάδια μὲ ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἀνεξαρτησίας ἔναντι τῶν προμηθευτῶν πρώτων ὑλῶν, ἡμικατεργασμένων προϊόντων κλπ., ἤτοι ἑνώσεως διὰ τὴν καλυτέραν μονοπωλειακὴν κυριαρχίαν ἐν τῇ ἀγορᾷ, ἀλλὰ ὑπὸ τὴν σημερινὴν ἔννοιαν, ὡς ὑφίσταται τοιαύτη κάθετος ὀργάνωσις ἐν τῇ γεωργίᾳ, διὰ τοῦ συντονισμοῦ τῶν παραγόντων τῆς παραγωγῆς, κυκλοφορίας καὶ διανομῆς τῶν προϊόντων καθ' ὅλα αὐτῶν τὰ στάδια

---

[1]) W. Sombart. Le socialisme allemand, traduit par G. Welter, Paris 1938.

μὲ βάσιν τὸν κοινὸν σκοπὸν τῆς καλυτέρας ἐξυπηρετήσεως τοῦ καταναλωτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν γένει ὅλων.

***

Ὅμως καὶ ἡ μετατροπὴ τῆς συνθέσεως τῆς γεωργίας καὶ ἡ γενίκευσις τοῦ νέου αὐτοῦ συστήματος εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ τοὺς ἄλλους οἰκονομικοὺς κλάδους δὲν εἶναι ἱκανὴ νὰ ἐκμηδενίσῃ τὰς συνεπείας τοῦ περὶ μειουμένης προσόδου ἐκ τῆς γεωργίας νόμου, εἰμὴ μόνον νὰ ἀναβάλῃ τὴν δυσμενῆ ἐπενέργειάν των ἢ νὰ μετατοπίσῃ μόνον τὸ ὅριον καὶ τὸν χρόνον τῆς ἐπενεργείας των. Τελικῶς εἰς τοὺς βράχους αὐτοὺς δὲν εἶναι δυνατὸν ἢ νὰ συντριβῇ πᾶσα προσπάθεια αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς ἐχούσης ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τὴν πλήρη αὐτάρκειαν εἰς τὰ γεωργικὰ (καὶ βιομηχανικὰ) εἴδη.

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι τὴν αὐτάρκειαν ὁ ἐθνικοσοσιαλισμὸς δὲν ἐπιζητεῖ εἰμὴ μόνον ὡς μέσον ἐξοικονομήσεως συναλλάγματος καὶ ἀνορθώσεως τῆς γεωργίας καὶ ὡς μέσον ἔστω πολιτικῆς καὶ οἰκονομικῆς ἀνεξαρτησίας ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἤτοι διὰ λόγους κυρίως πολιτικοὺς καὶ οὐχὶ διὰ δογματικοὺς τοιούτους, (πλὴν βεβαίως ὀλίγων ἐξαιρέσεων θεωρητικῶν συγγραφέων, οἱ ὁποῖοι θέλουν νὰ ἀναγάγουν τὴν θεωρίαν τῆς αὐταρκείας εἰς δόγμα καὶ «σύστημα» οἰκονομικόν, ὡς π.χ. ὁ Ferdinand Fried), ἄρα δὲν ἐπιθυμεῖ οὐδὲ τείνει εἰς τὴν πλήρη ἀπομόνωσιν τῆς χώρας ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Μεταξὺ δὲ τῶν ἐπιχειρημάτων τὰ ὁποῖα ὁ ἐθνικοσοσιαλισμὸς ἐχρησιμοποίησε διὰ τὴν ὑποστήριξιν τῆς ἰδέας τῆς αὐταρκείας, εἶναι καὶ τὸ ὅτι εἰς τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν τὸ ἔθνος ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς τροφίμων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ τότε τὸ τελευταῖον τοῦτο τείνει νὰ ἐκμεταλλευθῇ τὴν ἐξάρτησιν ταύτην καὶ νὰ καθορίσῃ αὐθαιρέτως καὶ κατὰ βούλησιν τὰς τιμάς, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν θὰ συμβαίνῃ ὅταν ἡ εἰσαγωγὴ ἔχει μόνον ἐπικουρικὸν χαρακτῆρα, ἤτοι τὸ εἰσάγον κράτος δύναται ἐν ἀνάγκῃ νὰ παραιτηθῇ τῆς εἰσαγωγῆς ταύτης, ὁπότε εὐκολώτερον τὸ ἐξωτερικὸν θὰ ἐπροθυμοποιεῖτο νὰ δεχθῇ εἰς ἀντάλλαγμα τὴν ἀγορὰν ἄλλων βιομηχανικῶν προϊόντων τοῦ εἰσάγοντος γεωργικὰ προϊόντα κράτους.

Τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο εὐσταθεῖ βεβαίως προκειμένου περὶ τοῦ σημερινοῦ, κατὰ πολλοὺς μὴ κανονικοῦ συστήματος ἐμπο-

ρικῶν σχέσεων δι' ἀνταλλαγῆς προϊόντων μεταξὺ τῶν πλείστων κρατῶν, βάσει τοῦ ὁποίου ὅμως κατὰ τὰς τελευταίας πληροφορίας τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐρεύνης τῆς Οἰκονομίας ἡ Γερμανία συνῆψεν ἐμπορικὰς συμβάσεις μετὰ 40 κρατῶν καὶ τῆς ὁποίας τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον διεξάγεται σήμερον κατὰ τὰ 4/5 δι' ἀνταλλαγῆς προϊόντων. Ἐὰν καὶ ὅταν ἐπανέλθῃ τὸ ἐλεύθερον σύστημα διεθνοῦς ἐμπορίου, ὡς προπολεμικῶς, τὸ ἐπιχείρημα χάνει εἰς ἰσχύν, διότι τότε ὑπάρχει εὐχέρεια εἰς πᾶν κράτος νὰ ἀγοράζῃ τὰ εἴδη διατροφῆς του εἰς τιμὰς διεθνοῦς ἐμπορίου αἱ ὁποῖαι εἶναι δι' ὅλα τὰ ἔθνη καὶ ἄνευ οἱασδήποτε διακρίσεως ἑνιαῖαι.

Ἐν τούτοις ὅμως πιστεύομεν ὅτι τὸ σημερινὸν σύστημα ἀνταλλαγῶν τὸ ἐρειδόμενον εἰς τὴν διευθυνομένην οἰκονομίαν ὡς πρὸς τὸν τομέα τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου θὰ διατηρηθῇ εἰς μέγα ἀκόμη διάστημα, ἐὰν ὄχι μονίμως. Τοῦτο δὲ διότι μετεβλήθη ἄρδην ἡ προπολεμικὴ ἰσορροπία εἰς τὰς σχέσεις τῶν γεωργικῶν καὶ ἰδίᾳ τῶν ὑπερποντίων χωρῶν πρὸς τὰς χώρας τῆς βιομηχανικῆς Εὐρώπης, ἐφόσον βαθμιαίως καὶ διὰ τῆς ἀναπτύξεως ἰδίας βιομηχανίας αἱ γεωργικαὶ αὗται χῶραι καθίστανται ἀπὸ τῆς βιομηχανικῆς πλευρᾶς αὐτάρκεις καὶ προβαίνουν μόνον εἰς συμπληρωματικὰς εἰσαγωγὰς βιομηχανικῶν προϊόντων ἐπ' ἀνταλλαγῇ τοῦ ὑπερβάλλοντος τῆς γεωργικῆς αὐτῶν παραγωγῆς. Ἡ τάσις αὕτη εἶναι γενικὴ καὶ ἀποτελεῖ φαινόμενον, τὸ ὁποῖον, καθ' ἡμᾶς, εἶναι ἡ κυριωτέρα αἰτία τῶν διεθνῶν μεταπολεμικῶν κρίσεων καὶ τῆς ἐνασκήσεως συγχρόνως πολιτικῆς αὐταρκείας καὶ ἐκ μέρους βιομηχανικῶν κρατῶν ἀκόμη τὰ ὁποῖα φαινομενικῶς μόνον ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι ἔνθερμοι ὀπαδοὶ τοῦ ἐλευθέρου ἐμπορίου, ἐνῷ καὶ αὐτὰ πράγματι ἐνισχύουν τὴν ἰδίαν παραγωγὴν καὶ δυσχεραίνουν τὴν εἰσαγωγὴν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἔστω καὶ ἐμμέσως διὰ τῆς μειώσεως τῆς ἀξίας τοῦ νομίσματός των κλπ. Εἴμεθα ὡς ἐκ τούτου ὑποχρεωμένοι νὰ δικαιολογήσωμεν καὶ τὴν τακτικὴν τῆς Γερμανίας ἐπὶ τοῦ πεδίου τούτου, τοὐλάχιστον ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ αὐταρκείας μὲ τὴν ἔννοιαν τῆς μερικῆς καὶ οὐχὶ ὁλοκληρωτικῆς, (τουτέστι κατὰ 100 °/₀ καὶ δι' ὅλα τὰ εἴδη διατροφῆς κλπ.) καλύψεως τῶν ἀναγκῶν τῆς χώρας ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ, διότι τοῦτο, ἀνεξαρτήτως τοῦ οἰκονομικῶς ἀσυμφόρου, εἶναι ὄχι μόνον τεχνικῶς μὴ πραγματοποιήσιμον, ἀλλὰ καὶ ὡς «σύστημα» οἰκονομικὸν μὴ ἀνεκτόν,

Συμφωνοῦμεν τουτέστιν ὅταν πρόκειται περὶ τῆς δημιουργίας μιᾶς «ἐθνικῆς» οἰκονομίας μὴ ἐξαρτωμένης ἀμέσως ἐκ τῶν σχέσεών της μετὰ τῶν ξένων κρατῶν καὶ ἡ ὁποία δὲν εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ προσφεύγῃ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ὑπάρξεώς της ἀλλὰ ἔχει τὴν εὐχέρειαν νὰ ἐξάγῃ καὶ εἰσάγῃ κατὰ βούλησιν. Εἶναι ἴσως τὸ ἰδεῶδες ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὁ φιλόσοφος Schleiermacher εἶχε λίαν προσφυῶς διατυπώσει ὡς ἑξῆς: «Ἡ ἱκανότης τοῦ ἐδάφους εἶναι ἐπαρκὴς ὅταν δύναται νὰ καλύψῃ εἰς εἴδη τὰς κυριωτέρας ἀνάγκας. Διότι καὶ ἐὰν ἀκόμη τὸ κράτος ***δὲν πρέπει*** νὰ ἀπομονοῦται σημαίνει ἐν τούτοις δι' αὐτὸ αἴσθημα ἐλευθερίας ὅταν γνωρίζῃ ὅτι ***δύναται*** νὰ ἀπομονωθῇ» [1]).

***

Ἂν καὶ ὁ ἐθνικοσοσιαλισμὸς εἶναι φυτὸν γεννηθὲν καὶ ἀνατραφὲν ἐντὸς τοῦ εἰδικοῦ φυσικοῦ, κοινωνικοῦ, οἰκονομικοῦ καὶ πολιτικοῦ περιβάλλοντος τῆς Γερμανίας, ἐν τούτοις πλεῖστα ὅσα σημεῖα τοῦ συστήματος καὶ τῶν ἐπιδιώξεών του καταστάντα ἔκδηλα ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ ἐνασκουμένῃ ἀγροτικῇ πολιτικῇ θὰ ἠδύναντο νὰ χρησιμοποιηθοῦν ὡς πρότυπα ἐφαρμογῆς καὶ μιμήσεως καὶ ἀλλαχοῦ. Πλὴν ὅμως, ὅπως εἰς τὴν γεωργίαν εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ μεταφύτευσις εἶναι δυνατὴ μόνον ὅταν τὸ νέον περιβάλλον εἶναι συγγενὲς πρὸς τὰς συνθήκας ὑπὸ τὰς ὁποίας εἶχε ζήσει παλαιότερον τὸ μεταφυτευθὲν φυτόν, ἢ προκειμένου περὶ ἐμβολιασμοῦ τότε μόνον αὐτὸς ἐπιτυγχάνει ὅταν τὸ ἐμβόλιον εἶναι συγγενὲς πρὸς τὸ ὑποκείμενον, διότι ἄλλως ἡ προσπάθεια ἀποτυγχάνει καὶ τὸ δένδρον μαραίνεται, οὕτω καὶ κατὰ τὴν μεταφύτευσιν θεσμῶν ξένων ἐπιτυχόντων ἴσως εἰς τὸ φυσικὸν αὐτῶν περιβάλλον δέον νὰ ἐρευνᾶται ἐπισταμένως ἐὰν ὑπάρχουν αἱ ἀνάλογοι προϋποθέσεις καὶ οἱ εὐνοϊκοί, (προσωπικοὶ καὶ πραγματικοί), ὅροι καὶ συνθῆκαι.

Ἐνῶ κατὰ τὴν γνώμην μας ἡ μεταφύτευσις καὶ δὴ ἀποτόμως τοῦ ὅλου συστήματος τῆς πλήρους καὶ ὁλοκληρωτικῆς ὀργανώσεως τῆς γεωργίας μὲ χαρακτῆρα σωματειακὸν δὲν εἶναι ἐφικτὴ παρ' ἡμῖν καὶ πᾶσα πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην προσπάθεια

---

[1]) Morale § 276 ὡς ἀναφέρει τοῦτο ὁ Sombart (Le socialisme allemand, Paris 1938, σελὶς 310).

προώρισται νὰ ἀποτύχῃ, λόγῳ τοῦ ἀπροετοιμάστου ἀπὸ ἀπόψεως τεχνικῆς, οἰκονομικῆς, ἀλλὰ καὶ ἐπαγγελματικῆς τοῦ Ἕλληνος γεωργοῦ, ἐν τούτοις ὅμως τοῦτο δὲν ἀποκλείει τὴν κατόπιν βαθείας ἑκάστοτε μελέτης καὶ ἀναλόγου προσαρμογῆς πρὸς τὰς ὑφισταμένας συνθήκας ἐκλεκτικὴν παραδοχὴν ὡρισμένων μέτρων ληφθέντων πρὸς βελτίωσιν τῆς θέσεως τῆς γεωργίας καὶ ἐν γένει τοῦ ἀγροτισμοῦ ἐν Γερμανίᾳ, ὡς μέσων καταπολεμήσεως τῆς καὶ παρ' ἡμῖν ὑφισταμένης ἀστυφιλίας, καὶ πέραν τούτου ἀναπτύξεως τῆς γεωργίας μας. Πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τούτου θὰ ἠδύνατο νὰ συστήσῃ τις π.χ. τὴν τροποποίησιν, ὡς πρὸς ὡρισμένα σημεῖα, τῆς περὶ κληρονομικῆς διαδοχῆς γεωργικῆς νομοθεσίας μας καὶ ὡς προπαρασκευαστικὸν αὐτῆς στάδιον τοὐλάχιστον τὸν προσδιορισμὸν ἑνὸς κατωτάτου ὁρίου ἐκτάσεως γῆς, ποικιλλούσης ἀναλόγως τοῦ εἴδους καλλιεργείας, τοποθεσίας κλπ., παραμενούσης ταύτης εἴτε μετὰ τὸν θάνατον, εἴτε κατὰ τὴν ἐλευθέραν πώλησιν ἀδιανεμήτου καὶ ἐλευθέρας βαρῶν, κατόπιν τὸν ἀναδασμὸν καὶ τακτοποίησιν τῆς γῆς πρὸς βελτίωσιν τῶν ὅρων τῆς γεωργικῆς ἐργασίας, τὴν ὀρθολογιστικὴν διαμόρφωσιν τοῦ χώρου καὶ τέλος τὴν εἰσαγωγὴν ὡρισμένων ὁριζοντίων, ἀλλὰ καὶ καθέτων, συνδυασμῶν τῶν τάξεων, φορέων τῆς παραγωγῆς, κυκλοφορίας καὶ διανομῆς ὡρισμένων γεωργικῶν προϊόντων, ἵνα ἐνδεικτικῶς καὶ μόνον ὀλίγα τινὰ τοιαῦτα μέτρα ἀναφέρωμεν. Πέραν τούτου ὅμως καὶ ἡ βαθμιαία πρὸς αὐτοδιοίκησιν προσπάθεια καὶ ἡ σχετικὴ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην προπαίδευσις τοῦ Ἕλληνος ἀγρότου εἶναι ἀναγκαία καὶ σκόπιμος πρὸς βελτίωσιν τῆς θέσεως τῆς γεωργίας, τοῦ σπουδαιοτέρου τούτου τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν οἰκονομίας κλάδου. Αἱ ὑποδείξεις αὐταὶ δύνανται ἴσως νὰ ἀποτελέσουν τὴν βάσιν εἰδικωτέρας ἐξετάσεως καὶ συζητήσεων περὶ τοῦ ἐὰν κατ' ἀρχὴν εἶναι δυνατὴ ἡ ἐφαρμογὴ ὡρισμένων τοὐλάχιστον σημείων ἐκ τοῦ ἐθνικοσοσιαλιστικοῦ συστήματος. Ἐὰν δὲ τοῦτο καὶ μερικῶς ἔστω ἐπιτευχθῇ πρὸς τὸ καλὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀγροτισμοῦ θὰ θεωρηθῇ ἐκ μέρους ἡμῶν ὡς πλήρης ἱκανοποίησις διὰ τὸν μόχθον τῆς συγγραφῆς τῆς μελέτης μας ταύτης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ κειμένῳ ἀναφερομένων ἄξια σημειώσεως εἶναι καὶ τὰ κάτωθι βιβλία:

Backe Herbert: Die Agrarpolitik des Nationalsozialismus in ihrer Wirkung auf die allgemeine Wirtschaftspolitik, Berlin 1934.

Beute Hermann: Landwirtschaft und Bauerntum.

Decken v. d.: Die Entwicklung der Selbstversorgung Deutschlands mit landw. Erzeugnissen, Berlin 1938.

Feder Gottfried: Der deutsche Staat auf nationaler und sozialer Grundlage, München 1935.

Fried Ferdinand: Die Autarkie, Jena 1932.

Helm Rudolf: Warum Reichsnährstand. Stubenrauchs deutsche Grundrisse, Berlin 1937.

Leers Johann v.: Odal, das Lebensgesetz eines ewigen Deutschland, Goslar 1935.

Manoilesco Mihaïl: Théorie du protectionnisme et de l'échange international, Paris 1929.

Mehrens Bernhard: Die Marktordnung des Reichsnährstandes, Berlin 1938.

Meinhold W.: Grundlagen der landw. Marktordnung, Berlin 1937.

Pacyna Günther: Das Buch des deutschen Bauern bearb. von Fr. Wilh. Runge, Berlin 1935.

Plesia Radu: L'autarcie, Paris 1937.

Reischle Hermann: Der Reichsnährstand und seine Marktordnung, Berlin 1937.

Reischle—Saure: Der Reichsnährstand, Aufbau, Aufgaben und Bedeutung, Berlin 1937.

Ruhland Gustav: System der politischen Ökonomie, Goslar 1937.

Saure E.: Das Reichserbhofgesetz, Berlin 1938.

Schmitt. Carl: Staat, Bewegung, Volk 1933.